

Szundy

HARMATÖZZATOK EGEK!

IRTA: MÜLLER LAJOS S.J

KORDA RT. BUDAPEST

MÜLLER LAJOS S. J.:

HARMATÓZZATOK EGEK

II. KIADÁS

B U D A P E S T, 1944

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nr. 108/1943. Imprimi potest. Budapestini, die 6.
Febr. 1943. Paulus Napholcz S. J. Praep. Prov.
Hungariae. — Nihil obstat. Dr. Stephanus Kosztolányi
censor dioecesanus. Nr. 10.221/1942. Imprimatur.
Strigonii, die 22. Decembris 1942. Dr. Joannes Drahos
vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

ELŐSZÓ

Ez a kötet, amelyben az ádvent első vasárnapjától egészen vízkereszt utáni első vasárnapig adunk napi elmélkedéseket, tartalom szempontjából az egyházi szent idők rendjét, illetőleg a lelkigyakorlatok gondolatmenetét követi. Párjával, a Példát adtam nektek cíművel, amely hamarosan követi, előkészíti a Kereszt útja és a Kereszt diadala című könyveket.

Minthogy a már megjelent kötetek sokak ítélete szerint használhatóknak bizonyultak, azért a módszert ebben a könyvben is megtartottuk s megtartjuk majd a következő kötetekben is, amelyeket a nyári, őszi időszakra szántunk. Ezután adjuk majd — ha Isten megengedi — a közbeeső ünnepekről és Szentekről szóló részt egyéb adalékokkal, minők pl. a fogadalomújítási triduumok.

Könyvünket a közönség elnéző jóakaratába ajánljuk.

Szeged, 1938 július 31-én.

AZ „ÚRJÖVET” NAGY ELŐKÉSZÍTŐJE

I

KERESZTELŐ SZENT JÁNOS A PUSZTÁBAN

Első előgyakorlat. Az evangélium szövege. „Ama napokban megjelent Keresztelő János, tanítván Judea pusztájában és mondván: Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa.”¹

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet. A Jordán partja közel Jerichó városához. Köröskörül a jerichói síkság, vízdús, viruló vidék, híres balzsamtermeléséről, pálmáiról és rózsáiról. Délről idelátszik a Holt-tenger ólomszínű, ragyogó víztükrével. A szemhatárt hegyek láncai zárják be.

A Jordán-parton, ott, ahol a folyó merész kanyarulatot tesz, egész tábor ötlík szemünkbe. Sátorak és kunyhók, amelyek körül emberek és igavonó állatok hemzsegnek. A balparton hasonló tábor.

Ez Jánosnak keresztelő helye és egyben nagy népmissziójának színtere.

Idáig jutott hajdan Mózes vándorló népével, Izraellel. De aztán felszállott a komoran kimagasló Nébo hegyére, ahonnan elbúcsúzott az ígéretföldről, amelyre nem volt szabad lábát tennie. Itt a parton állította fel József a 12 nagy kőből álló

emlékművet, hogy a folyón való csodálatos átkelés jótéteményeit hirdesse az utókornak. Jerichó szomszédságában fekvő Gilgál volt az Isten népének első pihenőhelye.

Ezen a helyen, ebben a miliőben hirdeti az utolsó és legnagyobb próféta a nagy Adventet, a Messiás közeledtét és az általa alapítandó Isten-országja hajnalhasadását.

Figyeljük meg a nagy misszionárius egyéniségét.

A vízből kiálló kőlapon áll. Magas férfi, hatalmas, izmos vállakkal. Minden mozdulata, egész fellépése nemességet, egyeneslelkűséget és szent szigort sugároz. Nagy, szinte végső szegénysége is feltűnő. Vállairól durva köpeny lóg. Ez alatt szűrés teveszőrből készült ruhát visel, amelyet derékon öv szorít össze. Lába mezítelen, kezében botot tart, amelyre támaszkodik, s olykor vele gesztikulál. Mikor prédikál, hosszúka, csontos, lesóványodott arcának sötétsárgás színét mintha csak pír futná be. Szemében ilyenkor tüzláng gyullad és homlokáról lecsüngő koromsötét hajfürtjeit a szellő lengeti. Igen vegyes hallgatósága áhítatos elmerüléssel figyeli minden szavát. Van ott egyszerű nép Judeából és Galileából, földművesek, hegyipásztorok, tevehajcsárok, katonák a római hadseregből és olyanok, akik Heródes szolgálatában állanak. De vannak aztán előkelőségek is, finom hölgyek, akiknek szolgaszemélyzete puha ülőhelyekről gondoskodik.

Kissé távolabb állnak elkülönített csoportban megfigyelő, sőt visszautasító magatartással farizeusok, szadduceusok, írástudók és papok. Gögös, gúnyos mosollyal hordják tekintetüket a „buta tömegben” s keresik a szót, a kifejezést a szónok beszédében, amelybe belekapaszkodhatnak.

A szónok hangja, modora szinte nyers, mégis lebilincselő és kedves. Oly tekintéllyel beszél, mint mikor a felnőtt oktatja a gyermekeket.

Beszéde rendesen két részből áll. Az első részben hirdeti a bűnbánat szükségességét, mert íme az Isten országa immár a küszöbön, de ezzel egyben Istennek ítélete is. A fejsze már a fa gyökerén van. Hellyel-közzel kíméletlenül korholja a makacs, bujkáló, izzig-vérig gonosz viperafajzatot, amely azon ürügyön, hogy Ábrahám ivadéka, a penitencia alól magát felmentve érzi. És ilyenkor éles, fenyegető pillantást vet a farizeusok és papok felé. A beszéd második részében a Messiás megérkezését jelenti be, aki majd víz helyett Szentlélekkel keresztel s akinek ő még saruja kötelékét sem méltó megoldani...

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy advent folyamán az ő kegyelemmel teljes eljövételére méltóan elkészülhessek.

1. János a pusztában

János egész jellemével, eljárásával megmutatja, hogyan kell készülnünk az Úrjövetre.

Először is a pusztába, tehát a magányba vonul. Maga a Szentlélek hívta őt ide. „Kiviszem a pusztába, hogy szívére beszéljek.”

Hogyan hívta? Alomképpel, külső vagy belső hang által, egyszer vagy többször? Nem tudjuk. A hivatások és a kegyelmek igen különbözőek.

Annyi bizonyos, hogy ez a hívás már gyermekségétől fogva megnyilatkozott nála s kész szívre talált, nagy áldozatra lelkesíti és bátorítja. Elhagyja a szülői otthont és lemond minden érzéki vigaszáról, még rokonának, Jé-

zusnak közelségét sem élvezi. Nem is ismerte őt személyesen.

Csak harmincéves korában látja meg, miután érte annyit és oly önzetlenül dolgozott. János tehát ideálja azoknak a nagy lelkeknek, akik munkájukért nem tartanak igényt sem belső, sem külső vigaszra.

Hosszasan készült s a Szentlélek vezérlete mellett előbb önmagát képezte ki a lelki életben, míg aztán végre a nyilvánosság elé lép. Lelkének edénye színültig megtelt kegyelemmel, most már kicsordulhat ajkának szegélyén. Ez a titka óriási vonzóerejének.

Előlépett, amikor Isten akarta, és foglalkozott a lelkekkel, akiket Isten küldött hozzá. Hirdette nekik nem önmagát, hanem egyes-egyedül Krisztust. Jómaga teljesen háttérbe szorult. „Öneki — mondotta — növekednie kell, nekem pedig kisebbednem.”

A magánynak pedig fő ható-, gyógyító, nevelő ereje a hallgatás.

Hallgasson reám nézve a világ, hallgassanak a rokonok, hallgassanak a teremtmények, hallgasson bennem a kíváncsiság. A külső és belső hallgatás: a szív magánya. Ezt bár nehezebben, de megőrizhetjük a világ zajában és külső foglalkozások tömkelegében is. Ezek kivéhetik kezemből az imádságoskönyvet és a rózsafüzért, de én mégis szívem cellájában Jézussal egyedül lehetek. Az Úr egyszer így szólott tiszteletreméltó Armelához: „Azt akarom, hogy kis csigabigához hasonlíts, amely házát mindig magával hordja és bármibe ütközzék, abba mindig visszahúzódik, abban eltűnik.” Így legyen a mi házunk az Úr Jézus isteni Szíve...

2. János penitenciát tart és hirdet

Mielőtt hallanók, hogy János bármit is hirdetne, máris látjuk, hogy mit tesz. Ezzel is elárulja, hogy szelleme Jézuséval egészen azonos, aki ugyancsak: „Cselekedett és tanított kezdettől fogva.”⁶

Mint minden igaz reformátor, apostol és lélekmentő, előbb maga vezekel és magán igyekszik elégtételt nyújtani az isteni igazságosságnak. Az apostoli munkásnak erre szüksége van, már csak a saját lelke biztonsága érdekében is, „nehogy míg másokat tanít, maga valamikép elvetésre méltó legyen”.⁷ A XVI. század ú. n. reformátorai ellenkezőleg cselekedvén, már ezzel kompromittálták és diszkreditálták egész működésüket.

Aki Krisztusért és a lelkekért dolgozni akar, annak ártatlannak és bűnbánónak kell lennie. Soha Szent ezt a kettőt oly tökéletesen nem egyesítette, mint János. Ilyen már gyermekségétől fogva: „Öltözete teveszőrből volt és bőrvön csípője körül, eledele pedig sáska volt és erdei méz.”⁸ De ez is csak oly kevés, hogy az Üdvözítő szavai szerint: „Eljött János, nem evett és nem ivott.”⁹ Így bánt magával, aki már születése előtt megszentelődött.¹⁰ Mit kell akkor nekem, a bűnösnek cselekednem? Vessek csak futó pillantást életemre gyermekségemtől kezdve! Mennyi lanyhaság, hanyagság, sőt bűn! És ha a menynek országába „nem lép be semmi fertőzött vagy undokságot és hazugságot cselekvő”, akkor miképen járuljak majd karácsonykor én Jézus jászolához, Szűz Mária és Szent József elé, ha szívemet előzőleg alaposan meg-

nem tisztítom? Hogyan viszem be különben Jézust mások szívébe is?

3. Hogyan vezekeljünk?

Penitenciát tartani annyit tesz, mint magunkat megtagadni, keresztre feszíteni.

a) Először tehát türelemmel kell fogadnom, elviselnem, amit Isten jóságos keze reám bocsát. A jó gyermek a verésért is kezet csókol.

b) Töltssem be fokozottabb buzgalommal és pontossággal hivatásom és hivatalom teendőit.

c) Ne szalasszam el az önmegtagadás alkalmait, amelyeket főleg a közös élet, a lakás, táplálkozás, a munka, gyenge egészség felkínál.

d) Tetézzem mindezt apró kis önlegyőzésekkel, ellesve, hogy mit vesz tőlem az Úr legszívesebben, mert ezekre lelki vigasszal szokott felelni. Mondjak le dolgokról, amelyek miatt nekem lelkiismereti szemrehányást szokott tenni.

Mindez főleg epedő „Rorátékkal”, ádventi fohászokkal legyen fűszerezve. Ez készít majd elő a kegyelmekben gazdag karácsonyra.

Beszélgetek az Úrral, kérve segítségét, hogy születésére és a benne való lelki újjászületésre szívemet buzgón előkészítsem:

„Engedd, Urunk, hogy megtaláljuk irgalmatodat, és így méltó tisztelettel készülhessünk megváltásunk közelgő ünnepére. A mi Urunk Jézus Krisztus által.” (Egyház imája.)

¹ Mt. 3, 1. 2. — ² Oz. 2, 14. — ³ Róm. 12, 6. —

⁴ Jn. 1, 31. — ⁵ Jn. 3, 30. — ⁶ Ap. csel. 1, 1. —

⁷ I Kor. 9, 27. — ⁸ Mt. 3, 4. — ⁹ Mt. 11, 18. —

¹⁰ V. ö. Lk. 1, 41. — ¹¹ Jel. k. 21. 27.

II**KERESZTELO JÁNOS PRÉDIKÁCIÓJA I.**

Első előgyakorlat. Az evangéliumi történet: „Akkor kiméne hozzá Jeruzsálem és egész Judea és az egész Jordán-vidék. És megkeresztelkedének nála a Jordánban, megvallván bűneiket. Látván pedig, hogy sokan jönnek az ő keresztségére a farizeusok és szadduceusok közül, mondá nekik: Viperák fajzata! Ki tanított benneteket futni a jövődő harag elől? Teremjétek tehát a bűnbánat méltó gyümölcsét.”

Második előgyakorlat. A helyszín, mint az előző elmélkedésben. Gondoljam el, mintha jelenben, közvetlen közelből szemlélném János misziós prédikációjának hatását. Általános zokogás vesz erőt a népen, és tömegesen tódulnak a szónok felé. A tömeg csak úgy szorong a kölap körül, amelyen János, mint a szószéken áll. Vannak köztük katonák, vámosok, zsidók, arabok és pogányok. „Mit kell tehát cselekednünk?” — kiálták feléje. János pedig rövid és találó szóval osztogatja a feleletet. Nem követel sokat és sokfélélt, hanem egyszerűt és szükségeset. Ha látta, hogy jómódúval áll szemben, azt mondta neki: „Akinék két köntöse van, ossza meg azzal, akinek nincsen,

és akinek élelmiszere van, hasonlóképen tegyen."² A vámosoknak ezt az utasítást adja: „Semmit azonfelül ne követeljete, mint ami el van rendelve nektek.”³ A lelkük üdvéért aggódó katonáknak pedig azt írja elő: „Senkit se bántalmazzatok, se ne zsaroljatok és elégedjete meg a zsoldotokkal.”⁴

Ami pedig valamennyinek szól, az ez: „Mindenkinek vallja be vétkeit s vegye fel a bűnbánat keresztségét”,⁵ mert ez az Istennek akarata szerint a szükséges előkészület a kegyelmek elfogadására, amelyeket majd a Messiás oszt. A túlnyomó többség készségesen hajlik szavára és János vezeti, rendezi őket, mint ahogy a pásztor tereli nyáját az úsztatóhoz.

Sorban állnak a Jordán vizében, várva míg őket János egyenkint meg nem kereszteli.

A harmadik előgyakorlat. Kérem az Úrtól a bűnbánat igazi szellemét.

1. Az őszinte bűnvallomás

Szemléljük csak az óriási megmozdulást az egész vidéken. Helyezkedjünk bele lélekben azokba az időkbe. Valami izgalmas várakozás vett erőt a kedélyeken. Mindenki vár valamit és sejti, hogy küszöbön van Izrael reménységének teljesülése. Mindenki sejti, hogy „elérkezett az idők teljessége”.⁶

Még a pogány rómaiak is rebesgették, hogy a világ valami fordulóponthoz közeledik és annak okát messze Keleten Judea szolgáltatja. (Svetonius, Tacitus.) A zsidókra nézve ezt a változást csak annál kíváncsiabbá tette politikai elnyomatásuk a római impérium alatt és Heródesnek kegyetlen uralma. És íme, egyszerre csak fellép egy egészen

rendkívüli alak, akiben mintha a már századok óta elnémult próféták újra megszólalnának. Nem meglepő tehát az az óriási hatás, amelyet János fellépése keltett.

Mindenki érzi a szükségét, hogy készüljön a nagy világváltozásra, bűnét megvallva (gyónva), vezekelve.

Ma reám nézve Keresztelő Jánost az Egyház képviseli. Bennem is él a megváltás vágya, hiszen hibáim, szenvedélyeim, rossz szokásaim rabigájában már oly régtől fogva görnyedek én is. Az Úr Jézus ádventje megint nagy ígéret számomra, hogy végre talpra állok. Az Úr Jézus jön engem megszabadítani, megsegíteni. Éspedig mennyi áldozat és szenvedés árán. Tiszteletreméltó Agreda Mária a kis Jézust már a jászolban vérrel verítékezni látja. Lelkileg így is volt. Vágyaiban így volt. És ami azután következett Reája, azt már magam is láttam és tudom. Mennyit szenvedett, míg csak megváltásomat be nem fejeztem! Ez a második nagy ok, t. i. a hálás szeretet, hogy hívásának megfeleljek, s az Ő születésére, amely az Eucharishtiában állandóan folytatódik és számomra a szentáldozás által egészen egyénivé válik, buzgón készüljek.

Hogyan készült a nép? Mit kívánt tőle a Keresztelő? Bűnvallomást.

Mire ösztönöz engem a kegyelem? Mire ösztönözte a Szenteket? A nagy Szent Ágostont? Bevallották vétkeiket az egész világ előtt. Bevallották a gyónásban. De őszintén, nem mentegetve, nem szépítgetve. Nem azt mondták: „Én némileg eltértem az igazságtól”, hanem azt, hogy „hazudtam”. Nem azt gyónták: „Én kevésbé voltam szelíd”, hanem

azt, hogy „gorombán és sértő módon viselkedtem”.

De vallották vétkeiket a gyónáson kívül is. Szent Ágoston írásban hagyta hátra a világnak híres Konfesszióit. Mi is leplezzük le magunkat önként, főleg az illetékesek előtt; leginkább, ha a szabály is megköveteli azt tőlünk.

Ha a daganat felfakad, rendesen enyhül a fájdalom és visszatér az egészség. Már a pogány Plátó is érezte az önvád múlhatatlan szükségességét, „nehogy — úgymond — az igazságtalanság (a bűn!) nyavalyája a lélekben megrögződve titkos, gyógyíthatatlan rosszat idézzon elő”.

2. A feddésnek alázatos elfogadása

János szavai olykor bizony ugyancsak keményen hangzottak. Mindenki hallgatott. Még a farizeus és a szadduceus is. Nem duzzog senki sem. Valamennyi érzi magában, hogy a szónoknak igaza van és Isten beszél általa. Fogadjuk mi is a penitencia szellemében a rendreutasítást, főképen, ha csak azt halljuk kívülről, amit lelkiismeretünk amúgyis megmondott nekünk belülről, és érezzük, hogy mi azt megérdemeltük. És ha nem is érdemeltük meg most, megérdemeltük máskor. Ha egész valónkat és multunkat ismernék, még talán sokkal rosszabb véleménynel volnának rólkünk. Így gondolkodtak a Szentek és Pállal magukat tartották a legnagyobb bűnösöknek. Csodálkoztak, hogy a föld még hordja őket és a nap nem tagadja meg tőlük világosságát. Ha valamiért panaszkodtak, ez csak az volt,

hogy „a lelkiatyám, előljárom nem ismer engem, kímél engem, túl nagyra becsül engem”. Sőt akárhány ügyesen ki is hívta maga ellen a dorgálást. Ez távolítja el lelki szervezetünk-ből a lappangó gennyet, ez gyógyít. Ez családja csapdába a hamis önszeretet rókakölykeit, amelyek szöllőnket állandóan pusztítják, letarolják.’

3. A bűnbánat méltó gyümölcse

János nem szűnik meg hangsúlyozni: „Teremjétek tehát a bűnbánat méltó gyümölcseit”,⁹ „a fejsze immár a fák gyökerére van téve, azért minden fa, amely jó gyümölcsöket nem terem, kivágatik és tűzre vettetik”.¹⁰ Ezekre az igékre vonatkozólag jegyzi meg Nagy Szent Gergely pápa: „A Jegyesnek (Jézusnak) barátja (János) nem arra figyelmeztet minket, hogy a penitencia gyümölcseit hozzuk, hanem arra, hogy a penitencia *méltó* gyümölcseit termeljük. E kettő közt ugyanis nagy a különbség. Hogy ezt igazán belássuk, tudnunk kell, hogy más a helyzete annak, aki még tilosat sohasem cselekedett. Az ilyen hadd élvezze tehát a megengedett örömeiket... Amde, aki a tisztaságban már súlyos kihágásokról vádolhatja magát, az ilyen oly mértékben tagadja meg magától a megengedett gyönyöröket is, amily mértékben élvezte a tilosakat.

Továbbá más mértékben kell teremnie a jó gyümölcsöket annak, aki kevesebbet, és annak, aki többet vétkezett. Azért vessen mindenki számot önmagával saját lelkiismerete színe előtt, s lelke épületén most már

annál többet építsen, minél többet rombolt azon előző életében."

Meg aztán kétségkívül mást vár Isten vezeklés dolgában a világitól és mást vár az egyháztól, szerzetestől, hiszen „az Egyház a bűnbánó világ és a szerzet a bűnbánó Egyház”.

Főképen pedig a *szent időkben* vár tölünk Isten kiadósabb termést, szentebb életet. Nem szabad tehát azzal beérnünk, hogy Isten megszentelő kegyelmében élünk, ami kétségkívül a fő és nélkülözhetetlen, hanem ennek a talentumnak, a tőkének gyümölcsöztetésére, gyarapítására kell összes gondunkat fordítanunk. Vannak hirtelen átalakulások, Istenbe oladások, aminő volt pl. Pálnak vagy Magdolnának megtérése. Hasonlitanak ezek a folyamokhoz, amelyek a tengerbe zuhannak. A kis patak is megtalálja azért irányát a tenger felé... Ilyenekről beszél Szalézi Szent Ferenc, mikor azt mondja: „Mindíg menjünk előre. Tegyük egyik lábunkat a másik elé és célt érünk.” Ez rendesen a mi megtérésünk. Meg kell indulnunk energikusan, megállás és visszaesés nélkül a jobb felé.

Még azok a Szentek is, akik mindig ártatlanok maradtak, mint Teréz és Alajos, beszélnek az ő „megtérésükről”. Azt a fordulópontot értik alatta, amikor az életszentségre való törekvésük energikus lendületet vett. Ha ez a pont életükben be nem következik, ki tudja, mi lett volna belőlük? Ha valakit Isten életszentségre hív, ki tudja, — ha nem lesz szentté — üdvözüln-e egyáltalán? Vannak, akik tagadják.

Másik gyümölcse a megtérésnek „a töredelmes, alázatos szív”,¹² amelyet állandóan kell magamban őriznem. A bűnbánat sebe sohase szűnjék meg sajogni bennem egészen az évig. Szent Ágoston óva int, nehogy valaki bármily igaznak érzi is magát, meghaljon bűnbánat nélkül. Ő maga is halálos ágyán a falra írt bűnbánati zsoltárokat mondogatta. A bűnbánat szellemében fogjam fel a reám, családomra, hazámra és a világra zúduló szenvedéseket, csapásokat is. Isten végtelen irgalmában aprópénzre váltja a poklot, amelyet megérdemeltem én és embertársaim. Hova jutottunk volna eme csapások nélkül? Ezzel a töredelmes, alázatos szívvel járuljak majd a jászolhoz is. Hiszen azt a Szívet, amely majd ott dobog, ugyancsak az a két érzelem hatja át, mert Ő azért jött, „hogya megszabadítsa népét bűneitől”.¹³ Ez pedig nem történhetik meg bűnbánat, vezeklés nélkül.

Beszélgetés Jézussal, kérve az isteni Kérészt, hogy életem fácskáját úgy gondolja, nyesegetse, hogy az ádvent folyamán a bűnbánat és komoly életjobbítás édes, méltó gyümölcseit teremje.

„Keltsd fel, kérünk Uram, hatalmadat, és jöjj, hogy oltalmad által bűneink fenyegető veszedelmeitől megszabadulhassunk és szabaddításod által megmenekülhessünk.” (Egyház imája.)

¹ Mt. 3, 5—8. — ² Lk. 3, 11. — ³ Lk. 3, 13. — ⁴ Lk. 3, 14. — ⁵ V. ö. Mt. 3, 6. — ⁶ Gal. 4, 4. — ⁷ V. ö. I Tim. 1, 15 — ⁸ V. ö. Ê. é. 2, 15. — ⁹ Lk. 3, 8. — ¹⁰ Lk. 3, 9. — ¹¹ V. ö. Homil. 20. in Ev. — ¹² 50. zs. 1. — ¹³ Mt. 1, 21.

III

KERESZTELO JÁNOS PRÉDIKÁCIÓJA II.

Első előgyakorlat. Az evangéliumi szöveg: „A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az Ő ösvényeit. Minden völgy betöltetik, minden hegy és halom megalacsonyítatik.”¹

Második előgyakorlat. Mint az előző elmélkedésekben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a teljesen Istenre hagyatkozó, Istenben bízó alázatosság szellemét.

1. „Minden völgy betöltetik”

A völgy alatt a lelki életben a kishitúséget és bizalmatlanságot értjük.

Ezt a völgyet föltétlenül be kell töltenünk, ha az Úr jászolához jutni, szent Szívben menedéket és segílyt lelteni akarunk.

A kishitúség a szegény emberi szívnek egyik legnagyobb és legveszélyesebb betegsége, amelyre pedig annyian hajlamosak. Nem más, mint a kétségbeesésnek egyik kisebb kiadása.

a) Egyik forrása mindenesetre a *bűn*. Aki rossz fát tett a tűzre, az persze bujkál, ahogyan ősszüleink tették, meg Káin és Júdás, azzal az ürüggyel: „Nagyobb az én gonoszságom, hogysem bocsánatot érdemelnék.” A bűnnek azonban nem a kishitű bizalmatlanság, hanem a bűnbánat az orvossága. Sokakat az ejt kishitűségbe, hogy mindig ugyanazokba a kis hibákba esnek vissza. Pedig ezen nincs csodálkozni való. Azonos és állandó körülmények ugyanazon hibákat váltják ki. És ha sok is a hibánk, de sok, szinte számtalan a módja is, hogy azoktól tisztuljunk és megengeszteljük azt az édes Szívet, amelynek szinte passziója megbocsátani. Mikor tehát egyrészt bánjuk a hibát, másrészt örülhetünk is, hogy az Úr Jézusnak alkalmat adtunk megint az Ő isteni passzióját tölteni s gyermekeinek maszatos lelkéről a szennyet szent vérével lemosogatni és őket megint egészen szépekké tenni.”

b) Nem ritkán azonban a kishitűségnek oka, titkos rúgója: a lelki lustaság, lomhaság. A kishitűség és kétségbeesés ugyanis felment minden erőfeszítéstől, elhitetve velünk, hogy úgyis minden igyekezet hiábavaló fáradság.

Éppen ezért a kishitűség a lelki életben olyan, mint a vakond a kertben. Elrágja az erényvirágok gyökereit. A tökéletes szent élet napraforgója csak az örömteli, bátor és bizakodó lélek derült ege alatt fejlődik. A kishitűség borús, hideg légkörében nem tenyészik semmi szép, semmi dicső, semmi nagy. Ha a kishitűségnek ezt a tátongó völgyét, amely minket a jászoltól elválaszt, be akarjuk tölteni, elsősorban korrigáljuk fogalmainkat a jó

Istenről, aki bár szent és igazságos, de első-sorban maga *a szeretet*,⁴ aki „szereti a lelkeket”,⁵ aki 77-szer, vagyis mindannyiszor kész engesztelődni és megbocsátani.⁶

Amikor „mi oktalanok, hűtelenek, tévelygők voltunk, különféle vágyaknak és gyönyöröknek szolgáltunk, gonoszságban és irigységben tengődtünk, gyűlöletesek és gyűlölködők voltunk”, ... megjelent számunkra a jászolban „Üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete”. És „megmentett minket”.⁷

Nincs tehát ok, jogcím csüggedni! Ha hibáztam, ám „fölkelek és *Atyámhoz* megyek”.⁸

c) Elég gyakran, főleg napjainkban, a kishitúséget, csüggetegséget a gyenge idegzet, sőt idegösszeroppanás idézi elő vagy fokozza. De még ilyenkor is a megváltoztatott, észszerű életmódon kívül legtöbbit a hitelvekbe kapaszkodó, azokba beágyazott akarat tehet. A léleknek, a szabadakaratnak mindig megvan az ereje, képessége, hogy a fizikum fölé emelkedjék és felszínen tartsa és egyensúlyozza magát az idegzet háborgó tengerén. Ilyenkor Szent Agostonnal azt kell magamban hajtogatnom: „Én remélek a remény ellen!” Vagy Jóbbal: „Ha meg is öl engem, benne reménykedem.” Így válik még a kishitőség benyomása, érzete is az Istennek annyira imponáló hősi erény anyagává.

2. Minden hegy és halom megalacsonyíttatik

A hegy és halom a lelki életben a kevélységet jelenti.

Nincsen hegy és halom völgy és mélyedés

nélkül, és viszont. Éppen így a lelki életben nincs kishitűség bizonyos fokú kevélység nélkül. Az alázatosság pedig mindig nagylelkűséggel és határtalan bizalommal párosul.

Bajos volna eldönteni, melyik nagyobb akadálya, hogy a kis Jézus jászolához lelkileg eljussunk, a völgy vagy pedig a hegy? Annyi egyszer már bizonyos, hogy ha a völgyek betöltése e végből kikerülhetetlen, akkor a hegyek alacsonyítása is feltétlenül szükséges.

Vegyük most már szemügyre ebben a tekintetben lelki életünket.

Csakhamar ráeszmélünk, hogy legtöbb hibánk, bűnünk, bajunk a kevélységből ered. Voltaképen mi magunk vagyunk a hegy, amely tőlünk a kis Jézust, a vele való egyesülést, összeforrást, az életszentséget elválasztja. Mert tulajdon szemünkben „hegy” vagyunk, azért panaszkodunk, hogy mások nem vesznek bennünket észre, hogy a többi, még nagyobb hegy minket beárnyékol. Innen a mi érzékenykedésünk, sértődöttségünk. Innen, hogy oly nehéz és fárasztó hozzánk közelíteni, velünk valamit beláttatni. A hegyeket — egynéhány szenvedélyes hegymászót kivéve — mindenki kerüli.

No meg aztán a hegytetők, ha vármegyékre el is látszanak, de mily kopárak és terméketlenek! Mennyi felhő fekszik rájuk és mennyi villámnak és viharnak vannak kitével Tenyészetet, öröm- és békevirágot a völgyek kínálnak.

Nincs itt tehát nagyobb akadály a kis Jézus-hoz jutni, mint a kevélység terpeszkedő és ágaskodó hegye. „Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.”¹⁰

Ellenáll nekik, nehogy a bábeli torony az égig érjen.¹¹ A legalacsonyabb és legcsúfosabb kísértésekbe, sőt bűnökbe engedi őket bukni, hogy legalább így kijózanodjanak. A tisztaság elleni kísértéseket nem ritkán a kevélység, hiúság és elbizakodottság bűne előzte meg. Nézzünk csak körül és okuljunk... legalább a mások kárán...

„Alacsonyítsuk tehát meg” magunkban azokat a hegyeket és halmokat, és legyünk kicsinyek. Az embernek kicsinynek kell lennie, hogy nagygyá, szentté legyen. Mi nagyonis nagyok vagyunk, azért nem férünk Krisztusba, nem tudunk belemerülni és így igazi apostolokká lenni. Mert hogy Jézust másokkal is közölni tudjuk, olyan kis partikulákká, kis ostyákká kell lennünk. Kis áldozatokká. Nézzük csak Jézust a jászolban, a tabernákulumban, mily kicsiny, mily igénytelen. Azért tud minden lélekbe beférni, és azt éltetve átalakítani.

3. Az alázatosság módja

Nézzük most már a kis Jézust, a mi isteni modellünket tüzetesebben.

Az Úr Jézus minket felnőtteket, időseket a kisgyermekekhez küld iskolába, hogy tőlük az alapvető erényeket, nevezetesen az alázatosságot eltanuljuk.¹²

Figyeljük meg tehát a gyermeket, milyen igénytelen, — főleg ha még hozzá szegény is, milyen hálás, milyen vidám, mily kevéssel is örömet lehet neki okozni! Egyenes utakon jár, nem ismeri a politikát.

Őszintesége — mint a francia mondja — szinte rettenetes. Kevés ügyet vet magára és nem foglalkozik szüntelen imádott énjével. Nem sértődik meg egyhamar és nem panaszkodik, ha háttérbe szorul; észre sem veszi mellőztetését. Ott érzi magát jól, ahol az édesanyja van, akit többre becsül minden királynőnél. Azt cselekszi, amit éppen rábíznak. Mily kedves még rongyaiban is.

Ily modellt állított Jézus elének nem csupán szóval, hanem példájával is. Okuljunk tehát ezen a példán és járjuk az alázatosság egyszerű útjait, főleg míg akár a családban, akár a szeretetben a nevelés mérhetetlen becsú jótéteményét élvezzük.

Mily ideális, békés és boldog lesz akkor életünknek ez a szaka. De ígérjük meg egyszersmindenkorra, hogy a két békebontó, a kishitűség és kevélység ellen generózan küzdünk, már csak azért is, mert ez a kettő a legnagyobb akadály annak, hogy „a mennyek országába”, az Úr Jézus Szívébe jussunk.

Beszélgetés az Úr Jézussal, összehasonlítgatva szívünket az ő Szívével és kérve tőle, hogy a mi szívünket a sajátjához mind hasonlóbba tegye.

¹ Lk. 3, 4. 5. — ² Gen. 4, 13. — ³ V. ö. B. Colombière Kolos lelki naplója. — ⁴ Jn. 4, 8. — ⁵ V. ö. Bölcs. 11, 27. — ⁶ V. ö. Mt. 18, 22. — ⁷ Tim. 3, 3—4. — ⁸ Lk. 15, 18. — ⁹ Jób 13, 15. — ¹⁰ I Pét. 5, 5. — ¹¹ V. ö. Gen. 11, 6. — ¹² V. ö. Mt. 18, 3.

IV

KERESZTELŐ JÁNOS PRÉDIKÁCIÓJA III.

Első előgyakorlat. Az evangéliumi szöveg: „Készítsétek az Úr útját, egyenesítsétek az ő ösvényeit... a görbék egyenesekké lesznek, és a göröngyösek síma utakká, és meglátja minden test (ember) az Isten üdvösségét.”

Második előgyakorlat a hely és jelenet elgondolása az első két meditáció második előgyakorlata szerint.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Úrtól a szent egyszerűségnek és egyenes, jó szándéknak kegyelmét.

1. Az egyenes utak

Jézus Krisztus, az én isteni ideálom mindig egyenes utakon járt. Egyenes volt útja az Atya kebeléből a jászolba, aztán Egyiptomon, Názáreten, a magánéleten, a nyilvános pályán keresztül egészen a Kálváriára. Az egyenes út hova is vezetne máshova, mint fel a Kálváriára... s onnan az égbe?

A Zsoltáros is már céloz erre, mikor azt zengi Róla: „Mint a hős, ujjongva indul neki

útjának, az ég egyik szélén kel föl és útja annak másik széléig jut el.” Honnan ez az állhatatos kitartás az egyenes, maga elé tűzött úton? Mert egyetlen pillanatra sem engedte el vezérfonalát, amely nem volt más, mint az Atya akarata. Ettől egy tapodtat sem tér el, ebből egy hajszálnyit sem enged. „A könyv (a Szentírás) élén (mint cím és tartalom) az van írva felőlem, hogy akaratomat teljesítem. Ezt akarom én, Istenem.” A Zsoltárosnak ezeket az annyira kifejező szavait Szent Pál egyenesen Jézus szájába adja.⁴ Jézus egész élete tehát nyitott könyv, amelynek egyetlen tartalma: Atyja kedves, szent akaratának végrehajtása. Önmagáról azt állítja az Úr, hogy „az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, aki engem küldött, hogy elvégezzem az ő művét”.⁵ Tehát saját szava szerint Urunkban Atyja akarata testté és vérré változik, mint ahogy a táplálék átmegy a mi fizikai valónkba és bennünk valahogyan gondolkodik, akar és érzékel. Innen van, hogy Hozzá is csak egy út vezethet, az isteni akarat útja. Egyenes, nem görbe és zötyögős. Minden más út, mint az engedelmes-ség útja, girbe-görbe, s rajta járni hiábavaló idővesztegetés. Lehet ezeken az utakon nagy lépéseket is tenni, de nem az egyetlen, szükséges cél felé; tehát igazi eredmény nélkül.

2. Az én utaim

Attekintem azután az én utaimat. Bírálgatom azokat, vajjon egyenesek-e? Valóban az Úr akarata-e az én vezérfonalam mindenben?

a) Vegyem hivatásom teendőit reggeltől-

estig. Egyedül Istenre tekintek-e, nem csúszik-e be olykor úgy fél vagy egész öntudatosan a gondolat: hogyan tetszik majd ez másoknak, hogyan lesznek majd velem megelégedve? Ha erre megy át a főhangsúly, akkor ez már valami mellékút, görbe út. Melyik tehát az egyenes út? Én Isten szeme előtt, Istenért dolgozom és nem nézek sem jobbra, sem balra. Nem keresek egyebet, mint tetszeni Istennek.

b) Ha valami nem sikerül, ha valamiben hibáztam, nyugtalanság és kedvetlenség fog el. Miért? Mert kifogásolták? Mert magam megalázva érzem? Ez mellékút, görbe út. Az egyenes? „Mea culpa!” Bánom, hogy hibáztam; máskor majd jobban vigyázok. Aztán vígan előre!

c) Sok dologba ártom magam, sok felől érdeklődöm, sok mindent javítani, változtatni, reformálni akarok, amihez talán nekem semmi közöm, s csak elvon a tulajdonképeni dolgomtól és hivatásomtól. Ez is sokszor mellék- és görbe út. Az egyenes út? „Amit nem tudunk változtatni, Istennek kell ajánlani!” Ami nem helyes, azt Jézus Szívének ajánlom és magamat békében őrzöm.

d) Nagyon érdekel a jövőm. Miként lesz, hogyan alakul? Ez is csak mellékút, görbe út. Az egyenes? Napról-napra teszem a dolgomat, amit ma tennem kell a lelki életben és hivatás-teendőimben. A többire másnak lesz gondja, nevezetesen az Úr Jézusnak.

e) Legyünk egyenesek és egyszerűek a teremtményekkel szemben is. Szívünket egyik-hez se tapasszuk. Nem érik meg! Ne akarjunk nagyon a teremtmények szeretete által meg-

szentelődni. Legyünk óvatosak és ne bizalmaskodjunk senkivel! Csakis Istent keressük, még lelkiatyánkban is.

Őrizzük szívünket tisztán, szennytelenül. Mint a nyíl a levegőn, egyenesen törjön szívünk a teremtmények fölött a Teremtőhöz.

f) De legyünk egyszerűek és egyenesek magunkkal szemben is. Semmi nyugtalanság, túlzás és összegabajodás! Fogadjuk Istentől önmagunkat úgy, ahogyan teremtett. Jellemünknek, temperamentumunknak megváltoztathatatlan nehézségeit és az ebből eredő szünös-szüntelen visszatérő hibáinkat viseljük el alázatos türelemmel. De ami jó van bennünk, azt is tudhatjuk, értékelhetjük, hogy Istennek dicsőségére annál hálásabban kiaknázhassuk.

3. Az Imában

Különösen is fontoljam meg, vajjon megtartom-e az egyenes, síma utat az imában? Mert igen sok sikertelenségnek ez lehet az okozója.

Sziénai Szent Katalin egyszer megkérdezte az Urat, miért van az, hogy hajdanában a pátriárkáknak, prófétáknak s az őskeresztényeknek gyakran kijelentette magát s újabban ugyanezt nem teszi. A felelet ez volt: „Mert ezek egyszerű, gyermekded szívvel közeledtek hozzám és mint alázatos tanítványok várták tőlem a felvilágosításokat. Így aztán a kegyelem tüze úgy érte őket, mint az olvasztótégelyben a tűz az aranyat. A festőművész keze kész, kifestett vásznat talált a lelkükben. Ennélfogva a szeretet törvényét akadálytalanul írhattam szívükbe. Manapság

a keresztények úgy járnak el az imában, mintha én őket nem is látnám, nem is hallanám. Mindent maguk akarnak mondani, maguk tenni, egyedül beszélni. Azért olyan lefoglaltak, izgatottak, és nem engednek magukra hatni." Ez is tehát mellékút: az imában való túlfeszített törekvés mindent megtudni, mindent átérteni és érezni, Isten jelenlétéről, megelégedéséről érezhető bizonyosságot szerezni. Menjünk tehát egyenesen Istenhez, mint az arsi plébános mondotta: „egyenesen, mint az ágyúgolyó”!

Egyszerűen menjünk Jézushoz! Jézushoz egyszerűen menni annyit tesz, mint Őt úgy és annak látni, ami Ő csakugyan. Beszéljünk vele azzal a közvetlenséggel, ahogy a gyermek szokott anyjával beszélni. Tanuljunk ebben is a Szentektől. Milyen hangokat pendít meg például Kis Szent Teréz! „Ha Te Teréz volnál és én pedig Jézus!” — szólta az Üdvözítőhöz. „Miért nem engeded, — mondotta Alacoque Margit az Úrnak — hogy én a szerzetesnők közönséges útját járjam? Megváltóml Te lész az oka, ha engem innen elküldenek.” És Nagy Szent Teréz, amikor valamely nagyon kellemetlen helyzetben Jézus tudtára adja: „Látod, így bánok én az én barátaimmal”, mily meghittlen feleli: „Azért is van oly kevés!”

Nem merészség volt az ő ajkukon, hanem bizalmas egyszerűség. Mi is gyermekded egyszerűséggel próbáljuk elmondani a Miatyánkot, majd meglátjuk, milyen íze van! Eddig nem is sejtettük.

Nincs egyszerűbb dolog, mint Istennel beszélni, tárgyalni. Hiszen Ő tudja már, mit

akarunk mondani. Miért keresgéljük tehát annyira a szavakat, formákat? Imádkozván „ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok, mert azt vélik, hogy sok beszédükért nyernek meghallgatást”¹ Különben is, mi egyebet kell kérnünk Istentől, mint hogy Őt tudjuk szeretni s szeretetének másokat is meg tudjunk nyerni? A többit bátran reá bízhatjuk.

Ó, ha egyszer magunkba szívnök a tabernákulum tiszta légkörét! Ó, ha megsejtenők azt az összegyűjtött állandó ima- és önfeláldozó életet, amelyet Jézus Szíve a szent színek alatt folytat.

Egyesüljünk vele! Ő az élő imádság. Akkor mi is élő imádság leszünk és megtanuljuk az egyenes utat az imában és minden másban.

Beszélgetés az Úrral, kérve tőle azt a szellemet, amely Szent Terézt eltöltötte, amikor ezt írta: „Gondold eléd Jézus Krisztust mint előtted állót. Társalogj vele és engedd, hogy szent emberiessége téged felmelegítsen. Add elő szükségleteidet, panaszkodd ki neki magadat, oszd meg vele örömedet. Így aztán az öröm is, amely Tőle elvonna, még inkább egyesít Övele. Nem kell ide betanult imaforma. Egyszerű szavakban add elő kívánságaidat, szükségleteidet. Ez az igazi útja gyorsan és nagy haladást tenni.” Mindjárt el is kezdek imádkozni, így...

¹ Lk. 3, 4. 5. — ² 18. zs. 6. — ³ 39. zs. 8. —
⁴ Zsid. 10, 7. — ⁵ Jn. 4, 34. — ⁶ Mt. 6, 7.

V

KERESZTELO JÁNOS PRÉDIKÁCIÓJA IV.

Első előgyakorlat. Jánosnak fellépése és nagy sikerei a legnagyobb mértékben felkeltik a zsidó hivatalos körök figyelmét. Miért is „papokat és levitákat küldöttek Jeruzsálemből hozzája, hogy megkérdézzék őt: ki vagy te?”¹ Kérdőre fogják, minő jogon keresztel, ha ő nem maga a Messiás. Mire János feleli: „En vízzel keresztelek, de köz-tetek áll, akit ti nem ismertek.”²

Második előgyakorlat, mint az első két elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a hitnek eleven látását és a rejtettség szeretetét.

1. Jézus Szíve szereti a rejtettséget

Tehát már János a Krisztust előkészítő missziós prédikációban rámutat az isteni Szívnek annyira jellemző vonására, a rejtettségre. A názáreti meditációkban ezt majd még részletesen tanulmányozzuk.

Mióta a paradicsom kapuja bezárult mögöttünk, Isten visszavonult az ég felhőibe. Immár 4000 éve sír utána a világ s jajongja a

Rorátét: „Harmatozzátok egek onnan felülről az Igazat!” De Ő csak megmaradt az „Ismeretlen Istennek”. „Bizony, titokzatos Isten vagy Te, Izrael Istene, megszabadítója” — hirdeti róla a Próféta.

Ezt az inkognitóját a megtestesült Ige is lehetőleg megőrzi. Már 30 éve járja látható módon ezt a földet, és íme, alighogy valaki észrevette.

„Öbenne élet volt, és az élet volt a világ világossága. És a világosság a sötétségben világít, de a sötétség azt föl nem fogta.”

A Boldogságos Szűz tiszta keble volt a földre szállott Istenségnek trónja, Szent József az egyetlen imádója, aki ugyancsak hitből, angyaltól tudja csupán, hogy „köztünk van már, akit nem ismerünk”.

És bár „tulajdonába jöve, övéi Őt be nem fogadták”. Eleven bizonyság erre az istálló, a jászol. Igaz ugyan, hogy majd az angyalok, a pásztorok és a három szent keleti bölcs felhívják reá a figyelmet, de csak éppen annyira, amennyire szükséges, hogy hírt adjon megérkezéséről. De azzal már szemlátomást nem törődik, hogy ezt igazában tudomásul veszik-e? Siet hamarosan homályba merülni Egyiptomban, Názáretben. Kell-e nagyobb rejtezkedés, mint mikor a Teremtő munkáskötényt ölt s durva mesterséget tanul és gyakorol? De nyilvános életében is kerüli a népszerűséget. Csodáit is oly ügyes tapintattal műveli, hogy azok mögött jómagá szinte rejtve marad s isteni hatalma csaknem egészen háttérbe szorul. Bizonyság erre többek közt az az eset, mikor 5000 férfit és számos asszonyt s gyermeket 5 árpakenyérrel és 2 halacskával feje-

delmi módon megvendégel. Mikor aztán utána iramodnak és feltalálják Őt Kafarnaumban, megjegyzi: „Bizony, bizony mondom nektek, kerestek engem, nem azért, mert jeleket láttatok, hanem mivel ettetek a kenyerekből és jóllaktatok.”¹⁹ Tehát istenségének bizonyossága őket bizony nemigen érdekelte. Izraelnek nem kellett az effajta Messiás. Túl is adott rajta. De még a tanítványok előtt is az Úr jórészt ismeretlen maradt. Még az utolsó vacsora búcsú-ünnepélyén, tehát élete végén is kénytelen egyik tanítványához így szólni, s ezt valamennyinek bátran elmondhatta: „Annyi idő óta vagyok veletek, és nem ismertél meg engem?”²⁰ Az Emmausba kiránduló „balgatag és késedelmes szívű” tanítványokat is feltámadása után mily szigorú, de mégis kedves szemrehányással kénytelen illetni.

Istennek ez a rejtettsége nagy próbakő volt népére, de nagy tanulság mindnyájunkra. Isten ezen a földön mindig rejtett Isten és mint Pál mondja, „rejtély” előttünk:

a) Az Ő lassúságával. A lassúság a Teremtőnek egyik legjellemzőbb vonása. S hol volnánk mi e nélkül? Isten lassú, mert nincs oka sietni, hiszen Ő örök. Mi sietünk, mert érezzük, hogy mulandók vagyunk és életünk oly rövid. A kegyelmet siettetni akarjuk, de az nem siet. Nőni, fejlődni akarunk s alig nővünk annyit, mint a hatalmas tölgy évről-évre. Isten rejtély előttünk

b) az Ő homályával is. Ő, ha látnók, hogy csakugyan velünk van! Ha a szenvedésben, kísértésben valami jelét adná, hogy kegyelmét nem vesztettük el! Olykor felvillan lelkünkben vigasztaló arca, de mielőtt meggyőződhetnénk,

hogy csakugyan Ő az, máris felhőkbe burkolódik, mint az elő-előbukkanó hold. Olykor lelkünkben úgy félig kimondott szavakat halunk. De Ő mondotta? A lelki életben mind beljebb és beljebb csalogat, s mikor már nem egy áldozatot hoztunk, mintha szigorú arccal, hűvösen azt kérdezné: „Mit keressz te itt, ahová nem hívtalak?” Mikor éppen nem várhatnánk, gyengéden becéz, máskor megint szinte szándéktalan hibáinkat szárazsággal fenyíti. Csupa titok, csupa homály, csupa rejtély. Mindebből csak az látszik, hogy Istennek utai, gondolatai magasabbak, semhogy emberi okosság és belátás azokat elérhetné. Nincs tehát egyéb hátra, mint eleven hit, alázatosság és türelem.

2. Jézus miért rejtelkedik?

Neki ugyan a dicsőség sem ártott volna meg, annál is kevésbé, mert hiszen ha valakit, ám őt a dicsőség megillette. De mégis rejti magát:

a) hogy helyettem az Atyát engesztelje azokért a bűnökért, sértésekért, amelyekre a feltűnés- és kitűnésvágy ad alkalmat és indítást. A tisztelet- és dicső ségvágy volt az, ami ö sszűleinket is lépre vitte. A gonosz szellem azt ígérte nekik: „Olyanok lesztek, mint az Isten.”¹¹

b) De gyógyítani is akart bennünket Jézus az ő rejtettsé gével. Az orvosság pedig, ha az ember most már csakugyan olyan akar lenni, mint az ő Istene, olyan rejtett, olyan alázatos.

Jó okom van az orvosságot szorgosan beszédni. Hiszen tapasztalom, hogy egy kis elismerés, egy kis dicsőség mennyire fejembe

szokott szállni, mennyire felbillenti bennem az egyensúlyt s mennyire veszélyezteti gyenge erőnyeimet. Azért véssem jól szívembe: „Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi!” Ha az Úr Jézus elmondhatta ezt magáról, mennyivel inkább én!

3. A legnagyobb rejtély

Keresztelő János szava: „Köztetek áll, akit ti nem ismertek”, minden tabernákulum homlokára volna írható. Milyen szépen és jól zengi Aquinói Szent Tamás az Eucharisziáról:

„Rejté a keresztfa istenségedet, itt az emberség is elrejtezkedett.” Rejtező Istenség! Mily kevesen tudnak rólad! Gondoljunk a pogányok millióira, az eretnekekre és a hideg katolikusokra. Ha ez utóbbiak tudnak is valamit róla, de mily kevéssé mutatják ezt meg a gyakorlatban! De még mi is, ha hitünk eleve nebb volna, mekkora tisztelettel lépnénk a templomba, kápolnába. Mily halotti csendet őriznénk meg abban, s mily nehezen tudná bármi szemünket és szívünket a tabernákulumtól elterelni! Szomorúság, kísértés idején hova futnánk, menekülnénk?!

Ó, ha azt tudnók, hogy néhány nap múlva hivatalosak leszünk a kis Jézus igazi jászoláshoz és meglátjuk és szívünkre szoríthatjuk Őt, mily szent izgalommal várnók ezt a napot! Mily élmény volna ez számunkra! És akkor miért hagy bennünket oly közömbösen az Úr Jézus közelsége a tabernákulumban és a mai, holnapi szentáldozás gondolata?

„Köztetek él, akit ti nem ismertek.” Mondjam ezt meg az eleven hit élénkségével és

átütő erejével másoknak is, akik rám vannak bízva, akiket szeretek, akiken segíteni akarok. Az eleven hit gyujt. „A hit hallásból van.”¹ A jó szónak sokszor egészen meglepő az eredménye.

Beszélgetés az Úrral. Kérem Tőle a rejtettség szeretetét, amelyből soha magamért, hanem csak mások javára kívánjak kilépni.

¹ Jn. 1, 19. — ² Jn. 1, 26. — ³ Iz. 45, 8. — ⁴ Ap. csel. 17, 23. — ⁵ Iz. 45, 15. — ⁶ Jn. 1, 4. 5. — ⁷ V. ö. Jn. 1, 26. — ⁸ Jn. 1, 11. — ⁹ Jn. 6, 26. — ¹⁰ Jn. 14, 9. — ¹¹ Gen. 3, 5. — ¹² Jn. 8, 54. — ¹³ Jn. 1, 26. — ¹⁴ Róm. 10, 17.

VI**KERESZTELO JÁNOS ÉS JÉZUS**

Első előgyakorlat. A történet. János éppen prédikációt tart a tengernyi hallgatóság előtt. Hirtelen félbeszakítja beszédét és figyelmesen egy irányba néz. Teljes csend uralkodik. Ember közeledik a part mentén. Már egészen közel van, mi is megfigyelhetjük. A közepesnél kissé magasabb alak. Nyúlánk, finom testalkat. Vonásai nyugodtak s annak benyomását keltik, aki sokat és mélyen szokott gondolkodni. Szép, hosszúkás feje kissé előre hajlott. Göndör hajzata, amely fedetlen fejéről vállaira omlik, aranyos-barnás színű és a közép-názáreti módra el van választva. Homloka széles és magas. Arcvonásai szabályosak és az emberi szépség tiszta formáit tüntetik föl minden nemzetiségi karakter nélkül. Finom, puha szakáll hullámszerűen hullik ajkáról keblére... Felső ruhája hosszú, fehér gyapjúból készült, bő ujjakkal.

Egész megjelenése kellemdús, bájos, de mégis férfias. Maga a befejezett emberi szépség. Így ment át Jézus a parton a keresztele hely közelébe. János gyönyörrel merül bele szent rokonának szemléletébe, aki nemrégiben őt azzal tisztelte meg, hogy az ő kezéből a bűnbánat keresztségét ugyancsak felvette. A néma csendet végül nyilat-

kozattal szakítja meg. Felemelt botjával az átmenő alakra mutatva, hangos szóval kiáltja, hogy mindenki jól meghallhassa: „Íme, az Isten Báránya! Íme, ki elveszi a világ bűnét! Ez az, akiről mondtam: Utánam jön egy férfiú, aki megelőzött engem, mert előbb volt nálamnál... És tanúságot tőn János, mondván: Láttam a Lelket mint galambot leszállni az égből és rajta maradt... És én láttam és tanúságot tettem, hogy Ő az Isten Fia.”

Mikor azután később János tanítványai csupa féltékenységből azzal a panasszal hozakodnak elő: „Rabbi, az, aki veled vala a Jordánon túl (Jézus), akiről te tanúságot tettél, íme, ő keresztel és mindenki hozzá megyen”, felelé János: „Az ember semmit sem vehet magának (tehát egyéb feladatot sem), hacsak a mennyből nem adatott neki. Ti magatok vagytok a tanúim, hogy megmondtam: Nem vagyok én a Krisztus, hanem, hogy előtte küldtettem. Akié a menyasszony, az a vőlegény, a vőlegény barátja pedig, ki mellette áll, hallja őt, örvendezve örül a vőlegény szavának. Ez az örömem beteljesedett. Őneki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem.”

Második előgyakorlat a második elmélkedésben megrajzolt helyszín elgondolása.

Harmadik előgyakorlat. Kérem azt az epedő vágyat és lángoló szeretetet, amelyet János érzett és másokban is ébresztetni igyekezett a közeledő isteni Megváltó iránt.

1. Ki a vőlegény?

A pusztáknak ez a fia, ez a kemény vezeklő minő lány, gyengéd, sőt szenvedélyesen szerető szívet hordott keblében! Mikor Jézusról van

szó, költői dal bugyog lelkéből és csendül meg ajkán. A világ nem ismeri a Szenteket, azoknak dús szívvilágát, szívéletét... Megírgyelné tiszta szerelmük édes gyönyöreit.

Ime, János az ő szent unokaöccsét „Vőlegény”-nek nevezi, ki nászát jött megülni a halhatatlan lelkekkel.

Igyekszem én is ezt a vőlegényt jól megismerni és nagyszerű tulajdonságait felbecsülni... A vőfély, a Vőlegény barátja, János bemutatja nekem.

Származása az örök Atya keble... „Fölről jön”, „mennyből jön”, azért „fellebbvaló mindeneknél”. Véré a legszentebb, legtisztább és legszebb Szűz liliomos véréből meríti. Testét a Szentlélek formálja... Ősei közt ott a szent költőkirály, Dávid és a bölcs Salamon.

Szépsége lelkének és testének felülmúlhatatlan, a Zsoltárost már századokkal előbb elragadtatásba ejti szemlélete. Mikor ugyanis megpillantja Őt az idők kódén keresztül, nászénekbe kap:

„Szívem ünnepi szózattól árad, zengem dalomat a Királynak. Gyorsíró vesszeje lett a nyelvem. Ékeőbb vagy az emberek fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg örökre az Isten.”

Gazdagsága? Övé az ég és a föld minden anyagi, szellemi és lelki kincse. Minden csillag tőle fényes, minden lélek tőle ékes.

Bőkezősége, mindenhatósága, hűsége minden fogalmat és elgondolást meghazudtol. „Ilyen a kedvesem, ilyen a barátom, Jeruzsálem leányai!” (Lelkek.)

2. Ki a menyasszony?

Elsősorban a lelkek nagy társasága, az Anyaszentegyház. Aztán a lelkek egyenkint, főleg a neki szentelt lelkek, és így a te lelked.

Igen! Úgy van! Minden nyomorúságod, hűtlenséged és hálátlanságod ellenére is. Az Írásnak tévmentes és elévülhetetlen okmányai tanúskodnak erről. Az Úr számos képben, hasonlatban tudtadra adja. De minden parabola messze elmarad a boldogító valóságtól. Te a megszentelő malaszt által a Szentlélek-től vagy átitatva, Isten rokonságába kapcsolva és szinte istenítve. Ugyanezt a Szentlélek adja tudtunkra: „Én azt mondom nektek: Ti istenek vagytok és fiai a Felségesnek mindnyájan.” Ezt még elgondolni is félelmetesen nagyszerű. . De bátorítson fel az isteni Szív szeretete, végtelen irgalma, szerelme. Ha Isten egyszer már szeret, akkor végtelenül szeret, mert nem is tudna másképen. Ez a szerelem hozta le a földre, hogy ott legyen, ahol mi. Hogy megkeressen, megtaláljon minket. A szeretet lényege: a javak kicserélése. Mit kínál és mit ad Ő neked? A természet, kegyelem és dicsőség kincseit, önmagát.

Tőlem viszont kéri, adjam neki összes nyomorúságomat, halandó életem keserveit s a halált. Ezt mind Ő veszi magára, hogy tőlem elvegye...

Lehetek-e ezentúl még vele szemben kishitű? Mi tehetne azzá? Saját kicsinységem? Hiszen Ő azt nagyon jól ismeri. „Van nekünk kis hűgünk, — mondja az Énekek Énekében — mit is tegyünk hűgunkkal?” A felelet: Leszünk tehát mi is kicsinyek, mint ő, hogy ne féljen

tőlünk. Leszállunk hozzá, hogy felemeljük őt magunkhoz.

3. Ki a vőlegény barátja?

Ez János. Mily szép jellemében ez a féltékenységnek minden árnyékától mentes önzetlenség! Mikor Jézus sikereit hallja, „örvendezve örül” s azt vallja, „örömöm most beteljesedett”.⁹ Mennyit dolgozott, mennyit fáradott, mily szép sikereket ért el. Most jön, aki mindezt learatja és őt háttérbe szorítja, elhomályosítja. És ő örül, mert jól tudja, „Őneki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem”.¹⁰ Mily gyökeres alázatosság! Mily imponáló erény! Meg is érdemelte Jézus ajkáról a dicséretet, amelynél nagyobb alig csendül meg az evangéliumban: „Mit mentetek ki a pusztába látni? ... Prófétát-e? Igenis, mondom nektek, prófétánál is nagyobbat...”¹⁰

Mi is szívből örülünk Krisztus hódításain. Adjunk hálát Istennek, hogy most, ádventben megint sok lélek megtalálja az utat Krisztushoz.

De örülünk testvéreink örömén, sikerein is. Ó, bárcsak mind szentté és nagy apostollá lennel! Ó, bár valamennyi többet és nagyobbat tudna alkotni, mint én. Csak egyben nem szeretnék valakit magam elé engedni: az Úr Jézus szeretetében. Azon leszek, hogy ez a szeretet mindig feltétlen, önzetlen, mindenekfeletti és igazi, jegyesi szeretet legyen. Ezt a szeretetet ma többször fel is indítom s az Úr Jézusnak meg is vallom.

Beszélgetés az Úrral, akinek magamat megajánlom. Kérem azután Keresztelő Jánost is,

**hogy vezéreljen engem Jézus szent Szívéhez az
ő útján, az alázatosság, az önzetlen szeretet
útján.**

¹ Jn. 1, 29—34. — ² Jn. 3, 26—30. — ³ Jn. 3, 31. — ⁴ 44. zs. 1—3. — ⁵ É. é. 5, 16. — ⁶ 81. zs. 6. — ⁷ É. é. 8, 8. — ⁸ Jn. 3, 29. — ⁹ Jn. 3, 30. —
¹⁰ Mt. 11, 7—9.

VII**KRISZTUS ORSZÁGA I.****(A lelkigyakorlatok szerint)**

Amit Keresztelő Szent János, a Messiás hírnöke és futára előre bejelentett és előkészített, tudniillik Istennek, a mennyeknek országát, az voltaképpen nem egyéb, mint az Úr Jézusnak nagy eszméje, terve, életmunkája. Ezt az örök időkre szóló, nagyszerű művét megtestesülésével kezdi Urunk építeni és a maga részéről a Szentlélek elküldésével fejezi be. Ő lép most már elmélkedő, szemlélődő lelkünk elé.

Átveszi nagy hírnökének szerepét és most már maga rajzolja meg előttünk az Isten országának, s ami ezzel egy és ugyanaz, az Ő országának alapvonásait. A minta, a terv voltaképpen Ő maga.

Megtestesülése első pillanattól kezdve egészen dicső mennybemenetelig utolérhetetlen mintakép, de mégis utánozható emberi kiadásban. Életének minden mozzanata egy-egy „Sequere me!” „Kövess engem!”¹

Viszont a mi részünkről minden elmélkedésnek a végeredője kell hogy legyen: „Mester, követelek téged, bárhová mégyl!”²

Első előgyakorlat. Az evangélista elbeszélése: „És körüljára Jézus minden várost és falut, tanít-

ván zsinagógáikban és hirdetvén az ország evangéliumát és meggyógyítva minden betegséget és minden nyavalyát.”⁹

Második előgyakorlat. Szemlélem lélekben az Úr Jézust, amint járja szent buzgalommal és fáradhatatlanul apostoli útjait, hirdetve mindenütt az üdvösség ígét s toborozva a lelkeket az ő földi és mennyei országa számára.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy felszólítása nálam se találjon süket fülekre, hanem inkább testtel, lélekkel rászánjam magamat az Ő követésére s az Ő nagy vállalatában való részvételre.

1. A parabola

Szent Ignác, akinek zseniális elgondolását ebben az elmélkedésben vezérfonalnak tekintjük, egy parabolával igyekszik mintegy kézzelfoghatóvá tenni, mennyire észszerű, méltányos és szükséges magunkat teljesen Krisztus ügyének szentelni, az Ő országát elsősorban önmagunkban felépíteni.

Képzeljünk magunknak királyt, aki minden jogos címen, születés, isteni választottság és népszavazás folytán birtokolja a jogart, akit minden tulajdonsága, képessége és erénye arra predesztinál, hogy uralkodjék. Zseni, karakter, erény és szív.

Ez a tüneményes, nagy és ideális egyéniség, akiért lehetetlen nem lelkesedni, nagy vállalatot hirdet, amelynek célja olyasféle országnak megalapítása, aminőnek a zsidók messiási országukat képzeltek, amely Nagy Károly lelke előtt lebeghetett. Ebben az országban

Isten jogai százszázalékig érvényesülnének, és kiki érdeme szerint élvezné a keresztény civilizáció áldásait. Ebben a vállalatban mindenkinek győzelmet ígér, aki akar győzni, s jutalmat abban a mértékben, amennyire megérdemelte.

Egyetlen feltétel, amelyet kiszab, ne kívánja senki, hogy a nagy hadjáratban jobb dolga legyen, mint magának a királynak, aki mindig harcosai élén leszen. Mily nehéz s mégis mily elbájolóan szép feltétel! IV. Henrik is Fontaine-françaisenél csak annyit kívánt vezérkarától és katonáitól: „Tegyetek úgy, ahogy tőlem látjátok!”

A felelet egy ilyen felhívásra nem lehet más okos és derék alattvalók részéről, mint az: „Igen!”

Amde ebben az igenlő feleletben is lehet fokozat, amint a szeretetben s nagylelkűségben egyik szív a másikat felülmúlja.

És ez éppen Isten világtervében a legszebb vonás. Tág teret nyit a nagylelkűségnek. Vannak Isten országában becsületes lelkek s vannak hősök. Az előbbiek beérik a kötelesség teljesítésével, az utóbbiak mindenre, sőt többre vállalkoznak, mint amire képesek, ideális, nagy célok érdekében. Szent Ignác szerint mindazok az alattvalók, akiknek csepp józan eszük van, egyszerűen megajánlkoznak a nagy és szent Királynak szolgálattételre. Mert ha ezt nem tennék, csak maguk bánnák meg. Hiszen a kegyetlen ellenség, amely ellen küzdeni kell, már nyakukban van, s jaj lesz a legyőzötteknek. Szolgaság és szégyen lesz jutalma gyávaságuknak. Viszont szabadság,

becsület és jólét kínálkozik, ha sorompóba állnak s felcsapnak a nagy király közkatonáinak.

Valóban a józan ész itt csak egy utat, egy választást enged.

Ellenben a hősi lelkek, akiket a szeretet hőökké avatott, nem számítgatnak. Feltétlenül mindenre vállalkoznak és éppen azért minden számítás felül ők is a nyertesek. Vajjon én a parabolabeli királynak felhívására mit válaszolnék? ... Mit mond hozzá a szívem? ... Ezzel a válasszal tartozom mennyivel inkább az igazi királynak ...

2. A parabola alkalmazása

Ha megértettem s beláttam, mennyire méltányos, igazságos és szép dolog, hogy a parabolában, az adott helyzetben minden alattvaló megteszi dicső királyának a lehető legteljesebb megajánlást és mindenestül, feltétlenül résztvesz a nagy vállalatban, *mennyivel inkább tartozom én mindezzel az igazi Királynak, Jézus Krisztusnak.* Mert hiszen az egész parabola azért van oly mesterien megszerkesztve, s mint óriási, ellenállhatatlan erejű rúgó beállítva, hogy ezt a következtetést levonjam.

Jézus Krisztus! Vajjon nem király-e Ő minden címen? Vajjon nem neki adta-e az Isten „a nemzeteket örökségül s a föld határait osztályrészül, hogy kormányozza azokat”?⁴

Ő az, akinek „ruhájára és ágyékára írva vagyon: Királyok Királya és uralkodók Ura?”⁵ „Akinek királysága véget nem ismer.”⁶

De már mint ember is!

Kinek fia? Annak a győzelmes Szűznek, aki összetiporja a kígyó fejét. Akinek arcképet

annyi jegyesi szeretettel és lelkesedéssel rajzolgatta meg a Szentlélek az ószövetségi Szentírás lapjain, akire ráillenek a loretói litániának magasztos címei, aki előtt meghajlanak az angyali karok: „Ave gratia plena!” „Üdvözlégy, malaszttal teljes!” Már az, akire az isteni kegyelemnek egyetlen sugara esik, bájos és szép, ámde ő malaszttal teljes! És akkor az ő Fia, akinek kegyelméből ő is az, aki!

Nézzük Jézust magát! Ó, itt képzeletünk nem tud túlozni! Csak vessük itt térdünkre magunkat előtte, mint a három szent bölcs: „Jertek, imádjuk őt!”⁹ Ő erős és hatalmas. Ujjain hordja a világot és kiméri az idők lépteit. Nem hal meg és nem felejtik el őt soha: Ő „az örökkévalóság halhatatlan királya”.⁹ Micsoda szív, micsoda szellem, micsoda jellem! Hasonlítsuk csak vele össze a parabolabeli király alakját! Mennyire elmarad mögöttem! Mily fenséges lehetett Ádám a bűnbeesés előtt! Mily szép, jó, bölcs, erős, szent és kegyelmekben gazdag. De határtalanul nagyobb a második Ádám. Ehhez a Naphoz képest az első Ádám csak pislogó pásztortűz.

Ő az én Istenem és saját szava szerint egyben barátom és testvérem, „ki szeretett engem és önmagát adta értem”.¹⁰

És mivel különösen egyénileg szeret engem, azért hív névszerint: „Kövess engem!”¹¹

Meghívott születésem napján, a szent keresztségben, első szentáldozásomkor, a szent bérmálásban, mikor azt mondta a püspök által: „Megjelöllek téged a kereszt jelével!” Azután esetleg hivatásom, fogadalmam, felszentelésem által. Ó, mily zuhatagai a reám hullott kegyelmeknek! Mennyi előleg, mennyi zálog, hogy

egészen az övé legyek és teljesen az ő követésére szánjam, szenteljem életemet.

Beszélgetés az Úrral. Már előre megajánlom magam neki, hogy őt azon a pályán, amelyen megtestesülésében megindul, szorosan követem.

¹ Lk. 9, 59. — ² Mt. 8, 19. — ³ Mt. 9, 35. —
⁴ 2. zs. 8, 9. — ⁵ Jel. K. 19, 16. — ⁶ Lk. 1, 33. —
⁷ Lk. 1, 28. — ⁸ 94. zs. 6. — ⁹ I Tim. 1, 17. —
¹⁰ Gal. 2, 20. — ¹¹ Lk. 9, 59.

VIII

KRISZTUS ORSZÁGA II.

Az előgyakorlatok, mint az előző elmélkedésben.

1. A parabola

Rövidesen ismét igyekszem képzeletemmel megfesteni a parabolabeli király magasztos alakját. Ilyen fejedelem sohasem élt. Mert a történelmi alakok között egyetlenegy sincs, akit az Üdvözítő ideális egyéniségével összemérni lehetne. Tehát bölcsőbb, mint Salamon, szentebb, mint Dávid, buzgóbb, mint a mi Szent István királyunk, lovagiasabb, mint Szent Lászlónk, szűziesebb, mint Imre herceg vagy Eduard király. Ha Atyja nem is tette volna meg Őt a mindenség Urává, jelleme, tulajdonságai avatták volna azzá.

Hallom aztán a királynak összes alattvalóihoz intézett felhívását, amely oly méltányos és hozzá oly kecsegtető. Látom aztán a felhívás óriási hatását. Elvonul lelki szemem előtt a kereszteshadak története. Aránylag mily keveset ígérhetett a népnek egy Damiani Szent Péter, egy Szent Bernát, és íme mégis milyen

óriási hatást keltettek. Még a pásztorkürtök is megszólaltak, jelezve, hogy a nagy toborzó, Bernát alakja feltűnt a látóhatáron, s nem tudtak elég piros posztót előteremteni, annyian kívánták keblükre a keresztet. Gondoljunk egyes népek szabadságharcára... Így a mienkre, mikor a magyar Tírteus eldalolja: — Sehonnai, bitang ember, aki a hazáért halni nem mer...

2. Mennyivel inkább!

Vessük aztán tekintetünket az isteni Királyra, Jézus Krisztusra!

Mennyivel inkább megérdemli, sőt kiköveteli a lelkesedést és szeretetet!

Mennyivel inkább felcsiholja a hő vágyat és szomjat utána menni, őt követni árkon-bokron át, feltétlenül! Próbáljuk most már kiaknázni e néhány szóban: „Quanto magis!” „Mennyivel inkább!” — rejlő óriási energiákat.

a) Milyen óriási lelkesedést tud kiváltani egy-egy ember, akiben honfitársai reményeiket, vágyaikat megtestesülve látják! Vezérüknek tekintik, mint Mussolinit az olasz, Hitlert a német. Fogalommá válnak, mint Pláton a bölcseségé, Spartacus a szabadságé. Nevükhöz, személyükhöz szeretik fűzni egy új korszak hajnalát, az emberiség haladásának új epocháját.

És csakugyan, hány ily kiválóság ébreszti fel sokakban a szunnyadó energiákat, mint ahogy az emberi tudás és ügyesség kényszeríti a tehetetlen, élettelen széndarabot, hogy izzásba jöjjön, hogy sugározzon, világítson, villám-

gyorsan hajtsa a járműveket s röpítse a gondolatokat.

Amde mindezek az alakok együttvéve sem jöhetnek számba s még hasonlításra se érdekesek, ha őket Jézus Krisztussal összemérjük.

Ő csakugyan két részre bontja a világtörténetet, és időkefeletti alakja benyúlik az egész örökkévalóságba.

Tehát *mennyivel inkább* Ő az, akit szeretni és követni érdemes!

Ez a „*mennyivel inkább*” adta meg az apostoloknak az odaadást, a vértanúknak a hősie erőket, a hitvallóknak, szűzeknek a végsőig való kitartást.

Néhány, az emberi életből s a természetből vett hasonlat a dolgot talán még jobban megvilágítja.

b) Mily eszményileg szép pl. a jó barátság itt a földön.

Gondoljunk pl. arra a szeretetre, amely Dávidot Jonathánhoz fűzte, vagy amely Szalézi Szent Ferenc és Chantal Szent Franciska szívét egybekapcsolta, akiknek lelkét holtuk után de Paul Szent Vince mint két tűzgolyót összeolvadni látta. Amde mi ez Jézus barátságához képest? Szépen jellemzi ezt a keresztény Bölcs: „Mikor Jézus jelen van, minden jól megyen és misem látszik nehéznek... Ő áldott óra, amikor Jézus hív a könnyektől a vigasságra. Mit adhatna az egész világ Jézus nélkül? Jézussal lenni édes paradicsom. Ha Jézus veled van, nem árthat neked semmi ellenség. Aki Jézust megtalálta, nagy kincset talált, sőt a legnagyobb kincset minden kincs felett.”

Tehát: *Mennyivel inkább!*

c) Hogyan tudja az anya szeretni gyermekét! Mily aggódo gonddal viseli szíven a jó atya gyermekei sorsát! Amde ha a szülő megfeledkezni tudna gyermekéről, „Én még akkor sem feledkezném meg rólad”¹³ — mondja az Úr. Az Eucharisztia maga az örök emlékezés. Reá mennyivel inkább illenek az igék, amelyeket a költő az édesanyáról mond:

Ó, a sír sok mindent elfed:
Bút, örömet, fényt, szerelmet;
De ki gyermekét szerette,
Gondját sír el nem temette.

Tehát *mennyivel inkább* érdemel Urunk szeretetet, igényel követést.

d) A sokaktól istenített természet szépsége de mennyire elhalványodik megettel!

Ott vannak a csillagok. Mily szép a reszkető fényű hajnalcsillag!

Amde mennyire felülmúlja ezt a csillagot az, aki magáról mondja: „Én vagyok... a fényes hajnali csillag.”¹⁴

Pál apostol látta a korabeli világ összes szépségét. Látta még az ószövetségi fenséges istenszolgálatot, látta Rómát és Athént s a régi klasszikus kultúra művészi alkotásait. De mikor feltűnik lelke egén ez a csillag, mindent felejt, sőt mint maga mondja: Mindent veszteségnek tart s szemétnak tekint, ha azt Jézus Krisztus ismeretével összehasonlítja, akiért — csakhogy őt megnyerje — kész mindent elszenvadni.¹⁵

Tehát: *Mennyivel inkább* Jézus Krisztus, mint bárki más a világon.

e) A csillagnál ragyogóbb a nap. Amde a nap is valóságos éjtszaka ahhoz képest, aki

méltán azt állítja magáról: „Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága.”⁶ Még magáról az oly nagytekintélyű Keresztelő Szent Jánosról azt vallja az evangélista, hogy ő „nem volt a világosság, hanem (azért jött), hogy tanúságot tegyen az (igazi) világosságról... aki megvilágosít minden világra jövő embert”.⁷

Tehát mennyivel inkább Jézus Krisztus, mint bármely más teremtmény.

f) Szép a virágszál, elbájol színevel, illatával.

De Jézus a legszebb virág, amely valaha virult a földön.

Ő a leggyönyörűbb hajtás Jessze törzséből, a legszebb liliom, „pompásabb, mint a palást, amelybe egykor Salamon öltözött”.⁸

Tehát mennyivel inkább Ő!

Mit jelent a forrás a sivatagban, egy-egy kút tropikus vidéken. Csatakat vívtak a régiek az ilyen kincsnek birtokáért.

Amde Jézus az igazi forrás, akiből „élő víz folyói fakadnak”,⁹ Ő „az örök életre szökellő vízforrás”,¹⁰ aki magához hívogatja, édesgeti a kegyelemre, üdvösségre szomjazó lelket. „Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék.”¹¹

Tehát: „*Quanto magis*”, „*Mennyivel inkább*” Jézus, mint a földi élet minden előnye, öröme!

3. „Ha valaki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét”¹²

Ki ne választaná ezt a Krisztust, ki ne követné őt, ha ez nem járna egyben keresztség hordozásával is? Amde ez a múlhatatlan fel-

tétel: „Ne kívánja, hogy jobb dolga legyen, mint nekem.” Minden nagy munka, főleg hadi vállalkozás sok fáradsággal, nélkülözéssel, vesztéssel és szenvedéssel jár, borzalmasan nehéz a mi kevélységtől és érzékiségtől beteg és legyengült emberi természetünknek.

Senki emberfia erre magát rá nem szánná, hacsak egy ilyen elbájolóan kedves Vezér nem lelkesítené és bátorítaná. Ezért oly fontos a Vezérnek minél bensőbb ismerete s hogy az a „mennyyivel inkább” bennünket szinte meg-részegeítsen. Jézus nagyon jól tudta ezt, s azért áll katonáinak élére. Nem azt mondja: „Előre!” Hanem azt, hogy „Utánam!”

Jóeleve rászánom tehát magamat Krisztus országának kiépítésére magamban, az általa adandó programm szerint, nem riadva vissza nehéz s meredek utaktól sem, amelyeken Ő jár előttem, hordozva keresztjét, léte első pil-lanatától egészen, míg csak lelkét ki nem leheli.

Beszélgetés az Úrral ígérve és fogadva, hogy zászlajához szegődöm és ahhoz soha hűtelen nem leszek.

¹ V. ö. Sierp: Hochschule der Gottesliebe I. — ² Kempis: Kr. köv. II. 78. — ³ Iz. 49, 15. — ⁴ Jel. k. 22, 16. — ⁵ V. ö. Fil. 3, 8. — ⁶ Jn. 8, 12. — ⁷ Jn. 1, 8. 9. — ⁸ V. ö. Mt. 6, 29. — ⁹ Jn. 7, 38. — ¹⁰ Jn. 4, 14. — ¹¹ Jn. 7, 37. — ¹² Lk. 9, 23.

IX

KRISZTUS ORSZÁGA III.

Előgyakorlatok, mint az előző elmélkedésekben.

I

„Képzeljük az emberi, de Istentől kiválasztott királyt, akivel szemben az összes keresztény fejedelmek s népek tiszteletre és hadiszolgálatra vannak kötelezve.” Így Szent Ignác. A Szent egészen korának gyermeke. Éppen a középkor végén (1491) született. Még át van hatva a lovagias eszmékkel, amelyek a kereszteshadjáratoknak voltak szent és értékes örökségei.

Nevezetesen a középkorban mintegy cáfolhatatlan dogma, hogy a világon csak két főhatalomnak kell lennie: az egyháznak s a világinak. Az egyházit magától érthetően a Szentatyá, a római pápa mint Krisztus földi helytartója képviseli. A másikat, a világit pedig a „római császár”, akit Isten azért ruházott fel karddal, hogy Isten országát, az Egyházat védelmezze. A többi király, fejedelem, herceg, gróf és báró tőle függésben van. Ez az eszme

motoszkaált Napoleon fejében is, amikor magát 1804-ben Párizsban VII. Pius által császárrá koronáztatta. Hogy mit jelent a császár a középkorban, megmutatták a kereszteshadjáratok. Mikor egyszer a császár megszólalt és kijelentette, hogy kész sereggel a Szentföld visszahódítására indulni, az egész Európa örömkítőréssel üdvözli és melléje áll. És keresztül viharzik az egész kontinensen, minden nyelven a jelige: „Ezt Isten akarja!” És a férj kiragadja magát forrón szeretett hitvese karjai közül, az atya otthagyja síró-rívó gyermekeit, a vőlegény jegyesét és keresztet öltve csatlakozik a seregekhez. Pedig merész, valószínűleg sikertelen vállalatról volt csak szó, amint a kereszteshadjáratok egész sorozata igazolta. Szent Ignác előtt tehát ez az ideális kép lebeg, mikor ismert paraboláját megalkotja.

De térjünk át az alkalmazás elmélyítésére.

II

Elgondolom, amint az édes Üdvözítő kedves híveit s alattvalóit külön-külön magához hivatja. Tehát engem is megidéz, hogy terveibe avasson s a részvételre szelíden, kedvesen — jelleme szerint — felhívjon.

Még nem tudom, miről van szó, de már eleve meghánytam-vetettem magamban, bármit is kér majd tőlem az én jószágos Istenkirályom, mindenre a legkészségesebb odaadással vállalkozom: „Mester, követlek Téged, bárhova mégy.” Hiszen nekem okom s neki jogcíme van erre bőségesen. Nevezetesen:

a) Teremténye s feltétlen tulajdona vagyok. Hozzá még, mikor veszendőbe mentem,

drága véren visszavásárolt. S így kettős címen az én feltétlen birtokosom.

b) Azután az ő elbűvölő tulajdonságai, lángész, hős és szent egy személyben. Milyen vonzóerő hiányzik belőle? Jézus ellenségei nem ritkán azzal érvelnek, hogy az ő — evangélisták által megfestett — képe oly fenséges, oly bájos és oly utolérhetetlenül szép, hogy ilyen ember nem létezhetett! Fordítsuk ellenük tulajdon érvüket! Jézusnak az evangéliumokban megalkotott képe oly nagyszerű, hogy azt néhány, elég műveletlen, tanulatlan halász soha a saját fejéből ki nem találhatta volna. Ők csak kopírozták a látottakat.

c) Továbbá jótéteményei, amelyeket a természet és kegyelem rendjében reám árasztott.

d) Végül még egyet! Gondoljuk el az esetet: Tábornok elárulta a királyát. Kitudódik, börtönbe kerül, s ott várja az utolsó éjtszakát, hogy másnap rajta a halálos ítéletet végrehajtsák.

Iszonyú lelki tusáiban egyszercsak felpattan a börtönajtó s belép... maga a király. Generális! — szólal meg — vétkeid galád, de tudom, hogy szíved oroszlánszív. Mit szólnál ahhoz, ha én neked most visszaadnám rangodat és kardodat? Királyom, — felelné erre a katona, fejedelme lába elé borulva — akkor egészen tied lesz kardom és életem... Nemde az én esetem ez? Mit és hányszor vissza nem kaptam már az én jóságos Istenkirályomtól annyi, talán szégyenletes, hűtelen árulás, bukás után?!

A felhívás

A kihallgatáson reám kerül a sor, Istenkirályom elé bocsátanak. Meghatottságtól remegve borulok eléje: „Itt vagyok, hívtál.” „Szólj, Uram, mert hallja szolgád.”

És az Úr megszólal: Hatalmam alá akarom hajtani a földet! Le akarom győzni összes ellenségeimet, én, „aki igazságot beszélek, és a szabadítás harcosa vagyok”.

Ó tedd, Uram! Hiszen jogod van ahhoz és győzelmed ellenségeidnek is csak üdvöt jelent. Amde mondd is meg, Uram, kik a te ellenségeid, hol vannak, hogy velük érted és veled harcba szálljak...

Az Úr erre szelid és részvétteljes komolysággal reám nézve folytatja: Ezeket az ellenségeket ne kívüled keresd, ne az ördögre, világra gondold! Ezek neked mitsem árthatnak amazok nélkül, amelyek tebenned vannak. Az igazi ellenség: a te kevélységed és érzékiséged, a te világias, élvvágyó, gőgös éned, rendetlen önszereteted. Ezek az én ellenségeim, mert én maga vagyok a Tisztaság és Igazság. Nekem ugyan ezek nem árthatnak, de igenis tönkre tehetnek téged, elrabolhatnak téged tőlem, leszakaszthatnak örökre Szívemről. Ezek a szülői összes vétkednek, ezek benned a rendetlenség, ezek benned „a világ”. Ezt kell legyőznünk, megsemmisítenünk! A csata ugyan igen ádáz és heves. De ne rettenj vissza! Hiszen én — ígéretem szerint — veled és érted, a harcélén küzdök...

De hogyan, Uram? Nem értem! Te magad akarsz ezekkel az ellenségekkel szembeszállani, tulajdon személyedet a harc tűzébe dobni,

mikor pedig ezek neked, aki mint mondod, maga a Tisztaság és Igazság vagy, mitsem árthatnak? Te akarod ily drága áron dicsőségedet kivívni s országodat meghódítani?

Bár vakító fényű, de tiszta igazsággal állunk szemben.

„Hát nem ezeket kellett szenvednie Krisztusnak, és úgy menni be az Ő dicsőségébe?”
— mondja jó Urunk maga.

Miért „kellett”? Talán kényszerítette valaki? Ó nem! Hiszen Ő „az előtte levő öröm helyett (tehát önként) keresztet szenvedett, nem törődve a gyalázattal!”

Talán azért tette ezt, hogy megváltson engem, elégtételt nyújtva Atyjának? Erre elég lett volna egyetlen vér- vagy könnycsepp, egyetlen sóhaj.

Tehát a szeretet túlzásával állunk-e szemben, azzal, amit az Apostol „Isten oktalanságának” nevez? Lehet! De már ez mennyit mond, mily indítóok a viszontszeretetre s utánzásra! De ugyanez az „oktalanság” az Apostol szerint „bölcsebb az embereknél”.

Tudja Isten nagyon jól, mit cselekszik. Részvétellel látja, tudja, hogy az emberi természet mitől beteg. Az áteredő bűn a kevélység, az érzékiség sebét ejtette rajta. Ettől lázas, ettől hánykolódik szüntelen.

De legalább tudná, ismerné s ne tagadná le a betegségét! Bár hajlandó volna gyógyulni! Hasztalan! A homopatia itt mitsem segíthet. Itt csak az operáció, a hideg vas, vagyis a megaláztatás, az önmegetagadás, a szenvedés mentheti meg az életét. A beteg azonban erről tudni sem akar, még a hallatára is sikoltoz. Hát még mit tenne akkor, ha magát a „megváltót”, a

„doktor” is csak dicsőségben és gyönyörben látná maga előtt kéjelegni! Hinne akkor a saját betegségében?

Az isteni Megváltó tehát, hogy meggyőzze betegét a baj létezéséről és az operációnak, az alázatosságnak, tisztaságnak, önmegtagadásnak, a szenvedésnek szükségességéről, és hogy arra felbátorítsa, előbb magamagán hajtja végre ezt a fájdalmas műtétet s aztán így szól a beteghez: Lám, én is kibírtam, nosza, essünk át rajta! Menjünk neki!

Claudius császár impériuma alatt Poetus szenátort halálra ítélték, de rábízták, hogy az ítéletet magán végrehajtsa. A szenátor ingadozik, visszaborzad. Mire felesége, Arria, kiragadja a kardot kezéből és a saját keblébe dőfi. Aztán a véres kardot urának nyujtva, remegő, kékülő ajakkal így szól: „Sume, non dolet”, „Vedd, nem fáj!”

Igy nyujtja nekem is az én jó Uram az önmegalázásnak, önmegtagadásnak saját vérébe mártott, saját példájával megszentelt kardját, hogy engem felbátorítson, fellelkesítsen: „Vedd, nem fáj!” A szeretet irántam majd megédesíti azt. Ezekután megint csak reám vár a felelet, ami nem lehet egyéb, mint nagy megajánlás, hogy Uramnak nyomába lépek, a megtestesülésétől fogva a sírig adott példáját követem, utánzom, a nagy csatát önmagam ellen hőiesen megvívom. Ámde ezek a megajánlások ne legyenek csupán regényes elképzelések, hanem menjenek át az életbe, vágjanak bele az elevenbe. Hiszen önmegalázásra, önmegtagadásra nyílik minden pályán, minden helyen, minden helyzetben, mindennap bőven alkalom.

Beszélgetés az Úrral: kérem kegyelmét ahhoz, amire a lelkiismeret, a szeretet, a kegyelem emez elmélkedéssel kapcsolatban ösztökél és lelkesít.

¹ Mt. 8, 9. — ² I Kir. 3, 9. — ³ Iz. 63, 1. —
⁴ Lk. 24, 26. — ⁵ Zsid. 2, 2. — ⁶ I Kor. 1, 25. —
⁷ U. o.

X

KRISZTUS ORSZÁGA IV.

Az előgyakorlatok, mint az előző elmélkedésekben.

1. Az egyszerű megajánlás

Újra meg újra átgondolom a parabolát, hogy abba a „mennyivel inkább”-ba beleágyazott hatalmas rúgót magamra minél erősebben hatni engedjem. Ez a megfontolás kétségtelenül kitermeli bennem a megajánlkozást.

Csak az a kérdés, hogy ez minő mérvű, mennyire nagylelkű?

Lehet egyszerű, amely — mint Szent Ignác mondja — a józan ész követelménye, s lehet hősies, amely a lelkesedő, szerető szívnek az igénye.

Vegyük mindkettőt sorra.

Az egyszerű megajánlás. Szent Ignác ezt olyannyira természetesnek tartja, hogy sajnál rá sok szót vesztegetni. Megy tovább — szívét követve — a nagy, a hősi megajánlásra.

De mi ne siessünk annyira.

a) Miben is érvényesül ez az egyszerű megajánlás? Már ez is magában foglalja a fel-

tétlen hódolatot a Teremtő előtt. Magába zárja a szent közömbösséget a Gondviseléstől reánk rótt minden sorsalakulattal szemben. Megköveteli a kötelességnek, szabálynak feltétlenül hűs pontos megtartását, ahogy arra egy Berchmans Szent János példát adott.

b) Ez ugyan még csak defenzíva, védekező álláspont minden bűn és hiba ellen, de máris tiszteletreméltó magaslat, amelyre ugyancsak nem csekély önmegtágadás árán jut fel az ember. Mert lélektani törvény, hogy aki csak védekezni akar és sohasem megy át az offenzívába, állását a hatalmas ellenséggel szemben soká meg nem tartja. Így pl. ha valaki evésben-ivásban mindig elmegy a mértékletesség végső határáig, az ilyen itt-ott bizonyosan túlmeleg azon.

Miért is az egyszerű és hősies megajánlás nem annyira a tárgyban, mint inkább a fokban meg a motívumban különbözik egymástól.

Az előbbi a józan észből meríti, a második a szívéből veszi az indítóokokat és éppen azért hatalmasabb energiákkal is dolgozik.

Nézzek itt mindjárt körül. Vajjon a kevélység és érzékiség elleni harcban hallgatok-e mindig józan eszemre? Nem maradok-e olykor a harcvonal mögött? Adja meg a feleletet a Próféta: „Sok a mi gonoszságunk előtted, és bűneink ellenünk szólnak.”¹¹

c) Óvakodnunk kell azonban, nehogy ez bátorságunkat és bizalmunkat megtörje és a nagyobbtorétól kedvünket elvegye.

Minden hibánk, gyengeségünk s visszaesésünk ellenére sem szabad lemondanunk a magasabb aspirációkról. Annál is kevésbbé, mert ha a tiszta szeretet s nagylelkűség szférá-

jába fel-fel nem szállunk, a józan ész álláspontján sem maradunk soká. Akárhányunkat egyébként már a hivatásunk s fogadalmunk is kötelez nagy- és hőselelkű megajánlásra.

2. A nagylelkű megajánlás

Mi is az a nagylelkű megajánlás? Offenzíváról van szó, vagyis heves reakcióról, a szigorú, önkéntes, általános, állhatatos harcról az élvágyó, a kevély, önző „világias én” ellen, amely valamennyiünkben él, legalább lappang s fészkelődik szüntelen.

Mit jelent most már ez a csata konkrétan nálam? A tökéletességre hivatott s talán arra fogadalom által is kötelezett léleknel?

a) Reagálni, felvenni a küzdelmet az érzéki „én” ellen annyit jelent, mint nem csupán megtagadni tőle a bűnösét, veszélyesét, túlságosat, hanem sok megengedett ártatlan kielégülést is, ha az nem szükséges. Nemcsak szívesen elfogadni a kellemetlenségeket, szenvedést és nélkülözést, amelyeket Isten küld reánk, — ez csak egyszerű megajánlás volna — hanem kérni és a lehetőség szerint keresni is azt, amitől a természet visszariad. Nemcsak üldözni magamban minden fajtáját a nemtörődömségnek, a szabály és szerénység elhanyagolásának, — ez az egyszerű megajánlás — hanem bátran túlmenni a szükség és illem által megvont határokon, a minimumom, s nagyobb, érezhetőbb, bevágóbb szenvedést, nélkülözést, vezeklést is felvállalni, amennyiben azt az engedelmisség és magasabb érdekek megengedik.

b) Felvenni az offenzívát a kevély „én”

ellen annyit tesz, mint nem csupán elnémtani annak követeléseit, elcsitítani a beteges és érzékeny ambíciót, tisztázni a szándékot, mikor hízeleg nekünk valami, s jogos elismerést aratunk, hanem amennyiben csak lehet és szabad, magunkban megtámadni a velünk született gőgös természetet. Még precízebben:

1. A „kevély én” bennem nehézfejű és függetlenkedő. Az tehát nem volna elég, hogy az ember megtilt magának minden külső és belső ellenkezést a tekintéllyel szemben, engedi magát vezetetni a lelki életben, a tanulmányokban, az adminisztratív ügyekben stb., nem kritizál, nem zúgolódik, nem bújik ki a figyelmeztetés és dorgálás alól. Ez volna az egyszerű megajánlás.

A nagylelkű megajánlás átmegy az offenzívába. Keresi tehát, hogy hibáira figyelmeztessék, jelentkezik a direktióra, az engedelmességre, még ha megalázó is, sőt éppen azért!

2. A „kevély én” érzékeny és ingerült. Elég-e tehát nem engedni a bosszúvágnak, a megtorlásnak, elkedvetlenedésnek, mikor az önszeretet megsebesült? Nem! Ez csak egyszerű megajánlás volna. A hősi megajánlás itt úgy érvényesül, hogy az ember távol a dactól, nem kerüli, hanem felkeresi azokat, akik megalázták. Így akar diadalmaskodni a természet forradalmán s elfojtani az ellenszenvet, amely rendesen eloszlik, ha valakit igazában megismertünk.

3. A „kevély én” önző, uralomvágyó, irígy és versengő. Ez ellen hősiesen küzdeni annyit jelent, mint nemcsak mást ki nem aknázni, mást fölényes, megvető magatartással vérig nem sérteni, hanem kedves szolgálatkésztséget

tanúsítani mindenkivel. Annyit tesz, mint mindenben másnak engedni és kívánni az elsőbbséget, szívünkben mindnyáját magunknál többre értékelni, tiszteletben és becsületben tartani.²

Annyit tesz, mint nem minden kellemetlenséget lerázni magunkról, hanem „magunkra vállalni s gondolni másokkal”. Úgy, ahogy ezt Urunk tette, aki elmondhatta méltán magáról: „Én úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál.”³ Annyit jelent, mint azzal a lelkülettel lépni valamely rendbe, egyesületbe, mint aminővel Urunk jött erre a világra: „Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon.”⁴

Ime, ez volna a hősi, a nagylelkű megajánlás, s egyben előkészület egy még nagyobbra, ha ugyan Isten azzal kitüntette minket, t. i. hogy Neki és Érte a vérünket és életünket is odaadjuk.

E nagy megajánlás nélkül az egész Krisztus Király-elmélkedés csupán szép álom s lelki lovagregény, minden hatás nélkül az életre.

3. Indítók

Csak kettőt vegyünk ezúttal szívünkre a sok közül. Egyik:

a) a becsület.

Jézus Krisztus, a mindenség Királya előtt áll a földkerekség a kétezer milliónyi lélekkel. Ezek közt hány a keresztény, hány a katolikus, hánynak jutott a hivatás-kegyelem Istennek különösebb szolgálatára, a tökéletes életre?

Ha Isten engem evvel megtisztelt, megbecsült, vajjon összeférhet-e becsületérzésem-

mel, hogy én az elől csupa lomhaságból, kényelemszeretetből kitérjek? Vagy mibe is helyezem az én dicsőségemet, ha nem abba, hogy Jézust, a lábnyomát követem, és az ügyét még testemmel is védem?

Minden egyéb dicsőség reám inkább csak szégyen.

b) A szeretet.

Vajjon letagadhatom-e, hogy Jézus engem szeret, éspedig jobban, mint sok százezreket? Hiszen több jót kaptam tőle, mint ezrek együttvéve.

Ha tehát engem is megkérdez Krisztus, mint azt Péter apostollal tette: „*Jobban szeretsz-e engem ezeknél?*”

A jelen körülmények közt most már szégyen volna azt felelni csak, ami a bukása folytán nagyon szerénnyé lett Péternél annyira érthető: — „Uram, te tudod, hogy szeretlek Téged.”

Nem! Mi ezzel nem érhetjük be. Mi, akik számtalanszor többet kaptunk Urunktól, mint sokan mások, viszont jobban is akarjuk Őt szeretni az átlagkeresztényeknél és következőleg nemcsak egyszerűen, hanem teljes odaadással, nagylelkűen és hősiesen akarjuk Őt követni.

Mikor Dávid király hálátlan fia, Absalom elől néhány hívével menekült, az idegenből ideszakadt Etaj is követte őt. A királyt meghatja ennek az idegennek ragaszkodása, amikor ő tulajdon fia elől kénytelen menekülni. Éppen azért igyekszik őt lebeszélni s arra bírni, hogy csak maradjon otthonában. Hiszen őt veszély ügysem fenyegeti. Mire a Gétből ideszakadt Etaj a hűségnek ezt a klasszikus nyilatkozatát teszi: „Az Úr életére és a te életedre mondom,

uram, király, hogy bárhol leszesz, uram, király, akár a halálban, akár az életben, ott leszen szolgád is.”

És én? Nem idegen, hanem annyi címen az övé, mikor Uramat a saját érdekemben a Golgotára felhágni látom, otthon maradjak, vagy csakis annyira kövessem Őt, amennyire ez mulhatatlanul szükséges?

A nagy megajánlás

Szent Ignác ekkor a mennyei udvar elé szólít, kifejezve ezzel a pillanat fontosságát s kihatását időre és örökkévalóságra. Itt teszem meg önmagamnak végleges és visszavonhatatlan megajánlását. Ünnepelesen kijelentem Uram Istenem előtt, hogy ezentúl, inkább mint eddig valaha, magamat az Ő tulajdonába átadom s az ő feltétlen rendelkezésére bocsátom. Felveszem a kérlelhetetlen csatát kevély és érzéki természetem mint az ő ellensége, az én ellenségem ellen. Nevezetesen magamra vállalom a megaláztatásokat és a szegénységnek érezhetőbb hatásait is, ha Isten ily sorsra hív s arra kijelöl. A Kálváriára induló Szent Fiának nyomába indulok, mert soha többé, egy pillanatra sem kívánom, hogy nekem jobb dolgom legyen, mint neki volt.

Beszélgetés az Úrral, az imént megtett felajánlást formába öntve, hálálkodva neki, hogy ehhez kegyelmet adott és kérve segítségét az állhatatosságra.

¹ Iz. 49, 12. — ² Sz. Ignác 29-ik szabálya. —
³ Lk. 22, 27. — ⁴ Mt. 20, 28. — ⁵ Jn. 21, 15. —
⁶ U. o. — ⁷ II Kir. 15, 21.

XI

KRISZTUS ORSZÁGA V.

Az előgyakorlatok, mint az előző elmélkedésekben.

A parabolát is átgondolhatom a Krisztus országa-elmélkedések egyike alapján. (I—III.) A jelen elmélkedés az előzőkben adott indítókakat bővíti ki.

1. Jézus Krisztus szoros követése méltányos

Gondoljuk csak el, mennyi sóhaj szállott az égbe, hány könny hullott a földre a Messiásért, míg végre négyezer év epedő vágyakozását Isten betöltötte s egy Fiát a világra küldte.

Az ég az áteredő bűn folytán zárva, a lelkek milliói, még a legjobbak, legnemesebbek is onnan kirekesztve. Istennek ismerete, az örök életnek reménye még a választott népnél is oly homályos. A tökéletességről, életszentségről, az életnek legfőbb javairól a fogalmak oly halványak! A pogány népek milliói, bennük a mi őseink pedig vigasztalan lelki éjtszakában bolyonganak. Jellemzi ezt az a párbeszéd, amely

Plató tanúsága szerint Krisztus előtt mintegy 400 évvel Szokratesz és tanítványa, Alkibiádesz közt lefolyt.

„Atyám! — szólal meg Alkibiádesz — mondd meg nekem, hogyan kell az istenséget tisztelnünk?” Mire a mester: „Kedves barátom, ezt csak maga az istenség mondhatná meg neked. Várnunk kell, míg a Legfőbb Lény bölcszet nem küld nekünk az égből, aki megtanítson erre minket...” Mire a tanítvány méla búval: „Ó, bárcsak az én életemben küldené azt el, be szeretném látni őt!”

Maga Arisztotelesz, az egyik legnagyobb gondolkodó, akit a föld valaha hordott (384—322 Kr. e.) haldokolva megszólal: „Kétségben életem, kétségben halok meg, mert nem tudom, hová megyek. Ó legfőbb Lény, könyörülj rajtam!”

Nem esik-e meg a szívünk ezeken az oly nemes és szép lelkeken? Ó, ha ezek Jézus Krisztust megismerték volna, de mennyire csüngtek volna ajkán s mily lelkesedve követték volna Őt nyomon!

Ime! Jézus Krisztus *itt van*. Megnyitotta az eget s megtanított annak legjobb útjaira s én tétoázom, s csak amúgy unottan, ímmel-ámmal s csak annyira akarom őt követni, amennyire ez múlhatatlanul szükséges? Nem árulna-e el ez nálam értelmetlenséget vagy gyávaságot?

Méltányos tehát, hogy Jézus Krisztus meghívását elfogadjam s neki a nagy megajánlást megtegyem.

2. Jézus Krisztus szoros követése aránylag könnyű és feletté édes

Főképen két körülmény teszi ilyenné. Mert:

a) Az Ő szoros követése nagy lelki békével és vigasszal kapcsolatos. Éspedig minél szorosabban követi valaki Őt, annál nagyobb és mélyebb a békéje és vigasza.

Nagy és végzetes tévedés tehát, amelybe nem ritkán még a tökéletességre törekvő lelkek is beleesnek, hogy Jézus Krisztus követése csupa lemondás, csupa kereszt! Legjobb cáfolat erre annak élete, akinek követéséről van szó. Magának az Úrnak is minden lemondása és szenvedése mellett is megvoltak a maga tiszta és mérhetetlen örömei is.

Lám, a világba léptekor, midőn Vezérünk a föld porondjára mint csatatérre lép, nyomban felveszi a küzdelmet az érzéki szeretet és kevélység ellen. Hiszen — amint majd látjuk — homály, szegénység, nélkülözés várja. Amde a tövisek mellett a rózsák sem hiányoznak. Magát ugyan szinte a megsemmisülésig megalázza, de közben dicsőségét hirdetik az angyalok. A szegénységért kárpótolják Őt szűz Anyja szívének mérhetetlen kincsei. A világ ugyan megveti, de viszont az emberiség elitje, Szent József, a tisztalelkű, jámbor pásztornép s Kelet bölcsei leborulva imádják és hódolnak neki.

Az egyiptomi keserves számkivetésben is élvezhette az egyszerű, de barátságos, békés családi élet kellemeit.

Az apostoli élet küszöbén negyven napig böjtöl, imádkozik és vezekel s elszenvedi a kísértéseket, de nyomban utána angyalok jönnek, akik kiszolgálják, megvendégelik Őt, s dicsőítő éneken magasztalják győzelmét.

Sőt kimerítően fáradságos apostoli élete sem nélkülözte az igazi örömöket. Voltak kellemes órái, amelyeket Lázárék kastélyában, meghitt lelkek között tölthetett, no meg ott volt az egyszerű nép ragaszkodása, szeretete, amely nyomon kísérte. Apostolainak szép haladása is az Ő iskolájában sokszor megvigasztalta.

Sőt a Tábor hegyén maga a mennyország nyílt meg számára.

Nem is kell külön említeni, hogy Istennek színelátásából állandó és mérhetetlen örömet merített.

Ne csüggedjünk tehát. Adjuk bár magunkat feltétlenül Jézus Krisztus legszorosabb követésére, azért nem lesz a mi életünk sem csupa keserűség.

Nem csalódhatott, aki magáról azt mondta: „Az én igám édes és az én terhem könnyű.” Egyetlen cseppje az isteni vigasznak bőven kárpótol a világ minden öröméért, ha arról Jézusért lemondunk.

Már csak azért sírni, hogy nem tudjuk Jézust *elég* szeretni, mily édes! Hát még szeretetének vigaszával töltekezni!!!

A Szentek, mint Xavéri Szent Ferenc, kéri az Urat, hogy mérsékelje vigaszát, mert összeroskadnak alatta.

A könnyben, vérben úszó ősegyház nem tesz szemrehányásokat neki, hogy érte, miatta gyermekeinek ennyit kell szenvednie, hanem inkább Őt mint Orfeust festi katakombáinak falára, mint akinek Szíve az a hárfa, amellyel még a köveket is meglágyítja, a fenevadakat is megszelidíti. Ha Jézus Krisztus követése csupa keserűség volna, ezt a rejtélyt lélektanilag nem

lehetne megfejtteni. A félelem és fenyegetés ily hatásokat nem tud kifejtteni. Szépen mondja Szent Agoston: „A bárányt zöld ággal csalogatod, a gyermeket pedig úgy, hogy diót mutogatsz neki. És téged mi vonz? A szeretet. Miért? Mert édes. Az ember az után indul, ami gyönyörködteti.”

Jézus szerelme volt az a bájital, amely annyi milliót megrészegett, hogy követték őt Tebaisz pusztaságába, az apostoli utakra, a vérpadra.

Szent Paula és leánya, Eusztochium, bár előkelő római hölgyek, de lemondanak a világ fővárosának pompájáról, kényelméről, Betlehembe költöznek, hogy az Istenvezérnek, a szegény, alázatos és önmegtagadó Jézusnak lábnyomába lépjenek. És mikor Paula először jelent meg azon a helyen, ahol az Istenkirály a világ porondján a kevélységgel és érzékiséggel csatába szállott, mikor először csókolhatta a jászolt, amelyet akkor még ott, a betlehemi barlangban őriztek, így kiáltott fel: „Tehát arra méltatott engem az Úr, hogy ajkammal érintetem a jászolt, amelyben az én Uram pihent, abban a barlangban, amelyben Szűz Mária először imádta Gyermekeit! Ez az én nyugvóhelyem, mert itt az én Uram otthona.” És húsz álló évet töltött itt állandó harcban az érzékiség és kevélység, a világiás önszeretet ellen, az Istenkirály nyomában.

Mi láncolta ide? Nem a kényszer, hanem egy édes bilincs: a szeretet.

Mi rakja manap is sokakra a fogadalmak, önkéntes cölibátus békóit, mi zárja rájuk a klauzúra lakatját? Az édes hatalom, a szere-

tet. Szeress és mindent megértesz, számodra minden könnyű lesz.

b) Jézus Krisztus szoros követését könnyűvé és édessé teszi a nagy jutalom reménye is. „Kincsed leszen a mennyekben.”²

Mintha látnám a keresztet cipelő édes Üdvözítőt. Közben a magasban megnyílik az ég. És Ő visszafordulva így szól hozzám: Gyerme-
kem, kövess engem! Csak rövid útról van szó,
s tied az ég összes öröme, amelyet, nézd csak,
nézd... ott fenn testvéreid már élveznek. Lám!
Hogyan integetnek feléd pálmáikkal. Ne légy
korcs utóda annyi szent testvérednek!

Ha mindezt testi szemmel látnók, mire ha-
tároznók magunkat? Nos! és nem biztosabb
az nekünk, amit a hitünk mond, mint amit sze-
münk lát?

3. Jézus szoros követése szükséges

a) Meggyőződhetem abból, mert Jézus *igaz-
mondó*. Ő állítja: „Ha valaki utánam akar
jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztyét
mindennap és kövessen engem!”³ „Aki nem
hordozza keresztyét és jön utánam, nem lehet
nekem tanítványom!”⁴ A mi állapotbeli keresz-
tyünk, a legfontosabb kötelességünk a tökéletes-
ségre való komoly törekvés, amely elképzel-
hetetlen a rendetlen önszeretet, a kevélység és
érzékliség ellen állandóan vívott harc nélkül.

b) De az Úr Jézus végtelenül *jó* is. Sokkal
inkább szeret minket, mint hogy *szükségtelen*,
kínos operációknak vessen minket alá. Amit
tehát tőlünk kíván, az nekünk talán az üdvös-
ség, de mindenesetre a tökéletesség szempont-
iából múlhatatlanul *szükséges*.

***Beszélgetés az Úrral, megtéve előtte a nagy
megajánlást, miként az előző elmélkedésben.***

¹ Mt. 11, 30. — ² Mt. 19, 21. — ³ Lk. 9, 23. —
⁴ Lk. 14, 27.

XII

KRISZTUS ORSZÁGA VI.

Előgyakorlatok, mint az előző elmélkedésekben.

Ez az elmélkedés összefoglalja s kidomborítja az eddigi Krisztus Király-elmélkedések anyagának gondolatait, vezéreszméit.

1. Krisztus személye

Vessünk még egy pillantást a mi dicsőséges királyunkra, *Jézus Krisztusnak* személyére. Igazán olyan Ő, aminőt csak a szeretetszomjas, lelkesedő, ideált kereső szívünk legszebb álmaiban magának megalkothat.

Nem érezzük-e, hogy szükségünk van valakire vagy valamire, aki vagy ami bennünket vonz, bájol, örömmel tölt el, eszünket, szívünket, fantáziánkat kielégíteni tudja?

Ime, itt van Jézus Krisztus!

Kit lehetne vele még csak összehasonlítani is? Ki pótolhatná Őt az egész világon? „A föld királyainak fejedelme ő, ki szeretett minket s megmosott bennünket bűneinktől a saját vére által.”¹ Tehát nagy, fenséges és mégis oly ked-

ves és szeretetreméltó. Hiszen éppen ez kell a mi szívünknek.

„Fején számos korona és ruhájára és ágycára írva vagyon: Királyok Királya és uralkodók ura.”²

„Én vagyok az Alfa és az Omega, az első és az utolsó, a kezdet és a vég. Én, Jézus... én vagyok Dávid gyökere és ivadéka, a fényes hajnali csillag.”³

Gondoljunk a 44. zsoltárra. Ezt a valószínű király-himnuszot már a zsidó hagyomány is a Messiásra vonatkoztatta és magyarázta.

Megadják ebben a jelképes nászénekekben az ihletett szerzők a Messiás egész jellemrajzát és országának tervezetét.

Már a prológ, az ajánlás milyen pompás: „Szívem ünnepi szózatból árad, zengem dalomat a királynak. Gyorsíró vesszeje lett a nyelvem.”⁴

Majd aztán belekap a rajzba:

„Ékesebb vagy az emberek fiainál, kedveség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten.”⁵

Amde ez a gyengédség legyőzhetetlen erővel párosul:

„Kösd fel derekadra kardodat, te hős.” Hatalma azonban ennek a hősnek nem a megfélemlítés, hanem a szeretet és a szépség.

„Kelj utadra ékességedben és szépségedben, haladj szerencsével és diadalmaskodjál a hűségért, a szelídségért és az igazságért.”⁶

Ezek a messiási országnak alapkövei.

„Éles nyilaid népeket terítsenek le eléd, s hatoljanak a király elleneinek szívébe.”

A szeretetnek és kegyelemnek nyilai ezek, amelyek szíven találták Sault a damaszkuszi

úton, az apostolokat, Magdolnát s az idők folyamán annyi milliókat. Nem csoda, ha meghódítja a lelkeket.

„Királyleányok jönnek dicsőségedbe” (vagy mint a héber szöveg mondja: „vannak a te drágaságaid között”). „Arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné (az Egyház) áll jobboldon.”⁴ A szentségnek és erénynek különböző színei az Egyház ruházatán a szeretet aranyában olvadnak egybe.

Ki ne lelkesednék ily kedves és szeretetreméltó, hatalmas királyért, aki még hozzá nem idegen, mert hiszen „a saját vére által mosott meg bennünket bűneinktől”.⁵

Különösen bennünk magyarokban nem találna Krisztus lelkesedő szívet, akiket az egész világ lovagias nemzetnek tart, akiket az Úr Jézus földi országának eleven védőbástyáivá avatott a pogányság ellen s a legveszélyesebb pozícióba állított, s akik valóban századokon át dicsőségesen véreztünk a Krisztus-ország oltalmazásában?

Ilyen vért örököltünk őseinktől s ilyen hagyományokat.

Igen, mi szeretjük Krisztust mindig, mutatja a történelmünk.

Viszont Krisztus is szeretett mindig minket. Édesanyját adta Pátrónánknak. Adott nekünk nagy királyokat, szenteket és hősöket. Ezer éven át fenntartotta becsülettel ezt a maroknyi népet a nemzetek nagy családjában. Milyen kár, örökre kár, hogy milliók mondták fel közülünk a hűséget Krisztus országának, az Egyháznak, amelytől annyit kaptunk, és sajnos, a sátán milliókat rabolt el Krisztustól. Van bőven, akit vissza kell neki hódítanunk!

2. A terv

A munka, a terv, amelynek megvalósítására Krisztus bennünket meghívott, kiválasztott, a legnagyobb, legfenségesebb életfeladat. Ugyanaz, ami magának az Istenembernek az élethívátása, tehát magának Istennek célja, amelyet a teremtésben kitűzött: *az Ő dicsősége a halhatatlan lelkek üdvössége által*. Miután a bűnt, a szenvedélyt, a rendetlent, a „világot” magunkban legyőztük, s így Istennek országát magunkba befogadtuk, ennek az országnak határait munka, fáradság, lemondás, áldozatok, talán vérünk árán is ki kell terjesztenünk. Szóval lelkeket kell hódítanunk, a Katolikus Akciót az elméletből a gyakorlatba is átvinnünk.

Lehet-e valami nemesebbet, magasztosabbat elképzelni, valami dicsőbbet életcélnak kitűzni, mint Isten dicsőítését s a lelkek üdvözítését?

Milyen boldog és szerencsés volna a világ, ha már itt a földön Krisztus tanait és törvényeit mindenki elfogadná, szerelmének meghódolna, az Ő Egyházának hűséges tagjává válnék! Mert ne feledjük, Krisztus egész gondolatának egyedüli, kizárólagos hordozója és megtestesülése a katolikus Egyház.

3. Katolikus Egyház

Milyen grandiózus, nagyszerű s fenséges birodalom ez! Nincs hozzá fogható ország, nem is volt, nem is lesz.

Nézzük a dinasztíáját, vérző, dicső uralkodóházát, a pápaságot. Még az ellenség is, ha nem egészen vak és elfogult, kénytelen előtte hódolni s neki elismeréssel adózni. Mennyi

vértanú, mennyi szent és bölcs ült már Szent Péter székén s töltötte be Krisztus helytartói tisztét!

Aztán minő fenséges ennek a birodalomnak, Krisztus országának alkotmánya, szervezete, kiterjedése, intézményei, eredményei, története!

Vegyük csak elő a földgömböt! Kísérjük figyelemmel kiterjedését és terjeszkedését, nagyszerű munkáit és eredményeit az emberi nem igazi java, üdve érdekében.

Végül tekintsünk az égre és szemléljük az Egyháznak folytatását az örökkévalóságban! Ó Jézus Krisztus országa, dicsőséges birodalma! Milyen pompás dolog résztvenni a te terjesztésedben, csatáidban és győzelmeidben!

Mennyien öntözték már verítékükkel és véréssel ezt a munkateret!

De azért maradt számunkra is munka bőven. Nézzem ismét csak a földabroszt!

Mekkora üres, fekete foltokat látunk még azon. Mennyi könnyet, verítéket és vért igényel azoknak a foltoknak eltüntetése!

Ez a munka minket is megment. És ez sem utolsó dolog! Reánk is babér és korona vár a kifejtett munka és a hozott áldozatok arányában.

Ha eddig is áldoztunk már valamit e célra, megérte; ha ezentúl még többet áldozunk, megéri. Bármekkora befektetésnek megvan a biztos, óriási, túl bő fedezete Krisztus gazdagságában, jóságában, hatalmában, Szívében.

Aki Krisztus országáért dolgozni, fáradni, áldozni kíván: „derék dolgot kíván”.¹⁰

Beszélgetés az Úrral. Megismétlem a megajánlást, nevezetesen az apostoli munkák ügyében. Megígérem aztán neki, hogy az előző el-

mélkedésekben felgyűjtött lelki energiákat most már értékesíteni is akarom. Istenkirályomat megtestesülése első pillanatától egész élete folyamán követem. Adott példáját mintának és zsinórmértéknek tekintem, s most már nyomába indulok: „Mester, követlek téged, bárhová mégy.”¹¹

¹ Jel. k. 1, 5. — ² Jel. k. 19, 12. 16. — ³ Jel. k. 13, 16. — ⁴ 44. zs. 2. — ⁵ U. o. 3. — ⁶ U. o. 5. — ⁷ U. o. 6. — ⁸ U. o. 10. — ⁹ Jel. k. 1, 5. — ¹⁰ Tim. 3, 1. — ¹¹ Mt. 8, 19.

XIII**A MEGTESTESÜLÉS**

**A világ képe Krisztus nélkül
(Kontempláció)**

Miután Keresztelő Szent János missziós beszédeit lélekben hallgattuk, s a Krisztus Király-elmélkedéssel szívünket a nagy Eljövendőre úgy távolabbról előkészítettük, merüljünk most már a megtestesülés mélységes titkának tanulmányozásába. Fontoljuk meg legelőbb, mily óriási jótéteményt jelent az emberiségre és így reánk is, hogy a második isteni Személy felvette emberi természetünket, értünk emberré lett. Élénken átérezzük ezt, ha meggondoljuk, mily sors várt volna az emberiségre s így reánk is, ha a bűnbeesés után a megtestesülés be nem következik.

1. Személyek

Szemlélem földgolyónkat a rajta nyüzsgő emberiséggel. Ime a bukott világ, ámde abban a feltevésben, hogy nem kap Megváltót és így a megtestesülés nem következik be. Az első

Ádám tovább él fájában, leszármazottaiban, a második Ádám nem jött el, és nem is eljövendő.

Ebben a feltevésben kettő bizonyos. Először odavan a mennyország, az istenlátás természetfeletti, mérhetetlen, örök boldogsága. Felfoghatatlan nagy veszteség. A másik: a pokol kikerülhetetlen. Nem mintha a pokol az áteredő bűnért egymagáért kijárna, de tekintve az általa teremtetett helyzetet, erkölcsileg szinte bizonyos. A szenvedélyek elleni csatában — kegyelem nélkül — az emberiség túlnyomó többsége halálos bűnben élne és halna meg s szállna alá az örök büntetés helyére.

Azért mondja Szent Ignác: „mennek”, „leszállnak”, mintegy feltartóztathatatlanul a lejtőn gurulva „a mélységekbe”. (Lelkigyakorlatok.)

És minő ennek a világnak az összképe? Hogy némi fogalmat alkossak magamnak, össze kell gyűjtenem képzeletemben azokat a szomorú vonásokat, adatokat, amelyeket az ókori és modern pogány világ, az aposztata, forradalmár, kommunista világ feltüntet. De ezt a képet még sötétítenem kell, mert a vonások a megtestesülés nélkül még szomorúbbak volnának. Az ókori és modern pogányság, még ha nem is tudott, illetőleg nem is akar tudni róla, azért mégsem képes egészen elzárkózni a megtestesülés jótéteménye elől. Ha tiltakozik is ellene, mégis csak hat rá, működik benne. Gondoljunk pl. a katolikus morálra, katolikus ünnepekre! Ki tudja magát azoktól egészen függetleníteni?

De képzeletben mindettől most tekintsünk el. Nézzük a világot Krisztus nélkül, a bűnös,

szenvedélyeinek zsákmányául esett „naturát”, természetet.

Bontsuk, göngyölítsük ki a képet.

Mily pazar változatosság s minő siralmas egység!

Különböző emberfajok: fehérek, feketék, sárgák és vörösek, de valamennyit megmételezte a közös eredete. Mindmegannyi Ádám fia, homlokán a bukás káini bélyege, szívéen a bűnseb.

Civilizáció dolgában is minő óriási eltérések: vad-, barbár-, nomád-, aztán megfínomodott élet a maga fényével, iparával, kereskedelmével, forgalmával, művészetével, politikájával. Emitt sátrak, kunyhók, oduk, amott Memphis, Babilon, Athén, Róma, London, Berlin és Párizs. Ámde mindenütt korrupció, itt durvább, ott finomabb kiadásban. Nem nagy a különbség, ha a koporsó kívülről mázolván van avagy aranyos.

Nagy a különbség vagyonban is. Egyesek jómódban, gazdagságban kevélykednek, mellettük pedig milliósámra megvetett, lenézett, száműzött szegények, kisemmizett munkástömegek. De valamennyi rabszolga, szegény s gazdag egyaránt rabszolgája tulajdon szenvedélyeinek, a bűnnek, az ördögnek.

Nagy a különbség személyes értékben, szellemenben, jellemben, műveltségben, de egyeznek abban, hogy valamennyi vak, nem ismerve a legszükségesebb igazságokat. Mind képtelen a természetfeletti jóra, érdemre, tehetetlenül hajlik a rosszra, s magában hordja az örök károhozat csíráit.

Életükben váltakozik a béke és háború, szabadság és deszpotizmus, szeretet és gyűlölet,

egészség és betegség a maga fájdalmával, reménytelen, komor óráival. Sírnak meg nevetnek: „Az öröm vége a búslakodás.”¹

Jajgatás és nevetés, a vége pedig: „Sírás és fogak csikorgatása.”² Különböző életkorok. A születés mire is jó ebben a hipotézisben? A bűn szerencsétlenséggé változtatja Istennek ezt az egyik legnagyobb ajándékát is.

És igazat kell adni a görög költőnek: „Jobb nem születni, de ha már egyszer születünk, jobb előbb meghalni.” Vagy miként maga az Egyház nagyszombaton az Exultet-ben énekli: „Mert mit használt születnünk, ha meg nem váltattunk volna.” Egyszóval, tarka-barka kosztümökben az árnyalakok szomorú gyászmenete ez. Egyesek örülten, vakon rohannak, mások tapogatódzva járnak, ismét mások kétségbeesetten vonszolják magukat a tátongó örvénybe, a második halálba, a pokol torkába.

2. Szavak

Ezek az árnyak, kisebb-nagyobb színészei az emberi nem tragédiájának, beszélnek is.

Hallgassuk, figyeljük csak a nagy különbséget itt is, az akadémiai fényes és csiszolt szónoklatoktól kezdve az útszéli korcsmák és csapszékek beszédmodoráig, frazeológiájáig. Sokféle stílus, de a legjobb esetben szöszátyárság. Aztán szennyes, gonosz, elkeseredett, hazug szavak, istentelen káromlások, durva naplopók és finom tudósok ajkán, szóban, írásban, könyvekben, ujságokban, még a szalonokban is.

Százszorta inkább illett volna a megváltatlan emberre az íge: „Hogyan szólhattok jókat, mikor gonoszak vagytok? Hisz a szív bőségé-

ből szól a száj... a gonosz ember gonosz kincséből gonoszakat hoz elő.”

3. Cselekedetek

Mit cselekszenek? Szent Ignác szerint ütik, verik, ölik egymást. Küzdenek a létért vadul, hevesen, egymásra vadászva, egymást fojtogatva. Kegyetlen harca ez az egoizmusnak, fegyverszünet nélkül. Ha itt-ott kímélik is egymást, nem egyéb ez politikánál és finomított kiadása az önszeretetnek. Ez az életbe átvitt darwinizmus, a fajoknak kiválasztása. Az erősebb, életrevalóbb marad, a többi elhull.

Erőszak és család az egész világ. A múlt század egyik felkapott regénye két terroristáról beszél, akik egy emigráns párt, kik éppen tengerre akarnak szállni, kézre akar keríteni. De megjárják, iszapos mocsárba keverednek s abban elmerülnek. Az erősebbik még utoljára felemelkedik az iszapban, lenyomva társa fejét, aztán maga is utána merül... Hű képe ez a rivális szenvedélyek küzdelmének. Ki és mi vethet azoknak gátat, ha csak nem Jézus Krisztus? Hiszen a mai világ képe is ehhez hasonlatos. Mi lenne, ha nincs evangélium? Ha nincs Jézus Krisztus?

Milyen volt a világ képe, mielőtt még Ő el nem érkezett, még ott is, ahol várták őt? Ozeás próféta így jellemzi: „Nincs hűség, nincs irgalom, nincsen Isten ismerete az országban! Özönnel van átok és hazugság, gyilkosság, lopás és házasságtörés, és vérontás vérontást ér.”

Érdemes a Prédikátort is meghallgatni. Hogy igazat mond, arról maga a sugalmazó

Szentlélek szavatul: „Láttam mindazt az elnyomást, mely a nap alatt végbemegy, és az ártatlanok könnyeit, és hogy senki sincs, aki őket vigasztalja, és hogy nem állhatnak ellen azok erőszakosságának, mivel nincs, ki könnyörüljön rajtuk. És magasztaltam az elhúnytakat, inkább, mint az élőket. De mindkettőnél boldogabbnak ítéltém azt, ki meg sem született, és meg sem látta a gonoszságokat, melyek a nap alatt végbemennek.”⁵

Szent Pál,⁶ de a profán írók is iszonyú, ijesztő képet festenek a korukbeli pogányok erkölcsi züllöttségéről.

Pedig — ne feledjük — ezt a világot Jézus Krisztus kegyelme mégis csak valamiképen befolyásolja. De mi lenne Krisztus nélkül?

Az összhatás pedig, amelyet a vázolt kép kivált, az a részvét, amely Jézus ajkára az ígét csalta: „Szánom a sereget!”⁷

Maga a teljes Szentháromság minő szánalommal tekinthet le az ő remekművére, az emberi nemre, mikor szemléli a „roppant vakságot és hogy miként halnak és szállnak le a pokolba”. (Szent Ignác: Lelkigyakorlatok.)

Tehát az ő nagyszerű alkotásának erkölcsiileg bizonyosan ez a vége! A pokol, az örök kárhozat! Ide lyukad ki minden nagystílű emberi tevékenység, az észnek, jellemnek, tehetségnek, bátorságnak csodái, amelyeket a természetes ember mégis csak produkál. Gondoljunk csak a klasszikus népek történetére! Ide jut minden nagylelkűség, barátság, hősiesség, odaadás. A gyöngyök a sertések martalékai lesznek.⁸

Apostoli lelkemet nem rázza meg annyi lélek veszte? Ha egy könyvtár, múzeum leég

vagy rombadől, a művelt embert iszonyat fogja el! Minő veszteség! De mily kincsek a lelkek? Egyetlen lélekért — Borromei Szent Károly mondja — érdemes volna egy püspökséget alapítani.

Mit éreznék, ha valakit saját szemem látára a vízbe fúlni, megégni látnék?

Vagy fiatalembert, aki megmérgezetten sápad, torzul, görcsökben vonaglik, meghal?

És a lelkek üdve nem érdekelne?

Ime az egész emberiség képe Krisztus nélkül!

Váltsa ki belőlem a kontempláció:

a) A borzalmat a bűnnel szemben, amely oly rettentő katasztrófa okozója. Valóban, bomba a bűn, amely telve ideiglenes és örök szerencsétlenség rémségeivel.

b) A szánakozást és részvétet a modern ember iránt, aki nem becsüli Krisztust s az Ő országát, sőt éppen napjainkban örült merénylettel fordul ellene (Spanyol-, Német-, Oroszország, Mexikó). Apostoli buzgalommal igyekszem Őt engesztelni, kárpótolni.

c) A nagyrabecsülést Istennek óriási, nagy-lelkű jótéteménye, a megtestesülés iránt!

d) A hálát az istenség második Személyével szemben, aki hálátlan nemünkön megkönyörült és érte emberré lett.

e) De táplálja bennem a rorátés hangulatot is, a Krisztus-várás epedő szomját, amely hév lelki és valóságos áldozásokban találjon kielégülést.

Beszélgetés az Úr Jézussal. Formát szolgáltathat erre akármelyik rokonszenves ádventi

ének, amelynek refrénje: „Jöjj el, édes Üdvözítő!”

¹ Péld. 14, 13. — ² Lk. 13, 28. — ³ Mt. 12, 35.
— ⁴ Oz. 4, 1. 2. — ⁵ Préd. 4, 1—3. — ⁶ Róm. 1, 26.
— ⁷ Mk. 8, 2. — ⁸ V. ö. Mt. 7, 6.

XIV

**A SZENTHÁROMSÁG
A MEGTESTESÜLÉST ELHATÁROZZA**

(Az előző elmélkedés folytatása)

1. Az isteni koronatanács

Szálljunk vissza túl az idők határain abba a korszakba, amelyet a Próféta „az örökkévalóság napjai”-nak¹ nevez.

Nincs még világ, nincs ég, sem föld. Isten, „ki egyedül bírja a halhatatlanságot, ki megközelíthetetlen világosságban lakozik”,² egyedül van még. Egyedül van a teljes Szentháromság, de egymásnak végtelenül boldogító és teljesen kielégítő társaságában. Három és egy! A szeretetnek és így a boldogságnak is utólérhetetlen ideálja!

Próbáljuk elgondolni a Szentháromságot fenségének trónján, vagyis amint él, uralkodik mindenekfelett végtelen függetlenségében és közölhetetlen dicsőségében. Értelmünk szinte elájul, ha hozzá felemelkedni igyekszünk. „Isten, kit a bölcs lángesze föl nem ér, csak titkon érző lelke óhajtva sejt.” (Berzsenyi.)

Nem szorul Isten senkire és semmire. Ha alkot, nem azért teszi, hogy valamit kapjon,

hanem hogy adjon. A teremtmény léte vagy nemléte, boldogsága, üdvössége nem befolyásolhatja az ő boldogságát, amely végtelen, mint Ő maga.

Ha mindezt elképzelni nem tudom, de tudom hinni, sőt az istenség fogalmából biztosan következtetni is.

És most mit lát az Isten?

Látja, amint az ő ingyen, önzetlen szerelmének kiáradása megteremti az embert, hogy megossza vele örök boldogságát.

Szerelmének második, még bővebb kiáradása ezt a becézett teremtményt, az embert az égig emeli, természetfölötti rangra felmagasztalja, bekapcsolja tulajdon rokonságába, alkalmassá teszi a boldogító Isten színe látására, ami a legmagasabb, amire teremtmény egyáltalában viheti.

De azután egyben öröktől fogva látja azt a rettentő helyzetet is, amelybe az áteredő és személyes bűnök az embert döntik, amiről tegnap elméltünk. Látja tulajdon mérhetetlen jószágát félreismerve, visszautasítva, meggyalázva s mintegy megbénítva. Látja terveit mintegy romba döntve, felborítva az emberi szabadakarat által, amelyre jórészt hagyta terve kivitelét, megvalósítását.

Mit tegyen, mire határozza el magát? Álljon el a teremtetéstől? Vagy ha már megteremtette, aztán megsemmisítse ezt a hűtlen emberi nemet? Megtehetné. Miért is ne tenné?! Hiszen századról-századra hallja, hogy fitymálják, kritizálják, káromolják a teremtetést s hogyan sírják vissza a semmiséget. Egyik modern költőnő pl. így énekel:

„Ki tudja? Hátha meg tudnók Őt úgy sér-

teni, úgy felbosszantani, hogy a földet bosszújában ízzé-porrá törje, zúzza. Akkor legalább vakmerőségünk megmentené azokat, akik még a jövő méhében szunnyadnak, attól, hogy születniök kelljen, s diadalmaskodnánk feletté. Mert pusztulásunkkal arra kényszeritenők Öt, hogy egyszer már végezzen!" (Mme. Ackermann: Poésies Philosophiques. Pascal fin.)

Vagy hagyja a dolgokat a maguk útján s engedje a szenvedélyektől korrumpált embert erkölcsi kényszerűséggel a pokolba rohanni?

Vagy — végül — orvoslásra gondoljon s szerelmének utolsó, még csodálatosabb és még önzetlenebb kirobbanására, kiáradására szánja rá magát?

És íme, ezt az utolsót határozza el.

„Váltsuk meg az embert, szerezzük vissza, ami számára elveszett. Emeljük fel a bukott embert, elfogadva tőle az elégtételt!”

Ez az elvi határozat. És a kivitel, a mód?

Isten elvégre beérhette volna véges értékű jóvátétellel is, aminőt teremtmény egyáltalában nyujthat. Ezzel ugyan a végtelen sértés — mert hiszen a végtelen fenségű Lény megsértése bizonyos értelemben végtelen — nem volna kiegyenlítve, de a többit, a hiányzót Isten egyszerűen elengedhette volna. De nem tette. Ő teljes, tehát végtelen értékű elégtételt követelt.

Amde hogyan adja ezt meg teremtmény? Hiszen'erre már természeténél fogva képtelen.

„Mikép leszen ez?”¹³

Istennek bölcsesége és jósága kellett ahhoz, hogy a gordiusi csomót átvágja, a megoldást megtalálja. Úgy szerzi meg magának a túláradó, végtelen elégtételt, hogy azért a könyö-

rülő irgalom is teljesen érvényesüljön: elhatározza a második isteni Személynek, a Fiúnak megtestesülését.

2. Az Istenember

Isten tehát emberré lesz. Magára veszi emberi természetünket. Nemünkből, családukból való lesz, egy közülünk, Ősapánk, Ádámunk a a kegyelmi rendben, hogy amit az első Ádám valamennyiünk nevében elrontott, Ő, a második Ádám, az Istenember valamennyiünk nevében helyrehozza.

Istenember! Micsoda óriási végleteket olvaszt ez össze! A felfoghatatlan istenség és az ember, az eszes állat egyetlen, osztatlan állagba, „énbe” olvad össze. „Az Alfa és az Omega”,¹ vagyis a Kezdet és a Vég egyrészről s az „Ecce Homo” másrészről, Istennek szemében most már elválaszthatatlanul, örökre egy! Az Istenember ezentúl most már a sarkköve Isten összes terveinek és munkáinak. Benne függ össze minden! Rajta fordul meg minden.

„Minden öbenne áll fenn.”²

Ez a „Mysterium Christi” — a „Krisztus titka”.³

„Titok, amely öröktől fogva el volt rejtve a mindeneket teremtő Istenben.”⁴ Az Úr az ószövetségben méltán panaszkodik: „Kerestem . . . olyan embert, ki falat emelne és helytállna én előttem a résben az országért, hogy el ne pusztítsam, — de nem találtam!”⁵ Nem talált az Úr ilyen embert, tehát alkotott magának ilyen embert. „Ecce Homo!”⁶

Személyes Isten és valódi ember. Álmélko-dom! Imádom!

3. Az igazságot magamra alkalmazom

a) Elfog a *csodálkozás*. Ekkora leereszke-dés Isten részéről a nélkül, hogy magát le-alázná, degradálná, lerombolná! Minő mész-alliansz az isteni királyfi s a pórleány, az emberi természet közt! De több! Végtelen rangkülönbség, és mégis a házasságnál is na-gyobb összeolvadás, egészen az egy személy-ben való egyesülésig! A jegyes, az emberi természet elbukott, hűtelen lett, és az isteni Völegény leszáll égi trónjáról, hogy vissza-hódítsa. Hozzá még:

b) Mekkora kiáradása, mondhatnám, kirob-banása a végtelen isteni jóságnak, szeretetnek! „Ó, megbecsülhetetlen szeretet! Hogy a szol-gát megváltsad, Fiadat adtad halálra.” (Exul-tet.) Az evangéliumi gazda (a mennyei Atya) szolgálait (prófétáit) küldi szállója bérlőjéhez (a zsidó néphez), hogy jogos követelését be-hajtsák. A bérlők „megfogván a szolgálait, egyiket elverék, a másikat megöleék, harma-dikat pedig megkövezék”. Végre a tulajdon fiát küldi. A példabeli gazda abban az illúzió-ban ringatja magát: „Fiamat csak meg fogják becsülni!”¹⁰ A mennyei Atya ellenben világó-san látja, hogy erre bizony Ő nem számíthat. Amde Ő a Fiát nem is azért küldi, hogy az adósságát behajtsa, hanem hogy azt saját vérével, életével megfizesse. „Aldozatot és ajándékot nem akartál, de testet alkottál nekem. Égő és bűnáldozatok nem tetszettek neked. Akkor mondtam: Ime, eljövök.”¹¹ Való-

ban, itt diadalát üli a felülmúlhatatlan szeretet! „Nagyobb szeretete senkinek sincs!”¹² Megírigyelte Isten, hogy halandók vagyunk, Ő is halandó lett, hogy tudja „életét odaadni”.¹³

Mikor teremtet, reánk veti arca fényét. A teremtésből ugyanis megismerhetjük őt. Mikor a megszentelő kegyelem által bennünket a természetfölötti rangra emel, már a magáéból ad. Mikor megtestesül, magát adja. Mit tehetne többet?

„Ó, szerencsés vétek, mely érdemes vala ilyen és ekkora felségű Megváltóra!” (Exultat) — énekli csodálatosan szépen az Egyház a húsvéti szertartásban.

c) Az a dekrétum, végzés, amelyet a Szentháromság az örökkévalóságban hozott, mérhetetlen sokat jelent az egyes emberre is. Gondoljuk csak meg, mi lett volna Saulból a megtestesülés nélkül? Jelentéktelen zsidó iparos. És mi lett Krisztus által? Világapostol, akinek a sírja fölé talán a legszebb templom épült a földkerekségen. Mi vált volna Assisi Szent Ferencből? Egyszerű posztókereskedő, aki vidám cimborák közt dalolgatva élte volna le földi napjait. És mi lett belőle Krisztus által? Nagy szent, nagy rendalapító és az Egyház korifeusa. Mi lett volna Szent Ignácból, Xavéri Szent Ferencből? Az előbbiből talán léha életű katona, a másikkól pedig hiú, dicszomjas egyetemi professzor. És mik lettek Krisztus által?

És én? Én mi lennék Krisztus nélkül? Rabszolgája bűnös szenvedélyeimnek, belpoklosa a vétkeknek, tékozló fia a Teremtőnek... És Krisztussal mivé lettem? Megváltott lélek,

birtokosa a kegyelemnek, a Szentlélek hajléka, a megtestesült Ige eleven szentségháza és egykor Isten szemlélője, birtoklója, a boldog menny lakója... Mindez most már az enyém. Tőlem függ, hogy enyém legyen. És még kiki közülünk hány más privát ajándékra, jótéteményre is hivatkozhatik, amely a megtestesüléssel szorosan összefügg és a nélkül elmaradt volna. Rajtam van a sor, hogy most már megháláljam Isten mérhetetlen jótéteményeit s ne múltjék el nap, hogy valami nagy tettel vagy legalább sok kicsinnyel ne rovogassam le nagy hálaadósságomat.

Beszélgetés a teljes Szentháromsággal, az Atyával, Fiúval és Szentlélekkel, elénekelve legalább lélekben a Te Deum-ot, hálálkodva a szent személyeknek. A himnusznak lélekemelő utolsó akkordjával végzem: „Benned van, Uram, reményünk, ne hagyj soha szégyent ér-nünk! Amen.”

¹ Mik. 5, 2. — ² I Tim. 6, 16. — ³ Lk. 1, 34. —
⁴ Jel. k. 1, 8. — ⁵ Kol. 1, 17. — ⁶ Ef. 3, 4. —
⁷ Ef. 3, 9. — ⁸ Ezek. 22, 30. — ⁹ Jn. 19, 5. — ¹⁰ Mt.
21, 37. — ¹¹ Zsid. 10, 5. — ¹² Jn. 15, 13. — ¹³ Jn.
10, 15.

XV**AZ ISTENI DEKRÉTUM VÉGREHAJTÁSA**

(Az előző elmélkedés folytatása)

1. A szereplő személyek

Elérkezett „az idők teljessége”, amikor az örök dekrétum végrehajtására kerül a sor. A dráma harmadik felvonása kerül színre. Ámde minő ellentét ütközik itt ki az előző kettővel szemben!

Az első képen láttuk az emberi nemet. Minden nyomorúság ellenére is, már csak tömegénél és a beléje rejtett fizikai és szellemi kincseknél fogva nagyszerű mű. A második képen szemléltük a teljes Szentháromságot főnséges, megközelíthetetlen, mennyei magányában, amint a világtörténelem legnagyobb eseménye felett tanácskozik és határoz. Ennyi nagyszerűség után mi van most már hátra? A harmadik kép fiatal leányt mutat be, amint angyalal tárgyal. Rövid párbeszéd, semmi más. Hasonlíthatatlanul szép jelenet a maga nemében. Ebben az elmélkedésben inkább csak a csodálatos alázatosságnak diadalát szívleljük meg.

A hely. Kicsiny, homályos szoba. Tiszta,

de egyszerű, egyik elfelejtett, megvetett galileai városkában, amelyről közmondás volt: „Jöhet-e valami jó Názáretből?”

A szereplők? Gábor angyal. Kétszeresen nagy. Először is főangyal. Azután Istennek nagy követje fontos, világgraszoló kiküldetésben. Amde mit tesz? Szolgál. „*Elküldé az Isten*”,³ tehát alázatosan engedelmeskedik. Tiszteleg egy zsidó leányka előtt, akiről tudja, hogy nagyobb lesz nála. Alázat! Azután imádja mindjárt a testté lett Igét. Alázat!

Ez volt próbaköve hajdan az angyalvilágnak, ezen törött meg Lucifernek és angyaltársainak kevélysége, gőgje. Nem akartak hódolni a testté lett Isten előtt, aki emberi természetére nézve valahogy az angyalvilág alá került.

És Mária? Keveset tudunk róla, de ez elég. Szent Ignác azt mondja róla, hogy amint tudomásul vette az isteni végzést és az őt ért mérhetetlen kitüntetést: „*Megalázza magát és hálát ad Istennek.*” (Lelkigyakorlatok.)

Csak olvassuk gyakran és elmélyedve azt a remek képet, amelyet Szent Lukács, a festő evangélista ad az angyali köszöntésről.⁴

Szinte érezzük ennek a léleknek, amely az istenemberi lélek után a legremekebb, andalító illatát. Hármaz mozgalom megy ebben a szépséges lélekben végbe. *Megijed* az üdvözléstől, *felriad* féltve szüzességét, s aztán mindent befejez az *engedelmesség* „Legyen”-je, „Fiat”-ja.

Tehát az első és utolsó szó az alázatosságról, közte pedig a tisztaság leheli balzsamos, lilomos illatát.

Tökéletes tisztaság, tökéletes alázatosság! Kettős hajtása ennek a virágléleknek, kettős

illata. Első legkedvesebb, legtökéletesebb tanítványa lett ezáltal a Szent Szűz annak az Istenkirálynak, aki azért lép most a világ porondjára, hogy a két legnagyobb ellenséget: a gőgöt és érzékiséget megostromolja és leterítse.

Végül a harmadik szereplő, a

Verbum, az Ige, aki érettünk testté lön.

Ő egyébként a láthatatlan mozgató mindenben. Mi is tulajdonképpen az ő szerepének lényege? Megtestesülése voltaképpen a leereszkedésnek, megalázkodásnak, megsemmisülésnek misztériuma. Szent Pál azt mondja Urunkról: „Midőn Isten alakjában volt (vagyis Isten létére), nem tartotta az Istennel való egyenlőséget oly dolognak, melyhez erőszakosan ragaszkodjék, hanem kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját... megalázta magát, engedelmeskedett a halálig, és pedig a halálig a keresztfán.”

Megfigyelhetjük fellépésének módját is.

Miért nem jött mint erőteljes, virágzó ifjú, ahogy az első Adám került elő a Teremtő kezéből?

Először is szeretetből: Egészen a miénk akart lenni. Nemcsak éppen emberi nemünkhöz tartozó, hanem a fajtánkból való, tőlünk örököelve a mi vérünket. „Mivel tehát a gyermekek részesei a testnek és vérnek, ő maga is hasonlóan részese lett azoknak”,^a mondja jellemzően Szent Pál. Mária fia lesz. Testét,vérét valóssággal tőle veszi, ahogy mi vettük édesanyánktól. Kilenc hónapig anyja szívéről csüng, mint a gyümölcs a fáról, aztán térdein hordja az édesanyja, mint kicsi gyermeket. Mily bámu-

latos remeke ez a szeretetnek Isten részéről, de egyben az alázatosságnak is!

Igen, az alázatnak!

Mária már kimondta a „fiat”-ot, a „legyen”-t. A Szentlélek megformálja az Úr testét a Szűzanya véréből minden lényeges alkotó részével egyszerre. Belelehel a lelket a megszentelő malaszt mérhetetlen fokú kincsével, és ezzel a testtel, lélekkel egyesül az Ige. A kicsiny ház fenségebb lesz a jeruzsálemi templomnál. A szűzi kebel frigyszekrényévé válik Emmanuelnek, ami annyit jelent: „Velünk van az Isten!” Lehetne-e ennél fenségebb műve Istennek? És íme, mégis ki veszi azt észre? Názáretben folyik a kisvárosi, szürke élet. Senki sem vesz tudomást az ölében végbement világeseményről. Jeruzsálem, a főváros, Róma, a világ feje éppen oly kevésbé tud róla. Még Szent József sem tudja meg, hanem csak hosszú aggódás után. Szent Erzsébet ugyan értesül róla, de csakis a Szentlélek sugalmából. De még maga Mária is csak a hit által ismeri meg a benne lejátszódó titkot. „Boldog vagy te, aki hittél.”

Tehát semmi zaj, semmi fény, semmi hűhó, semmi jel. Az isteni Ige nemcsak a fenségét és dicsőségét rejt, hanem a rejtezkedésének a tényét is. „Bizony titokzatos (rejtett) Isten vagy te.”

2. A megtestesülés gyümölcse

A megtestesülésnek édes és áldott gyümölcseit talán semmi sem jellemzi oly híven, mint a prófétai szózat: „És íme, a ház betelt az Úr dicsőségével.” Igen! Betellett először is

az Úr Jézus emberi természete, amelyet a vele egyesült Ige felkent az istenség krizmájával és a béke és dicsőség királyává koronázott.

Betelt aztán a szüzi kebel dicsőséggel, mert a megtestesülés által a legmegfoghatatlanabb, legnagyobb és legüdvösebb titoknak lett a műtermévé.

Betellett maga az Isten dicsősége. Igen! A megtestesülés mérhetetlen módon kiterjesztette, kitágította Isten dicsőségét. Mert sehol sem ragyogtatja Isten az ő tökéletességeit oly fényesen és világosan, mint éppen a megtestesülés titkában. Felragyog ebben az Ő mindenhatósága, bölcsesége, jósága, bőkezűsége, igazságossága és irgalma. És mikor az ember mind ezt megismeri, fellelkesedik, hogy dicsérje Istenét és „hálálkodják neki az ő nagy dicsőségéért”. (Gloria.)

Sőt mi több, a megtestesülés pillanatától fogva egy Istenember áll az Istent imádók élére. Szóval mostantól fogva Istennek nemcsak teremtményi, hanem egy isteni imádója van, aki neki valóban végtelen hódolatot tud bemutatni. Éppen azért a megtestesülés magára Istenre új világkorszakot jelent.

De betelik végül az ember is dicsőséggel. Nevezetesen:

a) Vérrokonai lettünk Istenünknek. Egy közülünk, emberek közül, isteni trónon ül az Atyával és Szentlélekkel, osztva azok dicsőségét.

b) Mérhetetlenül meggazdagodtunk. Azáltal, hogy Krisztus miénk lett, a természetfeletti életnek forrása nyílt meg számunkra, s a kegyelmi javak és égi dicsőség túláradó bősége lett a miénk.

Minderre jogunk van, ha Krisztussal egységben, az ő tagjai maradunk.

c) Minő mérhetetlen vigaszt ébreszt bennünk az a tudat, hogy a megtestesülés által Isten megszűnt reánk oly idegenszerű lény, óriás lenni, akire alig lehet feltekintenünk. Az Istenember immár olyan, mint mi, amivel több mint mi, azt ő is csak Istennek köszönheti. Ezt jól tudja az Úr Jézus. Azért oly mérhetetlenül leereszkedő hozzánk. Ismeri, sőt osztja minden nyomorúságunkat, az egyetlen bűnt kivéve. Biztosak lehetünk tehát, hogy szent Szívére minden körülmények közt számíthatunk.

Beszélgetés a szereplő szent személyekkel.
A teljes Szentháromsággal, a megtestesült Igével s a mi Úrnőnkkel, a Szent Szűzzel, kérve valamit az elmélkedésben ébredt gondolataink és érzelmeink szerint. Nevezetesen, hogy megtestesült Urunknak mind hívebb követésére buzduljunk.

¹ Gal. 4, 4. — ² Jn. 1, 46. — ³ Lk. 1, 26. —
⁴ Lk. 1, 26—38. — ⁵ Fil. 2, 6—8. — ⁶ Zsid. 2, 14.
— ⁷ Lk. 1, 45. — ⁸ Iz. 45, 15. — ⁹ Ezek. 43, 5.

XVI**A MEGTESTESÜLÉS****ÖSSZEFOGLALÁS****(P. Bernhard Zs. S. J. után)**

A megtestesülésről szóló elmélkedés egyike a legünnepélyesebb és legfontosabb elmélkedéseknek. Igyekezzünk ismétlés által igazán jól belemélyedni. Ez az elmélkedés megmutatja, hogy mi az ember Isten nélkül, másrészt az Atya irgalmát, a Fiú alázatát, a Szentlélek szeretetét s Szűz Mária ereit hatalmasan élénk állítja.

Első előgyakorlat. Emlékezetembe idézem, amint a három isteni Személy a földet szemléli és látja azt elborítva a rajta nyüzsgő emberi nemmel, amely szinte feltartóztathatatlanul a pokol felé rohan... Továbbá, amint a legszentebb Háromság elhatározza, hogy a második isteni Személy emberré legyen... Aztán, amint Gábor angyal leszáll, hogy küldetését teljesítse.

Második előgyakorlat. Elképzelem, mintegy madártávlatból az egész földkerekséget a maga változatosságában... aztán a názáreti kis^oházat.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a kegyelmet,

hogy Uramat, Királyomat igazán jól megismerjem, hogy aztán annál jobban szeressem és kövessem.

Kérdésekre bontom: Kit kell megmenteni?... Ki menti meg?... Ki által menti meg?

1. Kit kell megmenteni?

Az emberi nemet. Mert mily állapotban van az emberi nem? S pedig mind, akik csak a megtestesülés idejében élnek, egykor éltek s valaha a világra jönnek? Tekintetemmel tehát végigfutok az egész emberi nemen minden időben s helyen. Mily változatosság s tarkaság! Egyik fehér, a másik fekete, illetőleg olajbarna, vagy sárga vagy rézszínű... Itt békében élnek, ott háborúban... Itt sírnak, ott nevetnek... Egyik kínban, a másik örömben... Egyik egészséges, a másik beteg... és pedig mily gyötrelmeket áll ki... Ezek szabadok, azok szolgák, gályarabságra ítélték, ezek dolgoznak, amazok tunyálkodnak... Ezek gazdagok, amazok földhöz ragadtak... Ezek születnek, amazok meghalnak.

De necsak külsejüket nézzem! Tekintsek lelkükbe! Bűn és bűn. S azért kétségbeesés, kétely, boldogtalanság, bálványimádás, talán istentagadás. Önzés, irigység, gőg és fajtalanság.

Milyen a helyzetük a) intellektuális, b) morális, c) szociális szempontból?

Intellektuális szempontból általános a legnagyobb tudatlanság a legfőbb igazságok: Isten, halhatatlanság szempontjából; morális tekintetben: züllés uralkodik, szociális téren: rab-szolgaság. A nőnek, gyermeknek helyzete az ókorban közismert.

Halljuk csak beszédüket!

A beszéd: istenadomány, hogy Teremtőnket magasztaljuk. Arra való, hogy az ember „Urát Istenét dicsérje”. (Lelkigyakorlatok.) Ámde mit hallunk tőlük? Azt hallom itt: „Dicsérjétek az Urat mind, ti nemzetek”? Nem! Hallom, hogyan káromkodnak, hazudnak, rágalmaznak, egymást szidják, ocsmány beszédekre, dalokra nyitják ajkukat! Csábítanak. Megundorodom tőlük.

Lássuk cselekedeteiket.

Mennyi igazságtalanság! A történelem aránylag kevésről tud: sokat titokban vittek végbe, csak Isten volt tanúja s az őrangyalok krónikásai. Mennyi botrány!

Amint ezeket kontemplálom, főleg három dolog ötlik szemembe, amit nem tudok megérteni: a) a vakság, mellyel vesztükbe rohanunk, b) a rettentő teher, melyet szüntelen lelki ismeretükre raknak, halmoznak, c) a roppant szerencsétlenség, boldogtalanság, amelyet maguknak készítenek. Valóban: „A bűn szegényekké, nyomorultakká teszi a népeket.” A mai világ sem mutat más képet! Járj be egy világvárost! Szállj az expresszvonatra vagy a tengeri gőzösre! Nézd az embertömeget, hogyan rohan élvezni, hogyan üldözi a boldogság fantomját!

A tengeri gőzös szalonjában szól az orkeszter, lejtének a párok, alattuk ezer méternyi mélység, örvény! Ez az emberiség képe. Haláltánc a pokol felett! És milyen boldogtalan valamennyi! Nézz csak egy perronon végig! Vizsgáld csendesén a férfivilágot! Mily elfásult vonások, mily ridegség! Mily gőg, visszatartó gőg! Ezzel akarnak az ismeretlen előtt

imponálni. A szemek mily szívnek tükre! Évekig szentségek nélkül, állandóan halálos bűnben! Mi az ember Krisztus nélkül? Amde mivé teheti őt Krisztus? És ha magamra tekint! Krisztus nélkül mily nyomorult volnék, magamon segíteni képtelen. Ez a megfontolás igen alkalmas, hogy a megváltás nagy kegyelmét némileg felfogjuk és vágyjunk annak javait kihasználni.

2. Ki menti meg?

Forduljunk a földtől az ég felé. Ott látom a teljes Szentháromságot égi trónon, kinek angyalok örök himnuszokat zengenek imádással. Térdre borulok én is előtte, imádom a nagy Istent, aki letekintve szemléli a földet, az emberi nemet, „és mélyen bánkodik szívében”, mint midőn a vízözön alkalmával eltörölte azt. Azonban most nem úgy szól, mint a vízözönkor: „eltörölöm”, hanem: „megmentem”. Elgondolom azután az isteni nagytanácsot s benne az isteni tulajdonságok versenyét... A Szentség azt mondja: Utálom e nemet, mely elfordult tőlem. Nem ismerek rá képemre, az igazságban teremtetten emberre... De erre közbelép az *Irgalom*: Éppen azért, mert olyan nyomorultak, bűnösök, meg kell őket menteni! Az *Igazságosság* tovább sürget! Jogos megtorlást, elégtételt követelők! Erre közbelép a *Bölcsesség*, az Ige, aki megtalálja és proponálja a csodálatos megoldást. Eleget csakis Isten tehet, viszont a bűnös embernek kell eleget tennie... Leszálok tehát a földre, magamra veszem az emberi természetet és mint Istenember teljes elégtételt adok az Igazságos-

ságnak. Az Atya, a Jóság elfogadja, a Szeretet Lelke megpecsételi a nagylelkű tervet és felajánlja közreműködését...

3. Ki által menti meg?

Megint szemlélem a szent személyeket. Názáret... Szent József hajléka... Aztán „Ür-nönket”, ahogy Szent Ignác a Boldogságos Szűzet hódolattal mindig nevezni szokta... Minő tisztaság, szeretet, alázat... Mária éppen imába van merülve. Nézd, hogyan imádkozik... Szeme lesütve, keze keble előtt keresztben összetéve... áhitat... szerénység...

Ez aztán az ima!

Megjelenik az angyal s üdvözli: Ave Maria!

Alljunk meg itt egy kevéssé s fontolgassuk, mi által érdemelte meg Mária ezt a kitüntetést, mivel vonta magára az Úr tekintetét?

a) Mert *szűz* volt a lehető legtökéletesebb értelemben. Még az istenanyai méltóságról is kész lemondani, ha ezt szűzességi fogadalmával nem lehetett volna összeegyeztetni. Jó volna itt magunknak is (ha van) tisztasági fogadalmunkra gondolni s megvizsgálni, hogy minő komolysággal tartjuk meg azokat a szabályokat, a kláúzurát stb., amelyek annak ép-ségét körülsáncolják?

b) Mert *alázatos* volt. Látszik ez abból, mert oly félelemmel fogadja a legmegtisztelőbb üdvözlést; nem kap két kézzel a felajánlott méltóság után. Továbbá, mert méltósága mellett is magát az Úr szolgájának nevezi. Azután siet, hogy rokonának, Erzsébetnek szolgálatokat tegyen.

Igen, az alázatosság és tisztaság az, ami az Úr kegyelmét, figyelmét reánk irányítja, vonja.

De fontoljuk meg Szűz Máriának

c) okosságát is. Ő megvizsgálja az angyali köszöntést s ajánlatot, mert jól tudja, hogy nem mind arany, ami fénylik. Csak miután meggyőződött, hogy annak eredete isteni s hogy szüzességi fogadalmát nem veszélyezteti, adja meg a beleegyezését az engedelmesség szép szavaival: „Ime, az Úr szolgálóleánya...”¹

Ezzel szent megadást gyakorol Isten szent akaratával szemben. Mert ez a mérvadó, nem a saját tisztelete, előnye; aztán

erőslelkűséget is, mert az istenanyasággal amúgy homályosan már feltűnnek lelki szeme előtt a kereszt, a Kálvária kontúrjai. De nem riad vissza, mert Isten ezt így akarja.

Gyakorlati következtetéseket tehetünk itt saját hivatásunkra.

Beszélgetés a szereplő szent személyekkel, hálálkodva, kérve, megajánlva magamat, s ígérve, hogy a megtestesülés nagy kegyelmeit, főleg a szentségeket, az Eucharisziát, amely a megtestesülést reám egyénileg leginkább közvetíti, Isten dicsőségére s lelkem javára jól kiaknázom.

¹ 116. zs. 1. — ² Péld. 14, 34. — ³ Gen. 6, 6.
— ⁴ Lk. 1, 38.

XVII

A MEGTESTESÜLÉS IDEJE

Első előgyakorlat. „Midőn elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldé Fiát, ki asszonyból lett.”¹

Második előgyakorlat. Elgondolom a teljes Szentháromságot, amint égi trónján mennyei fényességben ül. Szivárványszínű glória veszi körül, amely az irgalmasságot jelképezi. Előtte az emberi nem földre borultan, számtalan sebből vérezve irgalomért esedezik.

Harmadik előgyakorlat. Kérem Istent, hogy megismerve végtelen irgalmát és könyörületét, hálás szeretetre gyulladjak iránta és ezt tettekben egész életemmel kimutassam.

1. Isten halasztja a megtestesülést

Ezredéveken át mennyi sóhaj száll az égbe, mennyi könny hull a földre, sürgetve a Messiás eljövetelét, akit az Úr már a paradicsomban megígért. De az csak késik, késik.

a) Istennek *igazságossága* akarta ezt így. Az ember ismerje el, lássa be, mit tett, amikor Istenét elhagyta. „Tudd meg és lásd, mily rossz és keserves dolog, hogy elhagytad az Urat, a

te Istenedet.” Érezze az ember az ördögnek kegyetlen rabigáját! Tapasztalja kézzelfoghatóan, hogy Isten nélkül semmit sem tehet.

És csakugyan, látom azt a feneketlen testi, lelki nyomort, amelyben a még meg nem váltott ember az ókorban fetreng, poshad. Túloznunk azonban mégsem szabad! Az isteni irgalom és kegyelem akkor is csak működött, dolgozott, habár meglehetősen lefokozott mérvben. A jóakarátú ember akkor is megmenthette lelkét, ha sok és nagy nehézséggel küzdve is, éspedig hiányos eszközökkel.

b) A halasztást azonban nemcsak az isteni igazságosság, hanem a *bölcsesség* is követelte. Ha a Megváltó mindjárt eljön a bűn után, ahogy azt az ősszülők gondolták és remélték, akkor sohasem ébredt volna az emberiség a bűn igazi ismeretére, tudatára és az isteni segítség szükségérzetére. Amde a világtörténet eléggé kioktatta minket erre. Gondoljunk a rengeteg könnyre, amelyet az első ember óta sírtak. Mily keserű tengert alkotna, ha azt össze lehetne gyűjteni! Fussunk át lélekben a történelem lapjain. Valamennyi a háborúk vére-től van szinte átitatva, valamennyiről mintha csak jajveszékelés hangoznék, amelyet nyomorban, betegségben, inségben hallat az ember. És a vége a halálhörgés, a sír, a borzalmas megsemmisülés itt a földön: „Visszatérsz a földbe, amelyből vétettél, mert, por vagy és vissza kell térned a porba.”

Rémesen megvilágítja mindez azt az iszonyú és mondhatjuk, egyetlen szerencsétlenséget, amelyet Isten megbántása, a bűn jelent.

Isten tehát várt, de nem a világ végéig. Hiszen akkor már nem lett volna idő, hogy

a megváltás gyümölcsei megérlelődjének, s mi azokat megízlelhessük, felhasználhassuk. Eljött tehát a közbeeső időben, hogy mint a nap, vissza és előre vesse sugarait.

Innen van, hogy olykor minket is Isten nem vigasztal meg mindjárt a bűnbeesés és megtérés után. Egyideig lelkileg sínylődni enged és átérezni a bűn keservét. De azért nem is hagy bennünket soká magunkra. Megint csak visszatér lelkünkbe és ez a vigasz bevilágítja a jövőt, de a szomorú multat is.

2. A Boldogságos Szűz születési a megtestesülést

Az ószövetség szentjeinek imái, könnyei, sóhajai, „Rorátéi” nem vonták le a földre az Isten Igéjét. De egyszerre csak megjelent a Boldogságos Szűz. Jámor katolikus közhit szerint ő az, aki erényei, szépsége által mintegy siettetti az Isten Fiának, a Messiásnak eljövetelét. Mint hajnal felvonta maga után a világ egére az igazság napját.

Alázatossága arra ösztönözte Istent, hogy lehajoljon hozzánk s kegyelmet adjon,⁴ szelídsége, szeretete meglágyította Isten szívét. Tisztasága pedig elbájolta és mint a mágnes magához vonta Őt.

Látott a világ már eddig is erényt. Megbámulhatta Ábrahám hitét, Abel szelídségét és ártatlanságát, Dávid kegyességét, Eszter alázatát, Judit bátorságát és Istenbe vetett bizodalmát, Abigail tisztaságát, s így tovább. De ilyen erényt, nevezetesen ilyen abszolút szűzies, örök tisztaságot a világ még nem tapasztalt. Ez volt az ószövetségi erény leg-

nagyobb produktuma, pecsétje és koronája és az újszövetségi erényélet előképe és ideálja.

Isten, aki alkotta az eget magasait az angyali karokkal, teremtetten a fenséges csillagrendszert, a csodásan szép fényt és világosságot, a földön pedig a virágos mezőket, homályos erdőket, a tengerek titokzatos mélységeit, a csillogó, hóval borított bérceket, nincsen elragadtatva ennyi pazar szépség által. De a szentséges Szűznek kegyelemben, tisztaságban úszó, tündöklő lelke elbájolja és a földre vonja. Ilyen tiszta vérből még az Isten is szívesen vesz magára testet. És míg tiszta lelkeket talál itt a földön, szívesen marad is köztünk, nem bánja meg, hogy erre a világra jött. Hiszen nem kell panaszkodnia, mint hajdan a vízözön idejében: „Nem marad az én lelkem örökké az emberben, mivel test ő”, mert íme, Szűz Mária erénye számtalan utánzóra talál és olyanokat termel ki, akik szinte csupa lelkek, földre tévedt angyalok. Köztünk, velünk marad tehát az eucharisztikus fátyollal borított arcával „az, aki élvezni a liliomokat”.

Rajta leszek, hogy az én szívemet, lelkemet is élvezhesse.

3. Az Ige az Idők középpontja

A világnak, az időknek középpontja a Verbum, az Isten megtestesült Igéje. Az egész mindenség az Ő céljára van berendezve, szerinte igazodik, feléje orientálódik, az Ő megdicsőítésére alakul ki és fejlődik.

Az előtte való idők Őt várják, érte epednek, Őt ezer és ezer alakban vázolják, jel-

képezik s készítik elő. Mint Szent Agoston magát kifejezi: „Az őszöveltségi törvény méhében hordta Krisztust.” Az utána való idők pedig lelkesedve, hálálkodva, imádvá tekintenek vissza rá. Az Írás Őt „szegletkő”-nek nevezi.¹ Maga az Úr Jézus önmagát köhöz hasonlítja s azt állítja, hogy „aki erre a kőre esik, összezúródik, akire pedig ráesik, szétmorzsolja azt”.²

Tehát én is csak Érte létezem, Érte születtem, Érte élek. Minden gondolatomnak, szavamnak, cselekedetemnek kizárólag rá, mint végcélra kell irányulnia, Szíve körül kell mintegy csoportosulnia. Jézustól magamat függetleníteni esztelenség és katasztrófa.

Beszélgetés a szentséges Szűzzel és a testté lett Igével. Kifejezem előttük, hogy most már átérzem, belátom, hogy mi nekem Mária Fia, az Úr Jézus. Egyszóval Ő az én édes Mindenem! Meg is ajánlom mindjárt magamat Jézusnak holtig hű szolgálatra, egészen az Ő szándéka és amaz életterv szerint, amelyet nekem szánt.

¹ Gal. 4, 4. — ² Jer. 2, 19. — ³ Gen. 3, 19. — ⁴ Jak. 4, 6. — ⁵ Gen. 6, 3. — ⁶ É. é. 3, 16. — ⁷ Ef. 2, 20. — ⁸ Mt. 22, 44.

XVIII**AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS I.**

Első előgyakorlat. Az evangéliumi történet, amelyet Lukács utolérhetetlen művészettel így rajzol: „A hatodik hónapban pedig elküldé Isten Gábiel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy szűzhöz, ki egy férfiúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából, a szűz neve meg Mária. És bemenvén hozzá az angyal, mondá: Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr vagyon veled, áldott vagy te az asszonyok között. Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén, és gondolkodék, miféle köszöntés ez. És mondá neki az angyal: Ne félj, Mária, mert kedvet találtál az Istennél. Ime, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni, és nevét Jézusnak hívod. Nagy leszen ő és a Magasságbeli fiának fog hivatni: és neki adja az Úristen Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké és királyságának nem leszen vége. Mondá pedig Mária az angyalnak: Miképen leszen ez, mikor férfit nem ismerek? Felelvén az angyal, mondá neki: A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbelinek ereje megárnyékoz téged, azért a Szent is, ki tőled születik, Isten fiának fog hivatni. És íme, Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat

fogant vénségében... mert Istennél semmi sem lehetetlen. Mária pedig mondá: Ime, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint. És eltávozék tőle az angyal.”

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet. Názáret, ahol a függöny felgördül, Jeruzsálemtől mintegy 20 mérföldnyire, csaknem egyenlő távolságra van a galileai tengertől s a tőle délre fekvő Tábor hegyétől. A városka függ a hegylejtőn, sűrű gránát-, füge- és nopálfák közt. Magasra rakott lombfészeknek mondhatnók. Ez a zárt hely, amely felfelé, az ég felé nyílt, magábaszállásra, elméledésre int. Szent Jeromos rózsához hasonlítja, amely ég felé nyújtja szirmait. Maga a Názáret szó is virágot, új hajtást jelent.

Egyik lapos fedelű házikó szobácskájában figyelem a térdelő, imába merült Szűzet, amint az anygallal tárgyal.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a kegyelmet, hogy azokat az erényeket, amelyek ebben a titokban tündökölnek, és főleg azok egyikét, amely engem különösen érdekel, eltanuljam és Isten kegyelmével kövessem.

1. Az anygall köszöntés előzményei

Húzódjunk meg a szobácska egyik szögletében s szemléljük végig, éljük át teljes odaadással az előttünk lejátsszódó jelenetet.

Nagyon érdekel bennünket. Rólunk is van szó és az egész világról.

Szerény, alázatos leányka térdel néma csendben, csendes magányban, imába merülten. Még nincsen 16 éves. Egész valóján a szüziesszemérem fénye, utánozhatatlan, hasonlíthatatlan szépsége ömlik el. Látszik rajta,

hogy nagy Úrral beszél s teljesen átérzi, hogy annak jelenlétében van. Köröskörül a szoba egyszerű, szegényes, de rendkívül tiszta és rendes.

Úgy látom, hogy az egész mennyország figyelme erre a házikóra és az imádkozó Szűzre irányul. Főképen a teljes Szentháromság tekint rá gyönyörteli tekintettel. Köröskörül széles e világon látja a milliónyi veszendő embertömeget, amely őt, a Teremtőt, csak sérteni, bántani tudja. Részvétre indul a nagy vakság felett. Itt azonban, a Szűzön örömmel és vigasszal nyugszik meg fenséges tekintete. Az Atya szemléli benne kezének öröktől fogva tervezett remekét. A Fiú kimondhatatlan gyengédséggel tekint leendő Édesanyjára. A Szentlélek gyönyörrel figyeli jegyesét. Most az Úr előszólít egyet a főangyalok közül, akinek neve Gábiel, vagyis az „Úr Ereje”. Ez a legmélyebb hódolattal, szinte remegve áll a háromszor szent Isten elé. Az egész mennyország figyelme most ide összpontosul.

És a háromszor szent Isten megszólal: „Menj, szolgám, szállj ama szűzhöz, aki ott imádkozik. Mondd meg neki, hogy üdvözlöm őt.”

(Hallatlan dolog, amely az egész mennyországot bámulatba ejti, mert még sohasem történt, hogy Isten teremtményét *üdvözölteti*.)

„Mondd meg neki, hogy ő teljes az én malasztommal, és én vele vagyok. Kérdezd meg tőle, vajjon hajlandó-e a Messiás anyjává lenni, akit én a világnak és atyáinak megígértem.”

És az angyal mélyen áthatva a küldetés

fontosságától, leborul a Szentháromság előtt, kibontja szárnyait, és leszáll a földre.

2. Az angyali köszöntés

A Szent Szűz szobácskáját hirtelen szende fény tölti be mennyei illattal. Fényes, fehérbe öltözött ifjú jelenik meg, aki térdet hajt az imádkozó leányka előtt és kimondhatatlan tisztelettel és szelíd nyájassággal köszönti az ő leendő királynőjét.

Itt azután mondatról-mondatra átgondolom az első előgyakorlatban előadott evangéliumi jelenetet. Kiemelhetem belőle az angyali igéket: „Ne félj, Mária... mert Istennél semmi sem lehetetlen.”

Nagy hivatás vár rád, sok fáradság, gond és szenvedés, de ne félj, Istennél semmi sem lehetetlen. A nagy hivatással, nagy kitüntetéssel sok és súlyos áldozat is kapcsolatos. De ne félj, Istennél semmi sem lehetetlen.

Ne félj, mert Isten veled lesz. „Az Úr vagyon teveled.”

Aki a hivatást adja, megadja hozzá a kegyelmeket is.

Mi ugyan gyengék vagyunk, de ne féljünk, Istennél semmi sem lehetetlen.

Most azután a szentséges Szűzön van a sor, hogy a feleletet megadja, a hivatást elfogadja, az áldozatot meghozza avagy megtagadja.

Mintha csak az egész mindenség lélekzet-visszafojtva figyelne...

Tehát most eldől az ember sorsa. Isten a tervvel készen, de a végrehajtás egy szűz „legyen” szavától függ.

Ó, édes Szűz, ne késsél a „Legyen”-t meg-

adni. Gondold meg, hogy milliókról oldod le ezzel a pokol bilincseit, milliók könnyét száritod fel, milliók életét nemesíted, milliók halálát boldogítod és milliók számára az eget megnyitod... Mennyország Ajtaja! Könyörülj rajtunk!

„Mária pedig mondá...” Ah! Mit monda? Igent vagy nemet?

„Mária pedig mondá: Ime, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.” Ebben a pillanatban megnyílik a menny és Mária szüzi keblébe befogadja az Isten Igéjét.

Messze távol talán megrendült az ég. A Szent Szűz nem hallotta azt. Fejét keblére hajtja. Végzi a nagy hálaadást, példát adva, hogy szentáldozás után hogyan tegyünk. Lelke hallgatásba merül, amely Istennek békéjéhez volt hasonlatos. „És az Igé testté lön és mi köztünk lakozék.”

„És eltávozék tőle az angyal.”

3. Következtetések

a) Hajdanában, amikor a föld még kaotikus állapotban, „puszta és üres volt”, az Isten Lelke mint nagy galamb, szárnyát kitárva lebegett felette.⁹ És elhangzott a nagy „Legyen” és az Úr teremő erejével rendet és termékenység adott. Most ismét ugyanaz a Szentlélek lebeg a szüzi kebel felett. Újra elhangzik a „Legyen!” Ezúttal a szüzi ajakról, és az isteni bölcseségnek és szeretetnek egy másik, sokkal remekebb műve létesül: Isten emberré lesz. E fenséges pillanatban megdobban értünk az isteni Szív és valóra vált, hogy Istennek emberi szíve lett és Jézus Szíve valóságos isteni Szív. Imádjuk

mindjárt lélekben a Szent Szívet ebben a pillanatban. Még senki más nem tud róla. Mi már szeressük, imádjuk együtt Szűz Máriával.

b) A második, ami e titokban megszívlelendő, a nagy alázatosság, amelyet az Istenember kifejt és tündököltet. Az az Isten, aki elmondja magáról: „Én vagyok az, Aki vagyok”,⁹ íme, emberré lesz, akire ráillik: „Létem olyan, mint a semmi előtted.”¹⁰

Felveszi emberi természetünket. Egyesíti magával nemcsak halhatatlan lelkünket, hanem testünket is, ezt a gyenge, szenvedni és halni képes testet. Mintha csak ezt hangsúlyozná az Írás, mikor kiemeli: „És az Ige *testté* lőn.”¹¹ De mintha még ez sem volna elég a megalázkodásból. Nem azt a testet vette fel, amely Isten kezéből teljesen épen került ki, hanem Ő, a végtelen szent a bűn testéhez hasonló testet öltött magára.¹² Sőt amint magát Szent Pál erőteljesen kifejezi: „Azt, aki nem ismert bűnt, (Isten) értünk *bűnné* (bűnért való áldozattá) tette.”¹³ Szállhatna mélyebbre, hogy velem az alázatosság főbenjáró szükségességét megértesse? Nekem, aki Krisztus szoros nyomonykövetésére szántam rá magam, legfőbb kötelességem Uramat ebben az alapvető erényében utánóznom: „Mester, követlek Téged, bárhová mégy!”¹⁴ Az alázatos egyben engedelmes, őszinte, tiszta és a szegénységnek kedvelője is. Szereti Istent és felebarátjait.

c) A harmadik, amit ebben az elmélkedésben különösebben meg kell fontolnom, az a felelet, amelyet erre a kérdésre adnom kell, vajjon mily helyet kell elfoglalnia az én szívemben a Boldogságos Szűz Máriának? „Szent-

séges Szűz, mily dicséretekkel halmozzalak el téged? Hiszen azt rejtetted kebledben, akit az egek sem tudnak befogadni." Látom, hogy Isten mennyire megbecsül téged, ám tisztelék-e téged én is eléggé? Látom nagyszerű erényeidet tündökölni, az alázatosságot, tisztaságot és engedelmességet stb., vajjon követlek-e, hasonlítok-e hozzád, Anyámhoz? Látom, mekkora áldozatot hoztál a hivatásodért, vajjon van-e nagy eszmém, felfogásom a hivatás kegyelméről? Nagy hivatás, nagy áldozat, ezt felednem sohasem szabad. Vajjon nem tesz-e lelkem erre ellenvetéseket? A természet mindig ellenzi a kegyelem műveit. Nekem azonban mindig a kegyelem pártján kell állanom.

Beszélgetés először a Szent Szűzzel. Az antifona gyönyörű szavai ötlenek elmémbe:

Hozzád kiáltunk, Évának árva fiai...

Azután Jézushoz fordulok:

Krisztus! Dicsőség királya

S Isten Fia, légy imádva.

Te, hogy az embert megmentsed,

Szűz méhében vettél testet.

Halál fullánkját elvetted.

S megnyitád nekünk a mennyet.

(Te Deum.)

Aztán a mennyei Atyához esedezem, aki *„úgy szerette a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen“.*

Végül a Szentlelket is imádom, s hálálkodom neki, mint aki a Szent Szűz megtermékenyítése által lett igazán *Paraklétussá, Vigasztalóvá.*

¹ Lk. 1, 26—38. — ² Lk. 1, 30. 37. — ³ Lk. 1, 28.
— ⁴ Lk. 1, 37. — ⁵ Lk. 1, 38. — ⁶ Jn. 1, 14. —
⁷ Lk. 1, 38. — ⁸ V. ö. Gen. 1, 2. — ⁹ Exod. 3, 14.
¹⁰ 38. zs. 6. — ¹¹ Jn. 1, 14. — ¹² Róm. 8, 3. —
¹³ II Kor. 5, 21. — ¹⁴ Mt. 8, 19. — ¹⁵ Jn. 3, 16.

XIX

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS II.

(„Küldeték Gá브리el angyal egy Szűzhöz”¹⁾)

Az első és második előgyakorlat, mint az előző elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a kegyelmet, hogy mindig nagyra becsüljem azt a hivatást, életállapotot, amelyre engem kiszemelt az isteni Gondviselés, amely „elér egyik végtől a másikig s a mindenséget üdvösen igazgatja”².

1. A hivatás kegyelme

„Szeretted mindazt, ami van, — mondja az Írás Istenről — mitsem ú tálsz abból, amit alkottál, mert ha gyűlöltél volna bármit is, meg sem teremtetted, meg sem alkottad volna azt.”³

Ugyanezért Isten minden teremtményének kijelöli vagy legalábbis felajánlja helyét, pozícióját az emberi társadalomban, tekintettel arra, hogyan éri el legjobban, legkönnyebben az egyed és a társadalom a kitűzött célt, t. i. a boldogságot.

Ez a kijelölés, amelyet hivatásnak is nevez-

hetünk, rendszeren az adottság, a képességek és a beoltott hajlamok által történik.

Fontosabb pozíciókra, aminő pl. a papi, szerzetesi állapot, Isten rendszeren különös külső és belső kegyelmek által szokott meghívni. A Boldogságos Szűzet egyik főangyal, Gábrriel által hívta meg a minden elgondolást és fogalmat felülmúló istenanyai méltóságra.

Ki kapta ezt a fenséges hivatást? Egy, bár királyi és főpapi nemzetségből származó, de elszegényedett, szerény, igénytelen 14—15 éves leányka, aki a világhátamegetti kicsi faluban, Názáretben éldégelt és a legegyszerűbb életkörülmények között szolgált Istennek.

De még Názáretben sem jutott semmi szerephez, ott is eltűnt a többi közt. Hisz honfitársai fitymálva és szájbiggyesztve emlegetik: „Nemde anyja (t. i. Jézusnak, „az ács fiának”) Máriának neveztetik?” És Isten mégis Őt választja: „Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim” — mondja az Úr. Ennek a szerény leánykának népe mennyi kiváló, híres asszonyt termett, akik felett elsiklott a Mindenhatónak tekintete. Ott vannak Rebekka, Judit, Eszter, Zsuzsanna, Debóra és mások.

De mindezeknél azt ismételte a Szentlélek: „Ezt sem választotta az Úr.” És teltek a századok. Végre így szólott Gábrrielhez: „Kelj fel... mert ez az.” Mondd meg neki: „Üdvözlég, malaszttal teljes.” „Sok nő gyűjtött már vagyont, de te túltettél valamennyin.” „A leányok szám nélkül vannak, de egy a galambom, a szeplőtelenem.”¹⁰

És ha kutatom Szűz Mária hivatásának okát? Mindenesetre látom, hogy a Szent Szűz

a leghűségesebben működött közre a kegyelemmel. De a végok mégis csak az isteni bölcseségnek és szeretetnek titka marad. Ha a hivatásra gondolunk, a Boldogságos Szűzére és bármelyikünkére, álmélkodva kell felkiáltanunk: „Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcseségének és tudásának! Mennyire megfoghatatlanok az Ő ítéletei és felkutathatatlanok az ő útjai.”¹³ Nincs más hátra, mint imádni és hálálkodni!

Igy tett a Szent Szűz, amikor elzengte az ő magasztos Magnificatját.

2. Az én hivatásom

Reám is öröktől fogva gondolt az Úr és megadta a saját hivatásomat. „Örök szeretettel szeretlek téged, azért könyörületességemben magamhoz vontalak téged.”¹⁴

Magához vont az Úr, amikor meghívott a *keresztény katolikus hitre*.

Másfél milliárd ember közt, kik a föld hátán ma élnek, alig negyedrésznek jutott ez a kegyelem. S a katolikusok közt hány kapta azt a kegyelmet, amely nekem jutott? A kegyelem mily hosszú sorozatának az utolsó szeme ez! Mily könnyen meghíusulhatott volna velem, rajtam az isteni szándék! Ki hárította el a veszélyeket és akadályokat?

Itt aztán kiki közülünk fontolgassa meg, hogy mily magasztos és fenséges az ő hivatása, és az reá nézve mennyi kegyelemnek forrása. Fenséges hivatást kapott a pap, akit a teremő, megváltó és megszentelő és üdvözítő Isten saját munkájába oly szorosan bevont, hogy a földön saját képviselőjévé, második Krisztu-

sává tett meg. Nagy hivatást kapott a szerzetes, akit Isten a világnak zajló, viharos tengeréről a biztos révpartra vont s földi paradicsomába helyezett, ahol Bernát szerint „tisztábban élnek, s ha hibáznak, könnyebben tisztulnak, bátrabban nyugsznak, bővebb mennyei harmatban és egykor az égben nagyobb jutalomban részesülnek”.

Mint szerzetes vagy szerzetesnő rendesen azt a megtisztelő hivatást is kapom Istentől, hogy az Ő gyermekeinek legyek nevelője, vagy az Ő sebeit kötözzem, Őt ápoljam, amikor embertársaim betegségét, nyomorát enyhítem s vele szemben a karitás munkáit végzem. „Amit egynek... cselekedtetek, nekem cselekedtétek!”¹³

De magasztos hivatások vannak a világban is. Vajjon nem ilyen-e a szülői hivatás, amely által a Teremtő alkalmas építőkövekről gondoskodik az ő földi és égi országának felemelésére? De magasztossá tehető minden hivatás, ha azt apostoli szellem élteti és példás, tiszta, keresztény élet teszi példaszerűvé, tiszteletreméltóvá. Bizonyítja ezt az a tény, hogy nincs az a foglalkozás és életállapot, amely már szenteket ne adott volna az égnek. Az optinai gör. kat. barát abban látta a hivatását, hogy évtizedeken át türelmesen feküdt a betegágyán. És valóban, messzeföldről seregesen zárandokoltak hozzá türelmet tanulni. Vajjon nem volt-e ez is szép és nagyon üdvös hivatás? Köszönjem meg én is Istennek a tulajdon hivatásomat. Ne azon törjem a fejemet, hogy miként lehetne azon változtatni, hanem törekedjem azt minél tökéletesebben betölteni s magam és mások üdvére kiaknázni.

3. Isten ítélete és a világ ítélete

A világ „nem ismeri meg az Atyát”,¹⁴ éppen azért nem ismeri meg az ítétét, gondolatait, szándékát sem, és ellenzi azokat. Sok világias szellemű szülő mennyire igyekszik a gyermekeiben ébredező hivatáscsírát az egyházi pályára elfojtani! A zárdába igyekvő fiatalok gyakran mennyi akadályba ütköznek a világ részéről! Sőt maga a természet is ellenezni szokta a kegyelem munkáit. De a világban sem lehet egészen Istennek odaadott életet élni a nélkül, hogy az ember ne tapasztalná önmagán Szent Pál jóslatának teljesedését: „Akik jámborul akarnak élni Krisztus Jézusban, *mindnyájan* üldözést fognak szenvedni.”¹⁵

Ne ütközzünk meg ezen s ne féljünk. „Ne félj, Mária, mert kedvet találtál az Istennél.”¹⁶ „Ne féljetek az emberek gyalázásától, ne ijedjete meg szidalmaiktól”¹⁷ — int már a Próféta. És maga Urunk azt hirdeti: „Boldogok lesztek, mikor gyűlölnék titeket az emberek és mikor kirekesztenek és szidalmaznak... örüljete azon a napon és vigadjatok, mert íme, nagy a ti jutalmatok mennyekben.”¹⁸

A Próféta jól jellemzi a világ fiait, amikor azt veti szemükre, hogy a „rosszat jónak mondjátok és a jót rossznak... a sötétséget világossággá teszitek és a világosságot sötétséggé... a keserűt édessé teszitek és az édeset keserűvé”.¹⁹

A világ azt is lebecsülte, fitymálta, akit Isten a legmagasabbra emelt és legtöbbször értékelt, anyjává választott. Amde Szűz Mária semmit sem veszített ezzel. Elég volt neki, hogy „kedvet talált Istennél”. Ezzel beírta. A vilá-

got viszont, a világ szellemét, amely ellenségeskedés az Isten ellen”,³⁰ szívből megvetette...

Mi se kacsingassunk a világra, annak ítéleteire, véleményére, fecsegésére. „Senki két úrnak nem szolgálhat.”³¹ Nem lehetünk egyszerre Istené, ördögé, a világé.

Elégedjünk meg azzal, hogy Isten kedvében vagyunk, neki szolgálunk és neki adhatjuk életünket. Isten ments, hogy abból az égő áldozatból, amelyet már egyszer az oltárra tettünk, egy szemernyit is visszakívánjunk, elraboljunk... Kezdem el mindjárt ma a hivatás talentumát jobban kamatoztatni!

Beszélgetés az Úrral, felfrissítve magunkban a hivatás szeretetét, nagyrabecsülését. Szűz Máriának nagy hivatása, amelyet az ádvent ünnepe és amelyért az Egyház a Rorátékban hálálkodik, ragyogja be újra az én hivatásomat is kedves fényességgel s adja vissza annak azt a szent zománcot, amellyel egykor ideális gondolkodásom bevonta.

³ Lk. 1, 26. 27. — ⁴ Bölcs. 8, 1. — ⁵ Bölcs. 11, 25. — ⁶ Mt. 13, 55. — ⁷ Iz. 55, 8. — ⁸ I Kir. 16, 8. — ⁹ I Kir. 16, 12. — ¹⁰ Lk. 1, 28. — ¹¹ Péld. 31, 29. — ¹² É. é. 6, 7. 8. — ¹³ Róm. 11, 33. — ¹⁴ Jer. 31, 3. — ¹⁵ Mt. 25, 40. — ¹⁶ V. ö. Jn. 17, 25. — ¹⁷ II Tim. 3, 12. — ¹⁸ Lk. 1, 30. — ¹⁹ Iz. 51, 7. — ²⁰ Lk. 6, 22. 23. — ²¹ Iz. 5, 20. — ²² Róm. 8, 7. — ²³ Mt. 6, 24.

XX

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS III.

(„Malasztal teljes”¹⁾)

A)

Első és második előgyakorlat, mint a XVIII. elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a kegyelmet, hogy mindennél többre becsüljem az Isten megszentelő kegyelmét és buzgón törekedjem arra, hogy az bennem mindinkább növekedjék.

1. Malasztal teljes

Elgondolom, amint az angyal ezeket a titokzatos szavakat a Boldogságos Szűzhöz intézi: „*Üdvözlégy, malasztal teljes.*” Közben maga Gáriel is ámul-bámul és szinte el van ragadtatva a csodálkozástól és gyönyörtől. Pedig ő szüntelen látja Istenben a kegyelemnek óceánját s minden kegyelem forrását.

De hogy teremtmény ekkora kegyelmet befogadhat és elbírhát, ő sem sejtette soha. Annál csodálatosabb előtte, mert ezt a lelki oázist a földnek bűn által kiszárfított, kiaszalt Szaharáján látja virulni. És hozzá az Úr „a gyönyörűségnek e paradicsomát” egy ily igénytelen kisleány szívébe, lelkébe „ültette”.

Ez a szív, ez a lélek csakugyan teljes a kegyelemmel. Áthatja a malaszt egész valóját. Értelmére ragyogó fényt lövel, akaratát a szeretet izzásában tartja. A Szentlélek úgy lebeg benne, mint saját kedves otthonában. Allandóan dolgozik, működik, hogy a Szent Szűz akaratát indítva és azzal közreműködve, ezt a belső várkastélyt minél díszesebbé tegye. És ez a szűzi lélek állandóan lehel magából, mint a virág, a mennyei illatokat, árasztja a lelki meleget, s mint a mágnes vonzza magához a tiszta szíveket.

A Szent Szűz az én szívemet is vonzza, melengeti és világítja. Én is szent elragadtatással és örömmel rebegem: „Üdvözlégy! Üdvözlégy, malasztal teljes.”

2. A kincsek kincse

Ami a Boldogságos Szűzet oly széppé, kedvessé, boldoggá és gazdaggá teszi, az a *megszentelő malaszt*. Jól megfontolom, amit csak Egyházam erről a titokzatos kincsről tanít. Először is azt tanulom tőle, hogy a megszentelő kegyelem *természetfölötti ajándék*. Tehát felülmúlja mindazt, amit a természet alkothat, nyújthat összevéve. Nagyobb, értékesebb tehát minden vagyonnál, szépségnél, jólétnél, becsületnél, hatalomnál és dicsőségnél. Az ember erre a kincsre nem formálhat semmi jogot, igényt, mert hiszen ez éppen a természetét felülhaladja. De nemcsak az embernek természetét múlja felül a kegyelem, hanem minden teremtményét. Még Szűz Máriának is természetfölötti ajándéka az. Csak a hitből tudjuk, hogy teremtmény egyáltalában

képes ezt az ingyen ajándékát Istennek elfogadni, birtokolni. Mily nagyszerű és képzeletünket felülmúló kincsnek kell tehát a megszentelő malasztnak lennie! Valóban az. Hiszen Szent Péter apostol, az első pápa által tévmentesen tudtunkra adja az Úr, hogy a malaszt által övele, Teremtőnkkel *rokoni* viszonyba lépünk, mert hiszen „részeséivé leszünk az isteni természetnek”.⁹ Kapunk valamit az ő isteni életéből, tudniillik valami lelki minőséget, amely bennünket isteni életre tesz képessé. A megszentelő malaszt által ugyanis már csírában, bimbóban hordjuk magunkban az erőt és képességet: Istent magát látni, élvezni, birtokolni és élni. Szóval azt tudjuk tenni, amit az Isten tesz öröktől fogva örökké, és ami Őt is — a végtelent — boldogítja. Az Üdvözítő ítélete egykor majd így hangzik a malasztos lélekhez: „Menj be a te Urad örömébe.” Abba az örömbe, amely magát Istent tökéletesen kielégíti. Micsoda örömnek kell ennek lennie!

És ennek a kincsnek, rangnak, méltóságnak én is hordozója, birtokosa lehetnék? Mindenesetre. Hiszen ez az én első emberi hivatásom, feladatom, kötelességem. A Megváltó ezt a paradicsomban elvesztett kegyelmet hozta vissza nekem. Ezért várom Őt, ezért sóhajtozom Utána az ádventben. A kegyelmeknek, az isteni malasztnak Anyja ezt ajándékozza nekem. Ő teljes a malasztal. Sőt Ő az egyetlen, aki azt még Ádám bukása folytán sem veszttette el. Tehát Ő léte első pillanatától fogva szeplőtelen és teljes kegyelemmel. És ha mégis azt állítja róla az Írás, hogy „kegyelmet talált”, bizonynyal, mint Szent Ber-

nát szépen mondja, azt találta meg, amit nem Ő, hanem én vesztettem el. És Ő oly jóságos. Kész nekem azt mindig visszaadni. Mindjárt kérem is tőle, hogy a kegyelmet, ha nélkülöz-ném, visszaadja, ha már birtokolom, bennem mindig inkább és inkább gyarapítsa. „Asszo-nyunk Szűz Mária, imádkozzál érettünk.”

3. Az isteni életjelek

Nagy titok az élet. Az már a természetes élet is. Ama dolgok közé tartozik, amelyeket „ignoramus et ignorabimus” (Du Bois-Raymond), „nem ismerünk és sohasem fogunk ismerni”. Mennyivel inkább kell ezt mondanunk arról az életről, amelyet Isten él miben-nünk.

Amde ha nem is tudjuk az élet lényegét, de tudjuk annak hatásait, jelenségeit. A meg-szentelő malaszt által vagyunk *igazak* Isten előtt. A kegyelemnek lelkünkbe öntése esz-közli bennünk a bűnbocsánatot és a kegyelem jelenléte igazol bennünket Isten előtt és tesz kedvesekké, szentekké.

A kegyelem bennünk az *igaz élet*. Nála nélkül valóságos lelki hullák vagyunk Isten szemében. A kegyelem teszi lelkünket mérhe-tetlenül széppé, az isteni lényeg természet-fölötti arcképévé. Mily bájossá tette a „ma-lasztal Teljest”!

A kegyelem képesít bennünket *isteni cse-lekedetekre*, oly értékek létesítésére, amelyek-vel a mennyországot megvásárolhatjuk. Legyen bár az a jócselekedet nem több a szeretetből nyújtott friss víznél,¹ a megszentelő malaszt isteni bélyeget nyom arra. Bizonyos értelemben

isteni rangra emeli és mennyei jutalomra tesz érdemessé, „melyet megad nékem azon a napon az Úr, az igazságos Bíró”.⁸

Végül a kegyelem tágitja ki a csepp lelke-
met, ezt a kis kagylót, hogy az Isten boldog-
ságoceánját is be tudja fogadni, illetőleg abba
el tudjon merülni. Általa Isten „énbennem
marad és én Őbenne”.⁹

Ébresszek magamban itt hő vágyat a kegye-
lem után. Hiszen ezt célozza az isteni Advent,
„hogy életünk legyen és minél több legyen”.¹⁰

Ámde ki által meríthetek Krisztusból több
életet, ha nem a minden kegyelmek Közve-
titője, az Isten Édesanyja által? Reá alkalmaz-
hatók az Írás szavai: „Mi mindnyájan az ő
teljességéből vettünk, éspedig malasztért ma-
lasztot”,¹¹ vagyis a Fia érdeméből neki teljes
mértékben juttatott malasztból malasztot.

Beszélgetés főleg a „malasztal Teljessel”,
a Boldogságos Szűzzel.

Kérem tőle mint Mesternőmtől, tanítson
meg engem a malasztot igazán megbecsülni és
a világ minden kincsénél többre értékelni. De
oktasson ki arra is, mennyire kell a malasztra
vigyáznom, és mily buzgón kell annak gyara-
pításán fáradoznom.

¹ Lk. 1, 28. — ² U. o. — ³ Gen. 2, 8. — ⁴ Lk.
1, 28. — ⁵ II Pét. 1, 4. — ⁶ Mt. 25, 23. — ⁷ V. ö.
Mk. 9, 40. — ⁸ II Tim. 4, 8. — ⁹ Jn. 6, 57. — ¹⁰ Jn.
10, 10. — ¹¹ Jn. 1, 16.

XXI

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS IV.

(„Malasztal teljes”!)

B)

Első és második előgyakorlat, mint a XVIII. elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a kegyelmet, hogy a megszentelő malasztot lelkiismeretes gond-
dal óvjam és növelni törekedjem.

1. Szűz Mária hűsége a kegyelemhez

Ami viharos éjtszakákon a holdfény, meredek szirteken a havasi gyopár, az az Isten végtelen igazságossága mellett a Boldogságos Szűz közbenjáró hatalma. És minek köszönheti az Istenanya ezt az egészen kiváltságos helyzetét? Annak, mert hű volt a kegyelemhez. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy Szűz Mária hűsége is nagy, kivételesen nagy próbának, kísértésnek volt kitéve, s állhatatossága egészen kiváló erényt tételez fel.

Isten Lucifert az angyalvilág élére állította és megkövetelte tőle, hogy alázatos maradjon. Lucifer nem maradt hű a kegyelemhez, bukott és magával rántotta az angyalvilág egy részét.

Adámot a Teremtő az embervilágnak állította élére, s megkövetelte tőle, hogy az emberkirály engedelmes maradjon. Ádám hűtelen lett a kegyelemhez, és bukásával szerencsétlenné tette ivadékainak milliárdjait.

A Boldogságos Szűzet Isten az egész teremtet világnak élére állította, sokkal magasabbra Lucifernél vagy Adámnál. A próba tehát annál nagyobb és veszélyesebb, amelynek Mária hűsége volt kitéve... Ámde Mária hű maradt és ezzel kimondhatatlan boldoggá tette önmagát és mindnyájunkat. „Íme mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.”¹²

Ez a szörnyű próba a názáreti kicsiny hajlékban ment végbe.

Angyal jelent meg, fényes, mennyei angyal. Hódol és a lehető leghízelgőbb ígéreteket teszi. És íme, a Szent Szűz óvatos és az angyalinál is nagyobb szüzies tisztaságát félti. Az angyal tudtára adja, hogy az ő kezébe van letéve a világ sorsa, s íme, mégis ő magát az Isten „szolgálójának”¹³ vallja és engedelmeskedik.

Bátran elmondhatjuk, hogy bár a Szent Szűz saját érdeme nélkül lett malasztal teljes, de a saját hűsége folytán maradt malasztal teljes.

Gratulálok a Szent Szűznek mindjárt ehhez a hűséghez, amelynek nincsen párja a történelemben.

2. Az én hűségem a kegyelemhez

Lélekbe és örökkévalóságba vágó kérdést kell itt felvetnem önmagamnak. Vajjon teherbíró, próbaképes-e az én hűségem Istenhez

és az Ő kegyelméhez? Vajjon tiszta tudatában vagyok-e annak, hogy mi forog kockán?

Ha kegyelemben vagyok, igaz vagyok, élek, szép vagyok, mennyországot tudok kiérdemelni, képes vagyok Istent bírni és élvezni.

Ha elvesztettem a kegyelmet: Istentől elvetett és előtte lelki hullá vagyok. Aztán szörnyű rút vagyok. Mert amint Szent Tamás mondja, a végtelen Széptől elfordult állapot végtelen rútság. Továbbá a kegyelemvesztett állapotban képtelen vagyok bármit is kiérdemelni az éért. Szeretet (kegyelem) nélkül, mint Szent Pál mondja, még ha hőstetteket hajtanék is végre, „semmi vagyok”, „semmit sem használ nékem”.⁴ Végül kegyelem nélkül nincs képességem Istent felölelni, látni, bírni, szóval az égbe bemenni. Még ha Isten be is engedne a mennyországba, ott olyan volnék, mint a vak a képtárban. És ezzel az örök sor-som meg volna pecsételve. Kegyelem híján oda utasítana Isten, ahol „sírás leszen és fogak csikorgatása”.⁵

És íme, az élet hány-szor tesz próbára, hány-szor állít válaszótra! Vagy-vagy! Hűség vagy hűtlenség! Hiába! „Katonasor az ember élete a földön.”⁶ Hány-szor érzem oldalam mellett esküdt ellenségemet: a gonosz szellemet s a világot, sőt önmagamban a test és vér szörnyű forradalmát tapasztalom. A fejem szédül, bódul, szívem lázong és lábam alatt inog a talaj. A másik oldalamon ott van szent őrangyalom, aki rámutat a megszentelő kegyelem óriási kincsére, és a rettentő következményekre, amelyekkel annak elvesztése jár.

Ó, bárcsak engem is eltöltene ilyenkor az a tudat, az az érzés, amely Szent Lajos királyt

lelkesítette, aki ily kritikus pillanatban azt mondotta: „Inkább akarok mint jó keresztény meghalni, mint kegyelemvesztetten tovább élni.”

„Miként a kígyó — mondja szépen Arany-szájú Szent János — szívesebben odaáldozza ellenségeinek az egész testét, csakhogy a fejét megmentse, éppúgy kell nekünk inkább oda-dobnunk testünket és mindent, ami előttünk drága és kedves, semhogy lemondjunk a kegyelemről.”

3. Mi a teendő?

a) „Legyetek okosak és virrasszatok imád-ságokban” — int az Apostol. Tehát okos éber-ség! Nekünk egy pillanatra sem szabad feled-nünk, hogy „ez a kincsünk cserépedényben van”.

És ebben nincs kivétel, mert amint Szent Ágoston mondja: „Nincs akkora bűn, amelyet ember valaha elkövetett, bármily rettenetes és gyalázatos is az, hogy el ne követhetné a másik is, hacsak vissza nem tartja (kegyelmével) az, aki az embert teremtette.” Aki finom alabástrom edényben drága kenetet visz síkos úton, vagy kincsekkel megrakottan akar áthatolni rablóktól megszállt sűrű rengetegen, bizonynyal óvatosan járja útját.

Ez már a helyes önszeretet és okosság elemi szabálya.

Még maga a Boldogságos Szűz is, akinek érzékeihez a legkisebb kísértés sem férkőz-hetett, egyszerűen, szerényen öltözködik, be-fátyolozza szépségét, szereti a magányt, még az angyallal is fél egyedül lenni, s Erzsébet

látogatásakor nem a népes országutat, hanem az elhagyott hegyi ösvényt választva siet célja felé.

Magam pedig, aki telve vagyok bűnös hajlamokkal, nemcsak nem kerülöm, hanem még fel is keresem azt a veszélyes társaságot, mozit és színházat, mulatságot, ahonnan már akárhányszor tisztaságom romjaival és kegyelemvesztetten, mint megrabolt, lerongyolódott, lelki koldus tértem haza.

b) De még az óvatosság sem elég *imádság* nélkül.

Hiszen mint Szent Ciprián mondja: „Halatlan vakmerőség és saját gyengeségünknek és nyomorúságunknak teljes félreismerése azt hinni, hogy imádság nélkül a kísértésből ép lélekkel kerülünk ki.” És Szent Agoston: „Még csak csatázni sem tudunk, annál kevésbbé győzni imádság nélkül.”

„Kire tekintek tehát? Arra, aki szegény, aki megtört lelkű s aki beszédeimet féli”¹ — úgymond az Úr. „Járuljunk azért bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk alkalmas időben való segítségére.”¹⁰

Beszélgetés az Úrral és szent Anyjával, az Ő kezükbe téve le legféltettebb kincsemet, a megszentelő kegyelmet és kérve őket, mentse nek meg engem attól a botorságtól, hogy igazgyöngyömet a sertések elé dobjam.¹¹

¹ Lk. 1, 28. — ² Lk. 1, 48. — ³ Lk. 1, 38. —
⁴ I Kor. 13, 2. 3. — ⁵ Mk. 13, 42. — ⁶ Jób 7, 1.
— ⁷ I Péld. 4, 7. — ⁸ II Kor. 4, 7. — ⁹ Iz. 66, 2.
— ¹⁰ Zsid. 4, 16. — ¹¹ Mt. 7, 6.

XXII

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS V.

(„Az Úr vagyon teveled”¹⁾)

A)

Első és második előgyakorlat, mint a XVIII. elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Úr Jézust, hogy vele szívvel, lélekkel, szellemmel mind belsőbb egységben éljek.

1. Isten teremtményeivel általában

Ennek az igének: „az Úr vagyon teveled” — minden teremtményre nézve mélységes az értelme.

Hiszen Isten, aki mindeneket teremtő erejével emelt ki a semmiségből, mindeneket fenn is tart, hogy ne hulljanak vissza a semmiségbe. Ő tehát feltétlen szükségszerűséggel mindenütt ott van, ahol csak egyáltalában valami van. Ő adja teremtményeinek állandóan a létet, a sajátságokat, tulajdonságokat, erőket és szüntelen közreműködik velük, hogy képességeiket ki tudják fejteni.

„Isten, — mondja Szent Pál — aki alkotta a világot és benne mindent, mivelhogy ő a

mennynek és a földnek ura . . . Ő ad mindennek életet, lehelletet és mindent.¹²

Tehát minden teremtet dologra méltán alkalmazható: „Az Úr vagyon teveled.”¹³ Ámde ez a jelenléte az Úrnak más és más teremtményben különböző a szerint, amint kevesebb vagy több tökéletességét közli azokkal.

Jelesebb a jelenléte a növényekben, mint a kövekben. A növények ugyanis nemcsak sok oly bámulatraméltó, szép tulajdonságot kapnak tőle, mint a különböző ásványok, hanem már *életet* is. Még kiválóbb a jelenléte Istennek az állatokban, mert ezek már érző és bizonyos megismerő képességgel is fel vannak ruházva. Még kitünőbb jelenléte Istennek az emberben, akit már saját képére és hasonlatosságára formált, megáldva őt értelemmel és szabadakaratral.

Sőt még saját természetéből is adott neki valamit, amikor rokonává tette a megszentelő malaszt által.

Egészen sajátos és minden elgondolást messze felülmúló módon van Isten a Boldogságos Szűzzel, akihez ugyanazért különösen is intézte az ígéket: „Az Úr van teveled.”¹⁴

Éppen ezért erről majd a következő pontban mi is külön elmélkedünk.

Ezt a jelenlétét Istennek már csak az Úr Jézusban való jelenlét múlja felül, akivel már a saját személyiségét közli. Isten jelenlétének foka szorosan kapcsolatos, vagy éppen azonos az ő szeretetével az illető teremtmény iránt. Hiszen ez már a szeretet természete, hogy mind szorosabb kapcsolatot, bővebb jelenlétet keres azokkal, akiket inkább és inkább szeret.

Csodálkozunk itt mindjárt a bölcs és jó-

ságos világterven, amely egészen a szeretet alapján épül. „És mi megismertük és hittünk a szeretetben, mellyel Isten irántunk viseltetik.”¹⁶

Hálálkodjunk is mindjárt Istennek, a Teremtőnek, hogy abban az óriási, fenséges lépcsőcsarnokban, amely a legalacsonyabb rendű teremtménytől kezdve a legfelsőig az Úr zsámolyához vezet, oly magas fokon jelölt nekünk helyet.

2. Isten Szűz Máriával

Mikor Szent Ágoston az Irásnak ígéit magyarázza, értelmezi: „Az Úr vagyon teveled”,¹⁷ Gábielnek ezeket a kiegészítő szavakat adja ajkára: „Inkább, mint velem, mert nemcsak a lelket, hanem a testedet is betölti.” Szent Bernát ugyancsak álmélkodva beszél erről a mélységes és egyben fenséges titokról: „Egész különlegesen van az Úr Máriával, akinek nemcsak akaratával, hanem testével is kapcsolatba lépett. Az ő véréből, állagából formálja ki azt az egyetlen Krisztust, aki így nem egészen Istenből, nem is egészen a Szűzből van véve, és mégis egészen Istené és egészen a Szűzé, de azért mégsem két fiú, hanem mindkettőjüknek közös fia.” Amint a Szűzanya ki is jelentette Szent Brigittának: „Mintha (Istennel) egy szív lettünk volna.” Mily páratlanul vált tehát valóra benned, ó Szűzanya az íge: „Az Úr vagyon teveled.”¹⁸

Míg szíved alatt hordoztad ezt az áldott gyümölcsöt, egy volt veled az isteni magzatnak lélekzete, teste, vére. Közös volt vele a meleged, a mozgásod, úgyszólván elmondhattad

Pál apostollal minden pillanatban: „Élek, pedig már nem én, hanem Krisztus él én bennem.”⁹ „Ő él általam.”⁹

Jézus úgy függött tőled, rólad, mint virág a száráról, a szőlőfürt a vesszejéről, a sugár a naptól.

Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo”, „Aki teremtet engem, megnyugodott az én sátramban”.¹⁰

A Szentlélek árnyékában elmondhattad, ellentétben a Makkabeusok anyjával: „Tudom, mi módon jelentél meg méhembem... én ajándékoztam neked az életet és illesztettem össze tagjaid.”¹¹ Mert amint a mennyei Atya, én is elmondhatom: „Fiam vagy te, a mai napon nemzettelek én téged.”¹²

Ó, most már inkább sejtem, mint eddig, — mert felfogni egészen sohasem tudom — mily nagy, ó Szűzanyám, a Te fenséged. Méltán kiáltok fel Egyházunkkal: „Szent és sérthetetlen Szüzesség! Nem tudom, minő dicséretekkel magasztaljalak téged; mert hiszen azt, akit az ég befogadni nem tud, kebledben hordoztad.” Mily boldogító a tudat, hogy ily Anyám van az égben; ó, bár méltó gyermeke lennék itt a földön!...

3. Isten velem

Igen! Isten velem is van, és pedig nagyon sok és intenzív módon. Velem volt már, és én övele öröktől fogva. Hiszen biztosít engem tévmentes ígéjével: „Örök szeretettel szeretlek téged.”¹³

Mi voltam öröktől fogva? Istennek eszméje, gondolata, akivel, mint önmagával, szeretet-

tel foglalkozott, akár csak az anya, aki gyermekét keblében hordja. Mióta létezem, mi vagyok más, mint Istennek testet öltött gondolata?

Multam Isten, jelenem Isten. Kezén hordoz s rólam nem is mondhatna le a nélkül, hogy egyben ezzel meg ne semmisítsen. És a jövőm? ... Az is Istenbe torkollik. Benne leszek örökre, a boldogítóban vagy a büntetőben. De vele leszek. „Az Úr van teveled.” Nem volna tehát egészséges lelki állapot, ha Istenben magamat oly idegennek érezném, ha rá csak ritkán s nagy megerőltetve gondolnék. Nekem clemem Isten, akiben „élünk, mozgunk és vagyunk”.”

Egészen különösen van azután velem Isten az Úr Jézus eucharisztikus jelenléte által. Minden örökmécs azt rebesgeti: „Dominus vobiscum!” „Az Úr veletek!” Ez a jelenlét teljesen egyénivé válik bennem a *szentáldozás által*. Ilyenkor elmondhatom Jézusról: „szeregett engem és önmagát adta értem”.¹⁵ A szentáldozásban ő adja nekem lélekzését, melegét. Az ő kegyelme kering bennem, mint a szőlővesszőben a töke nedüje.¹⁶

Amit tehát az Úr oly meghatóan, szinte esengve kér tőlem: „Maradj meg az én szeretetemben!”¹⁷ komolyan megszívlelem. Nemcsak a kegyelem állapotát őrzöm féltékenyen, hanem gondolatlan, szívvel, lélekkel az Úr Jézus példáját nyomon követve, Istennel akarok maradni. Erre emlékeztessen minden „Dominus vobiscum!”, „Az Úr van veletek!”

Beszélgetés az Úrral, kérve Őt a Zsoltárossal: „Színed előtt el ne vess engem, szent lelkedet meg ne vond tőlem!”¹⁸

Hiszen legfőbb vágyam, kívánságaimnak
tetovábbja: „Esse cum Christo”, — Krisztus-
sal lenni” most és mindörökre.

¹ Lk. 1, 28. — ² Ap. csel. 17, 24. 25. — ³ Lk.
1, 28. — ⁴ U. o. — ⁵ I Jn. 4, 16. — ⁶ Lk. 1, 28.
— ⁷ U. o. — ⁸ Gal. 2, 20. — ⁹ Jn. 6, 58. —
¹⁰ Jézus, Sir. fia 24, 12. — ¹¹ II Makk. 7, 22. —
¹² 2. zs. 7. — ¹³ Jer. 31, 3. — ¹⁴ Ap. csel. 17, 28.
— ¹⁵ Gal. 2, 20. — ¹⁶ Jn. 15, 4. — ¹⁷ Jn. 15, 9. —
¹⁸ 50. zs. 13.

XXIII

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS VI.

(„Az Úr vagy-on teveled”)

B)

Első és második előgyakorlat, mint a XVIII. elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az eleven és gyümölcsözően tevékeny hitet az Eucharishtiában mint a megtesülés „kiterjesztésében”, ahogy a szentatyák azt nevezik.

1. „Miképen lesz-en ez?”

A megtestesülés titka korlátolt elménket mély megalázkodásra, hódolatra kényszeríti. Szívünket ugyan elbűvöli, elbájolja, de az értelmünk tűnődve kérdi: „Miképen lesz-en ez?” És éppen azért, mert eszünket felülmúlja és csodálkozásra indítja, s szívünket édesen lefoglalja, azért oly alkalmas anyag a kontemplációra.

Tapasztalták ezt a misztikusok és az elmélyedő lelkek általában. De talán senki annyira, mint Szent Bernát, aki ezzel a titokkal oly csodálatos remekül és annyit foglalkozik. Szemlélődő lelkéből a következő lát-

szólagos ellentmondásokat váltja ki a szerelő ámulat.

A megtestesült Ige szerint: „*mérhetetlen kiterjedtség, amely (a szüzi kebelben, a jászolban) szorong. Magasság, amely (hozzánk) alacsonyodott, mélység, amelyhez síma út vezet. Világosság, amely nem fénylik. Ige, amely nem beszél; víz, amely szomjazik, kenyér, amely éhezik. Lásd és figyeld meg a hatalmat, amelyet kormányoznak (József és Mária), bölcsesség, amelyet tanítanak, erő, amelyet fenntartanak; Isten, aki mialatt szoptatják, közben még az angyalokat is táplálja, aki, míg maga nyöszörög, vigasztalja a nyomorultakat. Lásd és figyeld meg! Ime, maga a vidámság szomorkodik, a bizalom fél, az üdv szenved, az élet meghal, a bátorság és erő gyengéledik és ami nem kevésbbé csodálatos, a szomorúság mégis másokat vidámit, s félelme másokat megerősít, a szenvedés üdvözít, s a halál éleszt, a gyengeség erősít.*

„Istenhez ilyen születés illett, hogy tudniillik szüztől szülessék, de a szüzhöz is illett, hogy Istent hozzon a világra.”¹³

„Miképen leszen ez?” Bizony hallatlan új dolog, amelyen még az angyalok is ámulnak. Vajjon a Próféta erre céloz-e, mikor Isten sugallatára ezt állítja: „Az Úr új dolgot teremt a földön, nő férfiút vesz körül (vagyis rejt keblében).”¹⁴ Valóban új dolog, amelyen az Egyház is kifejezi bámulatát, amikor ádventben énekli: „Ki szülője Istenednek, Anyja lettél Teremtődnek.” Igen, anya lettél, és pedig mint a latin szöveg még közbeveti: „*natura mirante*” — „a természet legnagyobb csodálkozására”.

A szentséges Szűz azonban az Isten szavában egy cseppet sem, egy pillanatra sem kételkedett. Ezeket a szavakat: „Miképen lehet ez?” — nem a kétkedés, hanem a szüzességért való aggodás csalja ajkára. Bizomnyal Ő nem szolgált rá Fia feddésére, mint egykor az apostolok, akiknek „szemükre hányá hitetlenségüket és szívük keménységét”, mert „nem hittek”.³

Hiszen ő, aki az Írásokat ismerte, tudott Sárának, Annának, Sámson anyjának csodálatos termékenységről. A zsoltárokból gyakorta zengette ő is ösatyjának, Dávidnak énekét: „(Isten) lakást ad a házban a magtallannak, mint a fiain örvendő anyának.”⁴ Izaiás jóslata sem volt előtte ismeretlen: „Íme a szűz méhében fogan és fiat szül.”⁵ És szokása szerint: „megjegyzni vala mindeme dolgokat, szívében forgatván”.⁶ Tudta, hitte, hogy „Istennél semmi sem lehetetlen”.⁷ Magasztaljuk tehát a Szűz hitét Szent Erzsébetnél: „Boldog vagy te, ki hittél.”⁸ Indítsuk fel hitünket, hogy Isten, kinél „semmi sem lehetetlen”,⁹ amint a megtestesülést az ő végtelen bölcsességével és mindenhatóságával eszközölte, annak kiterjesztését is az Eucharishtiában meg tudja valószínűsíteni.

2. Hit az Eucharishtiában

Az Eucharisztia a keresztény hitnek a megtestesülés mellett a legnagyobb tűzpróbája és gimnasztikája. Akinek a hite ezzel a mélységes titokkal szemben a helyét megállja, nem lesz baja, nehézsége azzal, hogy a katolicizmust teljes egészében hívő lélekkel elfogadja. Viszont az Eucharishtiában az isteni hit való-

ságos diadalát ünnepli. Istennek kegyelme ime, oly erős, hogy még ezt a mérhetetlen titkot is, amelynek összes érzékeink annyira ellentmondanak, az emberiség elitjével el tudta fogadtatni. Ez magában véve is valóságos csoda, csodája a kegyelemnek.

Az isteni Eucharisztia a szellemeknek valóságos vízváltatója.

Akik nem tudnak oda felemelkedni, hogy „a szellem az, ami életet, a test nem használ semmit”¹² és anyagias, zsidós szívükkel azt hánytorgatják: „Kemény beszéd ez, ki hallgatja azt”,¹³ elszakadnak, mint a Napjától felszabadult bolygó, Krisztustól, és lassan-lassan elvesztik Istennek helyes és igazi ismeretét is. Megszűnnek keresztények lenni. Ellenben, akik alázattal meghajtják eszüket és térdüket az Eucharisztia előtt, azoknak lelki egére feljön a Nap, „amely megvilágít minden világra jövő embert”.¹⁴ Forrásra lelnek, amely őket felüdíti, vulkánra, amely keblüket felmelegíti, orvosságra, amely őket meggyógyítja. Ámulva kiáltják: „De hát gondolhatni-e arra, hogy az Isten az emberek között a földön lakjék?”¹⁵ És szinte hajlandók Egyházunkhoz így szólani, hogy már nemcsak a te beszéded miatt hiszünk, „mert mi magunk... tudjuk, hogy ez valóban a világ Üdvözítője”.¹⁶ Azonos a betlehemi Kiséddel, a Megfeszítéssel s az egykori Világ-bíróval.

3. Az eleven hit

Amit az Úr teste-vére élvezőinek ígért: „énbennem marad és én öbennem”,¹⁷ legelsőbb a Boldogságos Szüznél, a megtestesülés titkában ment teljesedésbe. Míg gyermeke szíve

alatt volt, áthatotta kegyelmével anyjának egész valóját. Viszont azonban a Szűzanya is egészen Fiában volt emlékezetével, gondolatával, szívével, lelkével. Ki tudna ebben kételkedni?

Bennünk ez az édes titok folytatódik a szentáldozás által. „Énbennem marad és én öbenne.” Fizikailag így van, míg csak a szent színek meg nem emésztődnek bennem. Ámde a szellemi jelenlétnek s kegyelmi kihatásnak e néhány percnél sokkal tovább, az egész napon, sőt életen át kell tartania. A fizikai jelenlét a hitem eleveenségével legyen szoros kapcsolatban. Közvetlenül a szentáldozás után minden keresztény előtt örökmécsest kellene gyújtani. Aztán folytatólagosan a hit és szeretet alkossa naphosszat ezt az örökmécsest. Ígyekszem tehát beleélni magamat ebbe az isteni légkörbe, amelybe engem Egyházam helyez. Ha a Szent Szűzet „aranyháznak” nevezzük, mert a lakójához csakis ilyen hajlék méltó, akkor nekem is „aranyháznak” kell lennem, aki ugyanannak a mennyei Felségnek adok lakóhelyet.

Legyen tehát főleg a mai nap az eleven hitnek napja. Egy így töltött nap a legjobb előkészület a következő szentáldozásra, ez megint a következőre... így aztán „erényt erényre tetéztve haladnak az úton és meglátják az istenek Istenét Sionon”.”

Beszélgetés az Úrral és a Szűzanyával, kérve főképen az utóbbitól, közölje velem az ő kifejezhetetlen anyai hangulatát. Hadd termelje ez ki bennem az eucharisztikus lelkületet, amely hitből, tisztaságból és áldozatkész szeretetből tevődik össze.

Az eucharisztikus lelkület a Boldogságos Szűzzel szoros rokonságba kapcsol, mert az ő szívéből lett a drága vér, amely az én testemmé és véremmé is lesz az Eucharisztia élvezete által.

¹ Lk. 1, 28. — ² Lk. 1, 34. — ³ Hom. 2. Super Missus est. — ⁴ Jer. 31, 22. — ⁵ Mk. 16, 14. — ⁶ 112. zs. 9. — ⁷ Péld. 7, 14. — ⁸ Lk. 2, 19. — ⁹ Lk. 1, 37. — ¹⁰ Lk. 1, 45. — ¹¹ Lk. 1, 37. — ¹² Jn. 6, 64. — ¹³ Jn. 6, 61. — ¹⁴ Jn. 1, 9. — ¹⁵ II Krón. 6, 18. — ¹⁶ Jn. 4, 42. — ¹⁷ Jn. 6, 57. — ¹⁸ V. ö. 83. zs. 8.

XXIV

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS VII.

(„A Szentlélek száll reád”1)

Az első és második előgyakorlat, mint a XVIII. elmélkedésben.

A harmadik előgyakorlat. Kérem a Boldogságos Szűz által a Szentlélek iránti gyengéd áhítatot.

1. A Szentlélek és az Isten Anyja

Jóllehet, az Istenség művei kifelé közősek, de mégis az egyes munkákat különös vonatkozásaiknál fogva egyik vagy másik Személynek tulajdonítjuk. Minthogy pedig a Szentlélek az Istenben a szeretetet képviseli, azért a szeretet legnagyobb művét, a megtestesülést is vele hozzuk szoros kapcsolatba. Így lett a Szentlélek a Boldogságos Szűznek egész különös értelemben jegyesévé. Ő eszközölte, hogy a Fiú, aki az Atyától öröktől fogva örökké születik, mint ember a Boldogságos Szűztől vegye fel az emberi természetet. Mikor a Szent Szűz aggódik szüzessége miatt, az angyal azt a megnyugtató választ adja: „A Szentlélek száll te reád, és a Magasságbelinek ereje megárnyékoztágéd, azért a Szent is, ki tőled születik, Isten

Fiának fog hivatni.”³ Hajdanában, a világ kezdetén, Isten így szólott ünnepélyesen önmagához: „Alkossunk embert.”⁴ Most a Szentlélek szól így a Szent Szűzhöz: „Alkossunk embert!” Én adom a teremtető erőmet, megalkotom a legszébb emberi lelket, felékesítem azt a malasztok kincseivel és egybekapcsolom azt az Isten Igéjével. Te pedig, ó Szüzek Szüze, bocsássad rendelkezésemre a te illatos, szüzi véredet, hogy abból megépítsem az Isten Igéjével egyesült lélek számára a testet, a hajlékot, a templomot, a legmagasztosabbat, amely valaha létezett.

Ez a közreműködés szötte a Szentlélek és a Boldogságos Szűz közt a szent viszonyt, amelyet mi — minthogy emberi hasonlatokra vagyunk utalva — jegyességnek nevezünk. Maga Isten bátorít fel erre minket, mikor az Énekek énekében valóságos nászhimnusszal ünnepli eljegyzését a malasztos lélekkel. Ámde a Szent Szűzhöz való viszonya erre a címre még sokszorosan több és nagyobb alapot szolgáltat.

2. A jegyajándékok

Ha a nap, amely nemcsak a mi földünket, hanem sok más világot beragyog s milliárdnyi lénynek ad meleget, életet és szépséget, mind ezt a termékenyítő erejét egyetlen virágra pazarolná! Mily nagyszerűvé kellene annak a virágnak fejlődnie, amelynek Isten külön napot teremtene.

Visszont mily lehetőségeket és képességeket kellene Istennek ebbe a virágba oltania, hogy

egy napnak egész energiáját igénybe tudja venni.

Némi bepillantást enged ez a hasonlat Szűz Mária remek lelkébe, de megsejteti velünk a Szentléleknek jegyesi szerelmét is Szűz Mária iránt.

Öröktől fogva választottjának képe lebeg a Szentlélek előtt. A képéről alkotott vázlatokat a Szent Íratokban, mint valami albumban összegyűjti. Már az első lapra belediktálja a Szentlélek az „Asszonynak” nevét, akinek lelkéhez nem férhet a kígyólehellet, s akinek szépségét még kicsi árnyék sem tudja elhomályosítani.⁴

Őt, az Ő Jegyesét rajzolja meg a Szentlélek az egekig érő létrában, amely a mennyeket a földdel összeköti, akin keresztül száll le hozzánk az Isten. Őt jelképezi Áron vesszejében, amely gyökerétől elmeteszten mégis kivirágzik. Őt láthatjuk Mózes csipkebokrában, amelyben Isten volt jelen, de meg nem sértette, égette, épen hagyta; Gedeon gyapjában, amely száraz maradt, míg a környéket ellepte a harmat s viszont. Szóval Ő az egyedülálló, egészen kiváló. Ráismerhetünk Évában, az élők anyjában, Sárában, Juditban, Eszterben, Abiságban, kik már előre magukon viselték a nagy eljövendő „Asszonynak” egy-egy vonását.

Végre aztán hozzálátott a „Creator Spiritus”, a Teremtő Lélek az Ő Jegyesének megalkotásához. Először elhalmozza őt természetes adományaival: ad neki szépséget, kellemet, méltóságot, észet, szívet, jellemet, aminő nem volt sem előtte, sem utána. Így illett az Istennek eleven tabernákulumához. Aztán elővette kegyelmi ajándékait, s ezeket oly pazar mérv-

ben árasztotta Szűz Mária lelkébe, hogy ez minden képzeletet felülmúl. Megadja neki az át-eredő büntől való mentesség hallatlan privilegi-umát, a legnagyobb életszentséget, amelyre teremtmény képes. De még ezzel sem fogyott ki jegyesi bőkezősége. Megtette Jegyesét kincs-tárosává, akinek teljességéből mindnyájan me-rítünk. Hiszen az Atyák szerint nem száll ke-gyelem az égből, ha nem Mária kezén keresz-tül.

Általa terjed az Egyház, térnek meg a bű-nösök, szűnnek meg az eretnokségek, üdvözü-lnek a lelkek, teremnek a Szentek.

3. A Szentlélek iránti áhítat

A Szentlélek és a Szent Szűz iránti áhítat tehát valami benső összefüggést mutat. A Szentlélek sugallja, ajánlja Jegyesének, a Szent Szűznek gyengéd tiszteletét. Viszont Szűz Mária az őt tisztelők és szeretők lelkét meg-fürdeti és bearanyozza Jegyesének, az isteni Napnak sugaraiban. Innen van, hogy Szűz Mária tisztelői kapják meg a bölcseséget mint a magasabb imaélet csiráját, jutnak mind ma-gasabbra a tökéletességben. Egyértelműleg vall-ják a haldokló Berchmans Szent Jánossal: „Attól fogva, hogy Máriát intenzívebben kezd-tem tisztelni, indultam meg lendületesebben a tökéletesség útján.”

A keresztségben, bérnálásban és talán a papi rendben reám nyomta a Szentlélek az ő eltörölhetetlen bélyegeit. Mindez különös jog-cím a kegyelmek bőségére. Szűz Mária segít hozzá, hogy ezt ki is használjam. Segít pedig

főleg azzal, hogy rávezet engem a Szentlélek iránti különös áhítatra.

Először magamnak kell a Szentlelket jól megismernem. Tanulmányozzam a Szentlélek tanát, teológiáját. De azután terjesszem is tiszteletét, hiszen akárhány nem pogány, hanem keresztény is azt válaszolja majd nekem, amit az efezusiak Szent Pálnak: „De még azt sem hallottuk, hogy van-e Szentlélek.”⁶⁶ A Szentségek felvételében, kiszolgáltatásában gondoljak arra, aki azok által működik, szentel. Főleg pedig ne szóljak se szóval, se pedig makacs, az igazságnak ellenálló magatartásommal a Szentlélek ellen. Mert ezekhez intézi Krisztus a félelmetes ígéket: „Aki a Szentlélek ellen szól, annak meg nem bocsáttatik sem ezen a világon, sem a jövőben.”⁶⁷

Ellenkezőleg, legyünk a Szentlélek kezes eszközei, s képviseljük az ő szelid, vigasztos lelkületét. „Ne bántsátok (szomorítsátok) meg Isten Szentlelkét, akivel meg lettetek pecsételve a megváltás napjára. Minden keserűség és harag és dühösködés, szóváltás és szitkozódás minden gonoszszággal együtt legyen távol tőletek.”⁶⁸

Beszélgetés a Szentlélekkel és Jegyesével, a Boldogságos Szűzzel.

B. Labouré Zsóé Katalin irg. nővér 1830 november 27-én Párizsban úgy látja, hogy a Szent Szűz jegyesi gyűrűjén, amelyet a Szentlélek húzott ujjaira, némely ékkő homályos és nem löveli azt a sugárkévet, amely a többi drágakőből dúsan áradt. Meg is kapta a magyarázatot. Ezek a drágakövek azokat a kegyelmeket jelképezik, amelyeket a világ elfelejt Szűz Máriától kérni.

Tünődöm, gondolkodom, hogy én nem hagyok-e kiaknázatlanul számos oly kegyelmet, amelyet Szűz Mária által megnyerhetnék és talán nagy káromra nélkülözök. Mindjárt lássak is hozzá, hogy ezeket kérjem a Szentlélektől az ő forrón szeretett kedves Jegyese által.

¹ Lk. 1, 35. — ² U. o. — ³ Gen. 1, 26. — ⁴ Gen. 3, 14. — ⁵ Ap. csel. 19, 2. — ⁶ Mt. 12, 32. — ⁷ Ef. 4, 30. 31.

XXV

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS VIII.

(„Ime Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat fogant
vénségében”¹⁾)

Az első és második előgyakorlat, mint a XVIII. elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem, főleg a Boldogságos Szűz által a kegyelmet, hogy mindig melegen együtt érezzek az Egyházzal.

1. A csoda szerepe a vallásban

Mikor Sára, Ábrahám felesége, tudomást szerzett az Úr ígéretéről, hogy öreg létére anyává lesz, nevetni kezdett, mert hinni nem tudott.

Mire megfeddi őt az Isten mondván: „Vajjon nehéz-e valami az Istennek?”²⁾ Mikor Zakariás ugyancsak kételkedik abban, hogy tekinthet-e magas korára, tud-e Isten neki utódot adni, az angyal által az Úr némasággal sujtja: „Ime, megnémulsz és nem fogsz tudni beszélni ama napig, mikor ezek meglesznek, mivelhogy nem hittél szavaimnak.”³⁾

De nem így a Szent Szűz! Ő megérdemelte

Szent Erzsébet ajkáról az áldó dicséretet:
„Boldog vagy te, ki hittél.”⁴

A jóságos Isten a hitet rendesen csodák által támogatja, könnyíti, szilárdítja és jutalmazza. Így tett íme Szűz Máriával is Erzsébetnek csodás termékenységre utalva. Innen van, hogy az Egyház is, mint valami királynő, állandóan a csodák ékköveivel lép fel és mutatkozik be a világnak. Isten ezzel teszi az ő igazságát könnyebben felismerhetővé. A legtöbb csodát pedig kétségkívül a Boldogságos Szűz keze által műveli. Mindjárt az elsőt is, a kánai menyegzőn, a Szent Szűznek köszönhetjük.⁵

Gondoljunk azután a számtalan búcsújáróhelyre, amelyek telvék a Szent Szűz közbejöttére végbement csodák emlék- és diadaljeleivel. És ezek a jelek hány és hány ezerben ébresztik fel újra a szunnyadó hitet és buzgóságot. Ily búcsújáróhelyeken, mint pl. Lourdesban, mintha csak mennyei légkörbe jutottunk volna és az evangélium talaján, a Szentföldön járnánk, amely az Úr annyi csodáját látta. De egyben érezzük Mária finom kezének tapintását is, amely a lelki, testi sebeket érinti, gyógyítja. Odanyujtom én is neki a lelkemet...

2. A csodák és a hitetlen világ

A „művelt”, „felvilágosodott” világ valóságos csodaiszonyban szenved. Megmosolyogja, idegesen visszautasítja a csodáknak még a lehetőségét is és azokat a babonák birodalmába utasítja. És ugyan miért? Vajjon nincs-e Isten, aki mint teremtmő, a természet törvényein felül áll és azok alól felmentést is adhat s mélt-

tányos okokból kivételt is tehet? Vajjon nem így tesz-e minden bölcs törvényhozó? És vajjon nincs-e egyes esetekben Istennek *szüksége* a csodára? Különben mi által bizonyosítana meg bennünket, hogy *most Ő beszél*, és Ő közli velünk akarátát? A csoda az a pecsét, amellyel Isten hozzánk intézett leveleit, okmányait hitelesíti. Ezért művelte főleg Krisztus a csodáit, ezért kísérték az apostolok és sok utóduk prédikációjukat sok csodával. Főképen eleinte történt ez, amikor az evangélium palántája több öntözésre szorult. De ma is Lourdesban alig kevesebb csoda történik a művelt világ szemláltára s tudományos ellenőrzése mellett, mint hajdan, Krisztus életében. Csodát pedig Isten *csakis és kizárólag az Ő Egyházának igazolására művel*. Más vallások erőlködése ezirányban még mindig nevetséges csödbe fulladt.

Mit szól ehhez a hitetlen világ? Mert ime, ez az asszony „csodajeleket művel, nyilvánvaló és nem tagadhatjuk”.

Keresi a körmönfont magyarázatokat, amelyek mi egyébire sem jók, mint a lelkiismeret elnémítására.

Én pedig köszönöm Istennek, hogy a csodák által annyira igazolt Egyházának lehetek tagja és az igazságnak *teljes és tökéletes biztonságát élvezhetem*.

3. Az én álláspontom

Alkalmas idő ez, hogy én magamat is megvizsgáljam, revízió alá vegyem álláspontomat a csodákban való hitet és egyben egyházas gondolkodásomat illetőleg. Mert e kettő szorosan összefügg.

Ma oly légkörben élünk, amely telve van a hitetlenség és hitkételyek öldöklő bacillusai-val. Bár a spiritizmus és általában az okkultizmus babonái hódítanak, sőt csaló jósok és kártyavetők óriási haszonnal dolgoznak, az igazi csodákat, amelyeket Isten Egyháza érdekében helyel-közzel művel, vagy amelyek a Szentek életében előfordulnak, a legnagyobb gyanakodással fogadják. Igen! A könnyenhipés is bűn, de a túlkriticizmus is oktalanság.

Hiszen nincs abban semmi különös, ha az Egyház isteni légkörében olykor csoda is történik. Mily kár és hálátlanság volna ezeknek a csodáknak emberi hitelességét letagadni csak azért, nehogy elmaradottaknak tartsanak bennünket. Mily kár volna az igazgyöngyöket is eldobálni, mert akad hamisított is. A többek közt azt mutatná ez a gyávaság, hogy már hiányzik belőlünk az Egyházzal való belső együttérzés. Ez az együttérzés többek közt a következő jelekből ismerhető fel:

(A Lelkigyakorlatok szabályai az Egyházzal való együttérzést illetőleg.)

a) „Ha félretéve minden egyéni véleményt, mindig szent készségben tartom magamat, hogy Krisztus jegyesének, az ősi, eredeti, katolikus, hierarchikus Egyháznak hódoljak.

b) Ha dicsérem a papnak végzett gyónást és a minél gyakoribb szentáldozás gyakorlatát.

c) Ha ajánlom a napi szentmisehallgatást, hosszú istentiszteleteket, az egyházi éneket, a szent zsolozsmát.

d) Ha magasztalom a szerzetesrendeket, a szent celibátust és többre becsülöm a szüzeséget, mint a házasságot.

e) Ha helyeslem az evangéliumi tanácsok követését, a szegénységet, tisztaságot és engedelmességet.

f) Ha dicsérem a szent ereklyék tiszteletét, a Szentek, főleg a *Szent Szűznek segítségül hívását*, a búcsúnyerést, búcsújárást, a templomban a tömjén- s gyertyaégetést és a többi jámbor gyakorlatot, egyházi ruhákat és szertartásokat.

g) Ha magasztalom a böjtöket és a penitenciának külső és belső gyakorlatait.

h) Ha dicsérem a templomok építését és díszítését.

i) Ha helyeslem, sőt védem az Egyház törvényeit és rendelkezéseit. (Vegyesházasságok tilalmát és akadályozását!)

j) Ha nem „csaholok” az egyházi és világi felsőbbiségek ellen, hanem ha lehet, szót emelek ott, ahol a visszaéléseken segíteni tudok.

k) Végül ha cselekedeteimben inkább a szeretet, mint a félelem indít, de azért nem vetem meg a pokol szent félelmét sem, amely alkalmas nehéz pillanatokban a bűntől visszatartani.”

Vizsgáljam meg magamat ebben a tükörben, amelyet a Lelkigyakorlatok nagy Szerzője tart elém. És talán pirulva kell bevallanom, hogy a protestantizmus által megmértelyezett légkör bezzeg még nekem is kissé megártott, és világnézetemben, felfogásomban már nem vagyok százpercentes katolikus.

Nincs más hátra, mint megtérni, javulni, s kérni a jerikói vakkal: „Uram, add, hogy lássak!”

Először magamnak kell minden „modernizmusból” kigyógyulnom, hogy aztán másokon is

segíteni tudjak és teljesíthessem a Zsoltáros felhívását:

„Aldjátok az Urat, hívjátok segítségül nevét,

Hirdessétek a nemzetek között műveit.

Énekeljétek neki, zengedezzetek neki, beszéljétek el minden csodatettét.”¹

Beszélgetés az Úrral, hálálkodva a világosságért, amelyben Krisztust követve járhatok; a *nyugalomért*, amelyet életemben és halálomkor élvezek, miként Szent Teréz, aki haldokolva magát így bátorította: „Mit félsz, Teréz? Te a katolikus Egyháznak vagy a gyermeke.” Stolz Albán pedig ezt íratta a sírkövére: „Aki oly boldog és szerencsés, hogy magát katolikusnak vallhatja, imádkozzék el lelkemért egy Miatyánkot...”

¹ Lk. 1, 36. — ² Gen. 18, 14. — ³ Lk. 1, 20. —
⁴ Lk. 1, 45. — ⁵ Jn. 2, 3. stb. — ⁶ V. ö. Ap. csel.
4, 16. — ⁷ Lk. 18, 41. — ⁸ 104. zs. 1, 2.

XXVI

AZ ANGYALI KÖSZÖNTÉS IX.

(„Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te Igé szerint”¹⁾)

Az első és második előgyakorlat, mint a XVIII. elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy a Boldogságos Istenanya remek példája szerint mind hívebben símuljak az isteni akarathoz.

1. Az Úr szolgálóleánya

„Szolgálónak hívnak téged, aki Isten anyjának vagy kiválasztva” — kiált fel álmélkodva Szent Ambrus. Láml a Szentlélek az ő jegyesébe már eleve belelehelte azt a szellemet, amely majd egykor az ő Fiát élteti, aki szigorúan elítélt minden nagyzást és gögőt. „Szeretik — úgymond — (az írástudók és farizeusok) a köszöntéseket a piacon és hogyha rabbinak hívják őket az emberek (ami a magyarban „Nagyuram” címnek felel meg). Ti pedig ne hívassátok magatokat rabbinak... sem mesternek...” Amde a Boldogságos Szűzben ez a név: „szolgáló”, amelyet önmagának adott, távolról sem volt csupa szerénykedés és alá-

zatoskodás, hanem önmagának mélyen átérzett csekélyrebecsülése Istennel szemben és alkalmazkodni kész akarat.

„Legyen nekem a Te igéd szerint”, ez volt az ő életelve és vezércsillaga. Ezért hagyta el már gyermekkorában a szülői otthont, hogy templomi szolgálatot teljesítsen, ami a mai zárdai nevelésnek felel meg. Azért lépett Józseffel jegyesi viszonyba, mert tudta, érezte, hogy ez Istennek akarata. Márpedig mi egyéb ő, mint Istennek „szolgálóleánya”.

Azért szorgoskodott, fáradt és dolgozott a názáreti szerény háztartásban, a legegyszerűbb házi munkákban. Azért vált meg a halálos ágyánál Józseftől, sőt később Fiától is, mikor azt hivatása a nyilvános pályára hívta. Özvegységét, árvaságát ez vigasztalta: Mi vagyok én egyéb, mint az „Úrnak szolgálóleánya”.

Azért állta meg helyét a keresztnél és nem roskadozott, mert ebbe a hitbe, tudatba kapaszkodott. Azért töltött még éveket a földön, hő epedésben Fia után, miután Jézus már az égbe távozott, mert a szolgálnak türelemmel illik várni, míg az ura nem szólítja.

Méltó anyja volt tehát annak, aki magáról azt vallja: „Nem azért szállottam le a mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki engem küldött.”

Ő is elmondhatta Fiával: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, ki engem küldött.” De éppen azért illik is reá, amit az Apostol Szent Fiáról mond: „Engedelmes lett a halálig... ezért az Isten is felmagasztalta őt.”

2. „Szolgád vagyok én”

Igen, a te szolgád vagyok, Uram! Éspedig többszörösen. Nagyon sok jogcímed van tehát, hogy akarodat teljesítsem és ahhoz símuljak.

Hiszen teremtményed vagyok és így abszolút függök tőled létrejöttömben és fennmaradásomban. A te közreműködő erőd nélkül még lélekzetet sem tudnék venni. Mint teremtmény, a te feltétlen és kizárólagos tulajdonod vagyok. Tehetsz velem, amit akarsz, a nélkül, hogy erről bárkinek felelni tartoznál. Veled szemben nincsenek jogaim.

De meg aztán mennyire jó voltál és vagy hozzám! Létem olyan, mint a fogas, melyet azért állítottál be a létbe, hogy tudjad mire aggatni a jótéteményeket. De még hozzá a fogas maga is, vagyis a lét, tiszta ajándék.

Továbbá megvettél, mikor számodra elvesztem, éspedig nem kisebb árért, mint Szent Fiad vérével. És mikor buktam, hányszor és hányszor újra megvásároltál, kebledre fogadtál, maradéktalanul visszaadva újra előbbi kegyelmedet, pozíciómat, méltóságomat.

Lehetnek egyéb címek is emez általánosan kívül, hogy tőlem szolgálatot, éspedig egészen különös, odaadó szolgálatot igényelj. Ilyen lehet a papi rend, vagy fogadalmak általi felszenteltségem.

Ez esetben „áldásod kiárad reám, mint a folyam” s „jó és tömött, megrázott és kiáradó mértéket adtál az ölembe”.⁸ Tehát mennyivel igazságosabb és méltányosabb, hogy viszont én akarodat a leghívebben teljesítsem. Ha valakire, ám akkor reám vonatkoznak igéid: „Te azt parancsoltad, hogy rendeleteidet *gondosan meg kell tartani*.”⁹

3. „Uram, itt az ideje a cselekvésnek”¹⁰

Amint a Boldogságos Szűz sem maradt meg pusztá elméletnél és jámbor óhajoknál, hanem a gyakorlatban is az Úr szolgálóleányának tanúsította magát, úgy nálam is végre-valahára „itt az ideje a cselekvésnek”.¹¹ Miért is teljesítenem kell elsősorban Istennek reám vonatkozó parancsait. Éspedig egytől-egyig: „Mert aki az egész törvényt megtartja, de egy ellen vét, valamennyiben vétkes lett.”¹² Hasztalan vagyok szegény, ha nem vagyok türelmes, hasztalan vagyok tiszta, ha nem vagyok engedelmes, hasztalan vagyok vallásos, ha nyelvemmel vétke.¹³ De teljesítenem kell aztán állapotbeli kötelességeimet is. Ez voltaképen a legfőbb, amit Isten tőlem kíván és elvár. Nem lehet Istennek kedves még az ima, áhítatgyakorlat sem, ha miatta hivatásbeli teendőim lényeges kárt szenvednek s hozzátartozóimnak méltányos panaszra szolgáltatok okot.

Végül nem szabad felejtennem, hogy Isten akárhányszor akarátát nem parancsok, hanem *a velem való rendelkezései által nyilatkoztatja ki.*

Egyes dolgokat, amelyek minket érnek, Isten megenged, mert ha nem kívánná, hogy azok reánk törjenek, megakadályozná azokat. Ilyenek pl. az üldöztetés, rágalom s általában azok a dolgok, amelyek az emberek szabad-akarátától függenek, bűnből, rosszakaratból erednek.

Más dolgokat Isten egyenesen akarhat, mint a rossz időjárásból eredhető inséget, szegénységet, vigaszainak visszavonásából eredő szárazságot, betegséget, korai halált stb.

Ilyen esetekben tehát nem annyira tenni,

mint inkább megnyugodni kell, hogy Isten szent akaratával találkozunk, ahhoz simuljunk.

Ilyenkor juttassuk érvényre azt az elvet: „Amin nem lehet változtatni, azt Istennek kell ajánlani.”

Hányszor szükséges saját szívünkkel szinte birokra kelni, míg dacos, ágaskodó akaratunk magát meg nem adja és meg nem csókoljuk a reánk nehezedő, javunkat kereső kezét.

Mily nehéz olykor magunkat meggyőzni, „hogy az Isten közreműködtet mindent azok javára, kik őt szeretik”.¹

Idézzük ilyenkor emlékezetünkbe az Úr szolgálóleányát, aki minden körülmények közt „hitt az Isten szeretetében”² és midőn szinte az egész világ összeomlani s a nyakába szakadni látszott, még akkor is bízott abban, hogy sorsa majd csak jobbra fordul. Úgy is lett.

Beszélgetés az Úrral és az ő Szolgálóleányával.

Kérem tőlük, hogy segítsenek engem a bizalmas odaadásban Isten akaratával szemben. Tanítsanak meg rendületlenül bízni abban, hogy életem borongós ádventjére majd eljön az örvendetes karácsony, aztán a nagybőjtre, nagypéntekre a húsvét, a földi küzdelmek után a győzelem, a mennyország. Miért is:

„Örvendezzünk annyi napig, mint ameddig megaláztál minket, s annyi évig, mint ameddig nyomorúságot láttunk.”³

¹ Lk. 1, 28. — ² Mt. 23, 6—10. — ³ Jn. 6, 38. —
⁴ Jn. 4, 34. — ⁵ Fil. 2, 8. 9. — ⁶ 118. zs. 125. —

⁷ Jézus, Sir. fia 39, 27. — ⁸ V. ö. Lk. 6, 38. —
⁹ 118. zs. 4. — ¹⁰ 118. zs. 126. — ¹¹ U. o. —
¹² Jak. 2, 10. — ¹³ V. ö. Jak. 1, 26. — ¹⁴ Róm.
8, 28. — ¹⁵ I Jn. 4, 16. — ¹⁶ 89. zs. 15.

XXVII**„AZ ŪR TESZ MEGALÁZOTTÁ ÉS
FELMAGASZTALTTÁ”**

Első előgyakorlat. Az evangéliumi történet: „Mikor pedig el volt jegyezve az ő anyja, Mária Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy talál-taték, hogy méhében fogant a Szentlélektől. József pedig, az ő férje, igaz ember lévén és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta elbocsá-tani. Amint pedig ezen gondolkozott, íme az Ūr angyala megjelenék neki álmában, mondván: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni felesé-gedet, Máriát, mert ami őbenne fogantatott, a Szentlélektől vagyon.”

Második előgyakorlat. Mária már az angyali köszöntés előtt Józsefnek el volt jegyezve. Bár külön laktak, ámde a zsidó törvény szerint bár-mikor egybekelhettek és egymás iránt éppen olyan hűségre voltak kötelezve, mint a házások. A hűte-lent mint házasságtörőt kövezték agyon. Elgön-dolom tehát Máriát családi otthonában, Józsefet pedig saját műhelyében foglalatatoskodni. Mindkettő-jük szörnyű megpróbáltatásnak van alávetve, ami kétségkívül külsejükön is meglátható.

Harmadik előgyakorlat. Kérek az Úrtól nagy

bizalmat a megpróbáltatás óráira, nemkülönben okosságot és részvétet a szenvedőkkel szemben.

1. Mária tisztasága

Csakhamar elérkezett az idő, midőn a szentes Szűznek volt alkalma megmutatni, hogy magát nem csupán vallja az Úr szolgálóleányának,⁶ hanem annak tanúsítja is. A körülmények őt rövidesen olyan kérdések elé állították, amelyek emberileg megfejthetetlenek.

Jefte leánya hajdanában, mint minden hajdon Izraelben, megsiratta, hogy szűzen kellett a sírba szállnia. Mielőtt atyja őt, oktalan fogadalmát betöltendő, véres áldozatként bemutatná, esengve így szól atyjához: „Engedj el engem, hadd menjek két hónapra a hegyekbe s hadd sirjak a szüzességemen barátnőimmal.”⁷ Máriát azonban égi jegyes, a Szentlélek, már eleve beavatta az ő leendő gyermeke evangéliumának szellemébe. Ő megismerte már — egyetlen az ószövetségben — azt az igazgyöngyöt, amelyet, ha valaki megtalált, elmegy és eladja minden vagyonát és megveszi azt.⁸

Látom őt már ifjúsága hajnalán mint tiszta galambot a templomba mint „sziklaüregbe, a kőszál rejtékébe”⁹ elvonulni.

Szíve leghőbb vágya azok közé tartozni, akik „nem házasodnak, sem férjhez nem mennek, hanem olyanok (lesznek), mint az angyalok az égben”,¹ akik Istennek elmondhatják: „Enyém a kedvesem és én az övé, ki élvezi a liliomokat”,² akik „testüket élő, szent és tetsző áldozatul adják Istennek”.³ Mennyi lelki élvezetet és kimondhatatlan szellemi gyönyört hozott neki ez az Istennek való teljes odaadott-

sága, szüzi erénye. Hányszor kiáltotta szent elragadtatásban: „Ujjongva eped szívem és testem az élő Isten után.”¹⁰

Ő a szent szüzességet nem mint kényszer-zubbonyt búsongva hordja, hanem azért mint legnagyobb ajándékért hálálkodik Istennek: „Örvendve örvendek az Űrban és lelkem ujjong az én Istenemben, mert felöltöztetett az üdv ruházatába s az igazság köntösével vett körül és mint a menyasszonyt, ki ékszereivel díszíti fel magát.”¹¹

Kérjem itt mindjárt a szentséges Szűzet, lángholtassa fel ismét bennem a tiszta erény szeretetét, hogy átértsem és érezzem az igazi szakértőnek, a Szentléleknek ítéletét: „Mindennél bájosabb a szent és szemérmes... és nincsen semmi méltó ellenértéke a mértékletes (önmegtartóztató) léleknek.”¹² Mert a szüzi életnek, főleg napjainkban s különösen ha valaki a világban él, igen sok az ellensége. Az elsőt, a legnagyobbat tulajdon testünkben, vérünkben hordjuk, amely földi paradicsommal kecsegtet a tisztaságért, szerénységért, szemérmességért cserébe.

Erre építi a sátán és a világ is haditervét. Ó, mily boldog a semmi megalkuvást nem ismerő lélek! Boldog, aki testét, érzékeit, fantáziáját szent fegyelemben őrzi. Az ilyen elkerüli a minden botlással kapcsolatos szégyent, lelkifurdalást. Az ilyennek nem kell keservesen kiábrándulnia. Békét élvez, Jézus Szívével bizalmas viszonyba jut, s egykor majd az égben a szűzek Szűzével élén „követi a Bárányt, amerre csak megyen”¹³ s olyan éneket zenghet neki, aminőt még az égben sem tud senki utánózni.” Megvizsgálom itt magamat,

vajjon a szüzi erény dolgában nem teszek-e szívemnek, érzékeimnek némi engedményeket, nem sérült-e meg már a zománc, amelyet előbb-utóbb a romlás követ?

2. Mária Istenre hagyatkozik

Szűz Mária lelkének tiszta, azúros egére egyszerre csak felhők tornyosulnak. Ime, Isten tudtára adja, hogy a Gondviselés örök tervei szerint jegyet kell váltania. Mária, az Úr szolgálóleánya lelkében megremeg, de bízik Istennek benső ígéreteiben s megnyugszik. Ez a viszony bizonynyal két liliomnak lesz egybefonódása.

Később az angyali köszöntésnél azt is megtudta, hogy a Magasságbeli az istenanyai méltóságot kínálja fel neki. „Mikép leszen ez?”¹⁹ — sikolt fel a lelke. Az angyal megnyugtatta s megvigasztalja. Az Úr szolgálóleánya hisz, megnyugszik és bízik.

Az Erzsébetnél tett látogatásból hazatérve, anyai reményei tovább titokban nem maradhattak. A szentséges Szűz eddig mélyen hallgatott, jól tudva: „üdvös dolog rejtve tartania király-titkát”.²⁰

Erzsébetnek is csak a Szentlélek nyilatkoztatta ki ifjú rokonának istenanyai méltóságát. Amde hallgasson jegyese előtt is? Ha beszél, vajjon hitelre talál-e? Meg aztán van-e egyáltalában joga Isten terveibe avatkozni, „az Atyától előre meghatározott időt”²¹ megelőzni?

Mária tehát hallgat. Jóllehet becsülete és élete forog kockán.

Ó, bár megtanulnánk tőle inkább hallgatni,

mint beszélni, védekezni! Bár hagynók Istenre problémáink megoldását!

3. Mária bölcsen és szeretettel ítél

Mária közben látja forrón szeretett jegyese arcán a bánatot és töprengést. József szörnyű lelki tusákat vív. Tehát csalódtam? Bár Mária életszentségében nem tud, nem mer kételkedni, de ennek ellentmondani látszanak a tények. Ó, mennyi könnyet hullatott titokban, mennyit gyötrődött, mennyit imádkozott! Ha Máriával frigyét meg nem szakítja, a Törvénnyel kerül összeütközésbe, ha Máriát ellöki magától, a szeretet szenvedhet sérülést. Végre oda dönt, hogy középutat választ, Máriát *titkon* elbocsátja, hogy így az ő és gyermeke becsületét megmentse. Maga pedig elbujdosik ismeretlen tájra, ismeretlen emberek közé kínzó bánatával.

Mária látja ezeket a lelki tusákat és sokat mond neki jegyesének néma ajka. „Szemem epedve várja igédet, — sóhajtozza gyakran magában — kérdem, mikor vigasztalsz meg engem?”¹⁸

De azért nem ítéli el jegyesét, nem tesz neki lelkében szemrehányásokat: Tehát még bennem is kételkedni tudsz? Nem érdemeltem meg tőled a bizalmat? Vagy legalább az őszinte nyilatkozatot?

Viszont József helyzetét is meg kell értenünk. Bámuljuk okosságát, tapintatosságát és szerető magatartását.

Végre az Úr megelégette és megszánta e két galambszívnek vergődését. Angyalt küld Józsefhez, aki felvilágosításával eloszlatja a felle-

geket. József most örömkönnnyekkel borul Mária lábához, bocsánatot kér tőle, meghívja most már otthonába mint hitvesét, és mint eleven tabernákulumot tiszteli őt. „Jó az Úr azokhoz, akik benne bíznak, a lélekhez, mely őt keresi.”¹⁹

Beszélgetés az Úrral és a szent szereplőkkel, kérve kegyelmet azokhoz a tündöklő érényekhez, amelyekre ők példát adnak. Nevezetesen kérek szent mérsékletet ítéleteimben. Inkább százszor tévedjek, mást jobbnak ítélve a valónál, mint egyszer rosszabbnak, mint ahogy megérdemli.

¹ I Kir. 2, 7. — ² Mt. 1, 18—21. — ³ Lk. 21, 38. — ⁴ Bír. k. 11, 37. — ⁵ V. ö. É. é. 2, 14. — ⁶ U. o. — ⁷ Mt. 22, 30. — ⁸ É. é. 2, 16. — ⁹ Róm. 12, 1. — ¹⁰ 83. zs. 3. — ¹¹ Iz. 61, 10. — ¹² Jézus, Sir. fia 26, 20. — ¹³ Jel. k. 14, 4. — ¹⁴ U. o. 3. — ¹⁵ Lk. 1, 34. — ¹⁶ Tób. 12, 7. — ¹⁷ Gal. 4, 2. — ¹⁸ 118. zs. 82. — ¹⁹ Jer. 3, 25.

XXVIII**ÚTBAN BETLEHEMBE****(A Szentcsalád lelkülete)**

Első előgyakorlat. Az evangéliumi történet: „Történt pedig ama napokban, rendelet méne ki Augusztus császártól, hogy írássék össze az egész földkerekség... És mennek vala mindenek, hogy összeírassanak, kiki a maga városában. Fölméne tehát József is Galileából, Názáret városából Judeába, Dávid városába, mely Betlehemnek hivatik, mivelhogy Dávid házából, nemzetségéből való volt, hogy összeírassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével. Lőn pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön. És szülé az ő egyszülött Fiát és bepólyázá őt és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson.”¹

Második előgyakorlat. Elgondolom az utat Názárettől Betlehemig. Három-négy napi járás Ezdrelon síkságán át, Szamaria és Judea hegyvidékén keresztül, végig Refaim alföldjén. A karavánok egymást követik az úton. A nép rendszerint gyalog megy, de Judeában ritkaság, hogy még az utolsó családoknak is ne legyen szamaruk. A fáradhatatlan, türelmes állat kevéssel beéri és cipeli gazdájának eleségét, ruháját.

A vándorok meg-megállnak a hosszú út mentén, a források mellett, egy-egy lombos fa árnyékában. Este napnyugtakor az esős évszakban sátort ütnek a városok előtt, a karavánszerájokban, amelyek oltalmat és némi kényelmet adnak az utasoknak s barmaiknak. Másnap aztán a Jeruzsálemről szóló zsoltárokat énekelve és Jahve házáat magasztalva folytatják útjukat. Így utazik József is Máriával.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy a hangulat, amely az ő Szívéből áradva édes Anyját és Szent Józsefet eltöltötte, az én lelkületemet is megszentelje.

1. Mária és József szent közömbössége

Valóban, amit a LelkiGYakorlatok zseniális Szerzője a szent közömbösségről tanít, gyönyörűen megvalósul Mária és József magatartásában. Gondoljuk csak el ezeknek a szent személyeknek helyzetét és körülményeit a nagy családi esemény küszöbén.

Isten mintha csak tekintettel sem volna erre. Nem tanácskozik, hanem rendelkezik velük. Ha emberi szemmel nézzük csupán, azt mondhatnók, hogy eljárásában szeszélyes és kíméletlen. De ők nem lázonganak, hanem engedelmeskednek. A fellebbvaló dolga a gondolkodás, az alattvalóé az engedelmesség.

Isten tesz velük, ez esetben pogány világi hatalom által, — mint az élettelen sakkfigurákkal. De jól tudják, hogy az a kérdés: „Miért parancsolta meg neked az Isten?”¹² — a paradicsomi kígyó ajkáról van ellesve s többnyire mai napig az ő sugallata. S vajjon nem vetem-e mégis fel magam is gyakran ezt a kérdést azok-

kal szemben, akik jogosultak nekem parancsolni és velem rendelkezni?

Azután mindenütt visszautasítás. Ne lássunk ebben rosszakaratot. Hiszen a városka hemzseg a sok idegentől, akiket a császári dekrétum ugyancsak odarendelt. Még aztán semmi sem árulta el náluk, hogy kik és mik. Ők pedig hallgatnak arról. Végre az istálló marad csak hátra, hogy az Isten Báránykája ott lásson napvilágot. Ilyenek általában Istennek művei. Rendesen homályos eredetűek, mint ahogy a nagy folyamok is apró csermelyekből indulnak ki. „Boldog az, aki bennem meg nem botránkozik.”⁴

Az Isten szent Fia tehát istállóból származik. Istállóban születik. Hadd botránkozzék meg ezen a zsidó, hadd húzza fel orrát a pogány. Jézus nem szégyenli származását, sőt maga alakítja így a helyzetét. Mi pedig talán büszkék vagyunk rokonságunkra és dicsekszünk származásunkkal, vagy pedig, ha az homályos, gondosan rejtegetjük. „Nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és a ti utaitok nem az én utaim, úgymond az Úr.”⁵

2. Mária és József alázatossága

Ime, a legmélyebb megaláztatás előzi meg a legédesebb és legmagasabb vigasztalást. Így szokott az már lenni a lelki életben. Isten a kicsinyeket, vagyis alázatosakat emeli fel, énekelte csak néhány hónappal előbb, s azóta ki tudja, hányszor a szentséges Szűz.⁶ Márpedig jól tudja ő, hogy alázatosság nincsen megaláztatás nélkül. Keblének isteni Lakója közölte

vele ezt a hangulatot, s tőle s általa kedves Jegyesére is ugyanaz átszármazott.

Miért is nem követelődznek, nem méltatlanokodnak, nem hivatkoznak erre vagy arra. Csak egyre gondolnak szívük mélyén: ez az Isten akarata, ez válik Isten dicsőségére és a mi legnagyobb javunkra.

Ezért önti rá Isten a mennyei dicsfényt arra a barlangra s annak lakóira. Ezért látja a barlangistálló nyirkos falai közt a világ legboldogabb embereit.

Ezért készülnek már az angyali karok a legszebb szerenádra, hogy elzengjék a legmagasztosabb és legvigasztosabb éneket, amelyet ez a föld valaha hallott. A megaláztatásnak örvényei a dicsőség sugaraiban fürdenek és hűen feltüntetik előttünk Isten ízlését és gondolatait.

3. Mária vágyai

Az isteni Gyermek tehát eleve közli Édesanyjával Szíve szellemét és érzületét. Ebben a legkiemelkedőbbek egyike a szent *vágyakozás*.

a) A Szent Szűz először is vágyik a világnak adni az édes Üdvözítőt. Tudja, hogy ő az egész világ váltságdíját hordozza, kívánczik tehát azt értékesíteni. Tudja, hogy az isteni Bölcsesség rejtezkedik benne, aki hivatott minden világra jövő embert megvilágítani.⁹ Óhajtja tehát, hadd szórja az már szét sugarait! Adni kívánja Jézust mindenkinek. Nem irigylő ő senkitől. Hiszen ez a kincs kimeríthetetlen. Ó mily nagy s végtelennel határos Szűz Mária szeretete! De sejti-e azt is, hogy így kínra, szenvedésre is adja azt, akit mindennél jobban

szeret? Igen! De annál nagyobb és hősiesebb anyai jósága irántunk. Ó szentséges Szűz, add nekem is Fiadat és engem Fiadnak! Legyen Ő az én életem és világosságom. Nélküle szegény, árva vagyok, nélküle „sötétségben és halál árnyékában ülök”.⁷

b) Vágyik aztán a szentséges Szűz meglátni Jézust. Igen, meglátni, akit „sok próféta és igaz kívánt látni, és nem látta”,⁸ „kit az angyalok is látni kívánnak”.⁹

Élnek-e bennem is a vágyak meglátni Jézust? Vagy talán hidegen hagy engem ez a gondolat? Vajjon kémlelem-e őt szívem szemével az Eucharisztia leple alatt? Aztán kívánom-e egyszer már színről-színre látni őt az égben? Az Istent igazán szeretőknek, a Szenteknek egész élete ebben a vágyban olvadt fel. Szent Teréz az óraütéskor fel-felsőhajt: Örülj, mert egy órával közelebb vagy ahhoz a pillanathoz, mikor meglátod Istent. Ó Jézus, „örök halmok kívánsága”,¹⁰ tartsd bennem is ébren a reménykedő epedést teutánad, amely csitítson el bennem minden földi vágyat.

c) Mária vágyódik szent Fiát kiszolgálni. Mint anya gyermekét, mint teremtmény urát. S minthogy ő az egyetlen, aki anyja Teremtőjének, ez a szolgálatkészség s a vágyódás ezt érvényesíteni is, csodálatos s felülmúlhatatlan módon fokozódik benne és egekig lángol. Ó, milyen örömmel látja ezt a mennyei Atya, mennyire gyönyörködik abban a Fiúval és Szentlélekkel!

Kérjek én is egy cseppet ebből a tengerből, hogy én is vágyódjam Istennek mind hívebben szolgálni. Kiszolgálni őt főképen testvéreimben, embertársaimban, a betegben, a szegény-

ben. Hiszen „amit egynek a legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek“.”

Beszélgetés az Úrral és a szentséges Szűzzel. Kérem Jézustól Szűz Mária által azt a lelkületet, amely őt a betlehemi útban eltöltötte.

Kérem az alázatos alkalmazkodást a Gondviselés útjaihoz, terveihez, és a szent vágyakat neki hűen szolgálni. Ez irányban mindjárt gyakorlati jófeltételt is teszek.

¹ Lk. 2, 1—7. — ² Gen. 3, 1. — ³ Mt. 11, 6. —
⁴ Iz. 55, 8. — ⁵ V. ö. Lk. 1, 52. — ⁶ Jn. 1, 9. —
⁷ Lk. 1, 79. — ⁸ Mt. 13, 17. — ⁹ I Pét. 1, 12. —
¹⁰ Gen. 49, 26. — ¹¹ Mt. 25, 40.

XXIX

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS SZÜLETÉSE I.

(Szemlélődés Meschler: Exerclien után)

1. Róma építése után a 749. évben* különös esemény hozta izgalomba a „Nagy”-nak nevezett Heródes király országának, Judeának lakóit.

Augusztus császár, akinek jogara alá akkoriban Judea is tartozott, összeiratja országa minden alattvalóját és szövetségesét.

A népszámlálási parancs Názáretbe, ebbe a világ háta mögötti kis zsidó faluba is elérkezik. A nagy hazafiak dúlnak-fúlnak mérgükben az országukat megszálló idegen hatalom újabb beavatkozása miatt. Egyik házikóban egészen másképen fogják fel a dolgot, pedig a parancs teljesítése örájuk a körülmények folytán különös nehézséggel jár...

Megszokták már ők mindenben, kellemes és kellemetlenben a jóságos isteni Gondviselés

* Jelenlegi időszámításunk a VI. században élt Dyonisius Exiguus nevű szerzetestől származik, aki 4 évvel tévedett, úgyhogy Urunk 4 évvel előbb született, mint azt hivatalosan számítják.

bölcs intézkedését látni, amely az őt szeretőknek mindent javukra fordít.¹

Tehetségük szerint felkészülve megindulnak Betlehembe, ahová mint Dávid király leszármazottai tartoztak és ahol éppen ezért jelentkeznők, feliratkozniok és adójukat lefizetniök kellett.

A karavánok egymást érik az úton, izgatottan és türelmetlenül törtetnek előre. Nem így az a két szent személy, akik abból a názáreti kis hajlékból indultak útra. Csendesen, nyugodtan haladnak céljuk felé.

A nő, akit a férfi Máriának nevez, öszvéren ül, fátyol borul arcára. A férfi, akit viszont a nő Józsefnek szólít, 30 év körülínek látszik. Arca komoly, jóakaró, barátságos. Ha a szellő Mária fátyolát kissé fellebbenti, látni engedi szüzi arcát, kedvesen telt piros ajkát, finom metszésű száját, bizalmat gerjesztő vonásait, nagy kék szemét. Gazdag aransárga haja dúsan omlik vállára. A tisztaságnak és bensőségnek leírhatatlan kifejezése, bája fénnyel árasztják el egész valóját.

Minő szerénység és összeszedettség különbözteti meg ezt a két utast. Pedig mik és kik voltak ők? Az Úr eleven tabernáculuma vonul most itt át és senki sem vet rá ügyet.

2. Végre megérkeznek az igénytelen kis Betlehembe, amely Jeruzsálemtől délre, Judea hegyeinek kellős közepébe épült. Az utcák hemzsegnék az idegenektől, minden ház és a primitív vendégfogadó már túl van zsúfolva. A két szerény jövevény hiába kopogtat be itt is, ott is. Mindenütt elutasító vagy mentegető a válasz. Ők értik, megértik és mindenre találnak mentséget. A szükség kényszere folytán,

amelyben ugyancsak a Gondviselés kedves intézkedését és örök terveit látják, a város végén levő barlangistállót keresik fel, hogy ott töltsék az éjszakát.

3. Az Úr születése az Isten Anyjára bizonnyal nem jött váratlanul, hanem eredménye volt hő imáinak és epedésének, hogy Isten arcát megláthassa. Midőn szeretete, elragadtatása tetőfokra hágott, íme, szüzi keble legkisebb sérelme nélkül, Isten csodája által ott pihen köntöse szegélyén tisztán, mint a frissen hullott hó, az újszülött Istenfia, az Ő gyermeke.

A római Martyrologium a következő ünnepestes szavakkal hirdeti ezt a világgraszoló eseményt, az emberiség történetének ezt a fordulópontját:

December 25. A világ teremtésétől, mikor Isten kezdetben teremtette az eget és földet 5199-ik évben, a vízözöntől 2957-ik évben, Ábrahám születésétől 2015-ik évben, Mózesnek és a zsidó népnek Egyiptomból való kijövetele óta 1032-ik évben, Dániel jövendölésétől a 65-ik évhétben, Olimpiász 191-ik évében, Róma alapítása óta 752-ik évben, Octavianus Augustus uralkodásának 42-ik évében, mikor a földkerekségen béke honolt, a világ hatodik korszakában Jézus Krisztus, az örök Isten, az Atyának Fia meg akarván menteni szentséges jövetelével a világot, a Szentlélektől fogantatván, a fogantatás kilencedik hónapjában *(emelkedettebb hangon kell a következőket olvasnunk és mindnyájan térdre hullnak.)*

Júda Betlehemében Szűz Máriától emberré lévén megszületett.

(Az előbbi hangon:)

A mi Urunk Jézus Krisztusnak test szerint való születése.

Boruljunk mi is térdre, szemléljük a túl boldog Istenanyával a Kisdedet. Ime, mint tekint Anyjára, mint tárja felé karját, mintegy felkarolásért esengve, ez a világon annyira elhagyott Isten.

Kitárja karját és nyomban sírni kezd. Nézzük csak pergő könnyeit, hallgassuk sírását és okuljunk. Mert Jézus nem úgy sír ám és nem azért, mint a többi gyermek.

Más gyermek sír, mert érzi az áteredő bűn terhét, Ő sír, hogy a bűn terhét rólunk levegye.

Más gyermek sír, mert siratja a saját nyomorúságát, gyengeségét, Ő sír, mert mi oly gyengék és nyomorultak vagyunk.

Ő sír, mert mi nem sírunk, jóllehet volna elég okunk sírni. Sír tehát helyettünk, sír miattunk, sír érettünk...

És nem töltenek-e el bennünket ezek a könnyek szégyennel, bánattal, fájdalommal?...

Érzéketlenek maradunk-e, sőt életünkkel szinte gúnyoljuk-e ezeket az isteni, értünk ontott könnyeket?

Ó, ha köből volna is szívünk, akkor is meglágyíthatnák ezek a könnyek.

Azonközben édes Üdvözítőnk ott a jászolban megkezdí az ő megváltói munkáját. Végzi a felajánlást a szeretetnek ezen oltárán. Nagy buzgalmát Atyja dicsőségéért szinte szorongatja az a szűk, kicsi jászol és szívében sóhajtozza: „Keresztséggel kell megkereszteltetnem és milyen nehezen várom, míg be nem teljesedik.”²

Végzi reggeli imáját földi élete hajnalán és ígéri Atyjának, hogy számára visszahódítja a földkerekséget és megalapítja az Ő országát, amelynek nem lesz vége.

Édesanyját és Szent Józsefet átöleli szerető gondjával. De gondol reánk is, leendő munkatársaira is. Szóval az ő belső, lelki életében nincs semmi öntudatlanság, aléltság, hanem csupa hatalom a gyengeségben is, nagyszerű, világot átölelő tevékenység.

Már ott a jászolban engesztel, tanít, szeret és boldogít.

Tartsunk aztán ott a jászolnál szívből fakadt beszélgetést. Fontoljuk meg, mit szólhatnánk a három szent személyhez: Jézushoz, Máriához és Józsefhez. Kérjünk megfelelő állapotbeli kegyelmeket. Mit ne kapnánk meg attól a kedves, bőkezűségben szinte önfeléd Gyermeektől? Kérjük főképen az alázatosságot s annak szülőtteit: a gyermekdedséget, egyszerűséget. Aztán az odaadást. Hiszen Ő is, ott a jászolban, a megtestesült odaadás... Odaadással kezd, azzal folytatja egész élete folyamán, mígnem azzal végzi majd egykor a keresztfán...

¹ Róm. 8, 28. — ² Lk. 12, 50.

December 26.

XXX

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS SZÜLETÉSE II.

(Az érzékek alkalmazása)

Első előgyakorlat. Az evangéliumi szöveg: „És az Igé testté lön és miköztünk lakozék.”

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása az előző napi szemlélődés alapján. Nevezetesen elgondolom azt a faluvégi, mészkő-hegybe vájt, 38 láb hosszú, 12 láb széles és 9 láb magas, „istállónak” vagy „jászolnak” nevezett barlangot, amelyet emberi kezek készítettek, hogy rossz időben barmaikkal magukat ott meghúzzák. Keleten nem ritkaság, hogy az utas ilyen helyet választ éjtszakai pihenésre, de abban a helyzetben, amelyben a Szentcsalád volt, ez a szállás mégis csak mélyen megható és jelentőséggel teljes.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy az ő születése az én lelki újjászületésemnek legyen mintája.

1. Látás

Látom a homályos barlangot, állatok tanyáját. A jászol a falhoz van erősítve. A Próféta ökörről és számarról is beszél. Talán a Szent-

család hátságáról és arról a kis baromról van szó, amelyet az adó lefizetésére magukkal hoztak. Némán tanúskodnak ezek a jámbor állatok, hogy az ember hiányzik. „Tulajdonába jöve, de övéi őt be nem fogadják.”³

Az állatok lehelletétől melengetve, pólyákba takarva látom az isteni Gyermekeket, a testté lett Igét, aki „nélkül semmi se lett, ami lett”,⁴ az Atya szerelmét, a mindenség Királyát, Urát az időknék és az örökkévalóságnak. S íme, mégis milyen csekély és jelentéktelen Ő! Ne mondd többé, hogy az Isten nagy, mérhetetlen, végtelen, megközelíthetetlen. Ó, Ő kicsiny, kedves és szeretetreméltó. Nincs semmi akadály, hogy Őt megközelítsem. Bája, szépsége vonz, szegénysége nem riaszt vissza, hiszen azt is bearanyozza kedvességével.

Kis Testvérem imádlak, szeretlek, áldalak.

Szemlélem aztán Máriát és Józsefet. Mozdulatlanok, elragadtatott imába merültek. Ők fogadják csak a Teremtőt az összes teremtmények nevében. Örülni lehet, hogy az emberi nem az ő Királya fogadásánál így van képviselve. Az első éjféli misén vannak. A jászol az oltár, rajta van már az áldozat.

Köröskörül a városban, vidéken álomba merültek vagy mulatoznak, s mindenre az éjtszaka sűrű, sötét leple borul. O beata nox! Boldog éjtszaka, amely oly nagy világosságot hoztál! Ó hozz az én lelkembe is világosságot s e földi éjtszaka után ébressz az örök világosságra.

Lelkemet előnti a bizalom, az áhítat emez éjjeli szentségimádáson.

2. Hallás

Benn: *sírás.* Alig születik meg, máris viaskodik a szenvedéssel, máris megcsípte a bűn fullánkja, megszúrta a vétek tövise. Vezekel értük. Itt a földön mindenbe beleszól a hamis hang, a teljes harmónia majd csak ott fenn lésszen. De vigaszos is ez az isteni sírás, mert ez tette az én sírásomat is hathatóssá.

Künn: *csend* honol a tájon. Szent csodálattal szemlélődik a természet.

Fenn: *angyali ének és zene.* Pompás melódiák. Az éjtszaka csodálkozva hallgatja. Mi van azokban az akkordokban? Imádás, szeretet, gratuláció. Ezt ébreszti az én lelkemben is. Hallgatom: „Dicsőség a magasságban...”

3. Ízlés

Van itt valami kimondhatatlanul édes, de van keserű is. Próbálom ízelelni Mária és József lelkületével. Ez az *édes* gyermek *keserű* könnyeket sír. Sír, mert szenved. Viseli a szegénységnek érezhető hatásait. Sír miattam, hogy nekem megédesítse a bűnbánat könnyeit.

Ízleli aztán az isteni Gyermek édesanyjának szűzies tejét. Mária reája is az életforrás. „Cseppnyi tejjel étetik, ki által a madár sem éhezik”, zengi róla a liturgikus ének. Mekkora igénytelenség! Ennyi elég annak, aki az egész mindenséget birtokolja. Megköszönöm Máriának, hogy számomra táplálja ezt az isteni kis Bárányt. Ha szentáldozáskor Jézus oldalsebére teszem ajkamat, Máriának szűzi tejét, amely Jézusban vérré váltott, ízlelem én is és merítem belőle az életet. Ave!

4. Szaglás

Ez a Kisded bebalzsamozza lelkemet szeretettel, tisztasággal. Erényillat árad itt minden lélekből. Az én szívem árasztja csak az istállószagot? Ó ne! Alabástromedény legyen, amelyet széttörök ott, mint egykor majd Magdolna, hogy odaöntsem a kicsi Gyermekek lábához az áhítatnak, az odaadásnak édes, illatos kenetét. Füstölő legyen szívem, amelyből az imának kellemes tömjénillata szálljon fel hozzá és édesítse meg álmait. Fogadd el, Uram, fogadd el!

5. Tapintás

Tapintom lélekben a sziklafalakat. Kemények, fagyosak, nedvesek. A föld is nyirkos, göröngyös. A jászol nyers, durva. A szalma szúrós. Mária fátyola könnytől ázott. A kicsiny kezek hidegtől dermedtek. Ó, ha szabadna Őt keblemre ölelnem és szívemen felmelengetnem!

Csakugyan meg is teszem. Mintha Szűz Mária nyujtaná nekem, mint tette Szent Szaniszlóval. És csakugyan felmelegednék-e Jézus az én szívemen? Nem fáznék-e még inkább, önmagán tapasztalva, hogy milyen hideg, önző és szeretetet nélkülöző vagyok testvéreimmel szemben, akikben erkölcsileg Ő rejtelkedik?

Kérem tehát az isteni Szívet, melegítsen Ő fel engem amúgy igazában. Éppen készülök a szentáldozásra. Ágyacskát készítek neki lelkemben.

Eleven hittel, reménnyel vetem meg ezt az ágyat, szeretetemmel melegítem azt meg, s aztán szent vágyakozással emelem Őt ki jászol-

lából, hogy szívembe fektessem. Majd jó hála-
adással zengek neki altatódalt. Halkan járok
körötte, megtartva az összeszedettséget és hall-
gatást. Szűz Mária és Szent József is segítenek
ebben nekem készségesen.

¹ Jn. 1, 14. — ² Jn. 1, 11. — ³ Jn. 1, 3. —
⁴ Lk. 2, 14.

December 27.

XXXI

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS SZÜLETÉSE III.

Első előgyakorlat. Az evangéliumi történet: „És szülé az ő egyszülött fiát és bepólyázá őt, és jászolba fekteté, mert nem kaptak helyet a szálláson.”¹

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása az előző elmélkedés második előgyakorlata szerint.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy Őt születése titkában mindjobban megismerjem, forróbban szeressem és buzgóbban kövessem.

1. Mikor születik Jézus?

Akkor születik, „mikor érkezett az idők teljessége”,² mikor Szűz Máriának „eljött az ideje”, ami éppen egybeesett a legnagyobb nélkülözéssel és nyomorral határos szegénység idejével. Látszólag véletlenül találkozik a kettő, de valójában a Gondviselés örök terve szerint.

Akkor született Jézus, „mikor érkezett az idők teljessége”, amelynek eljöttét az angyali karok is annyira várták, hogy a hézagok, ame-

lyeket a kevélység soraikban okozott, beteljenek.

Mikor eljött az idő, amely után az igazak lelkei oly hön epedtek, amelyet a próféták annyiszor beígértek, megénekeltek, amely után Szent Pál szerint „minden teremtmény együttesen sóhajtozott s vajúdott”.¹

2. Ki születik?

A világ a tudatlanságnak és tévelyeknek sűrű, sötét éjszakájába van merülve, — megszületik a Világossága.

A világ életét kioltotta a bűn, — megszületik a világ Élete.

A világ Lucifer bilincseit csörgeti, — megszületik a világ igazi Királya.

Igen, megszületik a dicsőség Királya, hogy visszaadja Istennek a dicsőséget. Megszületik a békesség Fejedelme, hogy a világnak, a lelkeknek visszaadja az igazi békét.

3. Hogyan születik?

A dicsőség Királya, a világ Világossága és Élete *szegényen* születik. És e pontnál különös melegséggel, a mi Istenkirályunk követésének hő, epedő vágyával foglalkozunk azzal, hogy miként van hangolva Jézus alázatos Szíve a *szegénységgel* szemben?

A születés első fellépése Urunknak ezen a világon. A megtestesülésben csak Szíve dobogását hallgattuk. Most íme, látjuk Őt. Sok függ az első fellépéstől. Vigyázni is szoktunk arra nagyon. Hiszen az első benyomások, jók, rosszak maradandók és szinte előre képet adnak rólunk. Jézus Krisztus születésével fellép a világ katedrájára. Hogyan?

Az idő? Sötét, csendes éj. Egészen olyan, mint a többiek. Nincsen kivilágítás, csak a csillagok pislognak örhelyeiken, no meg az istálló kormos mécsese. Nincs semmi ünnepély a kis Király tiszteletére, születése örömére, ahogy ez a földi királyfiak születésekor történni szokott.

A hely? Nem palota, nem kastély, nem is közönséges, bár egyszerű lakóház, hanem istálló. De ez sem urasági, hanem amolyan szűkségből igénybe vett, keleti istálló.

Tápláléka? Mint a többi halandóé: Édesanyja vére, teje. Hiszen élete teljesen szegény, édesanyjától függ.

Ruházata? Pólyák, rongyok. Ezek az Ő királyi palástja, Édesanyjának első, szegénynél is szegényebb ajándékai.

Fekvőhelye? Jászol, kemény, kényelmetlen, kölcsönként jászol. Ez a trónja a királyok Királyának.

Maga a kis Király pedig sirdogáló csecsemő.

Mikor olyan lelkesülten mondtuk, főképen a Krisztus Király-elmélkedések végén: „Mester, követlek Téged, bárhová mégy”, vajjon nem számítottuk-e el egy kissé magunkat? Nem jön ez az első fellépés meglepetésszerűen? Ha talán csatatérre hívna vagy az aréna porondjára, hogy százezrek szemeláttára viaskodjunk a fenevadakkal s aztán angyalkezekből fogadjuk a vértanúi pálmát... akkor talán lelkesülten indulnánk nyomába... De ilyen utakra...?

Az erős, felnőtt, okos emberre semmi sem ellenszenvesebb, mint a gyengeség, mint a tehetetlen, síró-rívó csecsemő. Pedig íme, ez a modell: „Bizony mondom nektek! (szóval: esküszöm!), ha meg nem változtok, és nem lesz-

tek, mint a kisdedek, nem mentek be meny-
nyek országába.”¹⁰

Ha tehát komoly volt bennünk az elhatáro-
zás Urunk szoros követésére, akkor ne kíván-
juk, hogy nekünk jobb dolgunk legyen, mint
neki volt.

Sőt örülnünk kellene, ha a szent szegény-
ség hatásait, legalább itt-ott mi is érezzük,
tapasztaljuk. Furcsa önkéntes szegények azok,
akik semmiben sem akarnak nélkülözni.

Jöjjünk lélekben gyakran a jászolhoz, fő-
leg olykor, ha igényeink támadnak! Vagdaljuk
le azoknak feleslegét az itt látott mérték
szerint!

A lakásunkat, szobánkat, táplálékunkat,
ruházatunkat mérjük csak össze az övével!

Ruházatunkat egyszerűség dolgában hason-
lítsuk csak össze az övével! A mi divatlapunk
nemde az Evangélium?

Fekvőhelyünk puhaságát, kényelmét mérjük
össze az övével!

Metéljünk le mindent a jászol, a barlang,
az istálló, a pólyák, a tejecske méretei szerint.

És ha látjuk, hogy ez bizony teljes lehetet-
lenség, akkor legalább mérsékeljük igényeinket
állapotunknak megfelelően. Szent Ignác sza-
bályba iktatta:

„Táplálékuk, fekvőhelyük, ruházatuk olyan
legyen, aminő a szegényekhez illik.” És ha
hibáztunk ebben, nem is egyszer, a kis Jézus
legyen az orvosunk. A szeretet iránta legyen
az olló, amellyel feleslegünket az ő példája
szerint lenyírbáljuk, a szalma legyen a tépés,
a pólyák, a kötés, amelyekkel a szegénységen
esett sebeket kötözgetjük, gyógyítgatjuk.

Sohase azt nézzük, hogy mi fér még valami-

képen a szegénységgel össze, hanem mit lehetne még — magasabb érdekek sérelme nélkül — nélkülöznünk.

4. Miért születik Jézus Krisztus ilyen szegényen?

A Lelkigyakorlatok halhatatlan Szerzője erre a kérdésre így jelöli meg a benső végokat.

Mindez azért történik, — úgymond — hogy aztán annyi fáradság után, éhség és szomjúság után, forróság és hideg után, elszenvedett igazságtalanság és gyalázatok után végre meghaljon a kereszten... és mindez énérertem... Az „után” szó sok ismétlésével a Szent mintegy időt akar adni a léleknek, hogy izleljen, fontolgasson s aztán, mikor már felmelegedett, mintegy pörölllyel rácsapjon a lelkemre... és *mindez énérertem*.

Következtetés mi lehetne más, mint a lelkesedett elhatározásnak megújítása, hogy Krisztust tűzön-vízen keresztül követni, utánozni akarom.

Beszélgetés az Úrral. Kérek és ígérek az elmélkedés anyaga szerint. Főképen felteszem magamban az Úr kegyelmével, hogy Őt a szent szegénységben, amelyet ez a titok annyira hangsúlyoz, híven követem. Nevezetesen, kívül egyetlen teremtményhez sem ragaszkodom. Igényeimet mérsékelem és a szegénység egyes hatásainak örülök. Igyekszem valamicskét megtakarítani magamon, hogy Isten szegényeinek annál több jusson.

¹ Lk. 2, 7. — ² Gal. 4, 4. — ³ Róm. 8, 22. —
⁴ Mt. 8, 19. — ⁵ Mt. 18, 3.

December 28.

XXXII

A PÁSZTOROK IMÁDÁSA I.

(Szemlélődés)

Jézus Krisztus születésekor pásztorok virrasztottak nyájaik mellett Betlehem közelében.

Ezen a vidéken gyűjtötte hajdanában az Úr egyik ösanyja, Ruth a kalászokat, itt legeltette Dávid, sőt maga Jákob pátriárka nyáját.

Itt virrasztottak tehát a pásztorok a szent, a csendes karácsony éjjelén. Elvégezve szerény vacsorájukat, majd esti imájukat, nyugalomra térnek. Csupán egy-egy virraszt közülük álldogálva vagy fel-alá járva...

Éppen éjfél van s most akar az őr maga helyett mást felkelteni...

Mégegyszer körültekint.

Hirtelen egészen szokatlan látvány tűnik szemébe. A keleti domb fölé világos felhő emelkedik mind magasabbra, majd aztán leszáll a völgybe, mindinkább közeledik, a fákat és cserjéket, melyek fölött áthalad, nappalinál fényesebb világításba helyezve.

Társaihoz fut. „Keljetek fel! Ébredjetek!”

A kutyák vonítanak, a nyáj hirtelen összefut. Az emberek fegyvereikhez kapnak.

A fényesség hozzájuk ér és körülözönl

őket. A csillagok teljesen eltűnnek fénye mellett.

A fényesség mind ragyogóbbá válik köröskörül, a pásztorok pedig beléje bámulnak térdreborulva.

A fényesség legragyogóbb közepéből alak válik ki, gyönyörűséges szép, fényességes alak, glóriával övezve.

Vakítóan fehér ruhába van öltözve, vállán szárnyak, amelyek a szírvány színeiben játszanak. Arca mennyei szék, barátságos, kedves, de azért méltósággal teljes.

A pásztorok nem kételkednek, hogy ez mennyei jelenés. Aki nekik megjelent, az vagy valami angyal, hacsak nem Jahve maga.

A jelenés erre kedves, csengő, barátságos hangon megszólal: „Ne féljete!” Ez az édes, jóleső szó megnyugtatta a pásztorokat. Kellemmel járta át értelmüket, szívüket. „Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, . . . ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városában. És ez lesz nektek a jel: találni fogtok egy kisdedet, pólyákba takarva és jászolba fektetve.”

A pásztorok pedig teljesen megértették, amit az angyal nekik jelentett, hogy t. i. megszületett a várva-várt Messiás Dávid városában, és ők meg vannak hívva imádására. Az angyal erre kitárja szárnyát és lassan emelkedik. A fényes felhőből pedig számtalan, hasonló angyal válik ki, csodaszép rendben, mintha csak ragyogó országot alkotnának a mennyország kapujáig.

Andalító szép ének zendül fel ajkukról: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön béke a jóakarátú embereknek.”

Minő boldogító ének ez!

Végighullámszik Judea dombjain, sőt az egész teremtés felett és az egek mérhetetlen messzeségébe vész...

A jó pásztorok szeme káprázik az angyalvilág szépségétől és szívük égi gyönyörtől áradoz.

Mikor aztán a fényes jelenés eltűnt és az égi zengzetek elnémultak, a pásztorok lassankint magukhoz térnek, felkelnek. Eleinte némán, kérdőleg bámulnak egymásra. Aztán megszólal az egyik:

— Ez bizony Gábrriel volt, az Úr hírnöke.
— Senki sem válaszolt.

— Az Úr Krisztus megszületett — tör elő egy másik ajkáról a szó. — Menjünk Dávid városába, a mi Betlehemünkbe.

Csak egy hely van, ahol jászolok található. A fogadó (szeráj) közelében van.

— És a nyájaink? — veti föl egy harmadik a kérdést.

— Majd az Úr gondoskodik róluk, — felelik szinte egyhangúan — mi csak siessünk.

Odaérnek a barlanghoz, amelynek nyílása el van reteszelve. Szerényen kopognak. József odajön, s barátságosan és szelíden megkérdi őket, hogy kit keresnek.

A pásztorok pedig elmondják, hogy angyali jelenést láttak, amely őket ideutasította, hogy az itt született Gyermecket imádják.

Nagy örömmel, Istennek hálálkodva hallja József e szavakat. Derült fény ragyogja be szelíd arcát, miközben a barlang belseje felé mutat: „Ott van.”

Jászolban feküdt a Kisdéd. A pásztorok mécsesest kerítenek elő és annak fényénél szem-

lélik az újszülöttet. Néma bámulattal, erős hittel nézik, jóllehet semmi jelét sem adta istenségének, olyan volt, mint más gyermek.

— Hol az édesanyja? — kérdik.

Mária előjön a félhomályból egyszerűen, szerényen, de nem zavarodottan, elfogultan.

A pásztorok szent tisztelettel köszöntik kezüket keblükre téve és magukat mélyen meghajtva...

Az édesanya is bájos keggyl viszonozza a köszöntést.

A Gyermekeket karjára veszi, mire a pásztorok köréje gyülekeznek.

— Ez a Messiás — kiált fel az egyik. — A Messiás — kiáltják valamennyien.

Térdreesnek és egyszerűséggel és örömmel imádják Öt.

Aztán elbeszéli a maguk egyszerű módorában, ami velük az éjtszaka történt. Hogyan jelent meg az angyal, mit mondott nekik, és mit énekeltek az angyali karok; Mária pedig hallgatja s mindent jól megjegyyez szívébe rejtve, s nagy keggyl bánik a jó pásztorokkal. De önmagáról egyetlen szót sem ejtett. Talán át is adta a Gyermekeket a pásztorok karjába, hogy szívükhöz szorítsák, csókolgassák.

Kimondhatatlan nagy valamennyiük öröme, és mindnyájan áradozva hálálkodnak Istennek és dicsérik a Magasságbelit.

Búcsúzóul megcsókolják Mária ruhája szegélyét és kérdik, vajjon máskor is eljöhetnek-e?

Istent áldva távoztak, mindenütt hirdelve a csodadolgokat, amelyeket az Úr velük cselekedett.

Sohasem tudták ezt a kedves élményt el-

felejtteni és haláluk óráján is ez volt utolsó vigaszuk.

De van a jelenetnek még egy szereplője, a szentséges Szűz, akit ez az eset oly mélységesen megihatott, hogy nem szűnt meg azon elmélkedni.

Ezt pedig nem mástól, hanem magától a boldog Istenanyától tudjuk, hogy az Ő kedves íródeákjának, Szent Lukács evangélistának elragadóan bájos modorban mondotta tollba: „Mária pedig megjegyzé vala mindeme dolgokat, szívében forgatván.”³

Szemlélődésünk végén, ha időnkből telik, mi is fontolgassuk, „forgassuk szívében” Ür-nőnknek és Anyánknak magatartását.

I. *Miről elmélkedett Szűz Mária?* Könnyű a felelet: Jézusról. A legapróbb részletekig figyelte, amit Jézusnál látott, tapasztalt, amit róla hallott. Figyelte ezt az utolérhetetlen ideált és saját lelke javára fordított mindent. Ez volt a mindennapi kenyere.

Nekem sem lehet más. Ó Mária! Taníts meg ezt az isteni kenyeret ennem, nemcsak az Eucharishtiában, hanem az állandó napi elmélkedésben is.

II. *Mária hogyan elmélkedett?* a) Mindent jól szívébe vésve, tehát nem oly felszínesen, mint te.

b) Aztán „szívében forgatva”, tehát ismételve s összehasonlítgatva: Mit mondott nekem az angyal, mit a pásztoroknak s mit Zachariásnak, Erzsébet urának? Mit is jelentett ki az Úr Erzsébetnek?

Igy vált aztán az Ő hite és vallásos élete „észszerű istentiszteletté”.⁴ Továbbá egybevetette Isten nagyságát és gazdagságát a Gyer-

mek kicsinységével s szegénységével; az eget az istállóval; a jászolt a mennyei trónussal; a barmokat a szeráfokkal. És kigyulladt az Ő csodálkozása, szeretete; szóval szemlélődése, amely az elragadtatásig fokozódott. Olykor-olykor karjára veszi a Gyermekeket, s beszélgetést tart a mennyei Atyával: „Uram, seregek Istene, hallgasd meg imádságomat. Vedd füledbe Jákobnak Istene! Oltalmazó Istenünk, tekints ide. Nézz fölkenetnek arcára!”

Próbáljak én is így elmélkedni. Összes külső és belső érzéseimet hívjam össze a jászolhoz és mondjam nekik: „Jertek, imádjuk leborulva Őt, esedezzünk az Úr, a mi Alkotónk előtt, mert Ő az Úr, a mi Istenünk, mi pedig az Ő legelőjének népe s kezének juhai vagyunk.” Kérjük aztán a kis, bölcs Salamonnak elefántcsontból való Trónját, a Szent Szület, hogy tanítson meg minket is imádkozni, kontemplálni.

III. *Mária elmélkedésének gyümölcse.*

a) Minden külső tevékenységét az imádságos lélek éltette.

b) Folyton növekedett Jézusnak mind bensőbb ismeretében és lángolóbb szeretetében.

c) Roppant lelki kincseket gyűjtött, amelyekből bőven jutott az evangélistáknak, apostoloknak, az egész Egyháznak, s adományoz máig minden hozzáforduló léleknek. Így vált Ő „élő frigsze krénnyé”.

Beszélgetés a szent szereplőkkel, főleg a szentséges Szűzzel, kérve Őt, mondja el nekünk benyomásait a szent éjtszakáról. Mi is mondjuk el neki, ami reánk ebben a szent titokban leginkább hatott. Végezhetjük a mennyei Atyához fordulva a mai miseimával:

Kérünk, mindenható Isten, add nekünk, akiket megtestesült Igéd új fénye elárasztott, hogy cselekedeteinkben is az tündököljék, ami a hit által lelkünkben ragyog.

¹ Lk. 2, 10. 12. — ² Lk. 2, 14. — ³ Lk. 2, 19. —
⁴ Róm. 12, 1. — ⁵ 83. zs. 9, 10. — ⁶ 94. zs. 6, 7.

December 29.

XXXIII

A PÁSZTOROK IMÁDÁSA II.

Első előgyakorlat. Az evangéliumi történet: „És pásztorok valának ama vidéken, szabad ég alatt tanyáztván, és őrt állván az éjtszakában nyájuk mellett. Egyszer csak ott termett az Úr angyala mellettük, és az Isten fényessége körülragyogá őket és megfélemlének nagy félelemmel. És mondá nekik az angyal: „Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, mely leszen az egész népnek, minthogy ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus Dávid városában... És elmenének sietve és megtalálák Máriát és Józsefet és a jászolban fekvő kisdedet.”

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása az előző napi szemlélődés alapján.

Harmadik előgyakorlat. Kérem a megtestesült Igét, hogy az ő angyalai és a jámbor pásztorok magatartásából minél többet okuljak, tanuljak.

1. Az angyalok magatartása

a) *Lejönnek imádni Krisztust.*

Gondolhatjuk az angyaloknak, ezeknek a fenséges, égi fejedelmeknek csodálkozását, ami-

kor az égből alátekintve, Istenüket ennyire megalázva, szegényen születni látják.

Nem úgy tesznek, mint hajdanta cselekedtek gögös társaik. Ők epedve vágnak a földre szállni és Őt imádni.

És csakugyan, a mennyei Atya ki is adja a parancsot: „És imádják Őt Istennek összes angyalai.”

Kivétel nélkül mindnyájan!

Szemléljük, mint szállnak valamennyien fenséges menetben az istállóba, a jászolhoz. Minő tisztelettel, szent félelemmel, hódolattal teszik ezt!

A szeráfok, bár nevük szerint „lángolók”, beismerik, hogy a Gyermekek lángszerelméhez képest ők valóságosan jéghidegek. A kerubok, vagyis „tudománnyal teljesek” — magukat igazában tudatlanoknak vallják, amikor a megtestesült örök Bölcseségre félve pillantanak. És imádják Őt. Így a többi kar is.

Édes Jézus! Mennyire örülök, midőn Téged, ennyire meggyalázott Istenemet, ily dicsőségben részesülni látlak! Vágylak én is imádni ezekkel a szent Szellemekkel.

És vajjon én mily tisztelettel közeledem hozzád naponkint a szentmisében, áldozásban és a szentségimádások idején?

b) *Az angyalok sietnek Krisztust hirdetni.* Éspedig kiknek először? Jézus Szíve kikhez küldi őket? Kiket hív meg általuk legelsőbb jászoláshoz?

A szegény, egyszerű, munkás, éber pásztorkat.

A népek pásztora, aki egyúttal a világ üd-

véért leölendő Bárány is, nem ok nélkül pásztoroknak jelenti ki magát először.

Látja bennük előre népe pásztorait, a papságot és azokat, akik velük az apostoli munkát megosztják, a férfi- és női szerzeteseket.

Szent Ambrus mily gyönyörűen mondja erről:

„Nem látjátok-e a születő Egyházat? Krisztus a világra jön és a pásztorok virrasztani kezdenek... Így van rendjén. Már virrasztanak a pásztorok, akiket a jó Pásztor oktat ki erre. A nyáj tehát a nép, az éjtszaka a világ, a pásztorok pedig a papság (és azoknak munkatársai).”

Kik állanak tehát az Ő megdobbant Szívéhez legközelebb?

Amde mivel érdemelték ki a pásztorok ezt a kitüntetést? Azzal, mert *szegények, alázatosak, munkások és hivatásuk foglalkozásában éberek.*

Ime, hol kereshetem az okát, ha nekem csak nagyritkán jelenti ki magát s csak elvétve hívogat vigasztaló Szívére...

Viszont mily megnyugtató ez reám. Ime, az egyszerű, feltűnés nélküli állás, hivatal, kellően betöltve Isten előtt éppen nem feledett. Éppen nem kell a világ előtt tündökölnöm ahhoz, hogy Isten engem is észrevegyen, reám is gondoljon.

Bezzeg a gazdagokhoz, a főpapokhoz nem ment angyali követség.

Az angyalok buzgalmából, példájából végül én is merítsek vágyat és elhatározást Krisztust hirdetni. Hiszen földi angyal vagyok.

Megvinni az embereknek az üdvösség örömhírét ő mily boldogság, ő mily dicsőség!

Fejezzem ki most legalább készségemet az Úr előtt a Prófétával: „Íme én, küldj engem!”

Adj, mint angyalaidnak, szárnyakat nekem, hogy Evangéliumodat akár a tengerentúlra is elvigyem! Vegyük aztán szemügyre

2. a pásztorok magatartását

a) *Odamenet.*

Valóban sok tanulságos példát adnak.

1. *Buzgón közreműködnek* a kegyelemmel. Nem hagyják abba a dolgot. Isten sugalmainak engedelmeskednünk, hívását követnünk kell, „mert nem a törvény hallgatói igazak az Isten előtt, hanem a törvény megtartói nyernek megigazolást”.

2. Az *engedelmesség* tökéletes példáját adják.

Voltaképen nem is kapnak egyenes parancsot, hanem csupán jelzik nekik, hogy mi történt. Ők ebből megértik, hogy mi tetszik Istennek.

Engedelmeskednek áldozat árán is. Ott-hagyják Jézusért nyájukat, keresetforrásukat, amiből magukat és családjukat fenntartották.

3. *Sietve mennek.* Nem halasztják el, amit a kegyelem tőlük kíván, nem tolják ki a bizonytalan jövőbe hivatásuk követését. Mert amint tiszteletreméltó Szent Béda mondja: „Sietve mennek a pásztorok. Minthogy nem szabad Krisztust lanyhán keresni. Igen sokan éppen azért nem találják meg Krisztust, mert csak úgy lomhán járnak utána.”

4. *Egyetértőleg* mennek és nem járnak különböző utakon. „Így szólának egymáshoz a

pásztorok: Menjünk át Betlehembe... és elmenének sietve!"⁵ Jártukban-keltükben hasonlitanak azokhoz a szent állatokhoz, az evangélisták jelképeihez, amikről Ezekiel próféta beszél: „És mindenikük a saját arca irányában haladt, amerre a lélek törekedett, arrafelé mentek és nem kellett megfordulniok, amikor mentek.”⁶ És közben mily testvéries öröm hevítette szívüket, közös öröm. „Hallottam... az élőlények egymást verdeső szárnyainak csattogását.”⁷

Mily szomorú is az a széthúzás, mikor nem a Szentlélek, hanem az önérdék hajtja, mozgatja külön utakon az egyeseket.

b) *A jászolnál.*

1. Imádják eleven hittel a Gyermekeket, hálaalkodnak neki és kérik, hogy a munkát, amelyre vállalkozott, folytassa és fejezze be könyörülve népén. Magukat is ajánlják neki.

2. De bizonynyal nem jöttek üres kézzel, megemlékezvén az Írás ígéiről: „Ne jelenjék meg senki sem üres kézzel az Úr előtt.”⁸

Megajánlottak egyet-mást a maguk szegénységéből. De minő szívvel ajánlották azt fel? És hogyan fogadta azt az Úr Jézus? Mi se menjünk üres kézzel az Úrhoz, ha szentáldozáskor az oltárhoz járulunk. Napi önmegtartózkodásaink a legszívesebben látott ajándékok, amiket az Úr lába elé tehetünk.

c) *Útjuk vissza.*

Nézzük csak újból, lélekben, mint csókolgatják búcsúzóul az Úr Jézus lábacskáját, pólyáit, Szűz Mária ruhája szegélyét, és mint térnek vissza aztán vígasszal teli szívvel ren-

des hivatásbeli teendőjükhöz. Így akarja Isten, hogy mi is lemondjunk a szemlélődés legéde-
sebb élveziről is, hogy köteles gondjainkhoz,
munkáinkhoz visszatérjünk. Olykor bizony,
mint mondani szokták, Istent el kell hagynunk
az Isten kedvéért.

Kísérjük a pásztorokat nyájaikhoz tértük-
ben. Lelkük telve mennyei izzel. Látták
Jézust, élvezték. Mi lehet ezentúl még értékes
számukra ezen a világon Jézuson kívül? Ők
is átérzik, amit később Szent Ignác így fejezett
ki: „Útálom ezt a földet, ha az eget szemlé-
lem.”

Megtalálták Jézust és benne mindent. Szé-
pen mondja Kempis: „Aki megtalálta Jézust,
jó kincset talált. Nincs annál szegényebb, aki
nélkülözi Jézust. A leggazdagabb, aki jól van
Jézussal.”

Hallgassuk csak, mily egyszerű, gyengéd,
de e mellett fenséges szeretettel magasztalják,
dicsérik Istent, aki így szerette az embereket.
Csodálják végtelen irgalmát. Tárgyalják, szám-
talanszor meghányják-vetik, amit ebben a szent
szemlélődésben láttak, átéltek.

És minél többet beszélnek Jézusról, szívük
annál hevesebb szeretetre lángol iránta. Minő
szent tisztelettel beszélnek a szépséges Isten-
anyáról s a jóságos Szent Józsefről!

Hiszen „a szív bőségéből szól a száj”.¹⁰

Ha bennünk is él a szeretet, szívesen hal-
lunk és beszélünk Jézusról. Mennyire fokoz-
hatnók magunkban és másokban az isteni szere-
tetet, ha *a lelki beszélgetésekben* szorgosabbak
és ügyesebbek volnánk.

Honnan van, hogy aránylag oly kevés-szer
gondolunk Jézusra és oly ritkán beszélünk

róla, mikor pedig Ő a mi „Istenünk, mindenünk”! Ha megtennők, bezzeg mi is, mint a pásztorok, minő vidáman és mennyire megerősödve térnénk meg napi munkánkhoz.

Beszélgetés a szent szereplőkkel, nevezetesen a pásztorokkal.

Kérdezzük meg csak őket: „Kit láttatok pásztorok, beszéljétek el, hirdessétek nekünk, ki jelent meg a földön?” „Az újszülöttet és az Urat dicsérő angyalok karát láttuk. A Szülő királyt szült, akinek neve Örökkévaló, és az anyai örömet a szüzesség dicsőségével egyesítve magában, nincs ebben párja sem előtte, sem utána.” (Karácsonyi zsoltosma.)

Aztán:

Gratuláljunk nekik, örüljünk velük, és mi is, főleg ma, beszéljünk Jézusról, és pedig lelkesült örömmel, és legyünk vidámságunkkal másoknak is vigasztalására.

¹ Lk. 2, 8—16. — ² Zsid. 1, 6. — ³ Iz. 6, 8. —
⁴ Róm. 2, 13. — ⁵ Lk. 2, 15. — ⁶ Ezek. 1, 12. —
⁷ Ezek. 3, 13. — ⁸ Deut. 16, 16. — ⁹ II. könyv 8, 2.
— ¹⁰ Mt. 12, 34.

XXXIV

„EZ LESZ NEKTEK A JEL”

(Lk. 2, 12)

Első előgyakorlat. Az evangéliumi szöveg: Mondá az angyal a pásztoroknak: „Ne féljetek, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, mely lesz az egész népnek, minthogy ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus Dávid városában. *És ez lesz nektek a jel:* találni fogtok egy kisdedet pólyákba takarva és jászolba fektetve.”

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása a pásztorok imádásáról tartott szemlélődés szerint.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy a „*jelet*” én is megértsem, amelyet születése körülményeivel nekem ad, s lelki haladásomra fordítsam.

1. „Ez lesz nektek a jel”

Az angyal utasítása szerint a gyermekség, a jászol, a pólya azok az ismertetőjelek, amelyek az *igazi* Megváltót felismerhetővé teszik. Milyen sokat mond ez nekem! A zsidóknak egy ilyen „jelmezben” bemutatkozó Mesiás nem kellett. Felháborította kevélységüket.

A pogányok megvetéssel fordultak el az istállóban született, rongyokba takart, jászolban fekvő Gyermekestől. Pedig íme, éppen ez a jele, hogy az *igazi* Megváltó, az *igazi* Orvos megérkezett. Mert hiszen mitől beteg a világ? Nemde a hármasság: a kevélység, fős-vénység és érzékiség mérgezte meg vérét és fonnyasztja életfáját? Jelentkezhetett volna tehát az *igazi* Orvos jobb és alkalmasabb jelekkel, mint amelyek oly megkapóan fejezik ki az orvosságot: az *alázatosságot*, *szegénységet* és *önmegtagadást*? Elmélkedő lelkünkkel vegyük tehát sorra a „jeleket”, mint amelyek a mi gyengeségünkre is írt kínálnak.

A Megváltónak, mikor a földre jött, két feladatot kellett betöltenie.

Aldozattá kellett lennie azokért a bűnökért, sérelmekért, amelyeket az ember éppen a hármasság kivánságából kifolyólag elkövet.

Az Úr Jézus tökéletesen megfelel ennek a hivatásnak. A jelek mutatják, hogy Ő csakugyan áldozat. Már a szentatyák a jászolban oltárt látnak, s a zsenge, lekötözött, minden kényelmet nélkülöző testben pedig az áldozati ajándékot.

Istennek az ószövetségi áldozatok már nem kellettek: „Áldozatokat és ajándékokat és égő- és bűnáldozatokat nem akartál... akkor mondtam: Ime, eljövök.”¹² Tertullián is szépen mondja: „Alig hagyta el a szüzi keblet, máris érettünk való áldozat lett.” És Aranyszájú Szent János: „Ne higgyétek, hogy ez a Bárány csupán élete utolsó cselekedetével áldozta fel magát. Ha áldozattal akarta (életét) befejezni, ám azzal akarta kezdeni is... vagyis áldozatának zsongéit már a jászolban megajánlotta.”

Már a jászolban tapasztalja magában azt az emésztő lángot, mely őt teljesen égő áldozattá tette; később tanítványai előtt bizalmasan el is árulta azt: „(Vér) keresztséggel kell megkereszteltetnem s mily nehezen várom, míg be nem teljesedik.”¹³ A „nehezen várom” kifejezést a latin „szorongattatom” szóval fejezi ki, ami kedves alkalmat nyújt Szent Ambrusnak, hogy a kis jászolra célozzon, amely ennek az apostoli hévtől izzó kis szívnek buzgalmát egyelőre oly szűk keretek közé korlátozta.

Mily felhívás számomra, hogy én is ébreszsek magamban szent vágyakat Jézusért viszont minél többet áldozni. És ha kifelé dolgozni — legalább egyelőre — nincs módom: mint az isteni Kisdéd, hozzam meg én is a belső áldozatokat az ima és önmegtagadás állandó gyakorlatai által, amelyek oly nagyjelentőségűek Istennek kegyelmi háztartásában.

2. „Ez lesz nektek a jel”

Amde Jézus nemcsak vezekelni akart és eleget tenni bűneinkért mint áldozat, a jászol titkában. Fel is akart emelni bennünket hívásunk magaslatára mint *előkép*. Hogy mi Urunknak nyomába lépve szentek és tökéletesek legyünk, hármas akadályt kell leküzdenünk: a teremtményekhez való rendetlen ragaszkodást, az erős hajlást az élvezet felé és szabadságunknak s önrendelkezési természetes jogunknak túlságos szeretetét.

a) Ime, a mi kis isteni Orvosunk példájával, szerelmével mint vagdalja szét az első

kötéléket, a föld javaihoz való rendetlen ragaszkodást.

Rongyos kis útszéli istálló, pólyák, rongyok! Fekvőhely: kölcsönként szalmával silányan bélelt jászol. Micsoda jelek! Nem mosolyogják-e le a mulandók utáni szertelen hajszát, a föld rögéhez való tapadást? Meg aztán nem ritkán, még lelki emberek is, a vagyonuk szerint értékelik az embereket. Nem kellene ezeknek, ha következetesek akarnak lenni, magát az Úr Jézust is megvetniök vagy pedig hamis elveiket beismerniök és elítélniök? Már az első keresztények közt is lappangott ez a botor felfogás, és Szent Jakab apostol ugyan csak megrója azt. Már ő észrevette, hogy mikor gazdag, aranygyűrűs úr jön az istentisztelet helyére, mindenki feláll és mindjárt helyet adnak neki, de a szegény, rongyos keresztény testvért félreállítják, és éppen csak hogy ki nem utasítják. „Nemde — úgymond — gonosz gondolkodású bírakká lettetek?” Isten másként ítél. „Nemde az e világon szegényeket választotta Isten, hogy gazdagok legyenek a hitben és örökösei annak az országnak, amelyet az őt szeretőknek ígért?”

Tanuljam meg tehát először, hogy a szegényben is, sőt elsősorban a szegényben, becsüljem meg az Isten képét és gyermekét. De aztán tanuljam meg az igénytelenséget, amelyre az isteni Kisded oly ragyogó példát adott.

b) De lássuk az isteni Kisdednek angyalinnál nagyobb tisztaságát is. Élete programját Ő állapítja meg, és íme, mily távol tartja magától mindazt, ami az érzéseket csak ingerli, minden puhaságot és kényelmet, amely a tes-

tiségnak igazi melegágya. Mily nagy benne az önmegtagadás szelleme! Milyen a társasága! Egyik oldalról a Szűzek Szűze, a másik oldalon pedig a tisztaságos Szent József, felül, köröskörül pedig az angyalok kara.

Mutatja ezzel egyben Urunk a tisztaság megőrzésének eszközeit, ami az önmegtagadás és szegénység szelleme, a benső, családi viszony Szűz Máriával és Szent Józseffel, akire Isten két legféltebb kincsét, Jézust, az Artatlanságot magát s a Szűzek Szüzét bízta.

c) Végül bámuljuk és lehetőleg utánizzuk az Úr Jézus engedelmességét a jászolban. A gyermekekre, főleg a kisdedre valami természetes az engedelmesség állapota, de arra a Kisdedre, aki isteni és emberi öntudatával kezdettől fogva rendelkezik, ez hősi áldozat és erény. A jászol klauzúráján belül, pólyákba lekötött kezekkel, mintegy tehetetlenségre kárhoztatva kezdi földi pályafutását és keresztszegzett kezekkel és lábakkal a halálíg engedelmesen végzi azt.

Beszélgetés az Úrral. Abban a szellemben végezhetem, amely Assisi Szent Ferencet, a kis Jézus egyik legnagyobb barátját eltöltötte, amikor a karácsonyi Greccio város közelében kis sziklabarlangban ünnepelte. A barlangot úgy rendeztette be, hogy az a betlehemi istállót csalódásig hűen utánozza. A jászol volt az oltár, ahol az éjféli szentmisét bemutatták. Ott feküdt a gyermek Jézus alakja is. Ferenc oda-lép, kiemeli a gyermeket a jászolból, aki — mint a legenda mondja — felébred kezében és megsimogatja Ferencnek tüskés arcát és durva szőrcsuháját.

A szentmisében az evangélium után Ferenc

diakonruhát ölt és „mély sóhajjal, áhítatának súlya alatt roskadozva, csodálatos szent örömtől ujjongva, erős, szelid, csengő hangján felszólítja a jelenlevőket, hogy keressék a túlvilági kincseket“! Ferenc testvér tehát prédikált az Úr Jézusról, a Gyermekről.

Mézédes szavakkal beszél a szegény kis Királyról, aki megszületett Dávid városában. Valahányszor ki akarta mondani az édes Jézus nevét, szeretetének izzó tüze fellángolt lelkében, szívében és csak annyit tudott mondani: „a betlehemi gyermek“. A „Betlehem“ szót pedig oly édesdeden ejté ki, mintha csak bárányka mekegne. Ha mégis kiejté Jézus nevét, megnyalta száját, mintha csak élvezni akarná ennek a névnek édességét.

Mi is ilyen érülettel igyekezzünk az Úr Jézussal és a Szentcsaláddal megbeszélni ennek az elmélkedésnek tanulságait, jófeltételt formálva a mai napra, talán az egész életre.

¹ Lk. 2, 10—12. — ² Zsid. 10, 8. 9. — ³ Lk. 12, 50. — ⁴ Jak. 2, 2.

XXXV

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGRÓL

Első előgyakorlat. A szentírási szöveg: „Az ember elmegy örök hajlékába.”

Második előgyakorlat. A haldokló esztendőnek ezt az utolsó napját úgy tekintem, mint az örökkévalóságba vezető pályának egyik útjelző követ. Az idők rohanó árában kissé megpihenek. Mintha engem is, mint egykor Ezeiel prófétát „letett (volna) az Úr a mező közepén, mely telve volt csontokkal. És körülvitt engem mellettük mindenfelé; igen nagy volt a számuk a mező színén, és teljesen ki voltak száradva. És mondotta nekem: Emberfia, vajjon életre kelnek még ezek a csontok?”² Ahova csak lépek, mindenütt temető, mindenütt hamvak. A mulandóság eleven bizonyosságai. Aztán látom, miként torkollik bele ez a földi lét az örökkévalóság beláthatatlan, mérhetetlen tengerébe.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy ez az évforduló is meggyőzzön engem az önmegszentelés munkájának fontosságáról és sürgősségéről. Az örökkévalóság gondolatával a következő kérdések kapcsolatosak:

1. Van örökkévalóság

Amilyen igaz, hogy van Isten, éppen olyan bizonyos és igaz, hogy van örök élet is, ahol az Úr kiszolgáltatja azt az igazságot, amely itt e földön oly hiányosan és hézagosan érvényesül. Van tehát boldog és boldogtalan örökkévalóság. Hiába kapálódzik ellene saját érdekében a szenvedély s igyekszik álokoskodással azt elhomályosítani, megingatni. Becsukhatom a szememet, de azért a nap mégis ott ragyog az égen. Hiába dugom fejemet a homokba, mint a strucc, amikor üldözik, azért az örökkévalóság mégis hamarosan utolér.

„Isten járja örök utait bölcsességben, igazságban és szeretetben. Angyalok buknak, lelkek merülnek el, ámde a bukott szellemek romjai és az elveszettek jajkiáltása felett milliónyi boldogok kara zengi: Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene.” (Hettinger.) Amit a józan ész követel, azt a kinyilatkoztatás minden kétségen felül helyezi: „Ezek (a kárhozottak) örök büntetésbe mennek, az igazak pedig örök életbe.”²

„Hiszem az örök életet!”

2. Mi az örökkévalóság?

Örök jelen, örök most. Boëtiusnak mélységes értelmű klasszikus meghatározása szerint az örökkévalóság „a határnélküli életnek egyszerre való, teljes és osztatlan birtoklása”. Szóval örök jelen, örök most, amelyben a lélek nem folytatólagosan, hanem egyszerre átélvezi, vagy átszenvedi az egész örökkévalóságot.

Kissé érzékelhetőbben így fejezhetjük ki: „Vég nélküli lánc, amelynek minden szeme, ha

akarod, évmilliárdokat jelenthet. Ha ezekből levonsz néhány évmilliárdot, nem rövidítetted meg, ha hozzáadsz, nem nyújtottad meg. Azt mondhatjuk, hogy az ember halála pillanatában belépett az örökkévalóságba, de azt nem állíthatjuk, hogy annak csak milliomodrészét is letörlesztette. „Ha délnek dől a fa vagy északnak, azon a helyen marad, ahová dőlt.”

Nagy ritkaság az, hogy a kegyelemnek valóságos vihara azt a fát, amely északnak dőlt, úgy csavarja meg, hogy mégis délre dőljön. Hajmeresztő gondolat! Volt szent, akit az a tudat, hogy az örökkévalóságba lép át és sorsa örökre rögződik, szinte megdermesztett, úgy-hogy fejét sem jobbra, sem balra fordítani nem merte. Mikor egy másik szent a kísértő sátánt emez igékkel utasította vissza: „Távozzál, akit Isten elutasított magától az egész örökkévalóságra”, amaz állítólag kétségbeesett, keserű gúnnyal így felelt: „Te szegény földi féreg, mit tudod te, hogy *mi az az örökkévalóság!*”

3. Milyen lesz az örökkévalóságom?

Kétféle lehet. Az én örökkévalóságom vagy az örök öröm, gyönyör és boldogság lesz, a bajnak, bűbáratnak, félelemnek és bizonytalanságnak minden árnyéka nélkül, vagy pedig örök kín és gyötrelem és reménytelen kétségbeesés, minden enyhület nélkül.

Az egyik vagy másik felé rohamosan közeledem, egyikbe vagy másikba feltétlen bizonyossággal belekerülök. Oly gondolat ez, amely kell, hogy az embert egész rövidke életében lehető legjobban s szinte kizárólag érdekelje és mindent az örökkévalóság szempontjából,

„sub specie aeternitatis” cselekedjen. Ezért kiáltozta már Szent Teréz gyermekkorában fiútestvérével, Rodrigóval: „Örökkévalóság! Örök öröm vagy örök kín!” Ezért választotta Szent Alajos jeligének: „Mit használ ez vagy az nekem az örökkévalóságra?” Ezért oly végtelen fontosságú mindenegybes emberi lélek sorsa, olyannyira, hogy érdemes volna a gondozására külön püspökséget alapítani.

Ezért volt érdemes magának az Isten Fiának erre a világra születnie, szenvednie, meghalnia s az Egyházat alapítania. Megtette volna ezt *egyetlen* lélekért is.

4. Az örökkévalóságom életem minőségétől függ

Nincs ennél bizonyosabb. Jó vagy rossz gondolataim, szavaim, cselekedeteim mindmennyi vetőmag, búzaszem az élet talajába vetve. Eltűnnek, de a halál pillanatában, az ítéletkor viszontlátjuk azokat, s elválaszthatatlanul hozzám szegődnek. „Cselekedeteik követik őket.”

Egy-egy jó szó, gondolat, röpima, kicsi szívesség, apró önlegyőzés pillanatnak a műve, mégis halhatatlan munka. Ha ellenállok a kísértésnek, ha imádkozom, virrasztok, tűrök és dolgozom, engedelmeskedem, az örökkévalóságért tettem. Viszont egy pillanatnyi bűn egészen elronthatja azt.

5. Mi az örökkévalóság a röpke földi élethez képest?

Mikor az ószövetségi Szentírás a pátriárkákat felsorolja, sokszázados életkor után a

refrén mindig az, „és meghala”. „És lön Mat-hussalem napjaiból összesen 969 esztendő és meghala.” De mi még ez a közmondásosan hosszú életkor is az örökkévalósághoz képest? A mi életünk most, mikor éljük, talán elég hosszúnak tűnik fel, pedig évmilliók multán csak csekélyke szemrebbenésnek tűnik majd fel. Ami mulandó, az oly rövid, hogy szinte már el is múlt...

8. Életemet tehát az örökkévalóságért kell áldoznom

Igen, a boldog örökkévalóságért. Arany-szájú Szent János Barlam és Jozafát című könyvében ezt a legendát beszéli el. Egyik nép, bár királyát tejben-vajban fürdette, de csak egy évig hagyta uralkodni. Aztán elcsapta s zord, lakatlan szigetre internálta. A legtöbb tehát dínom-dánomban töltötte ezt a pünkösdi királyságot. Csak egyetlenegy volt okos, aki ezt az esztendőt arra használta, hogy királyi hatalmával azt a szigetet, amelyre majd év végén kerül, kis földi paradicsommá varázsolja. Nem a jelennek élt, hanem a jövőnek. Így kell nekünk is tennünk s valódi honvágyban emésztődnünk az ég, az igazi otthon után. Sürgősen gondoskodnunk kell az örökkévalóságunkról. Sohasem szabad szem elől tévesztenünk, hogy ami most pillanatig gyönyörködtet, az engem örökre meggyötörhet, viszont ami most pillanatig gyötör, abból lesz az örök gyönyör.

7. Mit kell tehát tennem?

Felteszem magamban, hogy a jövő esztendőt szentül töltöm, és pedig kivételesen szentül, mintha az utolsó volna. Megszívlelem Kempis bölcs tanácsát: „Hüségesen munkálkodjál, írd, olvass, hallgass, fohászkodjál, imádkozzál, viseld férfiasan a bajt és szenvedést!” S amit Szent Jeromos mond: „Semmi munka sem kemény, semmi idő se hosszú akkor, ha azzal az örök életet megérdemelhetem.” Lessius pedig így figyelmeztet: „Az örökkévalóság gondolatát mindennap elménkben kell forgatnunk, mert nincs gondolat alkalmasabb, hogy vele a kísértéseket legyőzzük és hatékonyabb, hogy a bűnt és bűnvesztélyt elkerüljük.”

Beszélgetésben a Gyermekek Jézushoz, az örökkévalóság halhatatlan Királyához fordulok, aki éppen azért született, hogy lelkünket az örökkévalóság számára mint drágagyöngyöt megvegye, megmentse. Aztán a mennyei Atyához esedezem az egyik karácsonyi miseimával:

Kérünk, mindenható Isten, hogy miként a világ született Megváltója isteni újjászületésünk szerzője lett, úgy legyen halhatatlanságunk adományozója. Amen.

¹ Préd. 12, 5. — ² Ezek. 37, 1—3. — ³ Mt. 25, 46. — ⁴ Préd. 11, 3. — ⁵ Jel. k. 14, 13. — ⁶ Gen. 5, 27.

Január 1.

XXXVI

ÚJÉV NAPJÁN

(Karácsony nyolcada)

Első előgyakorlat. Az evangéliumi szöveg: „És midőn betelt a nyolcadnap, hivaték az ő neve Jézusnak, miként az angyal nevezte, mielőtt méhben fogantatott.”¹

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása. Szemléljük a kis barlangistállót, amelyben a Szentcsalád az Úr születésének nyolcadnapján a névadományozással összekötött őszövet-ségi szertartást ünnepli.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy életének ebben a titkában is mindinkább megismerjem lelkületét, Szívét, Őt mindjobban megszeressem és követésére buzduljak.

1. Ki az, akit magát ennek a szertartásnak alávet?

A gyenge, ártatlan, szeretetreméltó Gyermekek, a mi Istenkirályunk, akinek követésére örömmel és lelkesedéssel vállalkoztunk.

„Mester, követlek téged, bárhová mégyl!”
De tekintsük Őt közelebbről.

1. Nézzük istenséggel egyesült emberi ter-

mészetét. Benne minden imádásraméltó, végtelen értékű és végtelen érdemre képes.

Ez a szentséges emberi természet csakugyan olyan, mint a földre visszavarázstolt új paradicsom.

2. Megtalálom ebben a paradicsomban a forrást is, az isteni Szívet, amelyből az életnek vizei csörgedeznek s Urunk emberi természetének az érdemek végtelenségét kölcsönzik.

3. Ebben a Szívben szemlélem az isteni drágalátos vért.³ Valóban drágalátos ez a vér, mert kitűnő erői és tulajdonságai vannak:

a) *Mos és tisztít* bennünket;⁴ nem a testi szennytől, hanem a lélek foltjaitól.

b) *Békít*.⁵ Igen, békít Istennel, mikor azt a szentmisében mint áldozatot bemutatjuk. Békít embertársainkkal, amikor bennünket a szent-áldozásban egymással testvérekké összeforraszt, de békít önmagunkkal is, mert mikor magunkhoz vesszük, ereinkbe mintegy felszívódik és erőt kölcsönöz érzéki természetünk fölé emelkedni, szenvedélyeinket leigázni s szentül, szüriesen és így egyben békén is élni.

c) Ez a drágalátos vér végül meg is *szentel* minket⁶ s megszerzi nekünk az örök életet.⁷

2. Jézus vérért ontja értünk

A kemény ószövetség, amelyet Jahvé népével kötött, már a gyermektől, mikor nevét kapta, vérontást követelt. Jézus nem akart ez alól kivételt alkotni. Miért?

a) Mert Atyja meghozta a törvényt: „Vérontás nélkül nincs bűnbocsánat.”⁸ A világ végveszélyben van, az emberiség a kárhozat felé

rohan. Azonban Isten elhatározta, hogy Fia vérét váltságdíjul elfogadja.

Jézus Szíve ég a vágytól Atyjának tetszeni s Neki azt, ami elveszett, visszahódítani. Amde nem tudja várni földi pályája végét. Amint megéri a nyolcadik napot, máris siet szentséges vérét Atyjának legalább részben előlegezni. Siet azt a szentséges, szűzies, illatos vért ontani, amelyet csak az imént merített édesanyja szívéből.

b) De meg aztán ő is mint a törvény gyermeke akar születni. „Ezt akarom, én Istenem, törvényed itt van szívemben.”⁹ Elhatározta, hogy alázatos, engedelmes lesz egészen a vérontásig, a halálig. *Engedelmességből* lemond még a véréről is.

c) Kihirdeti ezzel az *önmegtagadás* nagy és általános törvényét. A zsidó szertartás ugyanis ennek a jelképe, nevezetesen a szív megtagadásának, miként a szűzies Szent István első vértanú világosan hirdeti: „Ti keménynyakúak, *körülmetéletlen* szívűek! ... Ti mindenkor ellenálltok a Szentléleknek.”¹⁰

Az Úr tehát mint alapvető törvényt állítja fel, hogy aki benne és általa üdvözülni akar, annak magát meg kell tagadnia.

Látjuk tehát, hogy ez a törvénykövetelte vérontás, amelyet Isten a zsidó fiúcskától megkövetelt, s amelynek magát Ő mint Törvényhozó is önként alávetette, teljesen beleillik Krisztus országa programjába. Hatalmas felhívás ismét, hogy Istenkirályunkat a hármaskívánság: a *kevélység*, *önzés* és *érzékiesség* elleni csatában kövessük, ha kell, a vérontásig. A hármaskívánság fogadalom valóságos hadüzenet ennek a hármaskívánság elleniségnek. Valóságos lelki vérontás, amelynek mi is olykor, még egészen fiatal

korunkban, magunkat nagy és hősi lélekkel alávetjük. Tegyük is meg újból! Újítsuk meg az év első napján fogadalmainkat!

3. Urunk megkapja a Jézus nevet

a) *„Hivaték az ő neve Jézusnak.”¹¹*

Volt már neve: „Ige”, „Istenfia”. Ez kifejezte az ő isteni származását és természetét. Most új nevet kap: „Jézus”. Ez már az ő emberi természetére is utal. Mert hiszen Jézus annyit tesz: „Isten a segély, az üdvösség.” Márpedig Urunk a megtestesülés által jött segélyünkre, lett a mi üdvösségünk, megszabadítónk a bűntől s annak minden gyászos következményétől.

Dicső név ez, melyet Isten maga nyilatkoztatott ki előbb Máriának, aztán Józsefnek s általuk nekünk.

Dicső név, amelyet saját vérén szerzett meg Urunk magának. Hogy ezt a nevet megkapja, alá kellett vetnie magát az első vérontásnak, amely csak bevezetője volt annyi üldöztetésnek, gyalázatnak, az ostromlásnak, a tövissel való megkoronáztatásnak, a rágalomnak, a vádaknak és végül a kereszthalálnak.

„Megalázta magát, engedelmes lett a halálig, és pedig a halálig a keresztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta Őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van.”¹² Tehát ebben az életben ez a név Jézus számára csak megaláztatást és gyötrelmeket jelentett, csak a feltámadás övezi majd nevét glóriával.

b) *„Miként az angyal nevezte.”¹³* Ezt a nevet tehát, amely öröktől fogva élt a mennyei

Atya szívében, anyali ajk ejté ki először számunkra. Azért oly szent, oly édes, oly hatalmas. Izlelem azt és használok a lelki harcban.

4. A gyermeket visszaadják anyjának

A szertartás után a síró gyermeket visszateszik anyja ölébe. Hiszen a gyermek az anyjáié meg a testvéreié, akik mi vagyunk: „Gyermek születik ugyanis nekünk és fiú adatik nekünk.”¹ Visszaadják anyjának, aki sír a síró gyermekkel. Visszateszik ölébe a megsebzett bányát. Van már neve, amelyen szólítsa, százszor és ezerszer, hangosan és susogva, édesen. Visszaadják, hogy táplálja tején, hogy több vére legyen és aztán érettem mind odaadhassa.

Vegyük szívünkre Űrnőnknek és Anyánknak fájdalmát, vegyünk részt abban. Mily kegyetlen dolog gyengéd szívű anyára vérontást látni, hát még ha gyenge fiacskája siránkozva ontja tulajdon véré! Pedig, pedig: „Initia dolorum haec — ez csak a fájdalmak kezdete.”

Látja-e már az édesanya lelki szemével a folytatást s a véget, a keresztfát is? Mikor majd megint ölébe teszik ezt a gyermeket, de élettelenül, elvérzetten? Vajjon sejtette-e ezt a Megváltó édesanyja? A megváltáshoz való mind bensőbb viszony arányos a fájdalmakban való részesedéssel.

De a Szent Szűz fájdalmába édes vigasztalás is vegyül. Elhangzott először a drága Jézus név. A gyermeknek törvényes neve, amelyet megadott neki József, az „atyja”, mennyei Atyja képviselője.

Érzi már a Szent Szűz ennek a névnek

erejét. Mert hiszen alighogy susogva kiejti: „Jézus”, fájdalma nyomban enyhül és erő árad szét egész valójában.

Beszélgetés a három szent személlyel, sőt magával a mennyei Atyával, mint ennek a jelenetnek szereplőivel. Hálálkodom ezért a névért, amely nekem is dicsőséget, örömet, vigaszt és erőt jelent. Igérem, hogy az újesztendőbe ezzel a szent névvel indulok, e szent névvel jelölt zászló alatt küzdök... Nevezetesen ma s az egész évben Jézus nevét tisztelettel és áhítattal, mint valóságos, legrövidebb s legszebb imát használok.

¹ Lk. 2, 21. — ² Mt. 8, 19. — ³ I Pét. 1, 19. —
⁴ Jel. 1, 5. — ⁵ Kol. 1, 20. — ⁶ Zsid. 13, 12. — ⁷ Jn.
6, 55. — ⁸ Zsid. 9, 22. — ⁹ 39. zs. 9. — ¹⁰ Ap. csel.
7, 51. — ¹¹ Lk. 2, 21. — ¹² Fil. 2, 8. 9. — ¹³ Lk. 2, 21.
— ¹⁴ Iz 9, 6.

XXXVII

JÉZUS NEVE

Első előgyakorlat. A szentírási szöveg: „Isten oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van.”¹

Második előgyakorlat. Elgondolom azt a jelet, amikor a mennyei Atya követségében járó angyal József előtt kijelenti: „Jézusnak fogod őt nevezni, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.”²

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy én is, mint Szent Pál, „hordozzam az ő nevét” emlékezetemben, szívemben, ajkamon és egész életemben.

Szent Bernát szerint: „A Jegyesnek neve *világosság, táplálék és orvosság*. Világosság, amikor hirdetik, táplálék, midőn elmélkednek felette, orvosság, ha a bajokban segítségül hívják.”

1. Jézus neve világosság

Világosságot áraszt a lelkekbe, amikor hirdetik.

Az apostoloknak, főleg Szent Pálnak, Jézus eme leghőbb szerelmesének Jézus neve a

fáklya, amellyel kigyujtják mindenütt a világon a hit világosságát.

Hatalmát e névnek érzik Jézus ellenségei is. És ezért mitől sem félnek annyira, mint ettől a névtől. Az apostolokat „megfenyegetik” és szigorúan „meghagyják, hogy egyáltalában ne beszéljenek és ne tanítsanak *Jézus nevében*”.⁴

De nem tudták megfélemlíteni őket. Tovább hirdetik Jézus nevét és mikor megvesszőzik ezért őket, „örvendeznek, mivel méltóknak találtattak, hogy *Jézus nevéért* gyalázatot szenvedjenek”.⁵ Szent Pál 14 levelében, amelyekkel a világot máig tanítja, 219-szer említi Jézus nevét.

Az apostolokat követik ebben szellemi, lelki örököseik.

Xavéri Szent Ferenc siet, fut, repül, hogy Jézus nevét megvigye a pogány népeknek s bennük ezzel a hitnek fényét felébressze. Arca tüzes a hévtől, szeme könnybelábad, mikor csak gondol is Jézusra. „Ó Jézus, szívem szerelme!” — kiáltja sokszor. „Az élet teher nekem, — írja egyik barátjának — és szívesebben meghalnék, csak ne kellene látnom, hogy *Jézus* annyi gyalázatot szenved a nélkül, hogy én azt meg tudnám akadályozni vagy jóvá tudnám tenni...”

De meg is volt az eredmény. Százezrekben gyulladt ki a hit világossága és számtalanok találták meg a névnek fénye mellett az örök életbe vezető utat. Világosságra nemcsak a pogányoknak van szükségük. Hányszor borul homály az én lelkem egére is. Bizonytalanság aggaszt, és nem tudom, merre és hová? Hány-

szor fogatkozik meg bennem a hitnek szelleme, amikor már nem tudom, nem merem magamat eljárásomban a hit elveivel igazolni. Gyujtsam ki ilyenkor magamban újra a világosságot Jézus drága nevével. Mondjam ki, ha kell százszor is: *Jézus, Jézus*, míg csak ismét nem dereng és ki nem süt lelkem egén az isteni Nap.

2. Jézus neve táplálék

Táplálék, mert felüdíti, megerősíti lelkünket, valahányszor róla csak kissé is elmélkedünk. Táplálja az *értelmet*, mert e név önkénytelenül is eszünkbe juttatja, hogy ki és mi nekünk Jézus, mit köszönhetünk neki és mit várhatunk tőle. De *akarataunkat* is megedzi, mikor élénk tárja, amit Tőle, Általa remélhetünk. Jézus maga kijelenti: „Akármit kértek az Atyától az én nevemben, megteszem azt.”

És Szent Péter: „Mindaz, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni.” Hozzá még *Jézus* neve bizonyos titokzatos kegyelmi hatást is kifejt reám. Mindenki tapasztalhatja, aki megpróbálja, hogy minő erőre kap, ha főleg a kísértés idején az Úr nevét szóval vagy szívvel hangoztatja. Ez a név a szenvedélyt bámulatosan csitítja és a gonosz szellemet biztosan megfutamtja. Nem hiába mondotta Urunk: „Az én nevemben ördögöket űznek ki.” Főképpen a szent tisztaságért vívott küzdelmekben *Jézus* neve csodálatos erőforrás. Míg *Jézus* neve nélkül harcba szállni vakmerő kísérlet, addig Jézus neve kicsorbítja az ellenség fegyverét. Lehetetlen annak buknia, aki ezzel a névvel fegyverkezik és állhatatosan küzd a

csatában. Az ilyenekkel szemben a sátán nagyon jól érzi, hogy láncravert eb, amely csaholni tud, de harapni nem.

3. Jézus neve orvosság

Bajban, szomorúságban *Jézus* neve csakúgyan olyan, mint a sebre ejtett balzsam. *Jézus* nevét susogva szétoszlatjuk a fellegeket, megnyugszunk és vigasztalódunk. Hiszen Szent Bernát szerint ennél a névnél kedvesebbet kimondani, kellemesebbet hallani s nagyobbbat gondolni sem lehet. Olyan édes, hogy Assisi Szent Ferenc még a szája szegélyét is megnyalta, miután *Jézus* nevét kimondotta. Mit érez a rab börtönében, amikor megnyílik a vasajtó és belép azon a szabadító, az, aki a megkegyelmeztetést hírül adja?

Mily vigasz a hajótöröttre, aki deszkaszálba kapaszkodva soká vár a segítségre, mikor egyszer végre világosságot pillant meg, hajót lát közelíteni, amely őt felveszi, menti? Ezt érezzük, tapasztaljuk mi is, valahányszor az Úr *Jézus* nevét segélyül hívjuk. Bilincseink lehullanak és nekünk, az élettenger vészelt kiáltó hajótörötteinek *Jézus* neve meghozza a menekülést.

Ime, milyen — talán eddig ismeretlen, kiaknázatlan — kincsesbánya számomra az Úr *Jézus* áldott, édes neve. Hálálkodom érte, és kihasználom ezentúl a benne rejlő mérhetetlen titkos kegyelmi erőket.

Beszélgetés az Úrral. Előbb az Úr Jézussal: „Hálát adok, Uram, teljes szívemből és dicsőítem nevedet mindörökké, mert jóságos vagy Uram, és kegyes és nagyírgalmú mindazokhoz,

akik segítségül hívnak." (Az ünnepi mise offer-tórium.)

Majd aztán a mennyei Atyához fordulok ugyancsak az Egyház mai remek imája értelmében: „Mindenható, örök Isten, ki teremtettél és megváltottál minket, tekints jóságosan könyörgéseinkre, méltóztassál nyájas és kegyes arccal fogadni az üdvösséges áldozatot, s vele szívünket, egész életünket, amelyet fönségednek a mi Urunk Jézus Krisztus neve tiszteletére bemutatunk. Öntsd szívünkbe malasztodat és adj örömet azon, hogy Jézus dicső nevében ki vagyunk jelölve az örök üdvösségre és Ő általa az örök élet könyvébe van nevünk bejegyezve.”

¹ Fil. 2, 9. — ² Mt. 1, 21. — ³ Ap. csel. 9, 15. — ⁴ Ap. csel. 4, 17. 18. — ⁵ Ap. csel. 5, 41. — ⁶ Jn. 14, 13. — ⁷ Ap. csel. 2, 21. — ⁸ Mk. 16, 17.

Január 3.

XXXVIII

A KISDED JÉZUS I.

Első előgyakorlat. Az evangéliumi igék: „Majszületett nektek az Üdvöztő.”

Második előgyakorlat. A hely és jelenet elgondolása a pásztorok imádásáról adott szemlélődés alapján.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy születésének titka örömteli odaadásomat fokozza Iránta.

1. Jézus születése mindenkinek örömet jelent

a) Jöjjetek a jászolhoz, ti *igazak*. „Venite fideles!” A szentek Szentje íme, megérkezett. Megszületett az Ártatlanság, az Engedelmesség, a Tisztaság, az Erény, a Szeretet. Íme előttetek az isteni minta, modell. „Aki igaz, legyen még igazabb, és a szent legyen még szentebb.”

A művészre mily élvezet, ha műremeket szemlélhet, rajta okulhat, arról tanulhat és művészetét fejlesztheti. Messze földre elmegy, hogy ilyent találjon. A tudós sem fárad ki soha a tanulásban. Minden áldozat árán felkeresi azt, akitől még ő is tanulhat. A tökéletességre

törekvő léleknek sem szabad kifáradnia, megtorpannia. Ime, a jászolban az utolérhetetlen művész és a műremek, a legnagyobb, amelyet Istennek keze valaha megteremtett. Itt a bölcs Bölcsé és a könyvek Könyve, amely a bölcseségnek és tudománynak minden kincseit tartalmazza. Jerünk igazak, jerünk álmélkodva szemlélődni, tanulni!

b) De vigasztalódjék és örüljön a *bűnös* is. Megszületett a váltságdíja, reménységének fellobbantója, betegségének orvosa.

c) A *szenvedő* is fellélekzik a jászolnál. Azok az aranyos kis kezek leemelik róla a keresztet vagy legalábbis megkönnyítik annak terhét, és sebeibe balzsamot csepegtetnek.

d) Örülhet méltán a *szegény* és *árva*. A szegénynek gazdagság és kincs született, az árvának pedig anya, testvér, minden, minden...

Valamennyinek nevében hálálkodom, annál is inkább, mert a felsoroltak közül mindegyikből van valami bennem, s így bizonyos értelemben valamennyit képviselhetem.

Az isteni Gyermekről felfépillantok Szűz Máriára, az Úr Jézus legelső és legtökéletesebb tanítványára, a bűnösök oltalmára, szomorúak vigaszára, a szegények és árvák jóságos anyjára. Neki is hálálkodom s felkérem őt, segítsen hálát adni a teljes Szentháromságnak.

2. A kis Jézus reménységünk és bizalmunk forrása

„Megszületett nekünk.” A jászolhoz tehát teljes bizalommal lépek, félretéve minden félelmet. Isten többé nem az a megfoghatatlan, félelmetes nagyság, akiről a Zsoltáros énekl:

„Tűz halad előtte s köröskörül felperzseli ellenségeit, láttára megrendül a föld s viaszként olvadoznak a hegyek.”⁸

Ó nem! Ennek a bájos Gyermekestennek láttára csak a szívek olvadoznak. Ki fél a gyermektől? Lám, nem fenyeget, hanem sír. Igaz! A női és gyermeki könnyek nagyon hatalmasak, de nem ébresztenek félelmet, hanem szeretetet, részvétet. Főképpen ha megtudom, hogy értem és miattam sír ez a Gyermeke! Akkor hát nem bíróként jön, hanem segíteni akar. Könnyei legfeljebb szelíd és kedves szemrehányás nekem, de egyben mutatják, hogy kész bocsátani és jóvátenni azt, amit szememre hány. Sőt e Gyermeke a kebelre kívánczik s a gyermeket mindenki szívesen öleli keblére. Ime, a szívünk Jegyese, aki szívünket kívánja s a felett kíván nyugodni. Ébredjek tehát *az Úr Jézus iránt* határtalan bizalomra, éspedig a jelent és a multat, majd a jövőt illetőleg. Hogy pedig Jézus, az isteni Gyermeke még mindig az, aki s ami volt, kézzel foghatóan igazolja az Ő eucharisztikus jelenléte, a szentáldozás, a szentmise.

3. A gyermek Jézus felhív a teljes odaadásra

„Megszületett *nekünk*.” A gyermek hajlamos az adásra. Naív könnyelműséggel, mosolyogva osztogatja szülei javait és kedvesen, nevetve nyom mindent mások markába, ami kezeügyébe esik. Az isteni Gyermeke ennél is tovább megy, magamagát is önfeledten odaadja. Született *nekünk*! „Enyém a kedvesem és én az övé.”

Csakugyan én is az Övé vagyok. Úgy érzem, hogy Ő nekem, én neki születtem s az a hivatásom, hogy én már csak *kizárólag az Övé legyek*.

Ő érettem elhagyta az eget és én a szülői házat. Ő letette értem a mennyei dicsőség palástját, én is érte ellentmondtam a sátánnak, a világnak és minden pompájának. Ő értem megvetette a föld javait, én is elváltam — legalább lélekben — azoktól. Ő lemondott szabadságáról, pólyákkal engedte megkötötni mindenható kezecskéit, én is a szabályok, szent szokások bilincseibe nyujtom a kezemet. Őt Mária kötözte le, mondhatnám, tette a szeretet rabjává, én is Mária keze által ajánlom meg magamat, hogy maradék nélkül az Övé legyek.

A beszélgetést ezen elmélkedés után *Szent Jeromos* ajkáról kölcsönzöm, aki oly nagy szeretője és imádója volt a kis *Jézusnak*. Azért is ment Betlehembe lakni, mert nem tudott az isteni Gyermekek bűvköréből kiszabadulni.

Lelkemben ezeket a szent napokat én is Betlehemben töltöm, igyekszem napi munkámat végezve, a Szentcsaládot mint kicsinyke család kiszolgálni. Bérem az, hogy olykor a kis Jézust ölelhetem, csókolhatom, szívemre szoríthatom. Ily naív, de áhítatos és üdvös hangulatban, amely még a legszigorúbb szenteknél is, mint Bernát, Bonaventura, oly otthonos, az Úr Jézussal keblemen végzem el Szent Jeromos kollokviumát, vagyis társalgását:

„Valahányszor látom e helyet (a betlehemi barlangot), szívem beszédbe elegyedik a gyermek Jézussal. Így szólok hozzá:

— Uram Jézusom, mily kemény helyen

fekszel az én boldogságomért; hogyan tudom én ezt neked meghálálni?

Ekkor így felel nekem a Gyermek:

— Semmit sem kérek. Énekeld: Dicsőség a mennyben az Istennek és örvendezz rajta; még rosszabb dolgom is lesz az Olajfák kertjében és a szent kereszten.

Tovább szólok:

— Te, kedves Gyermek, adnom kell neked valamit, minden aranyom a Tied!

A Gyermek felel:

— Hiszen az ég és föld az enyém, minden arany, ezüst az enyém, semmire sincs szükségem; add oda szegény embereknek, azt úgy fogadom, mintha nekem adnád!

Felelem neki:

— Szívesen megteszem, de neked is akarok adni valamit, különben meghalok bánatomban!

Erre ily szózatot hallok:

— Ha ilyen adakozó vagy, megmondom neked, mit adj nekem: Add ide bűnödöt, gonosz lelkiismeretedet, kárhozatodat!

Így szólok hozzá:

— Mit akarsz azzal?

A Gyermek feleli:

— Vállaimra akarom venni, az legyen az én fejedelemségem, az én dicső tettem, amint Izaiás mondotta: Milyen fejedelemség van az ő vállain! Bűneidet akarom viselni!"

Ekkor elkezdek keservesen sírni és így szólok:

— Oh Gyermekem, édes Jézusom, hogy megindítottad szívemet. Azt hittem, hogy azt akarod, ami jó van bennem, te pedig azt kéred, ami *rosszat* bírok. Vedd hát, ami enyém, add

nekem, ami a tied, így megszabadulok a bűntől és biztosan elnyerem az örök életet."

¹ Lk. 2, 11. — ² Jel. k. 22, 11. — ³ 96. zs. 3, 4. — ⁴ É. é. 2, 16. — ⁵ Iz. 9, 6.

Január 4.

XXXIX

A KISDED JÉZUS II.

Első előgyakorlat. A szentírási szöveg: „Mindenben hasonlónak kellett lennie testvéreihez.”

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása az egyik karácsonyi elmélkedés előgyakorlata alapján.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy abban az iskolában, melyet Ő már a jászolban számomra nyitott, mindig hű és tanulékony tanítványa legyek.

1. Jézus a jászolban tanítja az alázatosságot

Megfontolom, hogy az Urat voltaképpen a Szíve hozta ide közénk a földre. A szeretet ugyanis hasonlóságra vágyik, mert tudja, hogy csak így férkőzhetik mások szívéhez. A régi latin közmondás szerint „a hasonló hasonlónak örül”, a hasonlóban gyönyörködik. Ezért végtelen szeretete folytán „mindenben hasonlónak kellett lennie testvéreihez”.

Mi kicsinyek, szenvedők és szegények vagyunk, Ő tehát kicsiny, szenvedő és szegény lesz.

a) Kicsiny, s így nagyon *alázatos* lesz. Fontoljuk csak meg: miből, mivé lett, honnan, hova szállott? Isten a próféták és zsoltárok szerint csillagpalástba öltözött, fénytengerben lakik, amelybe soha semmi teremtmény be nem hatolhat. Zsámolya a felhők s hóval takart hegyek, s jár a szelek és viharok szárnyain. Ő örök. „Kezdetben, Uram, megalapítottad a földet, és kezeidnek művei az egek. Ezek elmúlnak, Te pedig megmaradsz.”³

„Mily nagy az Isten háza, mily nagy az Ő birtokának helye! Nagy és határtalan, fönséges és megmérhetetlen.” A világegyetemet betölti csodálatos jelenlétével. Hasonlítsd most mindezt össze a néhány napos, jászoltól korlátozott gyermekkel, aki szalmán piheg, s két barom lehelletén melegszik. Lám, mindenéből kifosztotta a legnagyobb rabló: a szeretet. „Mindenen hasonlóknak kellett lennie testvéreihez.”

b) Van igazgyöngy, amelyért a megtalálója mindenét odaadja.⁴ Neve: *alázatosság*, vagyis az önkéntes, teljes és feltétlen behódolás Isten szent akaratának, elismerve ezzel hozzá viszonyítva a mi saját kicsinységünket, semmiségünket. Isten előtt végtelenül kedves és értékes erény ez, mert megadja neki az Őt megillető dicsőséget. A legtöbb ember azonban nem ismeri ezt az igazgyöngyöt, mert elvakítja a gőg, a mulandó pompa, fény, tisztelet és hiú dicsőség szeretete. Ezekért cserébe adják a jó Isten barátságát, ami az egyetlen, igazi dicsőség. Nos, eljön az Isten Fia. Kicsiny lesz, szinte megsemmisül. Nem mint az első Ádám, kifejtett korban lép föl a földön, hanem mint igénytelen gyermek. Megmutatja, hogy lelkileg milyennek kell lennem, s hogyan kell szinte

megsemmisülnöm, s azokra hagyatkoznom, akikre Isten engem rábízott: előljárómra, lelkiatyámra. Egyszóval: nekem is hasonlónak kell tehát lennem az én kis testvéremhez, az Úr Jézushoz, amint Ő hasonló lett hozzám.

2. Jézus a jászolban tanítja a türelmet

a) Isten az égben végtelenül boldog. Senkire és semmire se szorul. Angyalait is elárasztja boldogsággal. De látja, hogy mi, az ő testvérei itt a földön szenvedünk. Szeret minket, tehát hasonlóságot keres velünk, lejön közénk szenvedni: „Hasonlónak kellett lennie testvéreihez.”

b) Látja Isten, hogy a szenvedést, ezt a „szántóföldbe elrejtett kincset”⁸ az emberek nem ismerik. Futnak, menekülnek tőle, mint a legnagyobb rossztól. Pedig, Istenem, a bukott embernek ez a szükséges orvossága, legnagyobb java. Lejön tehát megízlelni azt. Sőt kiissza a pohár legjavát, s az utolsó cseppekkel szeretettel kínálgat engem. Mit feleljek, ha már másért nem, hát szeretetből: Nekem is tehát hasonlónak kell lennem kicsiny testvéremhez.

3. Jézus a jászolban tanítja a szegénységet

a) Isten végtelenül gazdag, teremője és birtoklója minden kincsnek, gazdagságnak, ami a földet és az egész mindenséget betölti. „Tied Uram a fenség, a hatalom, a dicsőség és a győzelem, tied a dicséret, mert minden, ami az égben s a földön van, a tied.”⁹

Látja itt lenn a mi nagy szegénységünket, szeret minket, hasonlóságra vágyik. Lejön te-

hát közénk. Szemlélem őt az istállóban, a jászolban, a kölcsönkért szalmán. Ez a dús-gazdag Isten szegény lesz, mert „hasonlónak kellett lennie testvéreihez.”¹⁰

b) Az ember legnagyobb lealacsonyodásának, a testi s a lelki nyomornak forrása a földi javakhoz, az anyaghoz való ragaszkodás. Főképpen a napjainkban kiélesedett szociális igazságtalanságok, amelyek felfordulással fenyegetik az egész társadalmi rendet és mérhetetlen sok könnynek, bajnak okozói, innen erednek. Hasztalan fenyegeti Isten a kapzsi embert pokollal: „Jaj nektek, gazdagok, mert megkapátok vigasztalástokat.”¹¹ A „jaj” a Szentírásban a kárhozattal való fenyegetést jelenti. Tehát még a fenyegetésnél is hatalmasabb eszközhöz nyúl: a szeretethez. Lejön a földre példát adni, szegénnyé lenni. „Ifjúkorom óta szegény vagyok és fájdalommal tele.”¹²

Már most, a jászolban is, bár néma ajakkal, de példával hirdeti: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.”¹³ Már a jászolból prédikálja: „Bizony mondom nektek, senki sincs, aki elhagyja házáat, szüleit, testvéreit, feleségét vagy gyermekeit az Isten országáért, és ne kapna ebben az időben sokszorta többet, a másvilágon meg az örök életet.”¹⁴

Mit felelhetek erre?

Meggyőzőm és fellelkesítem magamat: hasonlónak kell lennem testvérkémhez. Körülnézek, hogy miről lehetne és szabadna érte lemondanom? Ezentúl a lemondásban látom a gazdagodás igazi módját. „Hiszen ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, hogy értektek szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy az ő

szegénysége által ti gazdagok legyetek.¹² Így nyerem meg nevezetesen magamnak az ő Szívét, szeretetét, amely minden kincsnél többet ér.

Beszélgetés az Úrral, kérve tőle ezt a három, Szívének oly kedves erényt: az alázatosságot, türelmet s szegénység szellemét, s megvizsgálva magamat e szempontokból. Mindjárt mára jófeltételt is teszek, pl., hogy minden fölöslegesen a szegények javára nagylelkűen túladok és a dolgokkal nem mint tulajdonommal, hanem mint Krisztus szegényeinek javai-
val, tehát takarékosan és kíméléttel bánok.

¹ Zsid. 2, 17. — ² U. o. — ³ Zsid. 1, 10. 11. —
⁴ Bar. 3, 2. — ⁵ Zsid. 2, 17. — ⁶ Mt. 13, 45. — ⁷ Zsid.
2, 17. — ⁸ Mt. 13, 44. — ⁹ I Krón. 29, 1. — ¹⁰ Zsid.
2, 17. — ¹¹ Lk. 6, 24. — ¹² 97. zs. 16. — ¹³ Mt. 5, 2.
— ¹⁴ Lk. 18, 29. — ¹⁵ II Kor. 8, 9.

Január 5.

XL

A GYERMEK JÉZUS ÉS AZ EUCHARISZTIA

Első előgyakorlat. Az evangéliumi szöveg: „Gyermek születik ugyanis nekünk és Fiú adatik nekünk.”¹

Második előgyakorlat. Lelki szemem előtt a tabernákulum a jászol alakját ölti magára és az Eucharisztia áttetsző fátyola alatt látom a gyermek Jézust.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Urat, hogy az Eucharisztia, mint amely a szentatyák szerint a megtestesülés kinyújtása, lelkemben a karácsony örömdetes hangulatát bizonyos értelemben állandósítsa és iskolát alkosson szüntelen számomra, amelybe a szent gyermekség erényeit tanulni járok. Mert hiszen az Úr Jézus igéi szerint: „Ha meg nem változtok és nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, nem mentek be a mennyek országába.”²

Párhuzam a gyermek Jézus és az Eucharisztia közt

Könnyű, kedves és hálás feladat hitünknek e két mély titka, a megtestesülés és Oltáriszentség között a hasonló és rokonvonásokat megtalálni és lelkünk javára kiaknázni.

Hogy maga az Úr Jézus is szereti e két titkot kapcsolatba hozni, sok eucharisztikus csoda is igazolni látszik, amelyekről az emberi hitelt érdemlő történetek a legújabb időkig tanúskodnak.

I

Az első, amit úgy az isteni Kisdednél, mint az Eucharisztianál mint rokonvonást megfigyelhetünk, ez a *fiatalság*.

Igaz ugyan, hogy az a jászolban pihenő Gyermek, mint Isten, maga az örök élet, mint ember azonban napokat számlált. Nyolcnapos volt, mikor a szokásos szertartás mellett nevet kapott, negyvennapos volt, mikor szülei a jeruzsálemi templomban az Úrnak bemutatták.

És az Eucharisztia?

Bár olyan idős, mint maga az Egyház, évezredek számol életkorában és létezik majd, míg csak a világ áll, de mégis a naponként megújuló konszekráció által megőrzi fiatalos frissességét és mondhatnók, a gyermekkor gyengédességét. Alig születik meg a konszekráló pap szavára az oltáron, hét-nyolc percnyi rövid élet után a papi lélek, illetőleg az áldozók szívésírába száll és a szent színekkel jelenléte, eucharisztikus földi léte is megszűnik. Az áldozatókehelyben és a monstranciában is legfeljebb 3—4 hétig tart földi léte, mert ezentúl az Egyház súlyos parancsa szerint újonnan konszekrálttal fel kell cserélnünk. Szóval földi élete szerint örökösen fiatal marad és nem öregszik meg soha. De nem is szeret ám megöregedni és abban a hideg kehelyben soká élni. A meleg szívek vonzották le ide a földre,

azokba vágyik. És bezzeg nagyobb örömet alig lehet szerezni Neki, mint ha hozzá sok, főleg *gyermeki szívet* viszünk, hogy az a kehely kiürüljön és Ő újra meg újra születhessék értünk. Szeret fiatal maradni, Ó, az örök Atyának örök Fia, akinek ezer év csak annyi, mint az évnek egyetlen napja.³

II

Egy másik közös vonás az isteni Kisdéd és az Eucharisztia közt a *kedvesség, gyengédség*, ami a gyermekeket oly jól jellemzi és oly vonzókká teszi.

Nem ok nélkül rendelte úgy az Egyház, hogy e két titoknak, az Oltáriszentségnek és a megtestesülésnek egy és ugyanaz a prefációja. Magasztos szavakban hálálkodunk ebben az örök Atyának, hogy megtestesült Igéjének új fényével beragyogja lelkünket, „hogymidőn Istent láthatólag megismerjük, ez minket a láthatatlanok szeretetére ragadjon”. Ó, hogy is ne ejtene minket a szeretet szent elragadtatásába az az isteni Gyermek, akit — mint az Istenanya prefációjában énekeljük — a legtisztább Szűz a Szentlélek megárnnyékolásából fogant, és megtartva szüzességének dicsőségét, mint örök fényt árasztott a világra. (A Desclée-féle misekönyvből.) Az isteni Kisdédnek tehát páratlanul szépnek és kedvesnek kell lennie, akit a Szentlélek, a szépségnek végtelen tengere képzett a legtisztább Szűznek véréből. Ez a Gyermek tehát nem lehet más, mint maga az isteni tisztaság, örömet árasztó fény, leggyengédebb szüzesség. Benne maga az isteni, végtelen szépség, akit az angyalok imádnak

és élveznek mint legfőbb boldogságukat, itt a gyengeségnek, kicsinységnek, jelentéktelennek látszó gyermekalaknak fátyolába takarózik és ezzel csak mintegy fokozza kedvességének kimondhatatlan varázsát.

És az Eucharishtiában?

Itt is a Megváltónak titokzatos fensége a kicsiny, jelentéktelen színek leple alá rejti magát.

Mindenesetre fenséges, térdre parancsoló jelenet, mikor az Úr az Oltáriszentségben, drágakövektől csillogó monstranciában ki van téve, amikor gyertyaőzön ragyogja körül, a pap és a hívek ajkáról illatos tömjénfüsttel együtt hangzik fel hozzá az ének: „Szent, szent, szent”. De mégis ez a fenség a kedves fenségnek benyomását teszi reánk. Még a legfelénkebb gyermek is odakívánczik a közélébe, tág szemekkel bámulja és jól érzi magát előtte.

III

Azután „*infans*”-nak, vagyis „*nembeszélő*”-nek nevezi a latin és minden vele rokon nyelv a gyermeket. Mennyire illik ez a név az Úr Jézusra mind a két titokban!

„Nembeszélőnek”, szótlannak, némának tapasztaljuk az isteni Gyermeket egészen zsenge korán keresztül. Más gyermeknek olykor a Gondviselés csoda által nyelvét idő előtt megoldotta és a kisdedek ajkát a saját dicséretére megnyitotta. Erre céloz a Zsoltáros, amikor énekli: „A kisdedek és csecsemők szája által viszed véghez a dicséretet.” Az Úr Jézus azonban nem volt ilyen csodagyerek, Ő csakúgy hallgatott, mint az ő korabeli bármely gyermek.

Hallgat, mint az áldozati bárányka, midőn 8 napos korában a kemény őszövecségi törvény szertartása a vérét követeli. Csak könnye és az illatos vére kiált fel könyörületért az égbe.

Hallgat, mikor anyja ölén ülve fogadja a keleti bölcsek hódolatát. Csak okosan, gondolkozva nézegeti a jelképes, neki felajánlott ajándékokat, az aranyat, tömjént és mirhát, s csak kedves mosolyával, tekintetével mondja az előkelő látogatóknak: „Szeretlek titeket!”

Hallgat akkor is, midőn az agg Simeon karján nyugszik, míg közben annak élettől elfáradt szívét egyetlen tekintetével a legmagasabb elragadtatásba ejti... És mikor a jeruzsálemi templom oltárára teszik, akkor is hallgat, csupán Szíve mondja ki azt a nagy szót: Ime, jövök! A Szentírásban főleg fölöle van megírva: Ime, jövök, vagyis engedelmeskedem.³ Szent gyermekségétől kezdve egészen 30 éves koráig nem találunk szót az evangéliumban, amit Jézus mint Messiás kiejtett volna, kivéve azokat a szavakat, amelyeket 12 éves korában a jeruzsálemi templomban mondott. De ez esetben is inkább az Isten nyilatkozott meg benne, s nem az ember.

És az Eucharisztia isteni Gyermek?

Az Oltáriszentségben méginkább „infans”, „nembeszélő”, mint földi élete gyermekkorában. Sőt olykor oly mélységes csend borul a tabernákulumra, hogy csaknem próbára teszi hitünket és ugyancsak érezteti velünk emberi nyomorúságunkat és gyarlóságunkat.

Amde ez a hallgatás csupán látszólagos és ideiglenes.

Az isteni Gyermek, ha ugyan van kis türel-

münk kívárni, csakhamar megtöri a csendet és érintkezésbe lép az előtte térdeplővel, az elmélkedő, Őt imádó lélekkel. Beszélni kezd, halkan, de érthetően, és pedig háromféle nyelven. Beszél először is *a szeretetnek* mindenki által értett, nemzetközi világnyelvén. Beszél azután *a Szentírás nyelvén*, végül *a Szentjeinek adott privát kinyilatkoztatások* által.

Az isteni Gyermekek beszél tehát a szeretet világnyelvén.

És az a szeretet, amelyet Ő hirdet onnan, a szent színek alól, oly nagy, hogy szavakkal ki sem fejezhető. Hiszen a szeretet legmagasabb fokát éppen az jellemzi, hogy elnémítja, szótlanná teszi az embert. Sőt az érzelem heve sokszor oly nagy, hogy az ember nemcsak elnémul, hanem szinte mozdulatlanná válik, megmerevedik. Látjuk ezt az eksztázisnál.

Ily szótlanná, mozdulatlanná vált eksztatikus szeretet: az Eucharisztia. De azért beszél. És szava oly erős, hogy áthat nemcsak az oltárszekrénynek akár vasból készült ajtaján is, hanem az emberi szívnek sokszor ennél is keményebb kérgén, amelyet a vágyak, szenvedélyek vonnak köréje. Felolvasztja még a jégpáncélt is. És ezen nincs is mit csodálkozni. Hiszen a színek leple alatt maga a Szeretet izzik, az egész mindenséget szerelmével átölelő Szív dobog. És az emberi szív, amely megközelíti, hideg maradhatna?

Ha nem is tudunk mi szent elragadtatásba esni és lezárt ajakkal egész éjjeleket tölteni előtte, ahogy ezt Xavéri Szent Ferenc vagy Alacoque Szent Margit stb. tette, ha nem is ihleti dalra a szeretetnek csodája szívünket

és ajkunkat, de azért mi is megértjük a szeretetnek ezt a világnyelvét, amelyen az Úr innen, a tabernákulumból hozzánk is beszél. Ennek jele, ha egy kis türelemmel kitartunk és időt szentelünk a szentséglátogatásra, hogy oly jól kezdjük magunkat érezni az Úr Jézus közelében. És minél tovább térdelünk ott, szívünk annál inkább felmelegszik, szemünk nedves lesz s isteni béke és erő tölti el lelkünket. Olyan béke, amely maga meggyőzhetne bennünket az Úr valóságos jelenlétéről. Lelkünk erői megújulnak, felfrissülnek és mi kedvvel vágunk ismét neki az élet nagy keresztútjának, amely odakünn, a kápolnán kívül már vár reánk. Még az összeroskadt lélek is mint Phoenix kel ki itt elevenen hamvaiból. Feltámasztotta újra a Szeretet. Hallotta a tabernákulumból az Úr szavát: Itt vagyok, ne félj, bízzál! És ez elég neki.

Ha azonban már a pusztá, csendes elmerülésben is ez a látszólag néma titok, a szentségi Jézus szívünkhöz beszél és azt lánggra tudja gyújtani, akkor mennyivel világosabb az isteni Infans nyelve, szava, ha a *Szentírást*, a szeretetnek ezt a nagy könyvét vesszük kezünkbe s azzal térdelünk az Eucharisztia elé.

Gyakran olvassuk, imádkozzuk a zsoltárban:

„Ignitum eloquium tuum vehementer et servus tuus dilexit illud.”⁶⁶

Amit magyarul így fordíthatunk le: „Heves tűz hatja át a te beszédedet, és szolgád igen szereti azt.” Mert a tűz melegít, és a meleg a szívnek oly jól esik.

És ezt a tüzet a Szentírásban csakugyan feltaláljuk. Olvassuk bár az ószövetségnek meg-

hatóan szép, soha el nem avuló történeteit, a zsoltárokat vagy még inkább az újszövetség könyveit, valamennyin a szeretetnek lángoló tűzfolyama hömpölyög keresztül, és mindenütt előcseng mint a folyam andalító moraja: „Én örök szeretettel szeretlek téged, azért vontalak magamhoz könyörülvén.” És minő szent és boldogító mámorba ejti a lelket, mikor azt hallja az Isten szent szócsövéből: „Vajjon elfeledkezhetik-e az asszony magzatáról, hogy ne könyörüljön az ő méhe fián? És hogyha ez elfeledkezne is, én mégsem feledkezem el rólad. Ime, én kezemre irtalak föl téged, a te kőfalaid (lelki üdvöd biztonsága) mindenkor szemeim előtt vannak.”⁸

Avagy vegyük csak elő az „Énekek énekét” és alkalmazzuk azt magunkra az egyháztudósok által adott nagyszerű magyarázatok szerint, ott a tabernákulum előtt, és csakhamar tapasztaljuk az Írás igazságát: „Ignitum eloquium tuum vehementer.”

De a kiválasztott lelkeknek, a Szenteknek adott privát revelációkból is kölcsönöz az isteni Kisdéd, az Infans hangokat, mikor szívünkhöz akar beszélni. Hiszen amit azoknak mondott, az többnyire általuk minden választott léleknek szól.

Igy Alacoque Szent Margithoz intézett igéi vajjon nem mindnyájunkhoz vannak-e intézve: „Ime a Szív, amely az embereket annyira szerette? ...”

Beszélgetés az Úrral. Alkalmazhatjuk Aquinói Szent Tamás szép kis imaénekét, az Ave verum-ot, amelyet a halhatatlan Mozart oly világhírű szépen zenésített meg:

Üdvözölt légy Krisztus teste,
Mely a Szűztől születél
S a kereszten áldozatnak
Értünk megfeszítettél.
Kinek átvert oldalából
Víz csurgott és drága vér.
A halálnak végső harcán
Táplálj minket szent Kenyér.
Ó, irgalmas Jézus,
Ó, irgalmas Jézus,
Mária Fia,
Irgalmazz nekünk! Amen.

¹ Iz. 9, 6. — ² Mt. 18, 3. — ³ II Pét. 3, 8. —
⁴ 8. zs. 3. — ⁵ V. ö. 39. zs. 8. — ⁶ 118. zs. 140. —
⁷ Iz. 31, 3. — ⁸ Iz. 49, 15. 16.

XLI

VIZKERESZT ÜNNEPE

(Szemlélődés)

1. A keleti bölcsek hivatása I.

Csendes, ünnepélyes éjtszaka borul a kald pusztaásra, s megszámlálhatatlan csillag ragyog elő az égnek mélységes kékjéből.

Egyik sátorfalu papja, fejedelme, — a Szentírás „gondolkodónak”, „bölcseknek” nevezi — az igaz Istennek imádója, aminő akadt nem egy a pogány népek közt is, a mennyboltozatot vizsgálgatva, csillagot lát feltűnni, szokatlanul nagyot, ragyogót, amely mintha csak biztatólag, hívogatólag hintené alá a magasságból reszkető sugarait.

Bizonnyal az isteni kegyelem közreműködésével, amely minden üdvös vállalkozás megindítója és kísérője, felismeri ebben az égi tüneményben azt a csillagot, amelyről hajdanta *Bálaám* jövendölt: „Látom őt, de nincs még itt, nézem őt, de nincs még közel. Csillag támad Jákobból és királyi pálca kél fel Izraelből... Jákob sarja uralkodni fog...”

Megfelelő személyzettel és felszereléssel, a törzs üdvkívánataitól kísérve útnak indul, hogy

megvigye és kifejezze a saját és népe hódolatát az újszülött kis Királynak, akit Isten azért küldött, hogy jogara alatt egyesítse a földnek népeit. Útjában még két hasonló lelkületű zarándokkal találkozott, kik szintén népüket képviselve ugyancsak meghívást kaptak az újszülött imádására.

Mily nagy volt örömük s mennyire áldották a Gondviselést, amikor tudatára ébredtek annak, hogy közös hivatásnak részesei.

2. Az utazás

Végeláthatatlanul, unalmas egyformaságban terül előttünk a szír pusztaság. Alighogy megjelenik a hajnali szürkület csikja, a keleti szemhatáron fényesség kél fel, ragyogóbb, nagyobb a hajnalcsillagnál. Olyasféle, mint angyalkezek-től vont hatalmas fényoszóró, jóval alacsonyabban a csillagok szokott pályájánál.

E fényesség alatt karavánt pillantunk meg a pusztaságban. Tevék, dromedárok, lovak bontakoznak ki a homályból. Aztán szelíd csengetyűhangok, andalító zsolozsma melódiák elevenítik meg a sivatag kihalt magányát. A három keleti bölcs zarándokmenete ez, amely hetekig, talán hónapokig tartott. A csillag elkalauzolta őket a Jordánon át egészen Jerikóig. Itt hirtelen eltűnt. Csodálkoznak, de nem csüggednek. Kérdezősködnek az újszülött király felől, de meg sem értik őket. Csak nyugati irányba, Jeruzsálem felé irányítják az utasokat.

3. Jeruzsálemben

A zarándokcsapat bevonulása Jeruzsálembé, számuk, gyönyörű állataik, díszes felszerelésük általános figyelmet és érdeklődést keltenek, de még inkább kérdezősködésük az újszülött királyfi felől. Nemcsak csodálkoznak, hanem el is rémülnek, ismerve a királynak, Heródesnek vérszomjasan féltékeny jellemét, aki már nem egy családtagját tette el láb alól.

Egyébként a királyi udvarba utasítják őket. Itt is meglepetést kelt az előkelő vendégek érkezése és villámcsapásként hat a felvetett kérdés, hol van az újszülött királyfi, akinek imádására jöttek messze napkeletről.

A királynál okvetlenül jelentést kell tenni, de ki meri ezt vállalni? Amikor a vén zsarnok megtudja, hogy miről van szó, elhalványodik és megremeg, mint a pók, amelynek hálóját érintik.

De összeszedi magát és leplezi nagy felindulását,

A vendégeknek méltóságuknak megfelelő lakosztályokat nyittat, és hamarosan fogadni akarja őket. Miután a bölcsek elhelyezkedtek szállásukon, bevezetik tehát őket a király fogadótermébe, amelynek levegője nehéz a szándálfaillattól és nagy aranylámpa világítja be.

A király öreg, sovány alak. Tagjait skárlát-szegélyű bíborköntös fedi, amelyet aranyöv szorít testéhez, oly hajlékony, mint a bőr.

Vontatott léptekkel, egész súlyával botra támaszkodva jár.

Ilyen volt a „Nagy”-nak nevezett Heródes. Betegségektől megtört test, büntettektől el-

fásult lelkiismeret, de egyébként fennkölt fogékonyságú elme, a cézároknak testvériségére méltó lélek. Most 67 éves, de trónját éber feltékenységgel és oly kérlelhetetlen kegyetlenséggel őrzi, mint még soha. Leül aranyos trónusába s mintha ellenséget kémlelne, sötétben és gyanakvóan néz körül.

Igy találkozik az ártatlan, gyermekded becsületesség az alattomos, becsstelen hazugsággal és kegyetlenséggel.

Képmutatóan kérdezzéti a jövevényeket úti céljáról. És mikor újszülött gyermekről hall, sötét arcán a fájdalom kifejezése ömlik el. Talán tulajdon gyermekeinek árnyai vonulnak el szeme előtt, kiket ő maga gyilkoltatott meg. De aztán leplezve felindultságát, haladékosan kér. Minthogy jól sejti, hogy Messiásról lesz itt szó, még az éjjel összehívatta a szent tanácsot, és velük megbeszéli a kérdést.

Miután pedig ezektől megtudja, hogy a Messiásnak a próféták szerint Betlehemben kell születnie, azzal bocsátja útnak vendégeit, hogy a nevezett városkába menve, járjanak utána a dolognak és ha csakugyan megtalálják a keresett gyermeket, feltétlenül visszajöjjenek. Mert ő is el akar menni, hogy hódoljon neki és esetleg hatalomhoz segítse jutni és utódjává tegye.

4. Betlehemben

Alig hagyják el a várost a bölcsek, midőn végtelen örömeikre a letűnt csillag újra felragyog előttük és most már híven vezeti őket a házikóig, ahol a Szentcsalád ekkor már lakott.

Bizonnyal nagy volt meglepetésük, amikor a kis Királyt nem palotában, hanem ilyen kicsi viskóban találták. De azért nem botránkoztak meg, mert bizonnyal tisztultabb fogalmaik voltak a Világmegváltót illetően, mint a zsidóknak.

Midőn Mária a magas látogatók érkezteről tudomást szerzett, fenséges nyugalommal és kimondhatatlan gyengédséggel ölébe veszi a Gyermeket. A bölcsek pedig díszruhát öltve, keleti szertartásos módon lépnek a Szentcsalád hajlékába.

Az Isten Anyja ott ül lefátyolozottan Fiacskájával.

A bölcsek most értékes szönyeget terítenek a földre s rárakják misztikus jelentőségű ajándékaikat. Erre aztán mindhárman körben a Gyermek elé borulnak s alázattal, tisztelettel, hittel és örömmel Neki ajánlják magukat népeikkel együtt.

Ki tudja, mit nem éreztek ezekben az édes pillanatokban?

Erre ajándékaikat tulajdon kezükkel nyújtják feléje. A Gyermek pedig ott állott Anyja térdén, hóna alatt Anyjától tartva, kezecskéit szabadon, mintegy áldásra kinyújtva. Ragyogó szemecskéjével okosan és jóságosan tekintett az előtte leboruló bölcsekre és ajándékaikra, de meg aztán ki a nagyvilágba, a pogány népekre, amelyeknek zsengeit látta a hódolóokban. Megilletődéssel pillantott az ajándékok közt főleg a mirhára, amelyet aranyos edényben helyeztek eléje. Mindent értett és kegyelemmel viszonzott. Az Anya bizonnyal megengedte, hogy a bölcsek Fiacskája kezét meg-

csókolhassák, s talán karjukba is adja Őt. Azután elbeszélgettek ezek a Szentcsaláddal. Mária most kissé félrelebbenti fátyolát és látni engedi szépséges arcát. A rajta előmlő báj s szerénység mélyen meghatotta az előkelő vendégeket.

Kérdezősködtek a kis Király születésének körülményeiről. Mária pedig felel, jósággal, okossággal, illedelemmel.

Hiszen magas, fennkölt lelkület, szent és előkelő modor jellemzik őt.

Igy tanította ő — most először — a pogány népekből alakuló Egyházat. Altala jutott el a hit fénye a Távol-Keletre.

De érkezett a búcsúzás órája, amely érzékeny és megható volt.

A bölcsek elérzékenyülve sírtak, mikor magukat és hazájukat az Isten Anyjának ajánlották. Meg is hívták a Szentcsaládot otthónukba.

Mikor pedig valami emléket is kértek, Mária levette fátyolát s azt nyujtotta át nekik, hogy rajta megosztozzanak.

Betlehem előtti sátraikba térnek vissza, hogy ott töltsék az éjszakát. Álmukban angyali figyelmeztetést kapnak, hogy ne térjenek vissza Heródeshez. Miért is sebtében felkészülnek és más úton térnek vissza hazájukba. Amit láttak, amit csak átéltek, nagyon is kárpótolta őket a hosszú út fáradalmaiért és veszélyeiért. Hiszen életük célját érték el.

Mielőtt ezt a bájos titkot részleteiben sorra vennők, ezúttal csak néhány pontot adunk a megfontolásra. Ez a titok bizonyos értelemben *a szerencsés csalódások titka.*

a) Mit vártak és reméltek ezek a jó bölcsek hivatásuktól? Királyi kastélyt, nagy komforttal képzeltek maguknak, talán méltó fogadtatást és udvari ünnepélyeket.

És mit találtak? A kis Királyról senki sem tud. Mikor megállapítják születéshelyét, senki sem érdeklődik felőle s őket egyedül engedik keresni őt.

Meg is találják a talán akkor már egyéves Gyermekeket. De hol?

Kunyhószerű, keleti, primitív házikóban. Micsoda kiábrándulás! S íme, mégis! Ha nagyra voltak is elkészülve, a valóság végtelenül felülmúlja minden számításukat. Ők inkább csak földi királyt vártak, és égi királyt találtak. Ők oly uralkodóra számítanak, aki népét itt a földön boldogítja, és azt találják, aki a lelkeknek az örökkévaló javakat megadhatja. Embert kerestek és Istent találtak. Micsoda szerencsés egy csalódás!

b) Így vagyunk sokszor mi is hivatásunkkal, vagy ha egészen Istennek adjuk, szenteljük magunkat. Gyakorta csalódunk. Talán sok vigaszt és mégiscsak mulandó vonatkozású előnyöket várunk attól, de nem kapjuk meg. Csalódtunk. De mégsem! Mikor aztán hiú ábrándjaink szétfoszlottak, talán tudatára ébredünk hivatásunk és lelki életünk igazi értékeinek.

Látjuk, belátjuk, hogy mi voltaképpen a kezdet kezdetén az erdőt nem láttuk a fáktól! Nekünk hivatásunk olyan előnyt biztosít, amelyre nem is gondoltunk, nem is számítottunk.

Hivatásunk talán kemény és fájdalmas operációk árán kibontott bennünket önszere-

tetünkből, megismertette velünk a kereszt mérhetetlen becsét, és miután földi ábrándjaink fátyla szétfoslott, megpillantjuk az örök célt, amelyhez hivatásunk minket bizton elvezet. Csalódtunk, de szerencsésen. Többet kaptunk, mint vártunk.

A *beszélgetésben* kérjük az Úrtól ezt a szerencsés kiábrándulást. Végezhetjük az egyházi imával:

„Isten, aki a mai napon Egyszülöttedet a csillag vezérlete mellett a pogányoknak kijelentetted, engedd kegyesen, hogy akik már téged a hit által megismertünk, eljussunk felséged látására. A mi Urunk Jézus Krisztus által.”

*

Jegyzet. Az ünnepet követő elmélkedések felhasználásában addig haladunk, míg csak a nyolcad alatti, tehát *Vizkereszt utáni első vasárnap* el nem érkezik. Ekkor áttérhetünk a következő kötetre. A nyolcad többi napjára adott elmélkedések az illető esztendőben elmaradhatnak.

¹ Num, 24, 17—19.

XLII**A NAPKELETI BÖLCSEK II.**

Első előgyakorlat. A szentírási szöveg: „Mikor pedig megszületett Jézus a judeai Betlehemben, Heródes király napjaiban, íme bölcsek jövének napkeletről Jeruzsálembe, mondván: Hol vagyon, aki született, a zsidók királya? Mert láttuk csillagát napkeleten, és eljöttünk imádni őt. Hallván pedig ezt Heródes király, megzavarodék és vele egész Jeruzsálem. És összegyűjtván mind a papi fejedelmeket és a nép írástudóit, tudakozódék tőlük, hol kell a Krisztusnak születnie. Azok pedig mondák neki: Júda Betlehemében, mert így van megírva a Próféta által... Akkor Heródes titkon hívatván a bölcseket, pontosan megtudakolá tőlük az időt, mikor a csillag nekik megjelent. És elküldvén őket Betlehembe, mondá: Menjetek, kérdezősködjete szorgalmasan a gyermek felől és ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenvén, imádjam őt. Kik miután meghallgatták a királyt, elmenének. És íme, a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, míglen odaérkezvén, megállapodék a hely fölött, hol a gyermek vala. Amint pedig meglátták a csillagot, megörülének igen nagy örömmel, és bemenvén a házba, meg-

találák a gyermeket anyjával, Máriával és leborulva imádák őt.”¹

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása az előző szemlélődés alapján.

Harmadik előgyakorlat. Látva Jézusnak különös, előzékeny szeretetét a jóakaratú emberek iránt, kérem az ő isteni Szívét, hogy nekem is mindinkább jelentse ki magát, gyullassza az én szívemet is szeretetre és ébressze fel bennem is a forró vágyat, hogy őt lábnyomán kövessem.

1. A bölcsek meghívása

Már öröktől fogva gondolt az isteni Szeretet ezekre a nemes lelkekre, és elhatározta, hogy őket meghívja a létre, azután kegyelme által az igaz hitre és az örök üdvösségre. Igen, őket, annyi millió közül. Miért éppen őket? „Mennyire megfoghatatlanok Istennek ítéletei és felkutathatatlanok az ő utai!” A pogány világból hívja meg őket, mutatva ezzel, hogy a megtestesülés kincseit nemcsak Ábrahám ivadékainak, akikkel szövetséget kötött, hanem az egész emberiségnek szánta.

Azért ünnepel ezen a napon (január 6.) a javarészt pogányságból alakult Egyház ősidőktől fogva, éspedig jóval előbb, mint ahogy a karácsonyt liturgikus évébe iktatta. Azért olvasd a mi lelkünk is hálában az Úr iránt, akiknek őseit a három bölcsben a katolikus hitre ugyancsak kiválasztotta és meghívta. Ekkor sugárzott fel számunkra az üdvösség csillaga. Ekkor kezdtünk mi is, mint Szent Leó pápa szépen mondja: „El nem múló örökségünknek birtokába lépni.”

2. Hogyan történt a meghívás?

Külső kegyelem volt számukra a csillag feltűnése. Ezt maguk bevallják: „Láttuk csillagát napkeleten.” Valamennyien tudósok, és főleg a csillagászatban az akkori viszonyok szerint járatosak. Feltűnik nekik ez a csillag, amely nemcsak új, de nem is alkalmazkodik a csillagok megszokott törvényeihez. Önkénytelenül is Bálaám próféta jóslatát juttatja eszükbe: „Csillag támad Jákobból.” E közben a kegyelem is megtette a magáét a lélekben. Hat a bölcseknek értelmére, megbizonyosítva őket; és indítja akaratukat, hogy amit jónak és üdvösnek megismertek, azt kövessék is.

Jézus közben gondol rájuk és figyeli a kegyelem munkáját. Vajjon engedelmes szívre talál-e bennük? Éppenúgy, mint mi is lélekben kísérjük fontos levelünket, vajjon meglesz-e annak a kívánt hatása? Mennyire örül kis szíve, hogy a kegyelem sugárát ily nagy lelkekre vetődni látja. Figyeli a kis Megváltó, hogyan készülődnek fel a bölcsek az útra, nem kímélve semmi költséget és áldozatot, csak hogy hozzá eljussanak s ajándékaikat megvigyék neki. Örömmel mérlegeli az érette meghozott áldozatok nagyságát. Ime, ezek a nagylelkű emberek, bár még pogányok, megteszik a határozó lépést, hogy hivatásukat kövessék. Nem törődnek azzal, hogy ezáltal esetleg nevetségessé válnak, tekintélyes kiadásokat kell tenniük, sőt tekintve az akkori utazás eshetőségeit, életükkel is játszanak. Maga az út igen tekintélyes idővesztéssel is járt. Hiszen ha Perzsiából jöttek, négy hónapot, ha Kaldeából,

legalább hatvan napot kell erre a nehéz és bizonytalan útra fordítaniok.

Mit törődnek ők azzal, ha majd őket egzaltált rajongóknak avagy talpnyaló udvaroncoknak tartják, ha jószándékaikat kétségbe vonják. Valami azt súgja nekik: „Legyetek nagylelkűek!”

Vajjon nem hallom-e én is olykor lelkem mélyén a biztató szót: Légy nagy lélek? Vágj neki és tedd a jót, amelyet a kegyelem ajánl, még akkor is, ha az emberek előtt nem is lesz meg a kívánt eredmény, hanem ellenkezőleg, megítélnek érte. Mit törödöl te az emberekkel? Vajjon ők lesznek-e majd egykor a te bíráid? „Az életszentségnek első regulája — mondja Berchmans Szent János — nem törödni az emberek véleményével.”

Hozzá még azt se hagyjuk figyelmen kívül, hogy a hivatás követése a bölcsekre nem is jelentett szoros kötelességet, hanem csak tanácsot. Nem is apellált a lelkiismeretükre, hanem csak a szeretetükre.

Isten egyes dolgokat parancsol vagy tilt, de igen sokat csak kér tőlünk, hivatkozva a mi szeretetünkre.

Elgondolhatjuk azonban, hogy milyen szomorúság lett volna a kis Messiásra, ha a bölcsek okoskodva, végre is otthon maradtak volna.

Ezekután fontoljam meg, visszatekintve a multamra, hányszor okoztam én is már neki ilyen szomorúságot. Hányszor villant fel lelkem egészen egy-egy csillag elöljáróm vagy lelkiatyám intelmében, figyelmeztetésében vagy szemrehányásában. Imámban, elmélkedésemben is hányszor kaptam egy-egy fénysugarat, amely

a jobbra, tökéletesebbre mutatott. Láttam csillagát, de sajnos bizony nem jöttem. Azért tétovázom talán még most is a lanyhaság mocharas lapályain.

Mennyit használna, ha egyszer már beiktathatnám életprogramomba a határozott jelíget: „Láttuk csillagát és jöttünk!”

3. A csillag eltűnése

Az evangélium voltaképen sehol sem említi, hogy a csillag a karavánt állandóan és kezdetől fogva mozogva vezette. Erre nem is volt szükség. Hiszen jól tudták ők, merre van Jákob népének otthona, Judea. De azért mégis, mikor úgy éjtszakákon virrasztott felettük és mosolygott rájuk, oly jóleső vigaszt jelentett számukra. Ez a vigasz szükséges is volt, hogy őket a bekövetkező megpróbáltatás éjtszakájára előkészítse. A Gondviselés isteni háztartásában ez a vigaszos gondolatoknak és érzelmeknek szerepe és feladata. Az ilyenkor kapott világosságból és melegből élünk, mikor aztán csakhamar a vigasztalanság rideg éjtszakájába lépünk.

A vigasz óráira visszagondolva bátorítgatjuk magunkat és óvjuk a csüggedéstől. Hiszen Isten nem változik és bár elrejti előlünk arcát, de a fátyol mögül csakúgy mosolyog ránk, mint ahogy a nap is derűsen ragyog, mikor a felhők elborítják fényes ábrázatát.

Látjuk ezt a bölcsék tanulságos történetében is. Míg Jeruzsálemben tartózkodtak, addig a kegyelemnek ez a jelképe és eszköze, a csil-

lag nem mutatkozott. Nagy megpróbáltatás ez a bölcsekre. Tehát Isten cserben hagyta őket?

Két oka is volt a csillag eltűnésének. Először is felesleges volt, hogy ott irányítson, ahol Isten erről hivatalos fórum, a zsinagóga által amúgyis gondoskodott. És csakugyan meg is kapják a bölcsek ott a tévmentes utasítást, hogy Krisztust hol keressék.

Nekünk sincs szükségünk magán- vagy misztikus kinyilatkoztatásokra, amikor itt van tévmentes Egyházunk, amely bennünket sokkal biztosabban eligazít, mint a rendkívüli „csillagok”.

De meg aztán ez a hálátlan, hitközönybe merült város nem is volt érdemes, hogy Isten még rendkívüli eszközökkel is figyelmeztesse a messiáskeresés kötelességére. Ezzel csak fokozta volna a város felelősségét és súlyosbította volna kárhozátát.

A jámbor bölcseknek volt fenntartva ez a rendkívüli kegyelem.

Amint elhagyják Jeruzsálemet, ezt az orosz-lánbarlangot, a csillag ismét visszatér hozzájuk és most már hűségesen kalauzolja őket az annyira óhajtott cél felé. Most már sietve „előttük méne” jelezve, hogy állhatatosságuknak csakhamar elveszik jutalmát. Sőt „megállapodék a hely fölött, hol a gyermek vala”. Mintegy sugárujjakkal mutatott a szerény házikó ajtajára. Isten ezzel is támogatta a hitet, amely a bölcsekben újabb s talán nagyobb próbának volt kitéve. Tehát a kis Király, aki még a csillagok felett is rendelkezik, ilyen kis házikóban lakik és udvarnépe szegény asszonyka, aki egy iparosnak a felesége? Mit mondanak majd otthon, ha ezt elbeszélik?...

No ezért az élményért ugyancsak kár volt ily utat tenni és annyi áldozatot hozni! De a bölcsek lelkét a kegyelem már teljesen meghódította. Valami égi nimbusz övezi az ő szemükben azt a házikót, és felismerik a néma gyermekben a Világmegváltót.

Boruljunk mi is velük az isteni Gyermekek elé, aki az Eucharishtiában ugyancsak némán tekint ránk. Nem szól ugyan ajakkal, de szívünkkel megérteti magát. Ajánljuk fel neki ajándékba szívünket.

Beszélgetés az Úrral és a többi szent szereplőkkel. Megköszönjük a hivatás kegyelmét a hitre és az ő különös szolgálatára. Felfrissítjük magunkban hivatásunk szellemét. Jófel-tételt teszünk, hogy főleg ma a kegyelem minden sugalmára és mozgalmára nagyon figyelünk és engedelmes lélekkel irányítjuk magunkat szerinte.

¹ Mt. 2, 1—11. — ² Róm. 11, 33. — ³ Num. 24, 17. — ⁴ Mt. 2, 9.

XLIII

A NAPKELETI BÖLCSEK III.

(A bölcsek útja)

Előgyakorlatok, mint az előző elmélkedésben.

1. Szerencsés megindulás

Az a lelki felkészültség, diszpozíció, amellyel a bölcsek Krisztus keresésére indulnak, a lehető legjobb, legalkalmasabb, és örök minta marad azok számára, akik a megtérésre, illetőleg a tökéletességnek, a szentségnek pályájára szánják magukat. Félretéve a meg nem okolt kételyeket és aggályokat, bátran és egyszerűen a Gondviselés kezére, a kegyelem csillagának követésére hagyatkoznak. Nem mondják a lustával: „Oroszlán van ott künn! Még megölnek az utca közepén.”¹ Sem azt: „Oroszlán van az utcán.”² Vagyis nem leplezik gyávaságukat, lustaságukat mindenféle képzelt veszedelmekkel, amelyek inkább csak a képzelet szülöttei s talán sohasem következnek be. A tétovázók ellenben nem gondolják azt meg, hogy a tétlenségben és túl nagy óvatosságban még sokkal nagyobb a veszély, mint

az okosan bizakodó próbálkozásban, és a gyávák tapasztalják magukon az Írás szavát: „Az ember az oroszlán színe előtt menekül, és medve jön vele szemben.”¹³ Hány hivatást, hány szép lelki karriert tett tönkre a félelem leplebe bújt gyávaság és tunyaság. Csak mikor a csillag már letűnt, akkor áll be náluk a késő bánat, akkor hullanak a terméketlen könnyek az egyszersmindenkorra eljátszott hivatás és tönkretett élet felett.

Viszont sohasem bánja meg, aki jószándékból és okosan nagyra, sőt igen nagyra vállalkozik, főképpen aki az életszentség kiküzdését tűzi ki célul. Hiszen ebben Isten szándékával teljes bizonyossággal találkozik. Tehát nyugodtan vághat neki az útnak a jelmonddal: „Uram, tebenned remélek, soha meg nem szégyenülök!”¹⁴

Teljesedik majd az ilyeneken is, amit Mózesnél olvasunk: „Az Úr előttük vonult, hogy mutassa az utat nappal a felhőoszlopban, éjjel meg a tűzoszlopban, hogy vezérelje őket az úton mind a két napszakban. Sohasem hiányozék nappal a felhőoszlop, éjjel meg a tűzoszlop.”¹⁵

2. Szerencsés folytatás

A bölcsek, éppen azért, mert bölcsek, nem térnek le sem jobbra, sem balra az útról, hanem egyenesen a csillag által jelölt irányban maradnak, és így minden lépéssel közelebb jutnak céljukhoz. Érzik, tudják, hogy minden kitérés kárbavesztett erőlködés.

Isten nekem is adott vezérfényt, és pedig négyszereset is. Első a józan értelem, azután a hitnek megbecsülhetetlen fénye, továbbá az

isteni sugallatok, végül előljáróim, lelkiatyám irányítása. Ezek nekem a betlehemi csillag, amelyet követnem kell. Ó, bárcsak követtem volna is gyermekségemtől fogva! De mennyire előbbre volnék már a mennyország útján. De legalább mostantól azok közé akarok tartozni, akiknek „józan az eszük, helyes az ítéletük”.

3. A megpróbáltatás

Éppen nincs a Gondviselés tervein kívül, sőt abba éppen beleillik, hogy Isten a nélkül, hogy választottairól kezét levinné, azokat próbáknak veti alá. Ilyen volt a bölcsekre nézve a csillagnak hirtelen letűnte. Bár „megfoghatatlanok (Istennek) ítéletei, és felkutathatatlanok az Ő utai”,⁸ de talán elleshetjük ebben is az Ő gondolatait és szándékait. Isten eltűntette a csillagot, hogy

a) megmutassa, hogy ő feltétlen ura az ő kegyelmeinek és vigaszainak.

b) Vigasztalásait, ha vissza is vonja olykor-olykor, ezt rendesen azért teszi, hogy ezzel a szívet függetlenítse minden önszeretettől, amely nem ritkán a lelki életbe is becsúszik, és így még nagyobb vigaszra készítse elő választottait.

c) Azt is meg akarja Isten ezzel mutatni, hogy a lelkivezetésre még azok is rászorulnak, akiket Isten rendkívüli kegyelmekkel kalauzol. Az ilyenek is kénytelenek a talán Istentől magánúton kapott kijelentéseket a lelkivezető ellenőrzése alá bocsátani.

d) Végül a csillag eltűntét kívánta Istennek dicsősége is. Így kényszerültek ugyanis a bölcsek Jeruzsálembe, Heródeshez betérni, így valósultak meg aztán az Úrnak szent Fiá-

val való tervei, amelyek végelemzésben az ő nagyobb dicsőségére váltak.

És a bölcsek, akiket Isten lelke, kegyelme eltöltött, meg is állották ezt a próbát. Cseppet sem jöttek zavarba. Mikor a mennyei világosság számukra elhomályosodik, keresik egyszerű szívvel az Isten embereinek segítségét. Nyugodtan elfogadják és követik az utasítást és nem csalódnak. Az a király, azok az írástudók, akik maguk megtagadják a Messiást, másokat azonban bizton kalauzolnak hozzá, olyanok, mint az útjelzők a választutaknál. Másoknak mutatják a helyes irányt, maguk mozdulatlanul maradnak a helyükön.

Vajjon nem vagyok-e én is ilyen útmutató? Nem kell-e nekem attól tartanom, amitől még a nagy Szent Pál is rettegett, mikor így ír: „Megsanyargatom testemet és szolgáságba vetem, nehogy míg másokat tanítok, magam valamikép elvetésre méltó legyek.”

Az Énekek énekének jegyese is, amikor jegyesét nem találja, elhatározza magát: „Felkelek, járom a várost... ott értek a várost járó örök.”

— Láttátok, akit lelkem szeret? — kérdi tőlük.

— Alighogy elhagytam őket, — beszéli tovább — meggletem azt, akit szeret a lelkem.”

Ezek az örök a lelki életnek mesterei, a Szentek, az Egyház által ellenőrzött teológusok és aszkétikus írók s lelkivezetők. Még a legtökéletesebb lelkek is áhítozva keresték ezek irányítását. Maga Szent Teréz is nagyon rajta volt, hogy lelki leányainak alkalmuk legyen ilyeneknek tanácsát lelki ügyekben kikérni.

Beszélgetés az Úrral. Kérem tőle a bölcseknek lendületes elhatározását, kérem, hogy velük együtt a helyes úton kitarthassak és nagylelkűen megálljam a lelki élet próbáit. Fel is teszem magamban, hogy a belső sugallatokat engedelmes lélekkel követem, nevezetesen pedig lelkivezetőm utasítását szentnek tartom.

¹ Péld. 22, 13. — ² U. o. 26, 13. — ³ Am. 5, 19.
— ⁴ 30. zs. 1. — ⁵ Ex. 13, 21, 22. — ⁶ Róm. 11, 33.
— ⁷ I Kor. 9, 27. — ⁸ É. é. 3, 3. 4.

XLIV

A NAPKELETI BÖLCSEK IV.

Első előgyakorlat. A szentírási szöveg: „Leborulván imádák a Gyermekeket. És megnyitván kincsesládáikat, ajándékokat adának neki, aranyat, tömjént és mirhát.”¹

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása az ünnepen adott szemlélődés szerint.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Úrtól az imádságos lelket és a kegyelmet, hogy én is kész szívvel ajánljam meg neki azokat az ajándékokat, amelyeket a bölcsek jelképes adományai kifejeznek.

1. A bölcsek Imádása

Elgondolom és szemlélem, hogyan borulnak a keleti bölcsek a Gyermeke elé, hosszában elterülve a földön, a keletiek szokása szerint. Külső hódolat ez, de kifejezése a belső odaborulásnak. A Zsoltáros talán őket látja, amikor a messiási zsoltárban lelkesülten énekl: „Boruljanak le előtte az etiopsok és nyalják ellenségei (a pogányok) a port.”² Nem a szent iszonyat és félelem szegzi őket a földre, amely a legfőbb Lénnyel szemben szintén megokolt,

hanem a hála és bizalom: „Íme, Isten az én szabadítóm, bízom és nem félek, mert az Úr az én erőm és dicsérő énekem és szabadítóm lett nekem. Örömmel meríték majd vizet a Szabadító forrásaiból.”³ Még egyszer átgondolom azt a heroizmust, amelyet a bölcseknek ki kellett fejteniök, míg eddig eljutottak s csodálom a hitet, amelyet gyakorolnak. Ebből is látom, hogy valóban a hit Istennek tiszta ajándéka, és pedig a legértékesebbek egyike, amelyet választottainak adhat. Mily erős is a hitnek szemel! Később majd megismeri a hit a Nagy Szabadítót a keresztfáján és az Eucharisztia leple alatt. Csakis az alázatos elme tudja ezt az ajándékot elfogadni, amely kész leborulni Istene, Teremtője előtt. A megalázkodás és tiszta látás íme, milyen kölcsönhatást fejtenek ki egymásra.

Az alázatos és engedelmes gyermeket az atyja kézenfogva magas hegyre vezeti, ahonnan mindent, mindent lát és gyönyörködik a remek tájakban. A makrancos, engedetlen gyermeket otthon hagyja és az nem lát semmit.

Ó, minő mélységes béke és vigasz volt ezért mindjárt a bölcseknek közvetlen jutalma. Elmondhatták a Zsoltárossal: „Majd akkor bővelkedem, ha megjelenik a dicsőség.”⁴ Az ószövetségben már az angyali jelenés is félelmetes, mert a közhit szerint halált jelentett. Istennek megjelenése pedig egyszerűen rettető volt. Gondoljunk Sinai hegyére.⁵

Athátja ugyan a bölcseket is az Isten közelségének szent félelme, de viszont a gyermek kedvessége elbájolja őket. Beh jó is volt előtte leborulva lenni! Borgias Szent Ferenc

is, még mint világi azt kéri Szent Ignációl, eszközölné ki számára Istentől, hogy lelke mindig Isten jelenlétében, mintegy odaborult állapotban maradjon.

Ó, ha az én szívem is oly egyszerű, hittel teli és alázatos volna, mily sóvárogva közelítené meg az eucharisztikus Gyermekeket, mily szívesen és — amennyire lehet — hosszan borulna eléje. Én is a Zsoltárossal: „Naponkint hétszer mondanék dicséretet neki” az ő oltára számolyánál.

2. A bölcsek ajándékai

A keleti ember sohasem megy hatalmas úr elé ajándék nélkül. Sőt maga a leghatalmasabb Úr, Isten ezt meg is kívánja: „Ne jelenjél meg üres kézzel szíнем előtt.” A bölcsek is ösztönözve érzik magukat, hogy hitüket, hódolatukat jelképes ajándékokkal fejezzék ki. Ezek az ajándékok sokkal finomabbak, mondhatnám lelkiesebbek, mint a zsidóknak nyers és érzéktelen áldozatai. Az egyházi liturgia rájuk vonatkoztatja a Zsoltáros ígét: „Tarsis királyai és a szigetek adományokat hordjanak, Arábia és Szába királyai ajándékokat hozzanak. Hódoljon előtte a föld minden királya.”

Elgondolhatjuk, milyen kedvesek voltak a kis Jézus előtt ezek az ajándékok. Az, aki a szegény özvegynek két fillérét oly szívesen fogadta, és Abel áldozatát annyira értékelte a jószándék miatt, amellyel ezek neki ajándékaikat felajánlották, mily meglepődéssel látta a pogányok hódolati adományait, amelyeket annyi hittel s oly messze földről hoztak el neki. Mert a felajánlott adomány értéke, legyen

az kicsiny vagy nagy, a szándéktól, illetőleg a szeretettől függ, amellyel az Istennek felajánljuk.

Az adományok kedvességét csak növelte azoknak misztikus értelme. Hiszen mint Juvenecus, régi keresztény költőpap, rövid kis versben pompásan összefoglalta: „Thus, aurum, mirha Regique, hominique, Deoque dona ferunt.” Tömjént, aranyat és mirhát hoznak a királyt, az embert és az Istent megillető ajándéknak.”

Az arany egyébként jelentheti a szeretet adóját, mellyel Királyuknak tartoztak. A tömjén, mint az imádás és égbeszálló áhítat jelképe, az Istenhez való viszonyukat és kötelességüket fejezte ki. A mirha pedig, amely a fának könnye, vére, az önmegettagadás szellemére, az áldozatra emlékeztetett, amely őket áthatotta.

A szerzeteseknek az arany a szent szegénységet juttatja eszükbe, t. i. a földi javakat, amelyekről Isten szerelméért lemondtak, a mirha számukra a szent tisztaság kifejezője, mert bevág az érzéki természetbe, és állandó szent gyászt és vértanúságot jelent az ösztönösséggel való állandó küzdelem folytán. Végül a tömjén a szent engedelmesség szimboluma, mert általa lesz az ember kellemes illatú, magát teljesen felemésztő áldozattá.

Egyházunk az ajándékokban szereti látni Jézusnak, a királynak, a főpapnak és a halandónak megajánlott jelképes áldozatot.

Vegyük ezeket a jelképeket sorra, és alkalmazzuk magunkra. S követve szívünk sugalmát, mi is tegyünk az Úrnak ezen a szép ünnepen teljes és feltétlen megajánlást.

3. Mivel felel Jézus?

Sokkal drágább, értékesebb ajándékokkal. Mert Isten sohasem engedi magát felülmúlni a nagylelkűségben. Megadja nekik a bölcsesség aranyát. „A bölcsességhez képest minden arany csak kevés homok.”¹⁸

Megismertette velük a kereszténységnek mélységes titkait, s az örökkévalók mérhetetlen értékét, amelyekért érdemes mindenről, akár az életről is lemondani.

A tömjénért viszont megadta nekik az áhítatnak, buzgalomnak és mélységes imaéletnek, talán a misztikának kegyelmét. A mirháért viszonzásul közölte velük a keresztszeretet, az önmegtagadás és penitencia szellemét és némelek szerint a vértanúság dicsőségét.

Megismerték a Gyermekeket és Anyját, sőt talán ölelhették, csókolhatták is a Kisdedit, amiért még az angyalok is irigykedhetnek rájuk.

Mily jó tehát Istennek szolgálni és magunkat neki fenntartás nélkül odaadni.

De én mit adjak Istennek? Mi telik az én szegénységemből?

Sok, igen sok. Odaadhatom szívemet, szeretetemet, szabadságomat és időmet. Életemnek minden percét. Örökkévalóság lesz érte a jutalmam.

Beszélgetés az Úrral. Legyen ez ismét csak nagy megajánlás, de olyan, amely nem marad meg az elméletnél és felbuzdulásnál, hanem átmegy a gyakorlatba is. Nevezetesen ma mit tudnék Uramnak adni? Talán éppen az időmet tudnám jobban kihasználni, s üres ábrán-

dozás helyett tenni, amit tennem kell. És amit teszek, azt tegyem is! Becsületesen, hiánytalanul. Hiszen abban, amit teszek, magamat akarom adni, és pedig a legfőbb Úrnak, Istennek.

¹ Mt. 2, 11. — ² 71. zs. 9. — ³ Iz. 12, 2. 3. —
⁴ 16. zs. 15. — ⁵ Exod. 19. — ⁶ 118. zs. 164. —
⁷ Exod. 23, 15. — ⁸ 71. zs. 10, 11. — ⁹ V. ö. Bölcs.
7, 9.

XLV

A NAPKELETI BÜLCSEK V.

Előgyakorlatok, mint az előző elmélkedésben.

1. Ez a titok megdicsőíti Jézus hatalmát

Dicsőséges ez a titok Jézusra, mert csodálatosan és szépen kijelenti azt a hatalmat, amellyel ő rendelkezik az égben és a földön. Valóban már itt igazolva látjuk, amit a világból való búcsúzáskor mondott: „Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön.”

Igen, a földön. Mert hiszen kegyelme által fejedelmeket bódít meg, és fejedelmeket, akik hadseregek felett rendelkeznek. Ő, a kicsi gyermek ejt félelembe. „Uralma alá vannak vetve a hatalmasságok és erők.”

Megmutatja hatalmát az égen is. Ime, csodás szépségű, tündöklő csillagot teremt. Ő, a csillag mennyit nem mond szívünknek! Eszünkbe juttatja Teremtőjét és Urát.

A csillag azért van, hogy a sötétben világoskodjék. És Jézus? „Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétben, hanem övé lesz az élet világossága.”

A csillag vezérli a hajóst, az utast. Jézus

ugyanazt teszi teljes hatalommal az örökkévalóság felé törekvő lélekkel.

A *csillag* szemünkben oly csekély, de valójában óriási nagy. Ilyen Krisztus is. Kicsi, főleg az Eucharishtiában.

A *csillagnak* titokzatos hatása van a földre, aminő főleg a vonzóerő. Így hat Jézus is a szívekre kegyelme és szerelme által. Ő a mi reménységünk csillaga. Kérem is mindjárt Őt, hogy az is maradjon, éspedig egyedül Ő az egész életben. Így akarom én is az Ő hatalmát megdicsőíteni.

2. Megdicsőíti Jézus bölcsességét

Ez a titok ugyanis kinyilvánítja Jézus bölcsességét, éspedig isteni módon. Ime, imádtatja magát a világ bölcsei által, akiket ezzel egyben lemondatt a testnek és vérnek okosságáról, az emberi bölcseségről. Lám a keleti zarándokok nem földi, hanem égi világosság után indulnak s leborulva hódolnak a mennyei Bölcsesség előtt. Csodálatos Bölcsesség ez! Hiszen tudjuk, hogy az ember, még a keresztény ember is, a tökéletesség iskoláját járó ember is mennyire ragaszkodik a saját fejéhez, okosságához, és mennyire szalad a földi élvezet és boldogság után. És most ezeket a pogányokat hódolni látjuk a szegénységnek, alázatosságnak és önmegtagadásnak örök jelképe és ideálja, Jézus előtt.

Mínhogy pedig „az embert vágyai vezérlik”, ime, Jézus vonzóvá és értékessé tudta tenni a szegénységet, dicsőséggé a megvetetést és kellemessé a szenvedést. Micsoda bölcsesség kell ehhez!

De e mellett megszegyeníti Heródesben és a zsidókban a világ politikáját és mesterkedését. Ki tudja azt használni a saját nevének megismertetésére, amint ezt majd az Aprószentek történetében látjuk.

Tanuljam meg tehát én is ott, az Úrnak jászolánál s gyermeksége titkában az igazi bölcseséget, amelyet az Úr a szegénységben, alázatosságban és önmegtagadásban rejtget. „Atyám, elrejtetted ezeket a bölcssek és okosak elől és kijelentetted a kisdedeknek.”⁴

Lássam egyszer már be igazán a világiás önszeretetnek oktalanságát s minden törekvésének és erőlködésének céltalanságát. Mily szépen és jól mondja a keresztény Bölcs:

„Csupa hiúság, csupa hiúság, minden csak hiúság”,⁵ kivéve Istent szeretni és egyedül neki szolgálni. Az az igazi bölcsesség, hogy a világ megvetése által a mennyei boldogság után törekedjünk.

Hiúság tehát mulandó gazdagságot keresni és abban bizakodni. Hiúság tisztségekre vadászni és magas állásokra törtetni.

Hiúság a testnek kívánságát követni és olyan után vágyódni, amiért végre keményen kell bűnhődni. Hiúság hosszú életet óhajtani és a szent életre kevés gondot fordítani. Hiúság csak a jelen életre ügyelni és a jövőre nem tekinteni. Hiúság azt szeretni, ami gyorsan elmúlik és oda nem sietni, ahol örökkévaló boldogság vár.⁶

Ó Jézus, add, hogy a világi bölcseségnek és okosságnak „szabályait” és „törvényeit” szívből utáljam és megvessem, a te bölcseségedet pedig egész lélekkel szeressem és kövessem!

3. Megdicőítő Jézus jóságát

Ez a titok kijelenti és kinyilvánítja Jézus végtelen jóságát. Amint Urunk a világra jön, nyomban el is kezd jót tenni. Elkezd üdvözíteni „minden világra jövő embert”,⁷ szegényt és gazdagot, előkelőt és alacsony rangút, tudóst és tudatlant, mindenkit a maga módja és adottsága szerint. Egyikért angyalt, a másikért csilлагot küld. Előbb a pásztorokat hívja, hogy ezek aztán az egész nyáját aklába tereljék. A bölcsekben a pogányságot emeli ki a halál árnyékából. Az agg Simeonban pedig jelképezi, hogy az idők végén majd végre Izrael szeme is megnyílik s hozzá tér.⁸

Csodálom az Úrnak mindenkire kiterjedő eme végtelen jóságát. Imádkozom is mindjárt, hogy az ő őszinte szándéka, amellyel „akarja, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismeretére eljusson”,⁹ az emberi akarat makacosságán meg ne hiúsuljon. Végigtekintek részvétellel és könnyes szemmel a földtekén, amelyen a pogányok százmilliói hemzsegetnek, akiknek még nem tűnt fel a hit csillaga. Azon leszek, hogy az Apostol előírása szerint: „Tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések és hálaadások”¹⁰ a misszióért és az újra elpogányosodó művelt népekért, amelyeknek sorsa még kétségbeejtőbb, mint azoké, akik az igazságot még sohasem ismerték meg. El is határozom, hogy a missziók érdekében és a modern ateizmus leküzdésére minden tőlem telhetőt megteszek.

Beszélgetés az Úrral az elmélkedésben adott anyag szerint. Elmondom az Úrnak, mennyire bízom az ő hatalmában, bölcsességében és a

szeretetében. Ezekre akarom én is egész életemet és működésemet felépíteni. Reá hagyatkozom, teszek érte, amit tehetek, és nyugodtan nézek a jövőbe.

¹ Mt. 28, 18. — ² V. ö. I Pét. 3, 22. — ³ Jn. 8, 12. — ⁴ Lk. 10, 21. — ⁵ Préd. 1, 2. — ⁶ Kempis I. 1, 3—5. — ⁷ Jn. 1, 9. — ⁸ Róm. 11, 26. — ⁹ I Tim. 2, 4. — ¹⁰ I Tim. 4, 1.

XLVI

A NAPKELETI BÖLCSEK VI.

Első és második előgyakorlat, mint az előző elmélkedésben.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Istent, hogy „az Úr Jézus felhívása ne találjon nálam süket fülekre, hanem engedelmeskedve, sőt lelkesedve lépjek nyomába”.

(Ez az elmélkedés a „Krisztus országa” kontemplációt alkalmazza s mintegy gyakorlatilag bemutatja a keleti bölcsek történetében.)

1. „Látom Krisztus Urunkat, az örök királyt” (Lelkigyak. könyv)

Valóban az egész fenséges titok Krisztus Urunknak királyságát tünteti fel, emeli ki. Nemde a bölcsek már azzal a kérdéssel állítanak be Jeruzsálembe: „Hol vagyon, aki szülött a zsidók *királya*?”¹

Ajándékaik is ugyanezt a hitet juttatják kifejezésre. Heródes sem másként fogja fel a dolgot, mert hiszen trónját félti tőle.

Valóban király ő már a jászolban is és marad örökké.

Uralkodik a természet felett. Csillaggal,

amelyet az Ő keze irányít, idézi maga elé királyi alattvalóit, hogy hódoljanak neki.

Uralkodik a lelkek világában. Angyalait küldi ki, hogy meghívják a pásztorokat.

Egyszóval ura Ő a szíveknek, amelyeket kiválasztott, míg ellenségeit rettegésbe ejti s megveti, kijátssza azoknak fondorlatait.

Dönt e népek sorsa felett.

Nemzeteket hív meg, mint a három bölcs esetében látható, de másokat meg elvet, mint elvetette Izraelt.

Imádjuk ezt a kedves, de mégis titokzatos, félelmetes, isteni Fenséget, aki a mi sorsunkat is királyi kezében tartja.

2. „Látjuk körötte az egész világot, amelyet és mindenkét külön-külön meghív”

Meghívja Izraelt a próféták s Szent Írások, az angyalok s a jámbor pásztorok tanúskodása által, akik „elhíresztelték a beszédet, melyet nekik a gyermek felől mondottak vala”.³ Meghívja külön Heródest is a hozzá beköszöntő három keleti bölcs által.

Meghívja a pogány világot a csodálatos csillag és a bölcsek közvetítésével.

Ehhez a külső híváshoz járul a kegyelemnek benső vonzása, amellyel mindenegyres lelket külön felkeres, hív, szólít.

Mindenkit olyképen hív meg, ahogy az rája alkalmas s amennyire méltó arra. Így a három bölcsben, akik értettek a csillagok járásához, égi tűnemény által ébreszti fel a hivatást, a zsidókban viszont az angyalok által.

Engem is meghívott és sokszor hívogat

külső és belső kegyelmek által a tökéletességre, alkalmazkodva adottságomhoz s amennyire késznek és hajlandónak lát kegyelme elfogadására és felhasználására.

Nagyon komoly és szinte félelmetes dolog ez a hívás vagy hivatás!

3. „Az az akaratom, hogy hatalmam alá vessem az egész világot, minden ellenségemet és úgy menjek be az én országomba”

Krisztus uralkodni akar és uralkodik is most és mindörökre. Boldog, aki kegyelmének és szerelmének s nem pedig vasvesszejének hódol meg. Krisztus legyőzte e pogány népeket, de győzött Izraelen is, amelyet vaksággal sujtva, veszni enged. Majd felettem is győz, ha eddig még nem győzött. De hogyan és mennyire? Attól függ, hogy miképen teljesítem azokat a feltételeket, amelyeket kitűzött, amikor munkára, csatára hívott.

4. „Aki tehát velem akar jönni, kell, hogy velem fáradjon s így kövessen aztán egykor a dicsőségben is”

Jézushoz jutni, Jézusé lenni nem kis áldozattal járhat. A keleti bölcsek is bőven tapasztalhatták ezt.

a) El kellett hagyniok — legalább egy időre — otthont, családot, talán már előrehaladott korban. Mondhatnám, kalandos vállalkozásra kellett magukat szánniok, amelyet nemigen ért meg a tucatember. Anyagi haszon nem kínálkozik, hanem e helyett lemondás,

fáradtság s esetleg felsülés ígérkezik holmi vallási ábrándért...

b) A veszélyek sem voltak kizárva. Emberileg szólva kicsi híja, hogy Jeruzsálemben, abban az oroszlánveremben nem hagyták életüket...

c) Végül a kis Király egész megjelenése nem hívta-e őket heves csatára a legnagyobb ellenség, a kevélység ellen? Ők, a bölcsek, esetleg királyok, ők, a gazdagok, boruljanak le a koldus ruhában bemutatkozó kicsi gyermek előtt s neki mintegy hűbéradót fizessenek? Bizony ilyenkor az embernek „dolgoznia kell önmaga ellen”, hogy a Mestert követve a fáradtságban, követhesse őt a dicsőségben is.

5. „Mindenki, akinek józan esze van, felajánlja magát a vállalatra”

Itt is látszik, hogy Istenem, mily kevésnek van józan esze, belátása. Azt a csillagot számtalanok látták, sőt érezték is bizonynyal a kegyelem vonzalmát. Megbámulták a szenzációs tüneményt, tereferébe bocsátkoztak rajta, de aztán szépen otthon maradtak.

„Nem volt józan ítéletük.”

Mások komoly megfontolás tárgyává tették a dolgot. De jaj! A nehézségek! Ott kellene hagyni az otthon melegét, kényelmét, vigaszait. Ez még a Szenteket is olykor nagyon megpróbálta, amikor arról volt szó, hogy hivatásukat kövessék, de megtették. A legtöbbször azonban a dolog csak abbamarad... Gyávának bizonyulnak.

„Nem volt józan ítéletük.”

Ismét mások, mint Heródes és a zsidók

legjava gonoszságból, gőgből, kapzsiságból tagadták le a hivatást, s szinte kiölték magukból.

Ezeknek „legkevésbbé volt józan ítéletük”.

Mindezek nem látták be, hogy a hivatás követése a legnagyobb kincs, szerencse és kitüntetés, amely bennünket érhet.

Csak kevesen akadtak, akikben megvolt a hivatásszeretet és a bátorság. Ne csodáljam én sem, ha manapság is oly kevés az igazi hivatás vagy jobban mondva, kevesen vannak, akik a felajánlott hivatást követik.

6. A nagy megajánlás

A keleti bölcsek nemcsak úgy ímmel-ámmal, hanem igazi nagylelkűséggel vágtak neki a vállalatnak és „kitüntek a Király szolgálatában”.

a) *Mily kitűnő áldozatokat hoztak Krisztusért*, vagy jobban mondva, mit nem áldoztak fel érte? Szülőföld, család, nyugalom, béke, becsületük, sőt életük forgott szóban. Nagylelkűségük őket hitvallókká, apostolokká, sőt majdnem vértanúkká tette.

b) *Hogyan követik hivatásukat?* Hittel, királyi határozottsággal és elszántsággal.

„Láttuk csillagát Napkeleten és eljöttünk.”⁸ Tehát azonnal, készséges szívvel s gyermekded egyszerűséggel.

c) Aránylag mily kevés indítóokuk volt ahhoz képest, mint aminők nekünk vannak, hogy Mesterünket, Istenkirályunkat kövessük.

7. De látjuk aztán a keleti bölcsek történetében azt is, hogy minél nagyobb lelkű valaki Isten iránt, annál nagyobb lelkűnek tapasztalja majd Istent magával szemben és fáradságának meglesz a jutalma

1. Már milyen nagy elégtétel volt számukra, hogy a Gondviselés gyengéd figyelmét és pártfogását szinte kézzelfoghatóan tapasztalták sorsukban. Mindenki és minden kezükre játszik, hogy célt érjenek. Maga a cinikus Heródes és a zsidó tanács adja meg nekik a tévmentes utasítást, hová és merre forduljanak, hogy biztosan céljukhoz jussanak. A nagylelkű bízzék és bízhatik bátran Isten segítségével.

2. Aztán „*megtalálták a Gyermekeket anyjával, Máriával.*”⁹ És ezzel meg is van mondva minden. Megkapják a keresztény hit ajándékát s megismerik, ami abban a legszebb s legmagasztosabb, tudniillik a Gyermekeket és az Édesanyját. Mint egyszerűen pogányok jönnek s hazatérnek mint hittudósok, az alakuló Egyház első oszlopai.

3. Liturgiájuk az Egyházban a legrégibb, legfenségesebb. Oktávájuk alatt az Egyházat képviselő pap a szentmisében térdre esve mondja és teszi, amit ők tettek: „Leborulva imádák őt.”¹⁰

Tiszteletükre épült 700 évig a kölni dóm, ahol ereklyéjüket őrzik. Az a korona, amely ott fejüket díszíti, halvány jelképe égi dicsőségüknek, és fennen hirdeti, hogy „Istennek szolgálni annyi, mint uralkodni”.

A *beszélgetésben* fejezzük ki szerencsekívánatainkat Jézusnak és Máriának, hogy ilyen királyi szíveket hódítottak meg maguknak.

Aztán hálálkodjunk a keleti bölcseknek, akik megvitték a mi őseink hódolatát és így a mi hódolatunkat is, Jézusnak. Nekik köszönhetjük, hogy mi, keresztények léphettünk az elvetett zsidóság helyébe mint „választott nép”.

Ajánljuk végül meg magunkat nagylelkűen és ismét véglegesen az isteni Szívnek, ígérve, hogy egész valónk és egész életünk feltétlenül és kizárólagosan az ő szolgálatára lesz szentelve.

¹ Mt. 2, 2. — ² Lelkigyak. k. — ³ Lk. 2, 17. —
⁴ Lelkigyak. k. — ⁵ U. o. — ⁶ U. o. — ⁷ U. o. —
⁸ Mt. 2, 2. — ⁹ Mt. 2, 11. — ¹⁰ U. o.

XLVII

A NAPKELETI BÖLCSEK VII.

Első előgyakorlat. A szentírási szöveg: „És intést kapván álmukban, hogy vissza ne térjenek Heródeshez, más úton térének vissza országukba.”¹

Második előgyakorlat. A helyszín és jelenet elgondolása az ünnepi szemlélődés alapján.

Harmadik előgyakorlat. Kérem az Úrtól az engedelmesség szellemét, amely legbiztosabban vezet és ment meg a tévedéstől és veszélytől.

1. Kölcsonőse épülés

Amíg a bölcsek kíséretükkel Betlehemben tartózkodtak, bizonyos gyakori érintkezést tartottak fenn a Szentcsaláddal. Naponkint meglátogatták az isteni Gyermekeket és örültek, hogy Mária és József társaságát élvezhetik. Főleg azzal a néma Gyermekekkel oly jól megértették már egymást, aki mindig mosollyal fogadta őket és a béke csókját lehelte a lelükre.

Mikor azután a Szentcsalád magára maradt, József és Mária megbeszélték benyomásaikat és élményeiket. Bámulták és magasztalták a bölcsek hitét, egyszerűségét, bizalmát Istenben

és bátorságát. Épültek mindezen és felbuzdul-
tak, hogy ők is mindinkább és mind hűbben
szeressék Istent, akitől még sokkal többet
kaptak, mint a bölcsek. Viszont a bölcsek
sem tudtak egy-egy látogatás után másról
beszélni, mint arról, amit a Szentcsaládnál
láttak és tőle hallottak. Mint a szivacs, úgy
szívták magukba ezt az isteni, mennyei leve-
gőt, amely a kis hajlékban lengett. Érezték,
hogyan alakulnak át lelkileg s válnak más
emberekké. Akárcsak mi, a jól végzett lelki-
gyakorlatokban.

Igy kell nekünk is egymást a jópéllda által
építenünk. „Törekedjünk arra, ami békességre
és egymás épülésére szolgál” — úgymond az
Apostol.

De nemcsak nagy Szentektől lehet ám vala-
mit tanulni, hanem egyszerű hívektől, sőt gyer-
mekektől is. Használjuk ki ezt a kegyelmet,
amely oly gyakran felkínálkozik. Viszont ne
feledjük az Apostol intelmét: „Minden szabad
nekem, csak hogy nem minden szolgál épülés-
re.”⁴ Vagyis még a különben megengedett dol-
gokban is óvatosnak kell lennem, nehogy má-
sokat megbotránkoztassak.

Különösen meg kell ezt szívlelnie annak,
akit Isten „a gyertyatartóra tett, hogy világít-
son mindazoknak, kik a házban vannak”.⁴
Ilyenek az egyháziak és az előjárók általában.

2. A búcsúzás

Végre is elérkezett az utolsó nap estéje.
A bölcsek és kíséretük búcsút vesznek a Szent-
családtól, hogy azután másnap hajnalban haza-
induljanak. Elgondolhatjuk, hogy mily meg-

ható volt ez a búcsúzkodás. A jámbor bölcsek sirtak, mint a gyermekek. Felajánlották nekik országukat s meghívták őket oda.

Mária és József is könnyeztek a meghatottságtól. A kis Jézus pedig, akivel úgy megértették már egymást, mintha csak azt mondotta volna: „Mi még egykor viszontlátjuk egymást!” A bölcsek csókolgatták Mária ruhájának szegélyét s a fátyolát, amelyet nekik emlékbe adott. Hiszen egyebet mit is adhatott volna a szegénységében? Aztán megosztozva rajta, mint talizmánt és legdrágább ereklyét keblükbe rejtették.

Nyugalomra tértek, hogy másnap szaporán útrakelhessenek. Éjtszaka azonban csodálatos álmuk van, és pedig mindhármuknak azonos, hogy így annál inkább meggyőződjenek annak mennyei eredetéről.

Isten ugyanis angyal által azt az intézkedést küldte nekik, „hogya vissza ne menjenek Heródeshez”, hanem más úton térjenek haza.

Hogy mennyire átalakította s felemelte a Szentcsaládnál tett látogatás a bölcsek lelkét, elárulja fenséges példája az úgynevezett „vak” engedelmességnek, amelyet ezen alkalommal adnak. Csak annyit tudnak, hogy ez az intézkedés Istentől származik, s ímé, szó nélkül, ellenvetés és okoskodás nélkül engedelmeskednek. Pedig az észokok ágaskodnak és keresik a kibúvót.

Hiszen már minden intézkedés megtörtént, hogy a már egyszer megjárta úton térjenek haza. Megtervezték, hogy mikor és hova érnek, hogy így mindenütt alkalmas szállást találjanak. Határozottan nagy udvariatlanság is volt

a nagy Heródes kérését figyelmen kívül hagyni, aki oly előzékenyen bánt velük, s országból búcsúzás nélkül távozni. A becsületük is érdekelve van. Hiszen, ha Jeruzsálembe nem térnek vissza s nem számolnak be útjuk eredményéről, ezt mindenki annak tulajdonítja, hogy a vállalat felsüléssel végződött, és álmódó kalandorokkal volt csak dolguk. Viszont minő elégtétel leszen számukra, ha Jeruzsálem népének ők hirdetik ki, hogy felfedezték a Messiásukat. Ez bizonynal nem kis dicsőséget jelent majd számukra. Kétségkívül — gondolták — Isten ügyének érdeke is ugyanez, hiszen a Gondviselésnek bizonynal az a szándéka, hogy az Úr Jézust mindenki, főképen az ő népe megismerje és imádja... A gonoszlélek is bizonynal nagyon segítette őket sugalmával, hogy csak a saját emberi okosságuk tanácsát kövessék. Ámde a bölcsek akárhány szerzetesnek becsületére váló készséggel „vak” engedelmességgel nyomban felszedik sátraikat, s bízva Isten gondviselő jóságában, amelyet már idejövet is annyira tapasztaltak, nekivágnak a megint csak bizonytalannak látszó, járattalan útnak.

Mennyire jól tették! Hiszen ők sok dolgot nem tudhattak, nem láthattak, ami megmagyarázhatta volna az isteni bölcs eljárást. De ezt az Úr elrejtette előlük, hogy érdemüket, jutalmukat gyarapítsa.

Ha visszamennek, kétségkívül Heródesnek, a vén rókának csapdájába esnek, aki őket bizton foglyul ejti, sőt el is teszi láb alól, hogy a megérkezett Messiás-királynak híréis elfojtsa. A kis Jézusra s a Szentcsaládra, em-

berileg szólva, ugyancsak nagy bajt hoznak s életveszélybe sodorják azt.

Megmarad ebből számomra is a nagy tanulság: „Nekem azonban jó az Istenhez ragaszkodnom, az Úrban, az Istenben bíznom!”

3. Visszapillantás

Szemlélem a szereplőket.

Látom, hogyan szövi Heródes, mint a mérges pók, hálóját. Emberileg biztosan sikerülnek is tervei és a kis áldozat vérét kiszívhatja, hacsak egy magasabb hatalom bele nem nyúl és szét nem tépi a szálakat. Amde Isten tudja, hogy „gonoszság és csalárdság (Heródes) szájának beszéde... fekvőhelyén esztét gonoszságon töri”. „Ismeri az Úr az emberek gondolatait s tudja, hogy hiábavalók.”

Hol van most már Heródes és mivé lettek adáz tervei? „Az Úr ellenségei alighogy tiszteletre és méltóságra szert tesznek, eltűnnek, miként a füst, eltűnnek.”

Szemlélem aztán *Jézust*. Nincsenek hadseregei, hogy a gonosz királynak ellenálljon, hogy magát védelmezze. Csak a gyenge Szűz és a becsületes mesterember karja az ő oltalma. De nyugodtan pihen. „Nyugodtan térek aludni s pihenni, mert te, Uram, kiváltképpen megerősítettél reménységemben.”¹⁰

Szemlélem végül a *bölcseket*, ezeket az egyszerű, gyermekded galamblelkeket. Ők is békét élveznek, az Úr Jézus békéjét. Hiszen látják, tudják, érzik, hogy Isten szeme örködik felettük. „Az Úr az én pásztorom, semmi sem hiányzik énnekem... Helyes ösvényre vezérel. Járjak bár a halál árnyékában, nem félek

semmi bajtól, mert te velem vagy, vesszöd és pásztorbotod megvigasztal engem.”¹¹

Még telve van és marad is lelkük a vigaszos élményük emlékével és mint kincset őrzik azt az egész életben.

Igy kellene, hogy én is eltelve legyek és maradjak egész nap a szentáldozásból hozott örömmel és hálával, s vággyal, hogy holnap megint csak felkeressem és fogadjam Jézust. Mennyivel szerencsésebb vagyok én a bölcsek-nél, akik csak egyszer-kétszer élvezhették az életben ezt az isteni ölelkezést.

Beszélgetés először is az Úr Jézussal. Megköszönöm neki a vigaszt és segílyt, amelyet a három bölcsnek nyújtott s amellyel az ő jóságos Szívét nekem is kinyilatkoztatta. Magamat ugyancsak ebbe a Szívbe és annak különös oltalmába ajánlom, hűséget ígérve neki az egész életútra, egészen az utolsó lehelletig.

¹ Mt. 2, 12. — ² Róm. 14, 19. — ³ I kor. 10, 23.
— ⁴ Mt. 5, 15. — ⁵ Mt. 2, 12. — ⁶ 72. zs. 28. —
⁷ 35. zs. 4, 5. — ⁸ 93. zs. 11. — ⁹ 36. zs. 20. —
¹⁰ 4. zs. 9, 10. — ¹¹ 2. zs. 1, 4.

Az elmélkedések a „Példát adtam nektek” című kötetben egész hamvazószerdáig folytatódnak.

TARTALOM

Előszó	3
--------	---

Advent I. hete

Vasárnap. Keresztelő Szent János a pusztában	5
Hétfő. Keresztelő János prédikációja I.	11
Kedd. Keresztelő János prédikációja II.	18
Szerda. Keresztelő János prédikációja III.	24
Csütörtök. Keresztelő János prédikációja IV.	30
Péntek. Keresztelő János és Jézus	36
Szombat. Krisztus országa I.	42

Advent II. hete

Vasárnap. Krisztus országa II.	48
Hétfő. Krisztus országa III.	54
Kedd. Krisztus országa IV.	61
Szerda. Krisztus országa V.	68
Csütörtök. Krisztus országa VI.	75
Péntek. A világ képe Krisztus nélkül	81
Szombat. A Szentháromság a megtestesülést elhatározza	89

Advent III. hete

Vasárnap. Az isteni dekrétum végrehajtása	96
Hétfő. A megtestesülés	102
Kedd. A megtestesülés ideje	108
Szerda. Az angyali köszöntés I.	113
Csütörtök. Az angyali köszöntés II.	121
Péntek. Az angyali köszöntés III.	127
Szombat. Az angyali köszöntés IV.	132

Advent IV. hete

Vasárnap. Az anyagi köszöntés V.	137
Hétfő. Az anyagi köszöntés VI.	143
Kedd. Az anyagi köszöntés VII.	149
Szerda. Az anyagi köszöntés VIII.	155
Csütörtök. Az anyagi köszöntés IX.	161
Péntek. „Az Úr tesz megalázottá és felmagasztalttá“	167
Karácsony vigiliája. December 24. Útban Betlehembe	173
Karácsony napján. December 25. A mi Urunk Jézus Krisztus születése I.	179
December 26. A mi Urunk Jézus Krisztus születése II.	184
December 27. A mi Urunk Jézus Krisztus születése III.	189
December 28. A pásztorok imádása I.	194
December 29. A pásztorok imádása II.	201
December 30. „Ez lesz nektek a jel“	208
December 31. Az örökkévalóságról	214
Újév napján. Január 1. Karácsony nyolcada	220
Jézus nevenapja. Január 2. Jézus neve	226
Január 3. A kisdéd Jézus I.	231
Január 4. A kisdéd Jézus II.	237
Január 5. A gyermek Jézus és az Eucharisztia	242
Január 6. Vízkereszt ünnepe	251

Vízkereszt nyolcada

Második nap. A napkeleti bölcsek II.	259
Harmadik nap. A napkeleti bölcsek III.	266
Negyedik nap. A napkeleti bölcsek IV.	271
Ötödik nap. A napkeleti bölcsek V.	277
Hatodik nap. A napkeleti bölcsek VI.	282
Hetedik nap. A napkeleti bölcsek VII.	289

